

Inter libros
Josephi Mariæ Parascandolo
Antecessoris Regii
A. L. N.

TRACTATUS
DE
POLITIA
Eccleſiæ Anglicanæ.

Cui acceſſêrunt
RICHARDI ZOUCH LL. D.
Deſcriptio Juris & Judicij
Eccleſiaſtici ſecundum Canones
& Conſtitutiones Anglicanas.

NECNON

Deſcriptio Juris & Judicij
Temporalis ſecundum Conſue-
tudines Feudales & Normanni-
cas.

LONDINI,
Excudebat *S. Roycroft* LL. Orientalium Typo-
graphus Regius, Impenſis *Rob. Clavel* ſub
ſigno *Pavonis* in Cœmeterio S. *Pauli*.
M DC LXXXIII.

EDITOR LECTORI BENEVOLO.

H*Osce tres Tractatus, cum omnia penè primæ Impressionis exemplaria divendita aut distracta conspexeram, iteratâ vice in lucem edere non iniquum duxi. Horum duo primi Leges Ecclesiasticas, uti in hoc Regno vim obtineant, breviter & delucidè ex-*

plicant, & eiſdem quaſi Inſtitutionum loco non incommodè inſervire poſſunt; Argumenti præſtantia & utilitas veniam hujus ſecundæ Editionis facilè (uti ſpero) impetrabit; Imò ſi inopiam librorum de hoc ſtudij genere differentium ſpectes, ſi porrò ſtyli elegantiam, methodum accuratam, ſummum deniq; horum utriuſq; Authorum judicium & peritiam, tam in Jure Civili & Canonico, quàm in Canonibus & Conſtitutionibus noſtris Legatinis & Provincialibus (ex quibus tota penè Juris-prudentia noſtra Eccleſiaſtica conflari videtur) perſpecias:

credo

credo equidem, quòd viris in re literariâ versantibus, præsertim hujus Juris notitiam appetentibus, tam Academicis, quàm Forensibus; pergratos in lucem redire credideris.

Nec in hoc me minorem gratiam Nostratibus facturum arbitror (quorum multis hoc Studij genus aversari contigit, cogitantibus nimirum, quòd nemo possit ejusdem Juris vel modicam peritiam assequi, nisi multa evolvat Volumina) quàm Exteris, quibus rem nostram Ecclesiasticam penitiùs intuendi subijt desiderium. Mirum sanè quantum hæc scientiarum compendia studium

promovent; initium profectò efficiunt fœlicius, tutiorem progressum. Juris Imperatorij in hoc Regno studiosis hactenus vitio verti consuevit, quòd Juris Patrij cognitionem paulò sapiant aut curant; quòd Cives sint in alienâ Republicâ, Hospites planè & peregrini in nostrâ; Optandum sanè esset, quod istius Juris studio se propriùs aliquantulùm addicerent; sic enim publicis Regni negotiis & Patriæ suæ seipsos longè redderent accommodatiores. Non minùs etiam exoptandum venit, quod Juris nostri Municipalis studiosi Juris Civilis & Canonici dogmata

Studiis

Studiis ſuis interponerent; tunc enim verè (quod aiunt) dulce cum utili admiſcerent, nec eſſet cur eis diutiùs imputaretur, quod ſibi ipſis tantùm ac infra hujus Regni cancellos ſolummodo ſapiant. Quid? quod hoc etiam pacto fieri poſſit, ut Jus noſtrum, quod hactenùs linguæ & locutionis obſcuritate involutum, apud exteros & politioris literaturæ viros, barbariſmi notam vix effugit, formam elegantiorem & magis cultam paulatim indueret, ejuſq; deciſiones & regulæ ſive præcepta, quæ (putà quoad dignitatem, rationabilitatem, & juſtitiam) nullis legibus

in toto terrarum orbe forsan cedere debent, ab aliis Nationibus facili labore (quod nunc vix ac ne vix quidem fieri valeat) intelligi possint, Sed nè altum sapere videar, meipsum corripio, & ad rem propiùs accedo.

Tractatus iste de Politiâ Ecclesiæ Anglicanæ, tempore illustrissimi nostri Regis JACOBI, *à Doctore* Mocket, *Reverendissimi tunc temporis* Cantuariensis *Archiepiscopi à Sacris Domesticis, & Collegij* Omnium Animarum, *in celeberrimâ* Oxoniensi *Academiâ, Præfecto, conscriptus est, ac unà cum* Juelli *nostri Apologiâ*

logiâ pro Ecclesiâ Anglicanâ, *Catechismis majori & minori, Liturgiâ Publicâ, Articulis Religionis, pulicâ Authoritate ſtabilitis, ac Homiliarum Eccleſiæ noſtræ compendio Latinitate donatis, in lucem editus. Verùm enim-vero cùm in abbreviandis Homilijs, optimâ (ut fertur) non egit fide; ac in quibuſdam locis alium eis cenſebatur affixiſſe ſenſum, quàm qui ab Eccleſiâ probatus eſſet, ac partem viceſimi Articuli, Eccleſiæ Authoritatem in Controverſiis Fidei, ac jus ejus ſtatuendi Ritus & Ceremonias reſpicientem in Editione ſuâ prætermiſit;*

misit; totus iste Liber publico Edicto flammis adjudicatus est, ipseq; hic Tractatus, unâcum Juelli *Apologiâ (licet prorsus innocui nihil admiserunt) eodem tamen succubuerunt infortunio. Qui plura de Authore ipso, vel opusculo suo scire cupiat,* Petrum Heylin *adeat, in pag.* 70. *Historiæ suæ de Vitâ Reverendissimi Patris* Gulielmi Laud *Archiepiscopi* Cantuariensis. *Utut res est, hunc Tractatum in optimo æstimio haberi & egregiis laudibus evehi apud doctissimos semper observavi, ideoque rationi dissonum putavi, Rempublicam literariam diutiùs*

tiùs beneficio ejuſdem privari.

Quod ad ſecundum et tertium ſpectat Tractatum, ij per celeberrimum noſtrum Juriſconſultum Richard. Zouch, *Juris Civilis in Academiâ* Oxonienſi *quondam Profeſſorem Regium (Exteris certè non minùs quàm Noſtratibus notum, imò ſcriptis ſuis de Jure Gentium et Civili ubique clariſſimum Gentis noſtræ decus et ornamentum) conſcripti fuerunt, et Anno Domini 1636. unàcum altero ejuſdem Authoris cui titulus, Elementa Juriſ-prudentiæ, in lucem emiſſi; Veruntamen cùm Li-*

bellum

bellum istum in partibus transmarinis; cum aliis quibusdam hujus Authoris opusculis, repetitâ vice impressum, hos autem duos insuper habitos et quasi neglectui expositos, perspicerem (cùm tamen Orbi literario cæteris non minùs utiles et grati esse possint) iniquum putavi quicquam à tanto Authore exaratum, præcipuè de tali argumento, in cujus explicatione tam pauci insudârunt, delitescere. Qui titulum præ se fert, de Jure et Judicio Ecclesiastico,&c propter materiæ affinitatem, alteri de Politia Ecclesiæ Anglicanæ in hâc Editione non immerito

ritò annectendum censui ; Alter autem cui titulus, Descriptio Juris et Judicij Temporalis, &c. *licet argumenti similitudinem præ se non ferat, cum tamen Juris* Cæsarei *apud nos studio incumbentibus, Juris nostri municipalis cognitionem aggredientibus, in optimum usum, ac quasi vice præparatorij inservire possit, non incommodè subjungi videtur ; Et, ut ingenuè fatear quod res est, nonnihil momenti in hoc ultimo Tractatu edendo mecum habuit, cùm advertissem, quòd nisi hâc vice unàcum cæteris cuderetur, maximè verendum fuit, nè per-*

perpetuâ oblivione delendus esset. Valeas amice Lector et consilium hoc nostrum æqui boniq́ consulas.

INDEX

INDEX CAPITUM.

Cap.

ECCLESIÆ ANGLICANÆ DISCIPLINA ET POLITIA.

CAP. I.

Angliæ divisio in suas partes & membra ratione Ecclesiasticæ Jurisdictionis.

Quamprimum Romani ultra Italiæ oram Imperij sui fines propagaverant, illud regiminis causâ in varias Provincias partiti sunt: & postea, Ciceronis seculo, (ut constat ex ejus Epistola ad L. Servilium de Proconsule ita scribentis; *ex Provincia mea Ciliciensi, cui scis tres Diœceses Asiaticas attributas fuisse*) singulas

Provincias in suas Diœceses, seu administrationes diviserunt. Hæ vero Proovinciæ, Romano Imperio crescente, ita fuere auctæ, ut (teste Onuphrio) sub Trajano quadraginta extiterint. Et hinc Trajani successor Hadrianus, quò tot ac tam dissita membra firmiori ligamine devincirentur, totum Imperium in aliquot Diœceses distribuit: &, contra quàm Ciceronis seculo, quando Provinciæ singulæ divisæ sunt in Diœceses; unamquamque Diœcesin in plures Provincias dispescuit.

Et hæc Romani Imperij in Diocœses, & Diœceseôn in Provincias partitio mansit sub Constantino Magno, qui tamen ita utrumque numerum auxit, ut *Notitia Provinciarum* 13 Diœceses, & 120 Provincias recensuerit. Hæc autem orbis Romani divisio politica, in Ecclesiam imitatione quadam derivata est: *Si qua* (inquit Concil. Chalced. can. 25.) *civitas* (multò magis si aliquæ Regiones amplæ) *potestate Imperiali innovata sit, vel deinceps innovata fuerit; civiles & publicas formas Ecclesiasticarum quoque Parœciarum ordo consequatur.* Et hinc passim in sacris antiquorum Conciliorum * canonibus frequens fit mentio Diœceseôn & Provinciarum, quibus Primates, Exarchi, Metropolitani præesse, & è quibus ad Synodos congregari perhibentur. Neque hic acquievit Ecclesia, sed ulteriùs distribuit Provincias in suas Episcopales Parœcias, quarum nomine non tantùm Civitates significabat, urbium mœnibus cinctas, sed etiam Regiones seu Territoria Civitatibus adscripta: *Unusquisque* (ait Canon 9. Concilij Antiocheni) *Episcopus potestatem habeat suæ Parœciæ, eamque administret*

* Vide Act. Conc.Constant. pri can. 2. Act. Concil. Ephes. can.8.Et Chalcedon, can.9.& 16.

administret pro suo quisque studio ac Religione, & curam gerat Regionis, quæ suæ Urbi subest.

Verùm seculis subsequentibus, tametsi Ecclesia Diœcesiôn, Provinciarum, Parœciarum nomina retinuerit; tamen (quod Gratiani rhapsodiæ clarè indicant) earum usum immutavit, Provinciam partiens in Diœceses, & Parœcias arctissimis Pagorum limitibus circumscribens. Quæ divisio in Ecclesia Anglicana, in hunc usque diem obtinuit. Etenim totum Angliæ Regnum ratione Ecclesiasticæ in eo jurisdictionis dividitur in duas Archiepiscopales Provincias, *Cantuariensem*, & *Eboracensem*; & utraque Provincia in suas Episcopales Diœceses; singulæ propemodum Diœceses, præsertim quæ * majores in Archidiaconatus, (quibus Archidiaconi Episcoporum oculi invigilant) quandoque quartam, sæpe quartâ minùs aut magis amplam Diœcesis partem complectentes: *Decanatus*, quibus præficiuntur rurales Decani antiquis Archipresbyteris non multùm dissimiles, & comprehendentes aliquando decem Parœcias, quas Concilium Chalcedonense *Rurales & Regionales* vocat, sæpius plures, rarò pauciores: Deniq; in *Cathedrales*, *Collegiatas* Ecclesias, & *Hospitalia*; quæ Archidiaconatuum & Decanatuum cancellis eximuntur, & tamen concluduntur Episcopalibus Diœcesibus, cùm Episcoporum visitationibus, modò non sint ex Regia fundatione, nec certus alius statuatur visitator; subjiciantur.

* Minores enim aliquot unum tantum habent Archidiaconatum, ut Cantuariensis, Roffensis, Wigorniensis, Glocestrensis, Bristoliensis, & aliæ.

Præterea, in singulis ferè Diœcesibus Episcopalibus, sunt Ecclesiasticæ jurisdictiones exemptæ, aut ab Archidiaconatibus, & Diœcesi

Episcopali; aut a Diœcesi Episcopali, & Provinciæ Archiepiscopali; vel denique à Provincia Archiepiscopali, & Regiæ Majestati, ratione Appellationum, immediate sunt subditæ. Cæterùm quò Ecclesiastica hæc Regni Anglicani divisio exteris hominibus, meliùs adhuc innotescat, ejus politica in suas partes & membra divisio, paucis repetenda est.

Universum Angliæ Regnum (quo *Walliæ* principatum includimus) dividitur in quinquaginta duos Comitatus, quorum minimus in circuitu habet milliaria plus minus quinquaginta, maximus milliaria plus quàm ducenta: horumque Comitatuum, hæc unà cum numero Parœciarum ijs contentarum sunt nomina: *Cantium* habens 398 Parœcias; *Southsexia* 312. *Surria* 140. *Middlesexia* extra urbem Londinensem, 73. Ipsa vero urbs 101. *Southamptonia* 248. *Dorcestria* 248. *Wilcheria* 304. *Somersetum* 385. *Devonia* 394. *Cornubia* 161. *Essexia* 415. *Hertfordia* 120. *Oxfordia* 208. *Buckingamia* 185. *Bercheria* 140. *Glocestria* 280. *Norfolcia* 625. *Rutlandia* 47. *Northamptonia* 326. *Huntingtonia* 78. *Bedfordia* 110. *Cantabrigia* 163. *Warwicum* 158. *Leicestria* 200. *Staffordia* 130. *Worcestria* 152. *Salopia* 170. *Herefordia* 176. *Lincolnia* 630. *Notinghamia* 168. *Derbia* 160. *Cestria* 97. *Eboracum* 459. *Richmondia* 104. *Lancastria* 36. *Dunelmensis ager* 62. *Westmoria* 26. *Cumbria* 58. *Northumbria* 40. *Monumethemia* 142. *Glathmorgania* 151. *Radnoria* 43. *Brechinia* 70. *Cardigania* 77. *Carmaridunum* 81. *Pembrochia* 142. *Montgomeria* 42. *Merionithia* 34. *Denbighia* 53. *Flintensis comitatus* 24. *Carnarvinum*

vinum 73. *Denique Anglisey Insula* 83. Parœcias complectens: ita ut omnes Parœciæ per hos Comitatus sparsæ sint 9725.

Jam verò Episcopales Diœceses viginti sex sunt, quarum aliquæ per unum, aliæ per duos, nonnullæ per plures istorum comitatuum extenduntur. Diœcesis *Cantuariensis* (est enim *Cantuariensis* tum Diœcesis, tum Provincia; quarum huic ut Archiepiscopus, illi ut Episcopus, præest Archipræsul *Cantuariensis*) cum *Roffensi Cantium* continet; *Londinensis Essexiam, Middlesexiam*, partemque *Hertfordiensis* comitatus; *Cicestrensis Southsexiam*; *Wintoniensis Southamptoniam* comitatum, *Surriam*, & *Vectem Insulam*; *Salisburiensis Wilcheriam*, & *Bercheriam*; *Exoniensis Devoniam* & *Cornubiam*; *Bathoniensis* & *Wellensis* jam simul junctæ *Somersetum*; *Glocestrensis Glocestriam* comitatum; *Wigorniensis Wigorniam* comitatum, & *Warwicensis* partem; *Herefordiensis Herefordiam* comitatum, & partem *Salopiæ*; *Coventriensis*, & *Lichfeldiensis* jam vnà copulatæ, *Staffordiam* & *Derbiam* comitatus, & reliquas *Warwicensis* & *Salopiensis* partes; *Lincolniensis*, omnium Diœceseôn maxima, comitatus *Lincolniæ*, *Leicestriæ*, *Huntingtoniæ*, *Bedfordiæ*, *Buckingamiæ*, & reliquam partem comitatûs *Hertfordiensis*; *Eliensis Cantabrigiam* comitatum, ipsamque *Elis* Insulam; *Nordivicensis*, *Norfolciam* atque *Suffolciam*; *Oxfordiensis Oxfordiam* comitatum; *Peterburgensis Northamptoniam* atque *Rotelandiam*; *Bristoliensis* civitatem *Bristoliam* & *Dorcestriæ* comitatum complectuntur. Et hæ 18 Diœceses sunt infra Angliæ confinia: quibus quatuor Walliæ

Diœceses *Menevensis* seu *Sancti Davidis* per *Penbrochiam*, *Carmaridunum*, *Cardigamiam*, *Brechiniam*, minorem partem *Glathmorganiæ*, & portiunculam *Monumethemiæ*; *Landavensis* per totam ferè *Monumethemiam*, & majorem partem *Glathmorgamiæ*; *Bencorensis* per *Anglisey* Insulam, *Carnarvinum*, minorem partem *Montgomeriæ*; *Assevensis* per *Denbichiam*, majorem partem *Flintensis* comitatûs, *Merionithiam*, partem *Montgomeriæ* dilatatæ, si adjiciantur: habemus omnes infra totum Angliæ regnum Diœceses Provinciæ *Cantuariensi* subditas.

Reliquæ Episcopales Diœceses, nempe *Eboracensis Eboracum*, & *Notinghamiam* comitatus; *Cestrensis* comitatum *Cestriæ*, *Richmondiæ*, & *Lancastriæ*, partemque *Flint*, & *Denbigh*, in Wallia comitatuum; *Duuelmensis Dunelmensem* comitatum, & *Northumbriam*; *Carliensis Cumbriam* & *Westmoriam* comitatus; Denique *Sodorensis* Insulam Manniæ cingens, Provinciæ *Eboracensi* subjiciuntur. Et hæc Ecclesiastica amplissimi ac florentissimi hujus regni divisio est tanquam basis omnis Ecclesiasticæ Jurisdictionis, quæ in eo hodie sub pio & Serenissimo Monarcha *Jacobo* exercetur, & cujus administratio & politia infrà delineabitur.

CAP.

CAP. II.

Quænam sint in genere Ecclesiæ Anglicanæ leges Ecclesiasticæ.

QUemadmodum leges civiles in commodum Reipublicæ, sic & Ecclesiasticæ in Ecclesiæ bonum ab initio nascentis religionis Christianæ extiterunt. Divus Paulus in externis ritibus ad promovendum Dei cultum, hunc tulit Canonem; *Omnia fiant ordine & decenter.* Idem fecerunt & reliqui Apostoli, ut ex Canonibus, qui Apostolorum dicuntur, apparet; quorum etsi nonnulli sint manifestè spurij, aliqui tamen Apostolicam sapere disciplinam, & puriorem antiquitatem redolere videntur. Ordinarij Apostolorum Successores primævæ Ecclesiæ Episcopi, in Concilijs *Ancyrano*, *Neocæsariensi*, *Gangrensi*, *Antiocheno*, *Laodicensi*, *Nicæno* primo, *Constantinopolitano* primo, *Ephesino*, plures eundem in finem Canones condiderunt, qui in unam collectionem digesti, & in ordinem redacti in Concilio Chalcedonensi, Codex seu Corpus Canonum appellantur. Nam hujus Concilij actione decimâ tertiâ, ad dirimendam controversiam inter quendam Eunomium Nicomediensem, & Anastasium Nicænum Episcopum, *Gloriocissimi judices dixerunt*; *Canones legantur. Beronicianus Secretarius divini Consistorii legit ex Codice*, id est, collectione canonum ex prioribus Conciliis excerptorum,

& in unum volumen congestorum.

Et hujus Codicis tam eximius in Ecclesiæ regimine erat usus, ut Imperator Justinianus novella 131. illum confirmaverit, & ex eo omnes ferè suas de rebus Ecclesiasticis Constitutiones, mutuatus fuerit. Nec solùm Orientalis Ecclesia, sed etiam Occidentalis (ut divinarum lectionum cap. 23. author est Cassiodorus) usa est eodem Codice ex Latina in-
An. Christ. 527. terpretatione Dionysij Exigui, qui suæ interpretationi Canones qui dicuntur Apostolorum, Sardicense, & Africana Concilia adjecit. Huic postea quædam Romanorum Pontificum Epistolæ à Leone 4. recitatæ, apud
An. 847. Gratianum insertæ sunt. Deinde sequutæ
An. 1102. sunt collectiones, & Decreta Burchardi Wor-
An. 1131. matiensis, Juonis Carnotensis, denique Gratiani, ex variis antiquorum Conciliorum canonibus veterumque Patrum sententiis consarcinata.

Verum in novissimis seculis, unà cum humana pravitate & pervicacia, indies crevêre in sacris causis dissidia, & imposturæ: & his tollendis, illis sedandis sanctissimi priorum seculorum Canones erant impares. Quare Romani Pontifices suo fastu & ambitione, supremâ in totam Ecclesiam, præsertim Occidentalem, jurisdictione potiti, novis contentionibus exortis, more veterum Imperatorum, de jure consulentibus responderunt per decretales epistolas & rescripta: quæ jussu *Gregorij* noni in *Decretalibus*, Bonifacij octavi in *Sexto Decretalium*, Clementis quinti in *Clementinis*,
An. 1230. Joannis 22. in *Extravagantibus* sunt reposita.
An. 1295. Et hinc tandem natum immensum Juris Cano-

nici

nici Corpus, ex his quinque principiis, sacrâ Scripturâ, Canonibus Apostolorum, Conciliorum Constitutionibus, Scriptis Patrum, Pontificum Decretis compositum. In quo cap. 1. Extra. de no. oper. nunciat. hoc unum inter reliqua extat decretum; *Sacrorum statuta Canonum, principum constitutionibus* (quibus Imperatorium jus accensendum) *adjuvantur*; ut *hinc* (inquit Alciatus L. privileg. 12 Codice de sacrosancta Ecclesia) *si quid obscuriùs aut minùs explicatè constitutum sit in jure Canonico, quod apertum in Jure Civili, alterum ad altero interpretationem mutuetur.* An. 1308. An. 1320.

Et sicut Universum canonum Jus, Romanorum Pontificum authoritate fuit stabilitum; sic unaquæque particularis Ecclesia suas peculiares habuit sanctiones: quales fuerunt Constitutiones Nationales Ecclesiæ Anglicanæ à *Joanne de Anthon*, & Provinciales à *Gulielmo Lynwood* in ordinem redactæ, & commentariorum luce illustratæ. Sed tametsi Ecclesiæ Canones in tantam molem excrevissent; tamen quia hominum erant decreta omnes futuros eventus minimè prospicientium, uno vel altero seculo elapso novis dissidiis adaptata, obscura, ambigua, & mutila evaserunt: ut in iis extendendis, & explicandis plurimi doctores insudârint, & immensa volumina ediderint. Celebres in hoc genere doctores & scriptores, ab iis qui in his examinandis judicio pollent, ad quatuor classes ita revocantur: ut in prima classe collocentur *Innocentius* quartus, *Henricus de Segusiâ* vulgò dictus *Hostiensis*, *Gulielmus Durandus* vulgò *Speculator*: in secunda classe, *Guido de Baysio* vulgò *Archidiaconus*, *Baldus*

Baldus Perusinus in quinque libros Decretalium; *Joannes Andreæ Bononiensis*, *Fredericus Senensis*, *Paulus de Leazaris*, *Oldradus*, *Joannes de Lignano*, *Ægidius de Bellamera*, *Bonifacius de Vitalinis*: in tertia classe, *Dominicus de S. Geminiano*, *Joannes Antonius* vulgò *Præpositus*, *Franciscus de Accolitis*, *Petrus de Ancharano*, *Antonius de Butrio*, *Joannes de Imola*, *Franciscus de Zabarella*, *Nicolaus de Tudeschis* vulgò *Abbas* & *Panormitanus*, *Joannes de Turrecremata*, *Andreas Siculus* vulgò *Barbatius*: in quarta classe *Joannes Sclua*, *Augustinus Berous*, *Felinus*, *Philippus Decius*, *Petrus Rebuffus*, *Ludovicus Gomezius*, *Fortunius Garzia*, *Philippus Francus*.

In his verò Doctoribus & ipso juris Canonici corpore, sicut plurima propter æquitatem, justitiam, ingenij subtilitatem, judicij gravitatem, præclara sunt; sic multa occurrunt ad Antichristianam tyrannidem, superstitionem, idolatriam strenuè stabiliendam: quæ omnia in Ecclesia Anglicana partim statutis latis in publicis Regni Comitiis sub *Henrico* octavo, *Edovardo* sexto, Regina *Elizabetha*; partim novis Ecclesiasticis Constitutionibus eorundem statutorum authoritate sub fœlicissimo Reginæ *Elizab.* & Serenis. Regis *Jacobi* regimine conditis; partim juribus nostris municipalibus; denique partim Regiâ prærogativâ, tanquam putrida membra excisa sunt & amputata. Etenim 25 *Henrici* octavi, & 1 *Elizabethæ* in publicis Regni Comitijs sancitum est, ut illi duntaxat *Canones, Constitutiones & Decreta Synodalia vim obtinerent, quæ anteà in usu fuerunt, & non sunt Regni*

statutis

ſtatutis legibus repugnantia, aut Regiæ prærogativæ incommodantia.

Cujus ſtatuti mens quò magis ſit perſpicua, brevi declarandum eſt, quid in eo *Canonum*, *Conſtitutionum*, *legum Regni*, & *prærogativæ Regiæ* nomine intelligatur. *Canones* (ſalvo ſaniore eorum, penes quos eſt ſtatutorum Regni interpretatio, judicio) ſunt jus Canonicum jure civili ubi deficit auctum, ab ejuſdem juris Doctoribus explicatum, & ante latum hoc ſtatutum in noſtris Curijs Eccleſiaſticis uſitatum. *Conſtitutionum* nomine comprehenduntur Nationales & Provinciales Conſtitutiones Eccleſiæ Anglicanæ peculiares, ſimiliter quæ in uſu fuere. Nam plurima ſunt Canonum decreta; quæ Eccleſia Anglicana minimè conſuevit obſervare, qualia ſunt, *Nemo feriâ quinta ieiunet*. c. pervenit. diſtinct. 3. de feriis. *Mulier ad ferendum teſtimonium adverſus Preſbyterum ne admittatur*, 15. quæſt. 3. cap. 3. *Sententia condemnatoria in Epiſcopum non eſt ferenda abſque 72 teſtibus*, 2. q. 5. cap. nullam & alia infinita ejuſdem farinæ, quorum repititio juſtum ferè volumen exigeret. *Regni leges* ſunt jura ejus municipalia, quorum tria ſunt præcipua fulcra; *Primum*, *generales totius Regni conſuetudines*, cujuſmodi ſunt iſta; *Bona quæ legari poſſunt mortuo teſtatore, non ſunt Hæredis, ſed Executoris, quem Teſtatòr deputavit ad exequendam voluntatis ſuæ extremam ordinationem: Uxor dotem ſuam vivo marito nequit legare: Natus ante Sponſalia ſpurius eſt, & non poteſt eſſe Hæres,* & innumerata id genus alia. Deinde communia principia, quas *Maximas* ſeu *Axiomata vocant*, qualia ſunt iſta; *Præ-*

ſcriptio

ſcriptio in feudo non acquirit jus : Vigilantibus & non dormientibus jura ſubveniunt, & ſimilia. Poſtremò, *Arbitria & Reſponſa Judicum* graviſſimis rationum momentis innixa : quorum plurima ſcriptis mandata & jam per aliquot volumina diffuſa , ſi perinde Latinâ togâ, ac antiquâ Gallicanâ donarentur; jurium noſtrorum municipalium profeſſoribus, nec deeſſe in cauſis agendis acumen & argumentorum pondera, nec acerrimum in ſtatu cauſæ diſcernendo ferendaque ſententia judicium, exteræ Nationes perſentiſcerent.

Denique *Regia Prærogativa* complectitur ampliſſima privilegia, Regiam Majeſtatem ab uſitata juris normâ eximentia, quæ aliquibus cancellis circumſcribere eſt difficile. Itaq; tandem jus Eccleſiaſticum Anglicanæ Eccleſiæ, comprehendit omnes Canones in vaſto Juris Canonici corpore, à jure Civili (ubi deficiunt) adjutos, per Canonum Doctores explicatos, omneſque conſtitutiones & decreta Nationalia ac Provincialia in Eccleſiaſticis noſtris curiis olim uſitata, quæ nec ſtatutis aut juribus municipalibus Regni, nec nuperis Eccleſiaſticis conſtitutionibus ſtatutorum authoritate conditis repugnant, neque privilegiis Regis incommodant. Ex quibus perſpicere licet, quantos debeant exantlare labores tum in Jure civili tum Canonico, eorumque interpretibus evolvendis, qui Canonum Eccleſiæ Anglicanæ periti eſſe volunt. Et hinc Judices & Advocati in eminentioribus Eccleſiaſticis Curiis Reverendiſſimi Domini Archiepiſcopi Cantuarienſ. ad quos ab omnibus inferioribus Curiis Eccleſiaſticis per totam provinciam

Can-

Cantuarienſem fiunt Appellationes, juris civilis peritia ne illarum Regionum Cauſidicis quæ hoc ipſo jure reguntur, cedunt: ſed ſi quando in publicis cum aliis Regnis fœderibus ineundis minutiſſimi *Cæſarei* juris apices veniunt diſcutiendi, cum illorum ſummis profeſſoribus manus valent conferere; quod Regno Anglicano apud exteros honorem non mediocrem conciliat.

CAP. III.

Quam Regis authoritatem in perſonas & cauſas Eccleſiaſticas agnoſcat Eccleſia Anglicana.

Authoritatem agnoſcit Anglicana Eccleſia Supremam; qua, poteſtatem ut ſtatuat de perſonis & cauſis Eccleſiaſticis pro ſuo arbitratu minimè intelligit, ſed infra ſuas ditiones præeminentiam ſuper omnes Magiſtratus ab omni temporalium pœnarum coactione liberam, ſolique Deo hac ratione ſubditam: quam apud ſecula priora, *Chriſtianorum* nomine Imperatori detulit *Tertullianus*; *Colimus Imperatorem ut hominem à Deo ſecundum, & ſolo Deo minorem.* Sed tamen hæc poteſtas, non eſt uſque adeò libera, quin quibuſdam cancellis circumſcribatur, qui multiplici authoritate, quæ poteſt eſſe in perſonas & cauſas Eccleſiaſticas, priùs declaratâ, tutius figentur.

Au-

Authoritas circa personas Ecclesiasticas (causas posteà attingemus) versatur aut in illis eligendis & nominandis ad dignitates & beneficia Ecclesiastica, aut manuum impositione sacrandis, aut in pœnis statuendis & infligendis. Deinde, hæc puniendi potestas, vel castigat eos pœnis civilibus, ut carcere, mulctis pecuniariis, morte; vel pœnis Ecclesiasticis, quales sunt, Excommunicatio, Anathematismus. Denique authoritas pœnis civilibus coercens, aut congregat personas Ecclesiasticas ad nationalia et provincialia Concilia, aut eas in pacem Regni & Regiam dignitatem delinquentes, coram Judice civili sistit & condemnat.

Et similiter authoritas in causis Ecclesiasticis secundùm illarum varietatem varia est: & ideò ab ipsarum causarum partitione est auspicandum. Amplissima est dictionis [*causa*] significatio; ut eam jus Cæsareum L. juri. gent. §. Sed cum nusquam D. de pactis, pro *re* posuerit. Res autem Ecclesiasticæ sunt vel contentiosæ & judiciales, vel non contentiosæ & extrajudiciales. Res contentiosæ & judiciales sunt, quæ per litis contestationem inter actorem & reum, veniunt in disceptationem; & testium, instrumentorum, judiciorum adminiculis, à legitimo judice definiuntur: cujusmodi sunt lites de Decimis, oblationibus, dissolvendo matrimonio propter præcontractum, de intentatis criminibus Simoniæ, blasphemiæ, hæresis, idolatriæ, adulterij, incestus, &c. Res Ecclesiasticæ non contentiosæ & extrajudiciales, etsi deliberativum, tamen propriè juridicum examen nunquam

quam ſubeunt. Et hæ non ſunt unius ordinis: ſunt enim primæ, vel primarum appendices. Res Eccleſiaſticæ primæ ſunt, quas Deus in verbo ſuo tanquam neceſſarias ad interiorem animi noſtri ſanctificationem docet & præcipit; ut fidei dogmata quorum efficaci notitiâ, & ſacramenta quorum fideli uſu ſalutem adipiſcimur. Horum appendices ſunt externi ritus ac ceremoniæ ordinis & decori cauſâ, qualia ſunt ſtata ad verbum audiendum loca, ſtatæ horæ, genuflexio in precibus apud Deum effundendis & Euchariſtia percipienda, &c.

Jam vero multiplex, in has cauſas ſeu res Eccleſiaſticas authoritas ad hæc capita redigatur. Circa res Eccleſiaſticas non contentioſas & extrajudiciales, eſt authoritas aut eas, ſi fidei dogmata ſint, publicè pro concione docendi, & hominum conſcientiis per exhortationes & redargutiones applicandi; ſi Sacramenta, adminiſtrandi; aut poteſtas de iis ſi fidei ſint dogmata, vel ritus & ceremoniæ, deliberandi, earumque veritatem & æquitatem ſcrutandi juxta divini verbi normam; aut denique authoritas eſt per publicas leges & edicta illas promulgandi & ſtabiliendi, ut has populus fidelis religioſè obſervet & amplectatur. Sic & circa Eccleſiaſticas res contentioſas & judiciales eſt authoritas vel illas, quando per plures ſubordinatas Appellationes ad ſupremum judicium delatæ fuerint, definiendi, vel abſque omni Appellationum medio determinandi, & reos alioſque immorigeros, qui huic tribunali ſe ſiſtere tenentur, carcere & mulctâ pecuniariâ caſtigandi.

Variis poteſtatum generibus in perſonas & cauſas Eccleſiaſticas ita diſtributis, hæc præcipua in Eccleſia Anglicana Regiæ Majeſtatis in utraſque jura ſunt: & primùm in perſonas.

Has Regia Majeſtas, nec manuum impoſitione ad munera ſua Eccleſiaſtica exequenda conſecrat, nec in illas, ſicut neque in reliquam plebem cenſuras Eccleſiaſticas, excommunicationem, anathematiſmum tanquam poteſtatem * clavium habens denunciat, licèt ut denuncientur imperet at decernat. Hæc enim munia Epiſcoporum propria ſunt, nec magis Regiæ Majeſtati conveniunt, quàm Ozæ poteſtas Arcam attrectandi, aut Oziæ adolendi incenſum. Veruntamen perſonas Eccleſiaſticas nominat ad beneficia & dignitates: ad has, quando Decano & capitulo concedit facultatem eligendi Epiſcopum, iiſdem nominat idoneum ad Epiſcopatum quem eligant, & electo regium aſſenſum adhibet: ad illa, quando propter ſuum ſupremum jus patronatûs, ex lapſu temporis beneficiorum collatio ad eum devolvitur.

* Nam poteſtas clavium Matth. 16. eſt poteſtas *regni cælorum*, & non *terrarum*, poteſtas *ligandi & ſolvendi. Solvendi* autem munus (ut docet Apologia Eccleſiæ Anglicanæ) *in eo ſitum eſt, ut Miniſter dejectis animis, & verè reſipiſcentibus per Evangelii prædicationem, abſolutionem offerat, ac certam peccatorum condonationem ac ſpem ſalutis æternæ denunciet: aut ut eos qui gravi ſcandalo & notabili publicoque aliquo delicto fratrum animos offenderint, & ſeſe à communi ſocietate Eccleſiæ et à Chriſti corpore quodammodo abalienârint, reſipiſcentes reconciliet et in fidelium cætum atque unitatem recolligat ac reſtituat.* Similiter *ligandi poteſtatem* (ut eadem oſtendit Apologia) miniſter tum exercet, *quando vel incredulis et contumacibus regni cælorum januam occludit, illiſque Vindictam Dei et ſempiternum ſupplicium edicit, vel publicè excommunicatos ab Eccleſiæ gremio excludit.* Atque hoc ex Evangeliſtis Matth. & Johan. perſpicuum eſt. Poteſtas enim clavium ſeu poteſtas ligandi & ſolvendi exercenda in exteriori foro Curiæ per excommunicationem, quia *cum Excommunicat Eccleſia, in cælo* (inquit. Auguſt. tract. 50. in Joannem) *ligatur excommunicatus*;

nicatus; & poteſtas clavium in interiori conſcientiæ foro per verbi prædicationem Matth. 16. in perſona Petri omnibus Apoſtolis conceditur, ſeu potius promittitur; *Sicut enim Petrus* (ait Anſelmus) *unus pro omnibus reſpondet, ſic Chriſtus in Petro dedit omnibus hanc poteſtatem*: Et *tibi* (inquit Chriſtus) *dabo claves*, non do. Ubi igitur hæc promiſſio impletur? Theophylactus docet: *Quamvis Petro ſoli dictum ſit, Tibi dabo claves; omnibus tamen Apoſtolis conceſſæ ſunt.* Quando? cum dixit, Johan. 20 *Quodcunque remiſeritis, &c.* Poteſtas igitur clavium eſt poteſtas remittendi & retinendi peccata, Matth. 16. in perſona Petri non Regibus, ſed reliquis Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus Epiſcopis & Presbyteris promiſſa, & Johan. 20. iiſdem reipſâ donata.

Prius illud jus deſignandi Epiſcopos, poſterius hoc conferendi beneficia, tanquam major prærogativa minorem in ſe complectitur: illudque Regia authoritas ſibi aſſumit antiquâ & univerſâ fere praxi Chriſtianorum Principum. Nam licét olim primæva Eccleſia admiſerit in Epiſcoporum electione conſenſum populi, tamen cum hac occaſione factiones, ſchiſmata, ſeditiones, Eccleſiæ & Reipublicæ paci admodum exitioſæ a populo ſæpiùs concitatæ fuerint; Chriſtiani principes hanc populi poteſtatem primùm coercuerunt, & tandem penitùs ſuſtulerunt. *Maximiano Epiſcopo Conſtantinopolitano vitâ defuncto* (inquit Socrates lib. 7. cap. 40.) *ne controverſia & tumultus denuò cieretur, dum adhuc Maximiani corpus inſepultum jacêret, Imperator Theodoſius per Epiſcopos qui ibi aderant, Proclum in ſede Epiſcopali collocandum curavit.* Et poſtea, tempore Pelagii ſecundi, qui floruit ante annum Chriſti ſexcenteſimum, *nihil* ab ipſo *Clero* (teſte Platina) *in eligendo* Romano *Epiſcopo actum erat, niſi ejus electionem Imperator approbâſſet.* Neque ſoli Imperatores Ro-

mani, Constantinopoli & Romæ hanc Episcopos constituendi authoritatem habuerunt: alii etiam Principes idem factitârunt. In Gallia (si Gregorio Turonensi fides) Theodorus Proculus à Regina Chrodielde, Dionysius Regis Clodovei, Omatus. Clodomeri iussu ordinati erant Turonenses Episcopi. Et Hispaniæ Principes ex sexto decreto Toletani Concilii duodecimi, idem planè jus exercuerunt. In Anglia verò Malmesburiensis lib. 1. de gestis Pontif. Ang. de Edovardo Confessore ante Normannorum dynastiam imperante scribit; *Robertum quem ex Monacho Gemeticensi Londoniæ fecerat Episcopum, Archiepiscopum creavit.*

Atque multo antiquius est jus regium in congregandis conciliis personarum Ecclesiasticarum earumque conventibus religionis causâ indicendis, & horum conventuum decretis stabiliendis. Sub veteri fœdere, David, 1. Chron. 13. Sacerdotes Levitas congregavit ad arcam è Kirjath Ieharimis in domum Hobed Edom deducendam; Ezechias 2. Chron. 19. imperavit Sacerdotibus, ut sanctificarent domum Jehovæ, quod *secundùm præceptum Regis congregati* præstiterunt. Sub fœdere novo Constantinus Magnus primam Nicænam Synodum contra Arianos, Theodosius senior primam Constantinopolitanam contra Macedonii sectatores, Theodosius junior & Valentinianus Ephesinam primam adversus Nestorium, Valentinianus & Martianus Chalcedonensem ad Eutychen damnandum convocârunt; harumque canones authoritate sua imperiali confirmârunt.

Et

Et quos Regia Majestas in vnum congregat, eosdem in Regni pacem & contra Regiam dignitatem delinquentes judicis ciuilis tribunali sistere potest, eosque deponere (sicut Salomon Abiathrum) * & in illos gladio animadvertere. . Divus Paulus primus inter Apostolos Act. 25. inquit, *Ad tribunal Cæsaris sto, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι, ubi oportet me judicari*, acsi lege aliqua, vt ad hoc ciuile tribunal staret, necessariò obligaretur. Idem que Paulus, Rom. 13. legem ipsam tulit; *Omnis anima potestatibus superioribus subdita esto:* Omnis anima, *etiamsi* (inquit Chrysost. in hanc legem) *Apostolus, etiamsi Evangelista, etiamsi Propheta, sive tandem quisquis fuerit.* Quibus potestatibus? *Vectigalia & censum recipientibus, & gladium non frustra gerentibus*, scilicet, secularibus. Rationem August. in expo. propo. epist. ad Roman. affert; *Cùm animâ constemus etiam nos* (Apostoli, Evangelistæ, Episcopi, aliique Clerici) *& corpore, quamdiu in hac vita temporali sumus, oportet nos* (non nobis liberum est) *ex ea parte quæ ad hanc vitam pertinet subditos esse potestatibus, id est, hominibus res humanas cum aliquo honore administrantibus.* Et hinc Rex Angliæ ab Episcopis electis & regio ejus assensu confirmatis, *homagij* jusjurandum exigit; eique omnes presbyteri in quæcunque beneficia ecclesiastica instituendi, juramentum fidelitatis præstant.

* Non canonica aliqua degradatione eos ipsa sacerdotali potestate (quam iis minimè donavit) quasi privando, sed tantùm externum hujus potestatis in suos subditos infra suas ditiones exercitium inhibendo, sicut Iustin. Nov. 6. decrevit, Si patriarcha, Metropolitanus Episcopus, aut Clericus Ecclesiastica decreta violaverit, quòd Sacerdotali officio excluderetur.

Atque ita habemus Regis jura in Ecclesiasticas personas: sequuntur in res & causas. In quas extrajudiciales & non contentiosas Majestas Regia, si fidei dogmata sint, nullam habet authoritatem illa pro concione publicè docendi, aut hominum conscientiis per exhortationes & redargutiones applicandi; nec, si Sacramenta, ea administrandi: tamen de ijs, licèt fidei sint dogmata aut ritus ac ceremoniæ decori & ordini Ecclesiastico inservientes, potest deliberare, & eorum veritatem ac æquitatem ad verbi divini stateram expendere. Etenim Divi Pauli mandatum est, 1. Thess. 5. 21, *Omnia explorate, quod bonum est retinete*; Sancti Iohannis 1. epist. 4. 1. *Probate Spiritus an ex Deo:* quæ omnes Christianos obligant, multò magis Reges, quibus speciali mandato præcipit Deus, Deut. 17. vt *describant sibi legis exemplar, secum habeant semper, legant sedulò & dies noctesque meditentur*, ne cùm sint utriusque tabulæ Custodes, toti ab alieno ore pendeant, ipsique à se nihil dijudicent. In his tamen, Dei quoque præcepto, Num. 27. 21. *os Eleazari* debent *consulere*: & Malach. 2. consilijs vti Sacerdotum, *quorum labia scientiam custodiunt.* Sic Constantinus (ut refert Eusebius lib. 3. de vita Constantini cap. 13.) in consessibus Episcoporum, *omnibus animum placidè attendebat; studio acri prolatas sententias sensim excipiebat, conferebat cum singulis comiter & benignè sermonem, ad veritatem controversam indagandam.* Et postquam Regia Majestas de his rebus vnà cum illarum consultissimis maturè deliberaverit, de eisdem potest condere publica edicta & leges adigentes populum

ad eas religiosè obſervandas & reverenter amplectendas. Ita legem tulit Rex Ninive, Ionæ 3. ut Deus jejunio placaretur: Eſter cap. 9. Eſt. ut feſto honoretur: & de innumeris rebus Eccleſiaſticis ejuſdem ordinis in Codice Theodoſiano à Theodoſio, in Authenticis à Juſtiniano leges latæ leguntur: ut Auguſtinus lib. 3. cap. 51. contra Creſconium meritò aſſeruerit, in hoc *Reges Deo ſervire in quantum Reges ſunt, ſi in ſuo Regno bona jubeant, mala probibeant, non ſolùm quæ pertinent ad humanam ſocietatem, verùm etiam quæ pertinent ad divinam religionem.*

Poſtremò Regia Majeſtas ſibi vendicat jus definiendi lites circa res Eccleſiaſticas contentioſas & judiciales, qualia ſunt intentata crimina blaſphemiæ, perjurij, inceſtus, idololatriæ, ſacrilegij &c. poſtquam per plures ſubordinatas Appellationes ad ſupremum ejus judicium devolvuntur. Nam ad has lites tunc dirimendas, Judices delegatos canonum & juris Eccleſiaſtici peritos per ſummum Angliæ Cancellarium ſub magno ſigillo conſtituit. Neque hoc jus Regum Angliæ nuperum eſt. Nam (ut author Matthæus Paris Anno 1164.) regnante *Henrico* ſecundo, ſic decretum fuit de *Appellationibus*; *Si emerſerint ab Archidiacono, debet procedi ad Epiſcopum, ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, & ſi Archiepiſcopus defuerit in juſtitia exhibenda, ad Dominum Regem perveniendum eſt poſtremò, ut præcepto ipſius in Curia Archiepiſcopi controverſia terminetur, ita quod non debeat ultrò procedi abſque aſſenſu Domini Regis.* Et longe ante *Henrici* ſecundi tempora frequentes erant in ipſa primæva Eccleſia

hujusmodi Appellationes. Annis à Christo plus minus 300. elapsis, quidam Ariani, ut Author Socrates lib. 1. cap. 20. & 21. Athanasium *manu* hominis demortui *ad magicas præstigias usum fuisse*, & Macarium Athanasij presbyterum, quò ipsum Athanasium magis adhuc criminibus gravarent, *in altare insultâsse, mensam Domini evertisse, poculum mysticum confregisse*, apud Imperatorem Constantinum conquesti sunt, qui Episcoporum Synodo Tyri coactæ imperavit, ut judicium de Athanasio exercerent. Coram his igitur comparuit Athanasius, & *accusationem* sibi intentatam absque ullâ *exceptione evitavit*: Sed cum *in calumnijs contra Macarium allatis diluendis, exceptionibus, quas leges præscribunt, usus fuerat*, neque tamen ejus defensionem adversarij admitterent; interposuit Appellationem, & rectà se contulit ad Imperatorem: qui (eodem Socrate lib. 1. cap. 22. teste) Synodum Episcoporum ad se accersendam per epistolam curavit, ut ipse quæ Athanasio objectarentur, accuratiùs examinaret.

Neque Rex Angliæ tantùm, quando ab inferioribus Curijs Ecclesiasticis ad supremum ejus judicium fiunt Appellationes, sed absque omni Appellationum interstitio, authoritatem habet lites commemoratas dirimendi, & in his litibus reos ac immorigeros carcere, & mulctâ pecuniariâ castigandi. Cujus authoritatis exercitium ordinariè quibusdam Commissarijs Ecclesiasticis, inter quos duo Archiepiscopi solent esse primi, demandat, ad ordinariam Episcoporum & Archidiaconorum jurisdictionem ubi deficit, supplendam & corroborandam.

corroborandam. Quandoque enim fit ut propter inferiorum judicum ecclesiasticorum negligentiam & conniventiam, aut impiam delinquentium pervicaciam in contemnendis Ecclesiæ censuris, propter illorum fugam ab una Episcopali Diœcesi in aliam, & potentiam in Comitatu ubi degunt, aut criminum atrocitatem, multi ordinariâ Archidiaconorum & Episcoporum jurisdictione, vel non omninò, vel non pro meritis plectantur: qui hac Regiorum Commissariorum potestate per universum Angliæ & Hiberniæ Regnum protensâ, & non modò censuris Ecclesiasticis, sed etiam pœnis temporalibus munitâ, multò ocyus in ordinem rediguntur & acriùs puniuntur.

Neque hoc regium jus antiquitùs erat inusitatum. Josaphat. 2. Chro. 19. *In Hierusalem constituit Levitas & Sacerdotes & Patriarchas ex Israel, ut judicium & causam domini judicarent habitatoribus ejus.* Cujus Ecclesiastici Concilij (quod Græci συνέδριον, & inde Thalmudistæ Sanhedrim nominârunt) hunc in judicijs fuisse ordinem, ex Scripturis, Josepho, Talmudistis collegit doctissimus Sigonius: *Qui nomen deferre alterius cupiebat*, (si crimen religionem attingebat) *Pontificem & Principes adibat, reumque denunciabat. Quo facto, illi ministros ad hominem capiendum mittebant;* De Rep. Heb. lib. 6. c. 7. *& si res tulisset, cohortem etiam à præfecto templi acceptam adjiciebant: eumque ad se adductum ferme in carcere, atque in custodia militari habebant, donec de illo judicaretur. Inde universo convocato Concilio opera cognitioni dabatur. Intendebatur autem ab accusatore crimen, & pœna*

 bis

his verbis; Judicium tale, vel talis pœna est viro huic, quia hoc aut illud fecit. Repellebatur autem à defensore his; Judicium alicujus pœnæ non est viro huic, quia illud non fecit, aut, quia non injustè fecit. Ubi verò perorata utrinque causa erat, tum judicibus suffragia dabantur, atque ille pro numero sententiarum, aut condemnabatur aut absolvebatur. Atque idem ferè ordò hodiè in Anglia à Regis Ecclesiasticis Commissarijs in judiciorum suorum processibus observatur.

Sic tandem habemus Regiam in Ecclesia Anglicana authoritatem in personas & causas sacras, quam in hoc Regno vulgò dicunt Ecclesiasticam. Qua appellatione ne Pontificiorum calumnijs occæcati offendantur, operæ pretium erit ejus rationem paucis explicare. Quemadmodum ars vel scientia mutuatur suum nomen, aut ab objecto circa quod versatur, ut scientia Physica à rerum quas contemplatur φύσει; aut ab immediato suo fine seu effecto, ut Medicina à medendo; vel à modo secundum quem occupatur circa suum objectum, ut Metaphysica à supernaturali & abstracta rerum speculatione: sic potestas aliqua dici potest Ecclesiastica, vel propter sacras causas & personas in quas exercetur; vel propter proximum suum finem vel effectum sacrum, qualis est peccatoris justificatio, sanctificatio, totaque animæ salus; aut deniq; ratione modi secundùm quem versatur circa res sacras, nempe illas pro concione explicando, administrando, & ut sint inviolatæ, spirituali excommunicationis mucrone sacrilegos transfigendo. Jam hæc Regia potestas (cujus

(cujus in hoc capite recensentur jura) in Ecclesia Anglicana usitate nominatur Ecclesiastica, non quod proximus eius finis, seu immediatus effectus sacer sit & spiritualis, cùm peculiaris presbyterorum prærogativa sit divini verbi & Sacramentorum ministerio penetrare in hominum animas, illasque, spiritu cooperante, sanctificare: neque Ecclesiastica est ratione modi secundùm quem circa res sacras occupatur; illas enim minimè præstat sartas tectas, de iis concionando, eas proprijs manibus fideli populo distribuendo, excommunicationis sententiam tanquam clavium potestatem habens pronunciando: Sed hanc tantum decernendo (sicut *Theodosius* junior, & *Valentinianus* in Codice Justinianeo sanxerunt, ut Nestoriani anathematizentur) & externa pœnarum civilium vi, profanos hujus censuræ & istarum rerum violatores coercendo. Atque hanc declarationem anno 1562. nationalis Archiepiscoporum, Episcoporum & universi Cleri Anglicani Synodus in publica fidei confessione ab ijs unanimi consensu edita, tradidit his verbis; *Cum Regiæ Majestati summam gubernationem tribuimus omnium statuum; sive illi Ecclesiastici sint, sive Civiles, & in omnibus causis: Non damus Regibus nostris aut verbi Dei aut Sacramentorum administrationem; (quod etiam Injunctiones ab Elizabetha Regina nostra nuper editæ apertissimè testantur) sed eam tantùm prærogativam quam à Sacris Scripturis, & à Deo ipso, omnibus pijs Principiibus videmus semper fuisse attributam: hoc est, ut omnes Status atque Ordines fidei suæ commissos, sive illi Ecclesiastici sint, sive Civiles,* in

in officio contineant, & contumaces ac delinquentes gladio civili coerceant.

CAP. IV.

Archiepiscoporum in Anglia dignitas & potestas.

APostolorum ætate omnes ferè Ecclesiæ in urbibus & oppidis frequentioribus ab iis plantatæ plures habuerunt Presbyteros. Divus Paulus Actor. 20. nuncijs à Mileto missis Ephesum, celebrem urbem, non unum sed plures hujus *Ecclesiæ Presbyteros accercivit*, His autem Presbyteris unus è reliquis, externæ politiæ causâ, , & ut omnia fierent ordine, præficiebatur. Sic in Ecclesia Ephesina modò nominata, Presbyterorum qui ibi fuere cœtui unus præfuit, quem Christus ipse Apocal. 2. appellat hujus Ecclesiæ * *Angelum*, & ad illum scribit quæ ex illo reliqui Presbyteri ei subditi edifcerent. Atque hic est quem in primæva Ecclesia historiæ Ecclesiasticæ Episcopum nominant. Cornelius Episcopus Romanus, Anno Christi 254. apud Euseb. lib. 6. cap. 42. ad Novatum scribit, eum igno-

* *Si Dominus verba hæc de Angelo superiorum cælorum, & non de Præpositis Ecclesiæ vellet intelligi, non consequenter diceret; Sed habeo adversum te, quòd charitatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris & age pænitentiam. Hoc de superioribus Angelis dici non potest, qui perpetuam retinent charitatem, unde qui defecerunt & lapsi sunt, Diabolus est, & Angeli ejus.* August. Epist. 162. Quamobrem divina voce landatur sub Angeli nomine Præpositus Ecclesiæ.

rasse

râsse, in *Catholica Ecclesia* suæ Curæ mandata, *Presbyteros esse quadraginta sex, & unum debere esse Episcopum.*

Postea Ecclesiâ per plures urbes & regiones diffusâ; Episcopi numero aucti, Metropolis sive primariæ in illa provincia quam incolebant, urbis Episcopum, ad Christianam unitatem fovendam suum elegerunt Metropolitanum: cujus regimini ita se submiserunt, ut patres Concilii Antiocheni Anno 341. celebrati, canone 9. statuerint, ut Episcopi secundum *antiquum à Patribus constitutum canonem nihil magni momenti sine ipso agerent, & ipse curam & solicitudinem totius Provinciæ susciperet.* Et ita cum per plures Romani Imperii provincias Christiana Religio & disciplina essent propogatæ, plures tandem Metropolitani extiterunt.

Sed quia Romanum Imperium (ut supra capite primo ostensum est) divisum fuit in diœceses, quarum singulis aliquot Provincias complectentibus Imperator suos principes Magistratus, in jure Cæsareo Præfectos & Comites appellatos, præficiebat: Inde factum est, ut Episcopi illarum urbium in quibus hi diœceseôn Comites residebant, (statu Ecclesiastico statum civilem imitante,) creverint potestate. Nam obtinuerunt, ut *Exarchi, Primates, Patriarchæ, Archiepiscopi* indigitarentur; & ut *Metropolitani* Provinciarum suæ diœcesis, ipsis parêrent, quemadmodum Episcopi Metropolitanis. Concilii Constantinopolitani anno 383. congregati canone 2. *Diœcesis* (non provinciæ) Episcopo (qui ab Oecumenici Concilii Ephesini patribus, non

ad

* Nam hi Patres, antiquæ Diœcesis Episcopum 'Αρχιεπισκόπυ titulo insignientes non magis Christum suo honore spoliârunt, quàm D. *Paulus*, 1 Cor. 3. 10. se ἀρχιτέκτονα nominans.

ad Christi honorem * minuendum, sed contra Nestorium asserendum congregatis, Archiepiscopus vocatur) integra Diœcesis plures provincias & ideo Metropolitanos continens, traditur *gubernanda*. Et Concilij Chalcedonensis canone 13. decernitur; *Si quis a suo Episcopo vel Metropolitano, injuriâ afficiatur, apud Exarchum seu Primatem Diœceseos litiget.*

Verùm etsi nostri hodie *Archiepiscopi* & *Primates* in Anglia solùm Episcopos habent sibi subditos; tamen insigniuntur tùm *Archiepiscoporum* & *Primatum* titulis, tum horum perindeac *Metropolitanorum* officiis funguntur. Quæ officia unà cum illis privilegiis & dignitatibus, quibus ad potestatem suam spiritualem contra homines impios & profanos muniendam ex Christianorum Regum clementia, aut Regni statutis & jure municipali, aut recentiore jure Ecclesiastico potiuntur, jam ordine sunt describenda.

Ab illorum honoribus ac dignitatibus exordium sumendum, quæ quidem sunt amplissimæ: & vel utrique Archiepiscopo communes, ut habere titulum *clementiæ*, quam Anglicè Grace vocamus, præcedentiam supra omnes Duces Regni, immunitates, libertates in latifundiis propriis: vel alterutri peculiares, quales sunt; Eboracensi, habere præcedentiam supra omnes Officiarios, præter Dominum Cancellarium; Cantuariensi, tanquam Primo *Pari* Regni, præcedentia uti præ omnibus magnis Officiariis, inaugurare Regem in Coronatione, reditus suorum fundorum qui jure Hominij de se tenentur, recipere, dum

dum Hæres minor est 21. annis, etiamsi alios fundos in *Capite* de *Corona* teneat. Istiusmodi honores legimus Archiepiscopis antiquitus delatos à Christianis Imperatoribus, qui teste Codice Justinianeo, annis abhinc mille ferè ducentis, illos Præfectis Prætorio summis Imperii Magistratibus, civili dignitate exæquarunt.

Hujus generis plura occurrunt in ipsis purioris antiquitatis monumentis, quibus supersedemus, & aggredimur Ecclesiastica. Quorum nonnulla (sicut & seculi honores quos attigimus) sunt utrique Archiepiscopo communia, cujusmodi sunt in eorum ordinatione, si non fuerint priùs Episcopi, ut consecrentur à quatuor Episcopis; si fuerint, ut eorum electio à totidem Episcopis confirmetur. Post ordinationem, quatenus sunt *Metropolitani*, ut electiones Episcoporum suæ provinciæ confirment, eosque unà cum duobus aliis Episcopis consecrent, consecratorum in regimine Episcopali defectus & negligentias suppleant, iisque infirmis coadjutores assignent; Provinciales Synodos juxta rescriptum Regium convocent, convocatas moderentur, ultimum in ijs ferant suffragium: in quantum sunt *Archiepiscopi*, ut recipiant Appellationes, ijsque rescribant interpositis ab Episcopis suis suffraganeis, totam suam *Privinciam* juxta leges & consuetudines visitent: In eo quod *Primates* & Primores *Patriarchæ*, Appellationes admittant ab inferioribus Judiciis, etiam omisso medio, vacante quâvis Archiepiscopalis suæ Provinciæ sede Episcopali, custodiam habeant Ecclesiasticæ jurisdictionis ad eam spectantis.

tis. Porrò, uterque Archiepiscopus ipso jure hujus Regni Municipali, hanc in rebus Ecclestasticis habet *Prærogativam*, ut approbet & insinuet testamenta, concedat ab intestato succedentibus administrationes bonorum cujuslibet habentis mortis tempore, in diversis provinciæ suæ diœcesibus vel jurisdictionibus *bona notabilia*. 1. juxta recentiores Ecclesiæ canones, bona ad summam quinque librarum ad minus. Atque præter hæc, quædam sunt Privilegia Archiepiscopi Cantuariensis propria: ut quòd quilibet Episcopus ab ipso confirmatus exhibeat unum Capellanum, donec sufficiens aliquod ei beneficium prospexerit; & quia ipse totius Anglicæ *Primas* est, *literas tuitorias* concedat, per quas ei qui appellaverit absque molestia interea ei exhibenda, Appellationem suam prosequi liceat. Postremò, ex Regni statutis, necessitatis aut majoris utilitatis causa, (summaria hujus, tùm illius cognitione prius habita) * gratiam facit Canonum aliarumque legum Ecclesiasticarum per universum Angliæ Regnum. Qua etiam potestate designat *publicos Notarios*, qui, licèt singulares, hoc nomine sunt in testimonio perhibendo instar duorum testium; dispensat cum valetudinariis, puerperis, senio confectis, ægrotis, ut carnibus diebus quibusdam ob politicas solùm rationes vetitis vescantur; cum nupturis, ut matrimonium celebrent, etsi trinundina ejus denunciatio non præcesserit; in causis beneficialibus, ut irregularitas absque dolo malo contracta, & Simoniacus quandoque ambitus aboleantur, ut beneficium vacans fiduciario titulo (quam *Commendam*

* Communia jura rebus in genere consideratis adaptata in ijsdem rebus per particulares circumstantias determinatis secundum æquitatem subeunt relaxationes, & privilegia singularia admittunt: Cùm *Privilegium*. (Paul. digest. de legib.) *sit singulare jus contra tenorem rationis*, tantum per exceptionem, & non oppositionem, *propter aliquam utilitatem authoritate constituentium introductum*.

dam vocant) ad tempus vel durante vita concedatur, filius in beneficio patri immediatè poſſit ſuccedere, beneficiatus ad aliquod tempus (ob gravem aliquam cauſam) reſidere non teneatur, ſed per alium idoneum deſervire, Laicus literis operam navans prebendam poſſit retinere, Sacris initiatus & juxta leges ac ſtatuta regni idoneus, duo beneficia curata intra certam diſtantiam, quò commodiùs in utriſque munus ſuum obeat, non curata abſque diſtantia poſſit retinere; præparatus ad ſacros ordines queat ordinem diaconatùs & presbyteratùs ſimul & tempore non ſtatùto ſuſcipere; Denique in omnibus cauſis verbo Dei non repugnantibus, modò ſolitæ fuerint in Curia Romana obtineri.

In his omnibus, ne quid detrimenti capiat Eccleſia, fideliter adminiſtrandis, etſi noſtri hodie Reverendiſſimi Archiepiſcopi (præſertim Cantuarienſis, quia ampliorem habet provinciam, & à ſecretioribus conſiliis Regi eſt) perpetuis Regiminis occupationibus plurimùm ſint diſtricti; tamen ſingulis per totum annum diebus dominicis, maximo cum audientium fructu, & Archiepiſcopalis ſui ordinis honore ſacroſanctum Chriſti Evangelium ſedulò concionantur.

Atque cuncta ferè hæc ampliſſima munera, vel ſaltem eorum præcipua, primævæ Eccleſiæ Patriarchæ, Primates, Metroplitani exercuerunt. Nam imprimis Epiſcoporum ſuæ Provinciæ electiones confirmârunt, cum canone 6. Nicæni Concilij primi, Imperatoris authoritate ſtabiliti decretum ſit, *Si quis præter ſententiam Metropolitani factus ſit Epiſcopus,*

pus, eum non opertere esse Episcopum. Deinde unà cum alijs suæ provinciæ Episcopis novos Episcopos consecrârunt: Concilij enim Antiocheni can. 19. *Episcopus non potuit ordinari absque Synodo Episcoporum per Metropolitani literas congregata, & ipsius Metropolitani præsentiâ.* Præterea Concilia etiam Nationalia Imperatorum Christianorum jussu ipsi Patriarchæ indixerunt. Leo primus Romanorum Patriarcharum non humillimus, Turibium facit certiorem, *se dedisse literas ad fratres suos & coepiscopos, ijsque Concilium Synodi generalis.* * (1. Non verè Oecumenici sed Nationalis) *indixisse.* Sed hanc Synodum illum Imperatoris authoritate congregâsse constat ex ejus 24. Epist. ad Theodosium, ad quem simili occasione ita scribit; *Omnes, omnes Mansuetudini vestræ cum gemitibus, & lachrymis supplicant Sacerdotes, ut generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari.* Denique Primates receperunt Appellationes à suæ Diæceseos Metropolitanis: Nam Concilij Chalcedonensis canone 12. decretum est; *Si quis à suo Episcopo vel Metropolitano injuriâ afficiatur, apud Exarchum seu Primatem Diœceseos litiget.* Quamobrem æqui rerum æstimatores Archiepiscopalem nostram in Anglia *Hierarchiam*, non tam ab Antichristiana & Papali tyrannide fuisse derivatam, quam ab ea vindicatam, & quà fuerunt dispares diversarum ætatum, locorum, & rerumpublicarum conditiones, primævæ Ecclesiæ praxi restitutam, vel conniventibus oculis perspiciant.

* Eâdem notitione Concilia Toletana generalia & universalia vocantur Concilio Toletano. 3. cap. 18. *Præcepit hæc sancta et universalis Synodus.* Toleta. 4. in exordio, *Quoniam Concilium generale agimus.*

CAP.

CAP. V.

Episcoporum in Ecclesia Anglicana Potestas & munera.

Misericors noster Servator Christus postquam suis hostibus potenter domitis in Cœlum ascendisset, dona sua variè distribuit in communem corporis sui mystici, id est Ecclesiæ, utilitatem. Ad Ephes. 4. *Dedit alios Apostolos*, id est, interprete Ambrosio * *Episcopos*; *alios Prophetas*, pollentes dono vaticinandi de futuris; *alios Evangelistas*, Apostolorum Comites, & adjutores in Ecclesiis plantandis, qui propterea omnes (ut inquit *Chrysostomus*) obibant regiones; *alios Pastores, & Doctores*, inferiores (ut *Chrysostomus* docet) Evangelistis, quia in uno loco erant occupati, immò & in eodem munere: non enim (inqnit *August.* Epist. 59.) *alij sunt Pastores, alij Doctores*, sed cum Divus Paulus *prædixisset* [*Pastores*,] *subjunxit* [*Doctores*,] *ut intelligerent Pastores ad officium suum pertinere doctrinam, ad concinnatiouem integram* (non tamen uno, sed suo cujusque tempore) *sanctorum, ad opus ministerij*.

* Nam sicut Joannes Baptista, Matth. 11. 9. erat *plùs quàm Propheta*, tamen Matth. 21. 26. *Propheta erat*; Sic Apostoli plus quàm Episcopi erant, tamen Episcopi extiterunt. Cyprianus Epist. 65. admonens Diaconos, ut Episcopis sint morigeri, sic ait; *Meminisse autem Diaconi debent, quoniam Apostolos, id est, Episcopos Dominus elegit, Diaconos autem post asceusum Domini in Cælos Apostoli sibi constituerunt Eqiscopatus sui & Ecclesiæ Ministros.* Etenim potestas imponendi manus & excommunicandi enes Apostolos erat; qui initio Ecclesiæ propagandæ, ne discipulorum suorum honori potiùs quàm fidelium conversioni studere viderentur, illam ad mpus sibi retinuerunt, donec (ut docet Hieronymus in Epist. ad Titum)

Diaboli instinctu studia in religione fierent, & diceretur in populis, ego sum Pauli, ego Apollo. Tunc enim Apostoli hanc potestatem quibusdam Presbyteris eminentioribus, quos scriptores Ecclesiastici appellant Episcopos, tradiderunt. Et ideo idem Hier. loco citato dicit Episcopos magis *Ecclesiæ consuetudine* ab ipsis Apostolis introducta, (per quorum *traditiones*, inquit ille Epist. ad Evagrium, *sumptas de veteri testamento, quòd Aaron & filij ejus atque Levitæ in Templo fuerunt, hoc sibi Episcopi, Presbyteri, & Diaconi vendicant in Ecclesia) quàm dispositionis dominicæ veritate,* id est, immediato Domini Salvatoris præcepto *Presbyteris esse majores, et in communi debere Ecclesiam regere*; (non authoritate, quia hæc Episcoporum propria est, sed consilio, quoniam, cum salus sit in multitudine consiliariorum, Presbyterorum consilium adhibere Episcopos oportet, quando publicum Ecclesiæ bonum, hoc postulaverit;) *imitantes Mosen qui cùm haberet in potestate solus præesse Populo Israel, Septuaginta tamen elegit, cum quibus populum judicaret.*

Inter quos sacros Dei ministros, Apostoli sicut ordine, sic authoritate erant primi; quippe quorum hæ prærogativæ, hæc munera numero plura, dignitate amplissima, in novo Testamento recensentur. Vocati erant non *ab hominibus, neque per* † *homines, sed per Iesum Christum*, (ad Galatas 1.) à quo legati erant in universum orbem, ad omnes nationes, *omnes gentes edocendas*; (Matth. ultimo.) *Spiritu Sancto deducente in omnem veritatem* ita afflati, ut in doctrina cœlesti tradenda, quam (ad Galat. 1.) *acceperunt per revelationem Iesu Christi*, labi non potuerint; admirabili edendorum miraculorum potestate præditi

† Nam immediatè vocati sunt à Deo, ut constat Act. 1. ubi Apôstoli, non Discipulorum multitudo (ut ex ipso contextu probabile est) *statuerunt duos, Joseph et Matthiam*) ut alter eorum fieret unà cum illis *testis resurrectionis Christi*: & Apostoli orantes dixerunt; *Domine qui corda omnium nôsti, ostende utrum elegeris ex his duobus, ut accipiat sortem ministerij hujus Apostolatûs*, quibus verbis declarant electionem ad Apostolatum non ab hominum suffragijs, sed immediatè à Deo dependere; licet eodem capite *Matthias* postquam à Deo per sortes jam ad Apostolatum electus esset, à Discipulis agnitus est pro Apostolo, & *cum undecim annumeratus.*

præditi ad convertendos Infideles, ad confirmandos fideles, redarguendos contradicentes, denique castigandos immorigeros. Sed hæc omnia in Apostolis erant *extraordinaria*, ad Ecclesiam novam plantandam, & maximis angustiis conclusam, dilatandam necessaria. Reliqua eorum munera ad Ecclesiam, donec omnes suas rugas, & maculas deposuerit, regendam & sustentandam sunt permansura; divini nempe verbi prædicatio, sacramentorum administratio, manuum impositio, & clavium potestas in foro exteriori. Quorum duo priora, quia sunt *ordinaria* Spiritûs sancti instrumenta, & *quotidiana* organa, quibus Deus omnium hominum salutem operatur; Apostoli omnibus Pastoribus & Presbyteris commiserunt: posteriora, quæ faciunt ad Ecclesiam gubernandam, quo vitarent ataxiam multitudinis regimen comitantem, quibusdam eminentioribus presbyteris, quos Ecclesia postea vocavit Episcopos, delegarunt.

Titus, cum individuus Apostolorum ab una *regione* in aliam ad novas Ecclesias plantandas migrantium comes ac Evangelista esse desierat, & *Ecclesiæ* commodo id exigente, Cretæ affigeretur; eum, D. Paulum hujus Insulæ *Episcopum* constituisse, antiquissimi Patres & Historiæ Ecclesiasticæ (quibus, in quæstionibus *facti* apud priora Ecclesiæ secula proximè post sacram paginam fides meritissimò debetur) *quasi* unanimi consensu tradiderunt. Eusebius lib. 3. Hist. Eccles. cap. 4. *Titus Cretensium Ecclesiarum Episcopatum sortitus.* Hieronymus seu Sophronius, qui videtur omnia Ecclesiasticæ antiquitatis monumenta dili-

 genter

genter perlustrasse, in Catalogo Ecclesiasticorum Scriptorum; *Titus Episcopus Cretæ à Divo Paulo ordinatus est.* Chrysostomus Præfatione in primam ad Timotheum, rationem assignans quare B. Paulus, ex omni Discipulorum numero ad Titum duntaxat & Timotheum Epistolas scripserit, cùm Silas & Lucas ei quoque in disciplinam se tradidissent; hos, (inquit) *Evangelistarum munere fungentes secum adhuc circumducebat: illis Ecclesiæ gubernacula curamque tradiderat.* Et ideò *homiliâ* 10. in eandem Epistolam, omnia * præcepta ad Titum & Timotheum scripta, *tanquam omnibus Episcopis dicta intelligit.*

* Paulus (inquit Chrysostomus) *de Episcopatûs officio dicturus, indicat cujusmodi esse Episcopum deceat; neque id quasi Timotheum admonens dicit, sed ut omnibus simpliciter loquens, ac per illum quid conveniat omnibus dictans.*

Inter hæc verò, præcipuè duo sunt, quibus Titus in Ecclesia Cretensi ad Episcopi munus ritè obeundum instruitur. Primum ad Titum 1. 5. *Reliqui te in Creta, ut constituas oppidatim Presbyteros.* Ad quæ verba Ambrosius, *Titum Apostolus consecravit Episcopum; & ideò commonet eum, ut sit sollicitus in Ecclesiastica ordinatione.* Alterum præceptum, ad Titum 1. 5. *Constitui te Cretæ ut quæ desunt corrigas:* & ejusdem Epist. 3. 15. *Hæreticum hominem post unam & alteram admonitionem devita*; ex gregis numero, ad tempus, donec resipiscat, ejice per excommunicationis censuram. Nam hæreticus, præsertim pertinax, est *Animal scabiosum* (ait Hieronymus, in 5. ad Galatas) *à caulis ovium repellendum*: est morbida ovis quam, (inquit Augustinus lib. de corrept. & gratia) *separare ab ovibus sanis pastoralis habet necessitas, ne per plures serpant dira contagia.*

Neque

Neque hæc excommunicandi poteſtas in ſolo fuit Epiſcopo Tito: trecentis fere poſt Titum annis, Concilii Antiocheni Canon ſextus decernens, *Si quis à proprio Epiſcopo fuerit excommunicatus, ne prius ab aliis ſuſcipiatur, quàm ſuo reconcilietur Epiſcopo*; illa ætate excommunicandi poteſtatem fuiſſe penes Epiſcopos, clarè indicat. Et non modò Titu à Paulo, ſed alii ab aliis Apoſtolis inſtituti ſunt Epiſcopi. *Habemus annumerare eos* (inquit antiquiſſimus Pater Irenæus lib. 3. cap. 3.) *qui ab Apoſtolis inſtituti ſunt Epiſcopi in Eccleſiis, & Succeſſores eorum uſque ad nos.* Sic (eodem Irenæo teſte) à Joanne Polycarpus ordinatus eſt Epiſcopus Smyrnæ: & à duobus Apoſtolis, Petro & Paulo, poſtquam fundaſſent & inſtituiſſent Romanam Eccleſiam, ejus Epiſcopatus fuit traditus Lino; cui, dum Joannes Apoſtolus eſſet in vivis, Clemens & Anacletus Epiſcopi ſucceſſerunt.

Atque ab his poteſtas Epiſcopalis in Romanam Eccleſiam invecta, ad noſtra uſque tempora in ea permanſit. Etenim licèt Eccleſia Romana jam olim defecerit, & Babylonica Meretrix, Mater ſpiritualium ſcortationum facta fuerit; in ea tamen hæc authoritas penitùs non interiit: quia à Chriſto ejuſque Apoſtolis per plures hominum ſucceſſiones continuata, ſi incidat in hæreticos, idololatras, omni flagitiorum genere coopertos, non aboletur. Sotus in 4. ſententiarum, non infimus Meretricis Babylonicæ leno, hoc ipſum liberè fatetur: *Hæretici quicunque etiam præciſi, quamvis non ab Eccleſia priùs legitimè, ſed ab hæreticis fuerint promoti; verum Ordinis*

Sacramentum, si id attentent, utique conferunt. Quam doctrinam hausit ex Aquinate ad eundem sententiarum librum sic scribente; *Præcisi ab Ecclesia qui in Ecclesia Episcopalem potestatem habuerunt, retinent potestatem alios ordinandi & promovendi, & promoti ab iis eandem retinent potestatem.* Ratio in aprico; ipsius Dei & Christi est potestas, (*neque qui plantat, neque qui rigat est aliquid, sed Deus qui dat incrementum*) quam hominum illam administrantium peccata non faciunt magis irritam, quàm flagitiosus Legatus sui principis authoritatem sibi delegatam diminuit. Non enim est (ut loquuntur Scholæ) *gratia gratum faciens* (cum quâ hæresis & impietas minimè cohabitant,) *sed gratia gratis data,* non semper eam habenti, sed aliis sanctificandis destinata. Hinc Sacerdotale munus ab Aarone per innumeras hominum sæpe sceleratissimorum & idolatricorum successiones ad Christi tempora transmissum mansit inviolatum; ut ei ipse Christus se submiserit, & aliis se subdere præceperit. Atque pari ratione Episcopalis potestas, ab Apostolis & primævæ Ecclesiæ Romanæ Episcopis, per impurissimos ejusdem cœtus (postquam Antichristiana Babylon evasit) canales in nostras Ecclesias limpida effluxit: quemadmodum, narrante Plinio, amnis Alphæus Peloponesiaco littore mersus per longissimum sub mari tractum in agri Syracusani fontem Arethusam means, ne vel leviusculam salsuginem contrahit. Quamobrem etsi Episcopalis authoritas hodie in Ecclesia Anglicana à Romana proximè (sed non primitùs) dimanaverit; tamen vera & legiti-

ma

ma censenda est. Cujus varia munera, quà vel ab Apostolis aut Ecclesiâ instituta, vel quà à seculari potestate propter malitiam hominum jura sacra nullis mundanis suppetijs & honoribus externis suffulta contemnentium, Episcopis in Anglicana Ecclesia fuerint concessa; ordine recensebimus.

Postquam Regis licentiâ & mandato, Episcopi in Anglia à Decano & capitulo Cathedralium Ecclesiarum infra Diœceses, quibus præficiendi sunt, eliguntur; illius assensu electi comprobantur; comprobati confirmantur; confirmati consecrantur; & cum consecrati *homagij* juramentum Regi præstiterint; & Rex illis vicissim suorum Episcopatuum possessiones restituerit: in ipsa republica Anglicana, non aliquâ à Christo delegatione (cujus * Regnum spirituale est, ministerio clavium regni cœlorum & spiritu imperans; & *non ex hoc mundo* seu temporale, externa vi ac gladio coërcens, unde Luc. 22. Apostolis suis eorumq; successoribus Episcopis ratione Spiritualis potestatis, quam ab ipso acceperant, omne temporale Dominium interdixit:) sed libera principum donatione, his honoribus potiuntur.

* *Ipse vero dixit eis, Reges Gentium dominantur eis, et qui authoritatem habent in eos, benefici vocantur: vos autem non ita. Non licebit igitur Episcopo Ecclesiæ externum administrare dominatum? Existimabant Apostoli, quòd quia essent Apostoli Christi, idcirco deberent invadere Regna hujus mundi, & in hoc mundo dominari, Christus autem damnat hoc loco falsam Apostolorum opinionem, et docet, nihil minus Apostolos et Episcopos Ecclesiæ decere, quàm ut prætextu Apostolatûs et Episcopatûs occupent externa regna. Nihilominus ipsos Ecclesiæ Episcopos non vetat habere externam dominationem:* viz. *si ad hanc vel hæreditaria successione, vel electione, vel donatione, vel aliis legitimis mediis pervenerint. Difficillimum quidem est simul ministerium prædicandi Evangelii in Ecclesia rectè perficere et externum regnum administrare; per se tamen non est impium, retinere unà cum ministerio Ecclesiastico externam Dominationem. Quare habeant sanè vel Romani Pontifices eam Majestatem, quam publicis et legitimis ordinationibus ac consensu Monarcharum possident; sed quòd usurpent sibi potestatem super Reges et Principes prætextu officij sui Apostolici, hoc Christo adversum est, et vehementer errant.* Brentius Homil. 52. in Passionem Christi, & Homil. 90 in Lucam.

Titulum habent *Dominorum* ratione *Baroniarum* suis Episcopatibus annexarum, & præcedentiam præ alijs Regni Baronibus non modò in privatis congressibus, sed in supremo Regni Concilio, Parliamento: ubi, quia sunt *Domini Barones*, hoc ordine habent suas sessiones. Post Reverendissimos Archiepiscopos Cantuariensem & Eboracensem, primo loco sedet Episcopus Londinensis, deinde Dunelmensis, proximè Wintoniensis; reliqui Episcopi, ut consecratione priores, nisi quòd post Episcopum Dunelmensem primum locum teneant, qui Regi fuerint à secretioribus Consiliis. Episcopi enim in republica Anglicana, clementiâ Principis possunt ei esse à secretioribus consiliis, constitui Eirenarchæ, legatorum munere fungi, ad exteros principes (sicut Ambrosius Mediolanensis Episcopus,* ipso Ambrosio teste, bis Valentiniani Legatus fuit ad Maximum) vel aliud quodvis honestum munus exequi.

* Epist. 14. ad Marc. sororem. Vide etiam ejus Epist. 56. ad Valent. & concionem de obitu Valent.

Nam tametsi sacratarum personarum sanctissimæ, peritissimæ, Vigilantissimæq; satis operæ & sudoris habent in sacris muniis obeundis (cum *ad hæc quis idoneus?*) & ideo absolutè præstaret illos tractare solùm spiritualia: Tamen cùm Ecclesia militans sæpiùs permixta sit Epicureis & ferrei oris peccatoribus, qui magis mundano timore quàm amore spirituali ad externa pietatis officia peragenda adiguntur; ut horum Atheismus (ipsius civilis Regiminis exitium, si per spretam religionem nimiùm se prodat) meliùs coerceatur, prudentissimi principes Christiani Ecclesiæ præsules seculi honoribus cumulatissimè donârunt.

Con-

Constantinus Magnus (ut videre est in Codice Theodosiano de Episcop. judicijs) usque adeò Episcopos in causis secularibus voluit honorare, ut decreverit, in hæc verba; *Quicunque litem habens sive Possessor, sive Petitor erit, sive inter initia litis, sive cum negotium peroratur, sive cum cæperit promi sententia, judicium eligit sacrosanctæ legis Antistitis; ilicò sine aliqua dubitatione, etiam si alia pars refragetur, ad episcopum cum sermone litigantium dirigatur.* Rationem decreti adjicit; *Multa enim, quæ in judicio captiosa præscriptionis vincula non patiuntur, investigat & promit sacrosanctæ religionis authoritas. Omnes itaque causæ quæ prætorio jure vel civili tractantur, Episcoporum sententijs terminatæ, perpetuo stabilitatis jure firmentur.* Quid quod etiam sacræ personæ suæ vocationis opera spiritualia strenuè peragentes, quandoque ex singulari Dei dono, in seculi quoque negotiis expediendis plurimùm pollent; De Gregorio Thaumaturgo Gregor. Nyssen. in oratione sua de ejus vita scribit; *Omnis quæstio disceptatioque, & omnis intricatus difficilisque negotiorum nexus illius consilijs & admonitionibus resolvebatur & dirimebatur; unde singulis, illius beneficio, tam æquitas & recta juris constitutio, quam pax erat.* Demùm, quinam de æquitate (non de justitia ad juris amussim, hoc enim Jurisperitorum est) in causis secularibus meliùs dijudicent, quàm illius ex vocationis suæ impulsu studiosi? unde Augustinus Concione 71. in 118. Psalmum, hominibus sui seculi dissidia ei tanquam arbitro deferentibus dicere non audet; *Dic homo, quis me constituit judicem aut divisorem*

divisorem inter vos? Constituit enim (*inquit*) *talibus causis Ecclesiasticos Apostolos* (Divum * Paulum intelligit) *cognitores.* Neque quando Ecclesiastici sic sunt *cognitores*, & aliquo modo curant negotia secularia, illis *implicantur*, aut absorbentur; quia ab Apostolo monente, *neminem Deo militantem debere se implicare negotijs secularibus*, ecclesiastici hujusmodi *cognitores* constituuntur: Ut *dum homines causas suas seculares apud nos* (inquit Augustinus Episcopus, epist 147.) *finire cupientes, negotia sua peragunt, agamus & nos negotia salutis nostræ & ipsorum, & dissensiones hominum terminemus.*

* 1 Cor. 5. 6.

Verùm præter seculi honores, & in ejus litibus componendis operam; media sunt Episcoporum magis propria, ad suam, & aliorum salutem promovendam: nempe eorum in Antistitum Ecclesiæ album sacra cooptatio, quæ *consecratio* dicitur, & munia Ecclesiastica. Consecratio Episcoporum in Anglia (omni papali superstitione detractâ, & præmissa concione de pastoris in gregem officio, cura, fide, illamque subsequente Eucharistiæ à frequenti gravissimorum hominum cœtu perceptione) peragitur precibus, invocatione Spiritûs Sancti, manuum impositione a tribus ad minimum) juxta Concilii Nicæni canonem 3.) Episcopis in indumentis Episcopali gravitati consentaneis, & communi ac ardenti eorum qui actioni intersunt oratione, ut Episcopale munus consecratis impositum, cedat ad Dei gloriam, gregis salutem, conscientiæ suæ in tremendo die Judicij lætum testimonium.

Horum

Horum verò ita conſecratorum munera, ſecundùm canones, ſunt diligenter docere Evangelium, non tantum in Cathedralibus Eccleſiis quibus præſunt, ſed etiam paſſim per omnes Eccleſias ſuæ Diœceſeos, ubi maximè putabunt expedire; in iiſdem Cathedralibus Eccleſiis feſtis ſolennibus Capâ decenti amictos, ſacram Cœnam adminiſtrare; ordinare Presbyteros & Diaconos; (& hinc Epiph. hær. 77. docet Epiſcopos generare *Patres Eccleſiæ*, Eccleſiaſticos miniſtros ordinando; presbyteros *Filios Eccleſiæ*, infantes & catechumenos baptizando) verbo & gratiarum actione Eccleſias & ſepulturæ loca ſacris uſibus dedicare, quod (teſte Euſebio lib. 10. cap. 3.) in Templis a Conſtantino magnificè extructis, veteres Epiſcopi magna cum ſolennitate præſtiterunt; confirmare precibus, & manuum * impoſitione pueros catechiſmum edoctos, qui mos (inquit Cyprianus) Epiſt. ad Jubaianum *apud nos geritur*; denique Eccleſiaſticam juriſdictionem, cujus nervi ſunt pœnæ & cenſuræ Eccleſiaſticæ, exercere.

* *Non abnuo hanc eſſe Eccleſiarum conſuetudinem, ut ad eos qui longe in minoribus urbibus per Presbyteros & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem Spiritus, manum impoſiturus excurrat.* Hieronymus adverſus Luciferianos.

Verſantur autem hæ pœnæ ſive cenſuræ Eccleſiaſticæ in duplici diſcrimine. Aut enim Eccleſiaſticis & laicis communes ſunt; ut *Monitio, excommunicatio minor, excommunicatio major, anathematiſmus, interdictum, corporalis pœnitentia, denegatio Chriſtianæ ſepulturæ in locis ſacratis*: aut ſunt Eccleſiaſticis peculiares, quales ſunt, *ſequeſtratio fructuum Eccleſiæ, ſuſpenſio, deprivatio, depoſitio*: de quibus ſingulis, quemadmodum ſunt in uſu in Anglicâna Eccleſia, pauca delibanda.

Monitio

Monitio omnes ferè censuras Ecclesiasticas præcedit, & illarum vi nemo censetur *Ethnicus* & *Publicanus*, nisi priùs *Ecclesiam non audierit*, sub excommunicationis comminatitone præcipientem.

Excommunicatio (ut ex ipsa nominis notatione liquet) homines à communione aliqua excludit. *Communio* autem interna vel externa est. *Interna* est illa, qua fidelis quisque per fidem & charitatem cum Deo primum, deinde cum omnibus verè fidelibus arctissimo spiritûs vinculo unitur, & quam in Symbolo *communionem sanctorum* appellamus. *Externa* communio est vel politica vel Ecclesiastica. *Politica* versatur in rebus & negotijs ad civilem & præsentem vitam pertinentibus. *Ecclesiastica*, qua communicamus simul in iis quæ ad cultum Dei in Ecclesia spectant, cujusmodi sunt publicæ preces, prædicatio verbi, & Sacramentorum administratio. *Communio*, à qua excommunicatus excluditur, non est interna: ab hac enim nemo nisi per proprium peccatum separatur. *Peccata vestra* (inquit Isaias cap. 59.) *diviserunt inter me & vos*: ipsa verò excommunicatio peccatorem ita esse seperatū declarat,& Ecclesiæ sententia ad cœlos usque pertingente, hoc ipsum * stabilit ac confirmat.

* Math. 18.18. *Amen dico vobis, quæcunque ligaveritis in terra, erunt ligata in cœlo.*

Ad quæ verba Augustin. lib. 1. contra Adamant cap. 17. hanc habet annotationem *Illud quod ait Dominus; Si nec Ecclesiam audierit, sit tanquam Ethnicus & Publicanus, gravius est quàm si gladio feriretur, si flammis absumeretur, si feris subigeretur, Nam ibi quoque subjunxit; quæ ligaveritis super terram, erunt ligata in cœlis; ut intelligeret, quanto graviùs sit punitus, qui velut relictus est impunitus.*

Quare

Quare externa est communio à qua quempiam removet excommunicatio: & quemadmodum hujus communionis, sic excommunicationis diversi sunt gradus; *Excommunicatio*, scilicet, minor, & major. *Minor*, est suspensio ab ingressu Ecclesiæ, aut à sola Sacramentorum susceptione, quam Cyprianus vocat *abstensionem*: & propter contumaciam & alia delicta adhibetur; sed præcipuè propter contumaciam in non comparendo in curijs Ecclesiasticis, aut non parendo illarum mandatis, quæ quandoque in rebus infimis potest esse summa: quia res præcepta quò facilior est observatu, eo præcepti violatio gravior, cùm sit magis spontanea, eique nulla impotentia aut infirmitas obtendatur. Sic *præceptum* Adamo impositum *tam leve ad observandum, tam breve ad memoriâ retinendum, ubi præsertim nondum voluntati cupiditas resistebat*; *tantò* (ut August. lib. 14. de Civitat. Dei, cap. 12. docet) *majori injustitiâ violatum est, quantò faciliori posset observantiâ custodiri.*

Hujus minoris excommunicationis sententiam pro contumacia in non comparendo in Judicijs Ecclesiasticis, aliquis eruditus Presbyter (quamvis enim solus Episcopus ordinariâ, delegatâ tamen potestate, ut in supplemento ad tertiam partem rectè observavit Aquinas, Presbyter excommunicare potest) ab Episcopo authoritate sufficienti munitus denunciat, idque ex præscripto Judicis, quem vocamus Episcopi Cancellarium, qui per Ecclesiæ nostræ constitutiones eum ad hanc censuram ferendam tenetur accersere & sibi associare.

Excom-

Excommunicatio major * est, qua peccator non solum à perceptione Sacramentorū, vel ingressu Ecclesiæ, sed toto fidelium consortio excluditur: ita ut secundùm veteres Ecclesiæ nostræ Canones, † *Communicans excommunicato majori excommunicatione, incurrat minorem, & nisi destiterit, majorem.* Atque idem ferè decretum latum fuit Concilio Toletano primo, Canone decimo sexto; *Si quis laicus abstinetur, seu à sacra Communione arcetur; ad hunc vel ad domum ejus, Clericorum vel Religiosorum nullus accedat. Similiter & Clericus si abstinetur, à Clericis devitetur. Si quis verò cum illo colloqui, aut convivari fuerit deprehensus, & ipse abstineatur.* Et ante Concilium Toletanum primum, Antiochenum Canone tertio decrevit, *non licere cum excommunicatis communicare:* & *si quis ex Episcopis aut Presbyteris vel Diaconis, deprehensus fuerit cum excommunicatis communicare, eum quoque esse excommunicatum.* Scopum & finem

* De hac excommunicatione loquitur D. Paulus, 1 Cor. 5. cujus sententiam suâ solâ authoritate in incestuosum fert his verbis: *Ego ut absens corpore, præsens autem spiritu, jam* (antequam scripserat Epistolam, & per eam Corinthiorum sententiam rogare potuerat) *ut præsens dijudicavi*, seu decrevi, *ut his qui hoc ita perpetravit, vobis et meo spiritu in nomine Domini congregatis* (non ad D. Pauli decretum, si illis non arrisisset antiquandum, sed ut illo publicè ab iis audito incestuosum à se separarent, eumque *expurgarent* tanquam *vetus fermentum* ejiciendo è civili suo consortio, aut non *approbando*, inquit Aug. lib. 3. cont. epist. Par. cap. 1. non *consentiendo*, non animis *favendo* ejus improbo facinori) *ejusmodi inquam homo tradatur Satanæ.* i.e. fidelium cœtu ejiciatur: qui enim Ecclesiæ gremio extruditur, Satanæ extra Ecclesiam regnanti mancipatur. Et hæc omnia D. Paulus in incestuosum decernit, ad *interitum carnis, ut spiritus ejus salvus esset*, id est, (sicut docet August. lib. 3. cont. Par. cap. 1.) ut cum ipse, pudore & tristitia sapere didicerit, & caro quæ ipsum in hoc præcipitium arripuerit, funditus fuerit abolita: spiritus ejus qui videbatur in certamine occubuisse, iterum sese erigeret, & fieret spiritualis homo, salvus in die Domini. † Linwood in Provincia Consti. de immunit. Ecclesiast. cap. seculi Principes. §. ac quandoque verb. maculantur.

finem hujusmodi Canonum indicat August.lib. 3. cont. Parmen. Epist. cap. 2. *Tunc* excommunicatus *timore percutitur, & pudore sanatur; cùm ab universa Ecclesia se Anathematizatum videt, & sociam turbam, cum qua in delicto suo gaudeat & bonis insultet, non potest invenire.* Et ideo idem prudentissimus & sanctissimus Præsul ibidem graviter admonet, quòd *non possit esse salubris* neque delinquenti neque Ecclesiæ *correptio; nisi cum ille corripitur, qui non habet* * *sociam multitudinem.* Sed hoc fit sine labe pacis & unitatis, & sine læsione frumentorū; cùm congregationis Ecclesiæ multitudo ab eo crimine ob quod delinquens anathematizatur, est aliena. Et secundùm Ecclesiæ nostræ Canones, *quotiescunque hac major excommunicatio in immediatam pœnā cujusvis notoriæ hæreseos, schismatis, simoniæ, perjurij, usuræ, incestûs, aut gravioris alicujus criminis venerit infligenda, per Episcopum in propria persona pronunciatur, unà cum ejusmodi frequentia & assistentia, quæ ad majorem rei authoritatem conciliandam conducere videbitur.* Atque his excom-

* Huic Augustini sententiæ, alia à glossa in cap. 13. Matth. Augustino etiam adscripta, concinit: *Multitudo non est excommunicanda, nec Princeps populi:* Hoc gravissimum Sancti Patris monitum negligunt Romani Pontifices, dum excommunicant Imperatores & Reges, qui cùm amplas habeant ditiones & numerosos exercitus, rarò destituuntur *socia multitudine.* Hinc Imperatorum & Regum excommunicationes à Romanis Pontificibus denunciatas, sæpius tot cædes, tot rapinæ, tot populorum & Urbium eversiones, tam horrenda schismata sequuta; ut ipsos Pontifices facti sui pœnituerit, & totus Christianus orbis ingemuerit. Gregorius 7. cum Henricum IV. excommunicasset, & cruenta bella, teterrima odia, & schismata inde orta seriò fuisset contemplatus, animam acturus advocavit (ut refert Sigebertus, 185.) Cardinalem sibi præ cæteris charum, *& fassus est Sancto Petro et toti Ecclesiæ se valdè peccasse in Pastorali cura, quæ ei ad regendum commissa est, et suadente Diabolo, contra humanum genus odium et iram concitâsse.*

communicationum vinculis constricti non possunt esse in Curiis sive civilibus sive ecclesiasticis Actores, aut testes: & si ultra 40. dies obstinati persistunt; per rescriptum Regium ex Cancellariæ Curia manans, illud Episcopo postulante, carceri à Comitatûs in quo degunt Vicecomite mandantur, donec Episcopo dederint sufficientem cautionem pignoriticiam, fidejussoriam, aut juratoriam, se ejus mandatis & decretis obtemperaturos. Quarta censura Ecclesiastica est * *Anathematismus*, qui tantùm in pertinacem hæreticum exeritur, & quo iste tanquam publicus Dei hostis, rejectus, maledictus, execratus, æterno judicio & damnationi devovetur. *Anathema* enim (ut notat Hieronymus in cap. primo ad Galatas) *nomen est execrationis & maledictionis.* Huic succedit *interdictum*, quo universitas seu communitas (*Homo* enim, inquit noster *Linwodus*, *propriè excommunicatur, & propriè locus interdicitur*) ob publicum aliquod delictum divinis officiis, sepulturâ, administratione & perceptione Sacramentorum prohibetur. *Interdictum* excipit corporalis pœnitentia, sic dicta, quia non solùm interiori, sed etiam exteriori homine luenda; quæ publicæ in primæva Ecclesia pœnitentiæ, quam Cyprian. epist. 10. *Exhomologesin* vocat, est quàm simillima. Quorum autem authoritate hæc *exhomologesis* seu publica pœnitentia antiquitùs fuerit imposita, Concilium

* Chrysostomus ex professo homilia quadam contendit non esse anathemate utendum in Ecclesia Christiana, quia de nemine quamdiu vivit, resipiscentiæ spes sit abjicienda: sed frustra. In hæc enim tremenda Ecclesiæ censura, conditio, [Nisi resipuerit,] semper intelligitur.

cilium Carthaginense tertium cap. 31. & 32. testatur: *Pœnitentibus, secundùm peccatorum differentiam, Episcopi arbitrio pœnitentiæ tempora decernantur.* Quæ ob crimina, lib. 3. cont. Parmen. epist. cap. 2. ostendit Augustinus, *quando ita cujusque crimen notum est omnibus, & omnibus execrabile apparet, ut vel nullos prorsus vel non tales habeat defensores, per quos possit schisma contingere, non dormiat severitas disciplinæ.* Et hinc Anglicanæ Ecclesiæ Canones statuerunt; *Si crimen non fuerit notorium & publicum, solennem pœnitentiam posse commutari in mulctam* * *pecuniariam in levamen pauperum ejusdem Parœciæ, vel in alios pios usus erogandam: modò constiterit eam esse ad Reum reformandum saniorem & tutiorem rationem.* Quandoque enim fit (ut Cyrillus lib. 3. in Levit. piè & prudenter monet) *ubi servari suum peccatum secretum viderit ille qui peccat, servabit & ipse emendationis pudorem. Si verò viderit peccatum suum* per exhomologesin *proclamari, & sese* (pravo suo judicio) *defamari, ilicò ad impudentiam convertetur.* Itaque Concilium Constantinopol. generale 6. huic pastorali reducendi peccatores ad bonam frugem curæ præpositos

* Quod tamen Judicibus Ecclesiasticis cautè faciendum est, ne Regia prohibitione in hac commutatione impediantur. Nam in Articulis Cleri. cap. 2. decernitur; *Si Prælatus imponat pœnam pecuniariam alicui pro peccato et petat illam, Regia prohibitio habet locum. Veruntamen si Prælati imponant pœnas corporales, et illi sic puniendi velint hujusmodi pœnas per pecuniam redimere; non habet locum regia Prohibitio, si coram Prælatis pecunia exigatur.* Et hujusmodi pecunia à Judicibus Ecclesiasticis in sacros usus licitè erogari potest: quia non est *merces scorti,* Deuteron. 23. *in Domum Dei pro voto* seu eleemosyna minimè introducenda, ne Ecclesia videatur illius turpitudinem approbare & fovere; sed *scorti* pœna est, quæ non potest ejus, cui infligitur, censeri omni modo libera eleemosyna, cum semper aliquo modo sit invita.

positos instruit; *cum non simplex sit peccati morbus sed varius & multiformis, ut attentè rimentur qualiter affectus sit, qui peccaverit: an obtemperet magistro, an mentis ulcus per admota pharmaca crescat, & sic misericordiam æqua lance impertiant.* Postrema Ecclesiastica pœna Laicis & Clericis communis, est *denegatio Christianæ sepulturæ in locis sacratis:* quæ non ininfligitur in pœnam mortuorum, qui quamprimum naturæ cesserint, aut beatitudine nunquam amittendâ fruuntur, aut miseria in æternum subeundâ plectuntur; sed in terrorem viventium, qui ipsius naturæ instinctu corpora sua post mortem honestè tractari plurimum desiderant. Omnes autem excommunicati, perjuri, feloniæ crimine strangulati, insignes fœneratores, hæretici, apostatæ, mortem sibi asciscentes (nisi de extraordinaria illorum pœnitentia certior factus fuerit Episcopus, qui tum licentiam concedit eos in locis sacratis inhumandi) hoc ultimo pietatis officio orbantur. Jam Ecclesiasticæ censuræ in Ecclesiasticos peculiares sequuntur. Harum prima fuit *sequestratio*, à jure civili (ut videre est in Digestis & Codice) in jus Canonicum derivata, quæ est fructuum Ecclesiæ ad tempus apud alium depositio, ad jus alicujus tuendum, aut onus declinandum, vel ejus qui fructuum Dominus est, contumaciam castigandam: quam si quis post legitimam ejus publicationem in locis ubi facienda est, violaverit; juxta antiquos Ecclesiæ Anglicanæ Canones, *majorem excommunicationem* ipso facto incurrit. Proxima censura est *Suspensio*, quâ *monitione præcedente in scripto & causâ expressâ,*

personæ

personæ Ecclesiasticæ interdicitur exercitium sui officii vel beneficii vel utriusque simul, in toto vel in parte, ad certum tempus vel in perpetuum. Tertia censura est *Deprivatio*, qua Ecclesiastica persona ob grave aliquod crimen ab Ecclesiastico beneficio amovetur. Ultima est *Depositio*, pœna in primæva Ecclesia usitata. Nam Concilii Antiocheni Canon. 3. & 4. sic decernitur; *Si quis Presbyter aut Diaconus à proprio Episcopo depositus, ausus fuerit aliquid de Ministerio agere; nullam spem restitutionis ei habere liceat.* Et *si quis Presbyter aut Diaconus, contempto suo Episcopo, ab Ecclesia seipsum segregaverit & seorsim congregationem fecerit, & Episcopo primò, secundò vocanti noluerit obedire; is omnino deponatur nec ampliùs remedium assequi, nec honorem suum accipere possit.* Et hæc, secundùm jus Canonicum vim adhuc in Ecclesia Anglicana obtinens, est vel *verbalis* per Judicis sententiam, vel *realis* quæ fit degradatione; cum scil. personæ Ecclesiasticæ propter hæresin, vestes & insignia ordinis sui per Episcopos detrahuntur in præsentia civilis Magistratûs, cui post degradationem coercendus relinquitur. Et hæ sunt omnes censuræ & pœnæ Ecclesiasticæ; quas oportet Episcopos memores præcepti Apostolici, *non dominantes in hæreditatem aut sortem Domini*, in greges sibi concreditos exercere, non herili jure, tanquam Dominos in servos, suum ex iis * commodum aucupantes; sed paterno, † veluti parentes in filios, illorum saluti præcipuè consulentes. Nam ut Salvator noster Luc. 22. admonet, *qui maximus inter vos* authoritate & eminentia, *sit minimus*, id est, paratus

* *Servi Dominis acquirunt quicquid acquirunt.* Lib. 1. Institut. tit. 8. § 1.

† *Esto subjectus Pontifici tuo et quasi parentem animæ suscipe.* Hier. ad Nepoti.

paratus minimo cuique in ejus commodum * inservire; *& qui praest, ac si administraret iis quibus imperat*, consulendi officio famulans: ut meritò dixerit Augustinus lib. 2. cont. Cresconium cap. 11. *Non sumus Episcopi propter nos, sed propter eos quibus verbum & sacramenta administramus*, quos censuris Ecclesiasticis constringimus & castigamus.

* *Omnibus me ipsum servum feci ut plures lucri facerem*, 1 Cor. 9. 19. *Discite subditorum matres vos esse debere, non Dominos. Studete magis amari, quàm metui, si interdum severitate opus est, paterna sit, non tyrannnica*. Bernard. Serm. 23. in Cant. alloquens Prælatos.

Atque ita Ecclesiasticis censuris recensitis ac descriptis, ipsam Ecclesiasticam jurisdictionem his suffultam aggrediamur. Hæc autem vel *voluntaria* est, ad quam exercendam Episcopus à nullo pro suo interesse aut publica vindicta Actore cogitur; vel *contentiosa* est, ad lites inter Actorem & Reum dirimendas instituta, de qua infra fusiùs dicendum. Prioris Jurisdictionis, propter mutuas inter Ecclesiam & Rempublicam suppetias, varia sunt & quasi mixta membra, diversis fundamentis superstructa. Primum innititur Regni statutis, per quæ Episcopi decimas & subsidia Principi ab Ecclesiasticis debita cogunt; assistunt civilibus Judicibus in exequendis aliquot statutis; uniunt & consolidant Ecclesias minutiores; ex speciali aliqua causa, judices civiles reddunt certiores de Pontificiis, qui abjuratâ suâ superstitione, accedunt ad nostra sacra, aut obstinati iis penitùs se subducunt; concedunt peritis & fide dignorum testimonio approbatis, licentiam exercendi Medicinam & Chirurgiam, & pueros erudiendi; exigunt quandoque

quandoque à nonnullis juramentum Regii primatûs, & juramentum fidelitatis infra suas Diœceses Episcopales. Secundum stabilitur jure Regni municipali, ut ad rescriptum Regium certiores facere civiles judices de legitimis & illegitimis Nuptiis ac Natalibus, de excommunicatis, & in aliis causis Ecclesiasticis, quarum aliquando in Curiis civilibus est incidens cognitio, ratione temporalium causarum, quarum sunt appendices; quædam Regis Brevia à Civilibus ejus Curiis manantia pro beneficiis legitimè præsentato restituendis, personis Ecclesiasticis nullum habentibus seculare feudum judicio civili quandoque sistendis exequi; Regium rescriptum requirere, de hæretico pertinaci (anteà condemnato) comburendo, pro carceri mandando corpore illius qui ultra 40. dies excommunicatus persistit. Tertium tùm jure Ecclesiastico, tùm municipali confirmatur, quorum consentientibus placitis Episcopi defunctorum testamenta probant & insinuari faciunt, ab intestato decedentium bona proximo agnato vel cognato administranda concedunt; Rationes hujusmodi Administrationis reddi faciunt; bona caduca (cùm nullus hæreditatem adire velit) mandant tutò custodienda & colligenda, donec secundum Juris præscriptum distribuantur. Quartum & ultimum hujus Episcopalis Jurisdictionis voluntariæ in Ecclesia Anglicana membrum, munitur jure Ecclesiastico; ex quo Episcopi idoneis conferunt beneficia, vel illos ab aliis patronis præsentatos in beneficia instituunt; inter quam beneficii collationem & ad illud institu-

 tionem,

tionem, hoc tantum discrimen quidam Canonum periti statuerunt; ut hæc sit concessio Ecclesiastici beneficii limitata, nempe Clerico à Patrono nominato & oblato: illa libera, Clerico cui ipse Episcopus voluerit. Porrò ejusdem juris Ecclesiastici vi, admittunt Resignationes beneficiorum, quorum vacantium fructus, sub tuto sequestro ad usum proximi successoris colligendos & custodiendos mandant; literas dimissorias seu * testimoniales concedunt initiandis in sacris ordinibus, vel jam initiatis ad animarum curam admittendis ab alterius Diœcesis Episcopo; dant licentiam collocandi sedile in Ecclesia, † diruendæ veteris fabricæ Ecclesiæ & novæ extruendæ, exhumandi cadaver, & aliò transferendi; assignant Rectori Ecclesiæ morbo ita impedito ut muneri suo superesse non possit, coadjutorem, ad explendum ejus officium: Denique quolibet triennio, totam suam Diœcesin visitant, & per eam instituunt generalem inquisitionem, quæ, quo fiat ordine, qua forma, Capite subsequenti commonstrabitur.

* *Si Ministri et Curati ex una Diœcesi in alteram transierint, nequaquam ad curam ullam exercendam admittentur, nisi Episcopi ejus Diœceseos unde advenerint, vel loci Ordinarij literis testimonialibus de ipsorum honestâ conversatione, sufficientia, et conformitate ad Ecclesiasticas Regni Anglicani leges muniti accesserint.* Hic Canon imitatur Canonem 12. qui dicitur Apostolorum, *Non recipendus, si apud alium sine commendatiis receptus fuerit.* Huic enim Canoni Harmenopulus in Epitome Sacro. Canon. tit. 3. hoc Scholion subjecit; *Commendatitiæ vero literæ sunt, quæ ab Episcopo Clericis aut Sacerdotibus dantur aliam in urbem proficiscentibus, quæque commendant eos illius Loci Episcopo velut omni culpa carentes.* Harum etiam literarum meminit Canon 12. Concil. Gangrensis, celebrati ante Nicænum Concilium primum his verbis; *Non liceat Presbyteris Civitatis* (multo minùs inferioris gradûs Presbyteris) sine literis Episcopi *in aliena parœcia aliquid agere,*

† Patres Concilij Chalcedonensis, Canon. 4. decernunt; *Nullus quidem usquam ædificet nec constituat Monasterium aut Oratoriam domum, præter consensum Episcopi Civitatis.* Quod decretum Harmenopulus in Epitome Sacr. Can. sic expressit; *Nullus unquam Templum construat absq; sententia Episcopi.*

CAP.

CAP. VI.

Episcoporum voluntaria Jurisdictio in Diæcesibus suis visitandis.

IDem in *spirituali Dei Domo* Ecclesiâ, quod in materiatis ædificiis usu venit: Horum decidui parietes nisi statuminentur, illius præcipua fulcra, vitæ pietas, doctrinæ puritas, nisi farcta tecta conserventur, in ruinam vergunt. Hinc visitationes Ecclesiarum; quoties in deterius cœperint labi, ab ipsis Apostolis sunt institutæ: hoc enim nomine Divus Paulus (1. ad Corinthios 16) ad Corinthios rediturus erat, Ecclesias Macedoniæ inspexit, & quia non potuit statim Corinthum proficisci, cogitat illuc Timotheum mittere. Immô idem Apostolus Actor. decimo quinto, Antiochiæ apertè dicit Barnabæ; *Revertentes visitemus fratres per universas civitates in quibus prædicavimus verbum*, cognituri, *quomodo se habeant.* Neq; pia & prudentissima hæc Apostolorum praxis, apud eorum successores Episcopos, seculis subsequentibus exolevit. Synodus Tarraconensis in Hispania anno 450 celebrata, canone 7. statuit, ut *antiquæ consuetudinis* (longè igitur ante hanc Synodum Episcopalis diœcesĉon exploratio in usu erat) *ordo servetur, & annuis vicibus diœceses ab Episcopis visitentur.* Idem decretum in Concilio Toletano quarto 70 Episcopis constante,

ferè ducentis posteà annis recensitum legimus. Neque mirum est hunc præcipuum Ecclesiasticæ disciplinæ nervum ab Apostolorum ætate, ad tam remota antrorsum secula se extendisse; cùm tam præclari sint ejus in ecclesia usus & ingentes utilitates. Hac enim Episcopali inquisitione doctrinæ cœlestis sinceritas ab erroribus, cultûs externi puritas à superstitione, vitæ Christianæ integritas à criminum inquinamentis, tota que religio à blasphemijs & scandalis vindicantur. Ad quos fines Præsulum in Ecclesia Anglicana visitationes debere collimare, monstrant capita de quibus juxta Canones inquirere, media per quæ crimina exquirere, pœnæ quas reis detectis infligere oportet: quæ jam sigillatim sunt proponenda. Etenim ut Episcopales in nostra Ecclesia visitationes Cathedralium Ecclesiarum, Curiarum Ecclesiasticarum & Hospitalium quæ non sunt ex Regia fundatione, & quorum Episcopus aut nullus alius visitator à Fundatore statuitur, tanquam privatas prætereamus: publicæ & magis generales per totam diœcesin inquisitiones instituuntur, aut de delectis eorum qui Episcopi ordinatione licentiâve peculiarem habent functionem, aut quorumlibet Christianorum.

Prior exploratio est de excessibus & defectibus *Ministrorum* Verbi, *Oeconomorum*, *Ludimagistrorum*, & *Medicorum*, *Chirurgorum*, ac *Obstetricum*. 1. *Ministrorum* verbi, an jugiter, & sincerè Evangelium concionentur, religiosè & reverenter administrent Sacramenta, juventutem & rudiorem plebem in Catechismo diligentur instruant, ægrotantes sedulò visitent,

sitent, vitam piè & sobriè instituant, vestimentis gravitati suæ consentaneis induantur, & reliqua faciant ab Ecclesiæ Canonibus præscripta. 2. de delictis *Oeconomorum*; utrùm invigilent, ut omnes parochiani Ecclesias suas diebus dominicis debitè frequentent, ædes sacræ absque sordibus ab æditiuis seu ostiarijs mundè conserventur, pecuniarum à se in Ecclesiæ usum expensarum rationem fideliter reddant, in mores hominum inquirant, & scandalosos Ordinario bis in anno denuncient, ac alia sua munera sincerè peragant 3. de delictis *Ludimagistrorum*; an suos discipulos * Cathechismum publica authoritate hunc in finem Latinè & Anglicè impressum edoceant, ad Ecclesiam sacro quolibet & festivo die adducant, curent ut ibi se quietè & modestè gerant, & inde reversos ad examen revocent quid ex concione (quoties haberi contigerit) didicerint, prælegant suis discipulis aliam Grammaticam quam quæ publica authoritate fuerit approbata. 4. De delictis *Medicorum*, *Chirurgorum*, *Obstetricum*; an exerceant non probati, aut in suis functionibus obeundis aliquod sortilegium vel superstitiosum quid admisceant.

* Sic in Ecclesia Alexandrina (ut refert Eusebius lib. 5. cap. 10.) Pantenus, Origines & alii viri doctissimi scholis Præfecti Catechistæ erant: quos ideò Ambrosius in cap. 4. ad Ephesios vult esse Doctores illic nominatos post Prophetas, Evangelistas, Pastores; cui Chrysostomum Serm. 11. in cap. 4. ad Ephesios, Oecumenium ibid. Augustinum Epist. 59. qui asserunt, Apostolum docentem quæ Pastoralis officij essent partes, idem munus [Pastoris & Doctoris] nominibus designasse, meritò opponamus.

Poste-

Posterior inquisitio de erratis quorumlibet Christianorum est, an in *pietatem*, *justitiam*, aut *sobrietatem* delinquant. Et 1. an delinquant in *pietatem*, per blasphemiam, quæ est in ipsum Deum & sacram Scripturam vel Dei Sanctos convitium aut maledictum; temeraria juramenta, non in judicio, justitia, veritate, aut per res alias quàm Dei nomen præstita; idololatriam, concedentem creaturæ honorem debitum creatori; superstitionem tribuentem certis rebus & verborum aut gestuum observationibus, effectus, qui neque rationibus physicis aut politicis neque Dei verbo nituntur: An per sortilegium, divinationes, incantationes, veneficia, legibus Regni civilibus non coercita; Sepultorum-in sacratis locis exhumationes, aut ipsorum sepulchrorum violationes; perjuriam sive læsionem fidei coram Judice Ecclesiastico, vel privato alicui in causis Ecclesiasticis præstitæ: An per hæresin, errorem contra articulos religionis in nationali Synodo 1562. & Regia authoritate stabilitos; schismata aut conventicula illicita ad schisma tendentia; absentiam à divinis in propria Parochia diebus dominicis, & festis; abstinentiam illegitimam à Sacræ Cœnæ perceptione, quæ ter quotannis ad minimum percipienda præcipitur; contemptum baptismi, quem Miscreancie appellamus; dilationem Baptismi in articulo mortis; contemptum confirmationis Episcopalis; sacrilegium quando non est felonia; negligentiam (si patres aut matresfamiliâs sint) in non mittendis liberis & famulis suis diebus dominicis & festis, ut à ministris

ministris in Catechismo erudiantur, donec eundem perdidicerint; contemptum & desidiam, si liberi & famuli à patribus & matribus familiâs missi ad Ecclesiam ut illic Catechizentur, tempore constituto non compareant: an per incuriam in non subserviendo clara voce ministro confessionem, orationem dominicam & symbolum (corpore tunc erecto) recitanti, in non subjicendo responsa quæ in libro communium precum præcipiuntur, non inclinando genua quando confessio, litania, & reliquæ preces recensentur, nomen Domini Jesu quoties inter divina inciderit, non congruâ & humili reverentiâ excipiendo, in capite, quando divina celebrantur, contegendo, nisi ex infirmitatis causa contegatur pileolo aut rica: an per immodestos gestus in Templo, obambulationes, pulsationes campanarum, risum, garritum, quemvis strepitum tempore divini cultûs eum quoquo modo perturbantem; demum quascunque in aliis rebus tunc temporis occupationes, quàm in verbo diligenter audiendo, & precibus devotè effundendis: An per venditionem eduliorum à cauponibus & tabernariis, & quorumvis ab illis receptionem in suas cauponas & tabernas; otiosas ambulationes in cœmeterijs & porticibus Ecclesiarum quando sacra fiunt; temerariam & otiosam ratiocinationem de Scripturis & rebus sacris; profanationem dierum sacrorum & dominicorum in publicis nundinis & mercatibus celebrandis, servilibus & manualibus operibus faciendis, officinis venditioni & emptioni destinatis aperiendis: an per convitia aut contumelias

in

in reginem Ecclesiasticum, liturgiam, ritus sacros, formam ordinandi in Ecclesia Anglicana; * communem vitæ usum & cosuetudinem cum excommunicatis dum in vivis sunt; & præsentiam, in cohonestanda eorum cum mortui fuerint, sepultura: Denique an per profanationem rerum diviniis usibus dicatarum, ut sacri calicis, suggesti, patinæ, mensæ Eucharisticæ, baptisterij, & in particulari per profanationem Templi aut cœmeterij quæ fit pugnis, rixis, lictorum violentiis, (quas vulgò dicimus **Arrests**,) ludis scenicis, spectaculis, conviviis, tripudiis, lustrationibus militum, mercium venditionibus, & aliis negotiis secularibus.

* *Qui per publicam Ecclesiæ denunciationem ritè ab unitate Ecclesiæ præcisus est et excommunicatus* (inquit art. 22. in Anglicana fidei confessione) *ab universa fidelium multitudine, donec per pœnitentiam publicè reconciliatus fuerit arbitrio judicis competentis, habendus est tanquam Ethnicus et Publicanus.* Qui autem cuipiam habendus est tanquam Ethnicus & Publicanus, est (inquit Euthymius in 18. Matth. *incommunicabilis, cum quo nemo ullam ineat societatem.* Attamen excommunicatio non dirimit officia conjugum conjugibus, filiorum parentibus, servorum dominis, subditorum Magistratibus debita; quod hæc carmina commemorata à glossa in cap. cum delid. ext. de sent. excom. indicant; *Hæc Anathema quidem solvunt, Utile, lex, humile, res ignorata, necesse.* Quorum carminum Aqui. 3. p. q. 23. art. 1. hanc brevem tradidit explicationem, *Utile refertur ad verba salutis, Lex ad matrimonium, humile ad subjectionem,* cætera patent.

2. Inquisitio fit, an delinquant in *justitiam*, per calumniam seu mendacem infamationem, fænerationem, contumeliam quâ malum culpæ, convitium quo malum pœnæ alicui objicitur in causa aliqua Ecclesiastica; an per Simoniacum ambitum & in eo intercessum ad sacrum ordinem vel beneficium censequendum; temerariam administrationem bonorum defuncti, perjurium in spiritualibus causis & Curiis

Curiis Ecclesiasticis, subornationem perjurii in iisdem, crimen falsi circa aliquem actum Ecclesiasticum, (ut in literis, ut loquuntur, testimonialibus, & sacrarum ordinationum & institutionum instrumentis) commissum: an per contemptum erga verbi ministrum, violentas manus ei injiciendo, quibuscunque calumniis, contumeliis, & conviciis eum impetendo; fotum dissidiorum inter maritum & uxorem, patrem & filium, aut quosvis alios; detentionem legatorum, ad usum pauperum, vel quemlibet alium pium usum destinatorum, aut detentionem bonorum ad publicos usus Ecclesiæ; dilapidationem Ecclesiasticorum bonorum & ædificiorum, defectum utensilium in Ecclesia, ut librorum sacrorum, baptisterij, mensæ sacræ, tapetis sericæ vel alterius materiæ decoræ pro ea contegenda, cistæ ad eleemosynarum custodiam, pulpiti &c. denique an per defectum commodi nitoris & ornatûs in his omnibus quæ parochianorum expensis sunt comparanda.

3. Quæritur an delinquant in *sobrietatem*, per incestum cum consanguinea, vel affini infra gradus Levit. 17. prohibitos, & in tabula hujus libri calci appositâ distinctè enumeratos; Adulterium, tam secundùm Jus Civile, cùm aliena uxor violatur, quàm Canonicum ubi maritus etiam cùm soluta mœchatur; stuprum, cùm vidua corrumpitur; fornicationem, cùm solutus solutam violat; spurcos sermones, cantilenas, rithmos à Musicis vel alijs recitatos; lenocinium & sollicitationem alienæ pudicitiæ, ebrietatem; an per matrimonium initum ante ætatem Ecclesiæ Canonibus

nibus constitutam, nempe, quando mas est infra annum 14. Fœmina 12. & priusquam contrahentes rudimenta religionis didicerint; Matrimonium clandestinum, vel ratione consensus parentum aut tutorum non adhibiti, testium ultra duos non adhibitorum, trinundinæ Denunciationis non adhibitæ per tres dies dominicales vel festos, temporis & loci si non in parochiali Ecclesia in conspectu congregationis, inter horas octavam & duodecimam, solennizetur.

Hæc sunt summa capita delictorum de quibus Episcopi in triennalibus suarum Diœceseôn visitationibus instituunt explorationem: & ut illa, si fuerint contra canones perpetrata, detegant ac coerceant, hoc ordine progrediuntur. Primùm Episcopus per sua scripta significat omnibus verbi *ministris*, *Oeconomis*, *Testibus Synodalibus* (de quorum officijs infra cap. decimo dicemus) trium vel quatuor *Decanatuum*, (tota enim Diœcesis plures decanatus complectens adeò ampla est, ut omnes omnium Decanatuum ministri, œconomi, synodales testes commodè uno loco & simul nequeant interesse) ut statuto die & hora in aliqua primaria horum Decanatuum Ecclesia compareant. Cum autem tempore & loco indictis, Episcopus cum suo Cancellario seu Vicario & Archidiacono sibi assistentibus, ac reliqui ad comparendum moniti convenerint, post effusas apud Deum preces, & concionem ab ipso Episcopo aut exercitato aliquo Theologo habitam de mutuis pastoris in gregem, & gregis in pastorem officijs; omnes coram Episcopo in eminentiori

ori Ecclesiæ parte sedenti se sistunt. Tum Episcopus brevi commemorat Oeconomis & testibus Synodalibus quinam sint præcipui defectus, & quæ crimina, quibus detegendis debent sedulò & fideliter suam operam navare; quàm arctum sit coram Deo conscientiæ vinculum, solenne illud juramentum, quo, sacro codice manu apprehenso & ore deosculato, sanctè spondent se tanquam Deum continuò præ oculis habentes, absque odio, favóre, spe, metu, omnique pravo affectu, cum ardenti zelo ad promovendam pietatem, & impietatem extirpandam, omnes infra suas Parœcias delictorum supra enumeratorum aut *facti evidentiâ*, vel *probabilibus indicijs & vehementi suspicione* aut *publica, fama* reos, Ordinario suo detecturos & denunciaturos: & ideò, quâ perhorrescunt tremendas pœnas & maledictiones contentas sacro codice, quas librum manu prehendendo & exosculando, lubenti animo se subituros profitentur, modò pejerent; quà chara est ijs suæ animæ salus pretioso Jesu Christi sanguine parta: eos seriò hortatur & cum ijs acriter instat, ut in gravissimo suo munere fungendo, se verè pios & fideles Dei servos præstent. Deinde, alloquitur verbi ministros, ut cum Oeconomis & Testibus Synodalibus, in criminibus retegendis, operas suas velint communicare, & si hi in suo officio præstando præ timore potentium, aut incuriâ fuerint remissiores, ipsi illa deferant castiganda: si aliqua sint ad publicum Ecclesiæ bonum vel ipsorum functionem spectantia, in quibus insigniter & universim labuntur,

tur, ut quàm citò illa corrigant, paulò vehementius hortatur: admonet eos quàm divinam & sacrosanctam habeant vocationem, ad quam instituendam æternus Deus, mortalis homo; Dominus dominantium, servus servorum factus est; & filius è sinu gloriosissimi sui Patris in hanc ærumnarum vallem descendit; cujus unicus finis, est immortalium animarum nunquam peritura salus: quam ideò anhelantes debent sitire; & voce, vita, verbis, operibus, præceptis, exemplo, ignaros instruendo, redarguendo immorigeros, hortando segnes, reducendo errantes, confirmando infirmos, afflictos consolando, omniq; quo possunt nisu, jugiter promovere; ut & ipsi immarcescibilem laborum suorum coronam tandem reportent. Atque his, ita summa cum pietate & gravitate peractis, & certo die præstituto, quo verbi *ministri, œconomi, testes Synodales* suas delictorum detectiones Episcopo vel ejus vicario monentur deferre, solvitur hic sacer consessus. Postquam autem tempore designato, delinquentium nomina & habitationes, secundùm Juris formulas Episcopo delatæ fuerint; illos accersit, & quorum erratorum accusantur, indicat: quæ si agnoscantur & leviora sint, delinquentes ab eo animo * sedato & ex † charitatis affectu tantùm increpantur, redargu-

* *Medici ossa putrida secturi, non irâ se replent quando curatum eunt, sed tunc maximè tranquillitatem animi servare student, ne fortè arti obsit turbatio. Quòd si curaturis corpus tantâ opus est animi sedatione, Medicum animarum dic quid deceat.* Chrysost. homil. in B. Babylum Martyrem.

† *Nunquam alieni peccati objurgandi negotium suscipendum est, nisi interiùs interrogationibus examinantes nostram conscientiam, liquidò nobis coram Deo responderimus, dilectione nos facere et ad lucrandum fratrem. Quicquid enim lacerato animo dixerit, punientis est impetus, non charitas corrigentis.* August. in Epist, ad Galatas.

redarguuntur, admonentur, ut resipiscant, & in posterum fiant cautiores: sin graviora sint, nec agnoscantur, exigit ab accusatis (si fide digni, & verisimile est eos non facile *pejeraturos) ut suâ innocentiam præstito juramento testentur. Quòd si interposito juramento quidpiam asserere vel negare recusaverint, & ad hoc faciendum trinis vicibus solenniter rogati pervicaces perstiterint; sua taciturnitate tanquam propria confessione rei pronunciantur: sicut Photio in octava generali Synodo, Act. 5. interrogato, an reciperet S. Patrum decreta, & nihil respõdente; Præsides Consilij denunciârunt illum suo silentio, condemnationis sententiam potiùs subiturum quàm evasurum. Et tametsi juramento obstricti intentatum sibi crimen repulerint; tamen non dimittuntur insontes, priusquam sustinuerint † canonicam sui purgationẽ, quæ ad superstitiosas purgationes per duellũ, ferri candentis contactum, aquæ fervidæ || haustum abolendas, à sacris

* Qui antea in perjurio, aut falso testimonio vel alio scelere deprehensus vel notatus fuerit, secundùm Canones ad hanc purgationem non debet admitti propter metum perjurij: sed aliter pro Judicis arbitrio se purgabit.

† Sic Sacerdos Num. 5. tametsi Zelotypi uxorem cum diris & imprecationibus ad veritatem declarandam adjuraverat, tamen pergit v. 19, 20, 21. & reliqua capitis parte, *aquâ amaritudinis* illam ulterius explorare. Neque huic praxi contradicit Divus Paulus Heb. 5. v. 16. docens *omnes controversiæ terminum esse jusjurandum*; quia loquitur non de assertorio, sed promissorio juramento, & de hoc quoque indefinitè, nec causam in qua, nec personarum numerum per quem præstandum, ut sit *controversiæ terminus*, designans.

|| Nam author est Gregorius Turon. lib. 1. de gloria Martyr. cap. 69. & 70. olim in usu fuisse ut crimina alicui imposita & non plenè probata, per examen aquæ purgarentur: qui mos in addit. ad 4. cap. Caroli Magni antiquatur, & lib. ejusdem Caroli, cap. 5. purgatio, quam hodie dicimus Canonicam, restituitur, quandoquidem legimus eam in Concilio Agathensi, Agathæ in Gallia anno 438. celebrato, prius institutam.

Canonibus prodita, hoc ordine instituitur. Episcopus seu ejus Vicarius Imperat *reo* ab Oeconomis denunciato, ut ad purgandum se à crimine sibi objecto, die statuto ad Judicii locum redeat, & secum afferat *Compurgatores* quatuor, sex, vel octo, (secundùm Judicis arbitrium, pro loci distantia & delicti aut personæ qualitate, eorum numerum æstimantis) spectatæ probitatis viros, sibi vicinos, suamque vitam exploratam habentes, qui illum ab hoc delicto immunem esse juramento suo confirment. Interea Episcopus Ministro Parochiæ, cujus *reus* est incola, præcipit, ut per sex ad minimum dies ante tempus purgationi destinatum, hoc suum mandatum publicè in Ecclesia, dum sacra celebrantur, notum faciat omnibus suis Parochianis, indicans iis tum *compurgatorum* tum *rei* nomina, diemque purgationis; ut si aliqui sint contra hanc exceptiones prolaturi, illas Episcopo ejusve Vicario, tempore constituto, exhibeant. Tandem, cum *compurgatores* unà cùm *reo* comparuerint, & iis œconomorum detectiones cum singulis illarum circumstanstantiis clarè fuerint patefactæ, & *reus* forti animo & constanti juramentum *veritatis* præstiterit se non commisisse crimen sibi intentatum, *compurgatores* etiam juramentum *credulitatis* apposuerint, quòd conscientiâ suâ persuasissimum habeant, eum verum jurâsse, subinde censetur insons. Verùm si reus nullos *compurgatores* queat comparare, aut duntaxat legitimis exceptionibus expositos, sententiâ Judicis reus decernitur; & ad tempus si crimen ejus fuerit publicum

totamque

totamque Ecclesiam offenderit, * excommunicatur; eique per excommunicationem humiliato (ut Ecclesiæ † satisfiat, & palàm constet illum resipuisse) infligitur publica pœnitentia, quæ cum magis fuerit solennis, his ritibus peragitur. Die aliquo dominico, initio matutinarum precum, pœnitentiam acturus, capite & pedibus nudus, linteo velamine candido à collo ad crura demisso indutus, albamque virgam manibus gestans, stat mœrens & lachrymabundus in porticu Ecclesiæ, illamque intrantium ardentes apud Deum,

* Attamen vel in illa Ecclesia in qua severitas maximè viget hujus disciplinæ, impossibile est omnes criminosè impios castigari, sed necesse est quosdam tolerari. *Nam plerique* (inquit author libelli de pœnitentia, qui Augustino ascribitur) *propterea nolunt alios accusare quia se per illos cupiunt excusare. Plerique boni Christiani propterea tacent et sufferunt aliorum peccata, quæ noverunt; quia documentis sæpe destituuntur, ut ea quæ ipsi sciunt, Judicibus Ecclesiasticis probare possint. Quamvis enim vera sunt, quædam tamen Judici non facilè credenda sunt, nisi certis indiciis demonstrentur. Nos verò à communione quenquam prohibere non possumus, quamvis hæc prohibitio nondum sit mortalis sed medicinalis, nisi aut sponte confessum, aut coram aliquo sive seculari sive Ecclesiastico judice accusatum atque convictum. Quis enim sibi utrumque audeat assumere ut cuiquam ipse sit accusator et judex? Non enim temerè et quomodolibet, sed per judicium ab Ecclesiastica communione separandi sunt mali; ut si per judicium auferri non possint, tolerentur velut palea cum tritico, usque ad ultimum ventilabrum, vel pisces mali cum bonis usque ad segregationem, quæ futura est in litore, hoc est, in fine seculi.* Hæc Aug. seu Author libelli de pœn. sub Aug. nomine. Vide etiam Aug. ipsum de verbis Apostoli, Serm. 22. cap. 6. vel juxta alios, Ser. 24.

† *Plerumque dolor alterius occultus est alteri, cum sit coram illo, cui dicitur, Gemitus meus à te non est absconditus. Rectè* igitur *constituuntur ab his qui præsunt Ecclesiæ, tempora pænitentiæ, ut fiat etiam satis Ecclesiæ in qua remittuntur ipsa peccata.* In Enchirid. cap. 65. Augustin. Non quòd hic unicus sit publicæ pœnitentiæ finis, ut Ecclesiæ pro criminis offensa satisfieret: plures enim alii sunt, & admodum frugiferi Ecclesiasticæ hujus disciplinæ usus; nempe 1. Ut hujusmodi spectaculo reliqui absterriti majori cura lapsus vitarent. 2. Ut ipsis lapsis sit incitamentum ad veram peccati considerationem, ad magis serium de peccatis dolorem, ad fidem ardentiùs ambientem Dei misericordiam propter Christum. 3. Ut publicum exhibeatur testimonium Ecclesiam non docere libertatem seu impunitatem peccandi, & sic propter lapsos non malè audiat inter gentes.

ut sibi ignoscat, preces humillime petit. Et cum hoc modo paululum in porticu substiterit, ipsam Ecclesiam ingressurus se humi prosternit, terramque deosculatur, & inde elelevatus rectà adit templi meditullium, ubi in loco eminentiori unde à tota congregatione possit conspici, & è regione Ministri sacra celebrantis, erectus stans admonetur, quàm tremendum scelus commiserit, quàm Deo exosum & Ecclesiæ scandalosum; quòd offenso Deo nullo alio modo satisfiat, quàm per cruentum Christi sacrificium, sibi viva fide applicandum, nec Ecclesiæ, quàm per humillimam peccati sui agnitionem, sinceram testificationem suæ pœnitentiæ, doloris, angoris pro illo perpetrato, non modò verbis & voce, sed lachrymis quàm potest uberrimè effusis; sanctè promittendo tanquam in Dei & Angelorum conspectu, se divinâ gratiâ auxiliante, per jugem Dei invocationem, verbi divini meditationem, assidua pietatis & sanctimoniæ opera, contra mundi tentationes, carnis illecebras, & Sathanæ insidias diligentiùs in posterum vigilaturum. Et hæc pœnitens cum perfecerit, magna cum adstantium commiseratione, illique minister peccatorum remissionem annunciaverit; ipse totam congregationē per viscera Iesu Christi suppliciter & obnixè rogat, ut sibi gravissimum scandalum, quo illam effecit, condonare, in suam sanctam communionem illum recipere, pro vero Ecclesiæ membro reputare, & in horum testimonium unà cum eo, dominicam orationem alta voce recensere ex Christiana sua charitate dignentur. Atque eadem olim fuit, ferè per omnia,

pœ-

pœnitentium conditio publicam exhomologesin in primæva Ecclesia subeuntium. Authore enim Hieronymo in Fabiolæ Epitaphio, *induebant saccum*; referente Sozomeno lib. 7. cap. 16. *Seipsos in terram pronos abjiciebant, & Sacerdotibus, tanquam in Theatro audiente Ecclesiæ multitudine, fassi sunt sua delicta*; Eusebio teste lib. 5. cap. 25. *Ipsam Ecclesiam ad commiserandum proclivem lachrymis defluentibus per misericordiam Christi multis precibus*, ad suam cum fidelibus communionem recuperandam sunt obtestati: ut veterum pœnitentiam Tertullianus lib. de pœnitentia verè descripserit *prosternendi & humilificandi hominis disciplinam esse, quæ conversationem injungit misericordiæ ilicem.* Atque hic præcipuus est, licèt non unicus finis nostræ Episcopalis visitationis in Anglia; quæ cùm sit ultimum voluntariæ Jurisdictionis in Episcopis membrum, ei jurisdictio illorum contentiosa proximo capite adnectenda est.

CAP. VII.

Contentiosa Jurisdictio Episcoporum.

EPiscopos ab ipsis Apostolis constitutos, in causis Ecclesiasticis contentiosam jurisdictionem ex *judice*, *actore*, *reo*, *causa controversa*, constantem, in Clericos & in Laicos exercuisse testis sit Timotheus; qui * Episcopus Ephesi à Divo Paulo constitutus, ab eo in mandatis accepit, ne *adversùs Presbyterum accusationem*, (ad eum condemnandum non ad inquirendum de eo) *acciperet*, *nisi sub duobus vel tribus testibus*. Quo Canone Apostolico, licèt per *Presbyterum* non intelligeremus cum Chrysostomo quemlibet hominem seniorem, sed tantùm seniorem Clericum; tamen Laici non excluderentur ab Episcopali Timothei foro, sed potiùs tacitè includerentur.

* Oecumenius, ubi Paulus ad Timotheum ait, *Petieram abs te ut Ephesi maneres*, adjicit, ἐνταῦθα δὲ αὐτὸν ἐπίσκοπον κεχειροτονήκει, *ibi eum Episcopum ordinaverat*. Hoc ex ipso D. Paulo probabile est, qui 2 Timoth. 2. sic alloquitur Timotheum Ephesi agentem; *Admoneo te ut exuscites Dei donum quod in te est per impositionem manuum mearum.* Neque sibi contradicit, 1 Tim. 1. 4. eundem Timotheum ita hortans; *Noli negligere gratiam quæ tibi data est per impositionem manuum Presbyterii.* Nam hîc Presbyterium non est nomen collectivum Presbyterorum cœtum sed nomen officii eorum munus designans, & perinde valet (inquit celebris Theologus †) ac si dixisset, *Fac ut gratia quam per manuum impositionem accepisti, cum te Presbyterum crearem, non sit irrita*: & *Presbyteri* ac *Episcopi* nomina Act. 20. Phil. 1. sicut, & *Apostoli* ac *Episcopi*, Act. 1. 20. &, Ambrosio interprete, Ephes. 4. 11. promiscuè usurpantur.

† Calvin. in hunc locum.

tur. Cum enim tria sint genera probationum quibus ab accusatore rei convincuntur, *Indicia seu præsumptiones*, *Instrumenta*, *Testes*, & ultimum censeatur omnium firmissimum; Apostolus (sicut rectè infert Ambrosius) innuit Timotheo, ut difficiliùs admitteret accusatores adversùs Presbyteros, propter sacram eorum dignitatem, quàm adversus Laicos: nempe tametsi contra hos ob accusationem probatam per indicia & instrumenta; tamen adversùs istos, non nisi accusatione probata per testes, sententiam (ut loquuntur Jurisconsulti) condemnatoriam ferret. Neque hujus jurisdictionis amplitudinem diminuerunt subsequentium seculorum Episcopi: plures enim ex iis in Concilio Antiocheno congregati, Canone primo statuerunt; *Laicos excommunicatos fore & ejectos ex Ecclesia, si contumeliosiùs adversùs ea quæ in sancta & magna Synodo Nicæna rectè decreta essent, persisterint.* Et quartum Oecumenicum Concilium 630. Episcopis constans, decrevit; *Si quis Laicus in turpibus & nefariis lucris Simoniaci ambitûs, ad sacros ordines consequendos, mediator apparuerit, anathematizetur.* Si autem Episcoporum cœtus in Laicos universim; possunt etiam singuli in singulos sententiam excommunicationis denunciare, ideòque & eos ad judiciorum examen subeundum adigere; ut delictum quo excommunicationem meriti sunt, confiteantur, aut illius per varia probationum genera *Rei* peragantur. *Nos enim* (inquit August. Episcopus lib. de pœnit) *in quenquam sententiam ferre non possumus, nisi convictum vel sponte confessum.* Et

hoc contentiosum Episcoporum circa causas Ecclesiasticas judicium, Imperatori Justiniano visum est adeo sacrum; ut authent. 123. illud adversus Judicum civilium incursus pio hoc decreto muniverit: *Si Ecclesiastica causa sint, nullam communionem habeant Judices civiles circa tales examinationes; sed sanctiss. Episcopus secundum sacras regulas his causis finem imponat.* Hæ autem causæ possunt esse vel de criminibus oppositis pietati in Deum, aut illis justitiæ & temperantiæ partibus, quæ cum pietate arctissimum habent nexum, qualia præcedenti capite enumeravimus, vel de rebus sacris. Res autem sacræ tales indigitantur, aut ratione personarum quarum peculiari usui dicantur, ut beneficia Ecclesiastica, decimæ, oblationes, quibus aluntur Ecclesiæ pastores; aut propter actiones quibus inserviunt, ut sacræ ædes & cœmeteria in quibus Dei cultus celebratur & administrantur Sacramenta; aut respectu suæ primæ institutionis, ut Matrimonium à Deo ipso in Paradiso ordinatum; & Christi præsentiâ ac primo miraculo ornatum; aut ex innata sua conditione, quales sunt ultimæ defunctorum voluntates seu testamenta. Nam hæc, quamvis Ethnicorum, semper habita fuere sancta & inviolata; quantò màgis sacra censenda sunt testamenta Christianorum, qui in ijs animam Deo, corpus sub spe beatæ resurrectionis loco sacrato, bona egenis Christi membris legare solent? Atque Episcoporum in Anglicana Ecclesia jurisdictio sub supremo Regiæ Majestatis jussu & imperio, in has omnes sacras causas & alias illis vicinas se ex-

tendit; quæ ad hæc capita, & hunc in ordinem redigantur. Causæ, civiles sunt, vel criminales. In *civilibus*, *Actor* persequitur ipsum jus & interesse, ut satisfactio fiat de damno vel injuriâ allatâ: in *criminalibus*, *Accusator* aliquod crimen judici defert propter publicam punitionem, & in communem plurium utilitatem, qui metu pœnæ à scelere coercentur. Et quando *Actor* persequitur ipsum jus seu interesse, hoc potest esse vel publicum, ut cum actio intenditur pro contributione in reparationem Ecclesiæ & cœmeterij insumendâ, & pro acquisitione alicujus rei quæ desideratur in Ecclesia; vel privatum cum jus petitur in causis *Matrimonij*, *successionis in bona defuncti*, & in causis *Ecclesiasticorum jurium*.

Jus autem in causis *matrimonij* diversimode petitur. 1. Ad illud *conciliandum* vel per *actionem directam*, ut juxta contractum celebretur; & post celebrationem, quando alter conjugum alteri vi vel dolo aufertur, ut restituatur, & quando alter alterius asperitate cogitur discedere, denuò recipiatur, humaniùs tractetur, & ei præstentur obsequia conjugalia: vel per *actionem contrariam*, veluti quando intendimus actionem *jactationis* matrimonij contra eum, qui falsò jactat contractum matrimonialem intercessisse in prejudicium nostrum. 2. Ad matrimonium *supportandum* quando post nuptias agitur de legitimis vel illegitimis natalibus, & de pecunia in dotem cum sponsa promissâ. 3. Ad matrimonium *dissolvendum* quoad præsuppositum vinculum, ob defectum consensûs ex metu, ex

ætate infra 14. maris, & 12. fœminæ annos, vel ex personæ ignorantia; ob præcontractum alterutrius cum alio matrimonium, frigiditatem perpetuam & incurabilem, consanguinitatem vel affinitatem contractam per concubitum licitum aut illicitum. Vltimò ad matrimonium *separandum* secundùm thorum & mensam, vel propter adulterium. vel propter nimiam sævitiam; & in separatione ex hac posteriori causa peractâ, agitur ad comparandum alimoniæ sumptus, quibus uxor in quam sævitum est, se sustentet.

Jus *successionis in bona defuncti* petitur, cum testamento ab eo condito, agitur ad illud exhibitum probandum vel improbandum; vel ad legatum aliquod consequendum: & si aliquis mortuus sit intestatus aut quasi intestatus, (quod fit cum nullus sit, qui onus executionis testamenti in se suscipere velit) ad consequendam administrationem, aut contra temerarium administratorem.

Causæ *Ecclesiasticorum jurium* sunt decimæ prædiales, personales vel mixtæ; oblationes debitæ pro consuetudine in qualibet anni quarta vel alijs temporum vicibus, in baptismis, matrimoniorum benedictionibus, gratiarum actione à puerperio, sepulturis; mortuaria etiam, impensæ ob dilapidationes ædificiorum Ecclesiasticorum per prædecessorem factas, pensiones indemnitatis vel visitationis ratione plerumque præstandæ, Synodalia, salaria ex causis extrajudicialibus Curatis & Æditnis debita; denique jura beneficij vel *acquirendi*, cùm præsentatum Ordinarius absque legitima causa rejicere videtur; vel *retinendi*

contra

contra Ordinarium aliumve quemlibet, qui beneficio ejusve possessione absque legitima causa nos spoliatos volunt; uel *recuperandi* contra Ordinarium, qui minùs justè nos spoliâsse beneficio ejusve fructibus videtur, & contra quemlibet alium, qui in nostrum beneficium intrusit se propriâ aut horitate aut prætensâ Ordinarij admissione. Processus in his omnibus causis dijudicandis, non ad libitum Judicis, sed ad juris Canonici jure Cæsareo adaucti & peculiaribus nostræ Ecclesiæ Constitutionibus à fæcibus expurgati, amussim formatus, primùm inchoatur vel à *vocatione Rei* in jus per *monitionem* factam ei præsenti à Judice; vel per *citationem*, quandoque personaliter, aliquando vijs & modis prestitam; nempe denuntiando illam publicè in Ecclesia parochiali, aut ad locum solitæ habitationis *rei* affigendo. Hanc *citationem* sequitur litis *contestatio*, quæ propriè fit quando certum aliquid ita ab actore affirmatur & *Reo* negatur, ut inde status controversiæ, sive facti, sive juris necessariò emergat. Et, si controversia juris est, legibus Ecclesiasticis suprà capite secundo descriptis: si facti, partim probationibus per *testes*, *Instrumenta* authentica, privata, originalia vel transumpta; per indicia levia, probabilia, violenta; partim legitimis in hæc omnia exceptionibus dirimitur. Et quoties graviores causæ, quas vocant *plenarias*, præsertim in Curijs Archiepiscopalibus occurrunt, in his probationibus & exceptionibus examinandis, ab advocatis utriusque Juris peritissimis, non modò Canonici sed ipsa Juris Cæsarei penetralia ex Menochio

de

de *præsumptionibus*, Farinachio de *testibus*, Mascardo de *probationibus* alijsque doctissimis Jurisperitorum de ijsdem argumentis voluminibus, tanquam media Judicem dirigentia, promuntur affatim & summa cum accuratione ventilantur. Quibus ultimo loco, definitiva Judicis sententia ejusque executio subnectuntur.

Et hæc de Ecclesiasticis causis, quas appellant *civiles*. Sequuntur *criminales* præcedenti capite sigillatim enumeratæ; de quibus in Ecclesia Anglicana, ordinariá Episcoporum authoritate (de qua solùm impræsentiarum verba facimus, & non de suprema & immediata potestate Regia, quą ordinantur Ecclesiastici processus, *secundùm*, ut dicunt, *tenorem literarum patentium* ab ea manantium) judicium variè instituitur; per viam *Accusationis*, *Denuntiationis*, vel *Inquisitionis*. Per viam *Accusationis*, quando quis suscipit se crimen contra accusatum probaturum, & hunc in finem testes producit, à judice citandos & examinandos. Per viam *denunciationis*, cum Oeconomi qui publici sunt ministri ad munus suum fideliter obeundum jurejurando obstricti, qualibet triennali Episcopi visitatione, & per binas vices annuatim, judici Ecclesiastico delicta detegunt; sed probationis onus, quia præsumuntur quicquid hac in re faciunt, non odij & malevolentiæ sed fidei suæ liberandæ causâ fecisse, minimè subeunt. In utroque judiciali procedendi modo, non necessariò præcedere debet privata accusati vel denunciati admonitio, Matth. 18. præscripta. Nam peccata quædam *Judicis*,

is, famâ, facti (ut loquuntur) *notorietate*, vel alijs medijs in aliqua vicinia aut communitate publica sunt; quædam privata & non aliquo horum modorum patefacta. Et hæc rursum vel tantùm afferunt dispendium ei in quem peccatur, aut cedunt quoque in aliorum damnum, & suâ naturâ instar pestis sunt subitò contagiosa; cujusmodi sunt schisma, & hæresis quæ *serpunt ut cancer*: Quia eorum patroni omni quo possunt nisu, ubique sua zizania satagunt seminare, *ut post se discipulos abducant*. Peccata quando privata sunt & ei solum sunt detrimento in quem peccatur, (*si in te peccaverit*;) delinquentes, ut monet Christus, privatim *arguendi* sunt (nisi ex aliqua circumstantia, prudenti constiterit eos hujusmodi correptione fore nequiores,) antequam * Ecclesiæ, id est, (Chrysostomo, Theophylacto, Euthymio Interpretibus) *Ecclesiæ* † *Præsidibus ac Præsulibus*, Evangelicè || denunciantur. Quoniam sicut Medicus

* Sic Augustin. tractat. 50. in Joan. his verbis *Si hoc* (nempe Tibi dabo claves, &c.) *Petro tantum dictum sit, non facit hoc Ecclesia*: sub *Ecclesiæ* nomine rectores Ecclesiæ, Petrum & cæteros Apostolos eorumque successores complectitur; quibus unà cum Petro hanc potestatem à Christo donari voluit, secutus Ambrosium lib. de dig. Sacerd. cap. 6. dicentem: *Claves illas regni cælorum in beato Petro Apostolo cuncti suscipimus Sacerdotes.*

† Per Ecclesiæ Præsules Chrysostomus non intelligit tantum illorum cœtum, sed etiam singulos seorsim. Nam homil. 61. in Matth. in hæc verba; [*Amen dico vobis quicquid ligaveritis in terra,*] verbis, [*Dei Ecclesiæ*] proximè subnexa, ita scribit; *Non dixit Præsuli,* (numero singulari) *vinculis istum constringe; sed si ligaveris, hæc vincula indissolubilia manent.*

|| Secundùm Scholasticos & Canonistas, est vel Evangelica denuntiatio qua crimen denuntiatur Prælato tanquam Patri ad proximi delinquentis emendationem; vel denunciatio judicialis, qua crimen defertur Prælato tanquam Judici ob publicam ejus punitionem: non in hac sed in illa, ordo Matth. 18. à servatore præscriptus, observandus est.

si fieri potest, ægrotum sine alicujus membri amputatione sanat: sic charitas Christiana salutem fratris student promovere absque famæ jacturâ, *ne* (ut Hieronym. in 18. Matt. admonet) *si semel pudorem & verecundiam amiserit, permaneat in peccato.* Sed tametsi delicta sint privata, tamen si alijs sint perniciosa & virus suum citissimè diffundant, absque nulla prævia delinquentis admonitione, Ecclesiastico Judici per accusationem vel denuntiationem illico deferuntur. Spiritualis enim plurium pernicies, cui hac denunciatione vel accusatione remora injicitur, majus damnum est, quam unius hominis famæ jactura. Et si hujusmodi occulta peccata, multò magis famâ, indicijs alijsve medijs propalata, nulla privata monitione præeunte, Ecclesiasticis præsulibus, ijsdem modis deteguntur. Reus enim, crimine ejus jam divulgato, hac detectione nullam famæ jacturam patitur, & publicâ criminis vindictâ ac punitione scandala auferuntur infirmis, & improbi à peccando deterrentur. Divi Pauli ad Timotheum Ephesi Episcopum præceptum hoc est; *Peccantes* peccatis manifestis (ut hunc locum August. 16. Serm. de verbis Domini interpretatur) *coram omnibus argue, ut cæteri timorem habeant.* Tertius modus instituendi judicium Episcopale in Ecclesia Anglicana, est per specialem *inquisitionem* contra certam personam: in qua Episcopus vel alius Judex Ecclesiasticus, ne deficientibus accusationibus & denunciationibus, delicta impunita maneant in gravissimum Ecclesiæ detrimentum; *ex officio suo* vel interrogat alias personas

ex

ex eadem vicinia cum *reo*, de ejus crimine, illarum informationes & testimonia contra eum assumendo; vel sciscitatur ipsum *reum* de suo delicto, ut illud in judicio detegatur & detectum censuris Ecclesiasticis castigetur. Alias personas interrogat, cùm crimen prius fuerit (ut dicunt) notorium, aut criminis perpetrati fama, indicia ex quibus fama statim est secutura, aliave legitima ejus retegendi media *per clamosam insinuationem*, id est, frequentes hominum fide dignorum sermones, ad ejus aures delata præcesserint. Nam quivis Judex tenetur bono publico consulere cum minimo bonorum cujuslibet privati hominis dispendio, quibus Prov. 24. 1. bonum nomen præcipuè accensetur, quod haud parum læditur, cum de aliquo apud alios fit inquisitio, tametsi posteà insons appareat. Ipsum *reum* etiam, interposito ad veritatem declarandam juramento, modò sit verisimile eum non pejeraturum, de suo delicto sciscitatur; cum delicti fama, manifesta indicia, & reliqua illud detegendi media, duobus testibus fuerint comprobata: idque jure, quando enim rei crimen per famam, indicia, aliave media quadantenus sit detectum; tum *reus*, illud prodendo, ipse se minimè accusat, sed ab his, divinâ justitiâ res ita ordinante ac disponente, potiùs accusatus est: & ideò ad gloriam & justitiam Dei clariùs manifestandam, crimen perpetratum sincerè & apertè confiteri obstringitur. Achani scelere Josuæ 7. quadantenus cœlitus patefacto, dicit Jehosua Achano; *Fili mi tribue nunc gloriam Jehovæ Deo Israelis, & ede ei confessionem, & enuncia*

enuncia mihi quid feceris. Et in hoc genere judicialium processuum, Episcopi aliique Judices Ecclesiastici habent totius mundi Judicem, quem imitentur. Nonne à Deo, Genes. 18. actum est contra Sodomitas per *inquisitionem*, sola in sacro contextu, post perpetrata scelera, famâ præeunte? *Clamor Sodomorum* (inquit Deus) *cum multus sit, descendam & inquiram an secundùm clamorem qui pervenit ad aures meas, omninò faciant.* Similiter Genes. 3. idem tremendus Judex tantùm ex præcedentibus, in contextu sacro, primæ inobedientiæ indiciis, egit contra Adamum, eum interrogando & examinando. Cum enim levi quodam Dei per hortum adventantis strepitu audito, se abscondisset à facie Dei, & inter densas arbores delituisset (quæ fuere cònscii animi indicia) *Deus inclamavit ad illum; ubi es?* Interrogationes ei proposuit; *Quis indicavit tibi nudum te esse? An de fructu vetito comedisti?* Quæ à Mose cum humanitùs, & per allusionem ad consuetudines judiciorum inter homines, de Deo dicantur, & in sacris Scripturis Deus nusquam humanitùs perhibeatur iniquè egisse; hominum judicia eodem ordine instituta, æquissima esse testantur: quamvis Ecclesiastica judicia non ita hominum sunt, quin ut *ea summa futuri judicij præjudicia esse* in Apologetico doceat Tertullianus; quod illorum præsidibus, ad istius severitatem, sinceritatem, æquitatem, justitiam æmulandam, acuminata calcaria admovere deberet.

CAP. VIII.

De Cathedralibus Ecclesiis.

QUemadmodum in civili, sic in Ecclesiastico regimine, unaquæque Civitas suum habuit territorium, quod Jurisconsultis est *universitas agrorum intra fines uniuscujusque civitatis*; & in Conciliis & Historia Ecclesiastica *Parœciæ* nomine significatur. *Quæ sunt in unaquaque Ecclesia* (inquit Concilium Chalcedonense Canon. 16.) *rurales parœciæ aut regionales, inconcusse apud eos maneant qui illos tenent, Episcopos.* Cum verò in his cujusque urbis parœciis & territoriis essent multi vici, & minora oppida, his singulis singuli, sed ipsi urbi plures Presbyteri præficiebantur: & hi, à Concilio Ancyrano Canon 13. *Presbyteri urbis* nominati, illis, quos idem Concilium *Regionarios Presbyteros* vocat, ita præeminebant dignitate; ut *regionarii Presbyteri in Dominico civitatis offerre non potuissent præsente Episcopo & Presbyteris urbis, neque panem dare in oratione neque calicem.* Et quandoquidem Episcopi ex antiquissimâ Ecclesiæ praxi & tandem Sardicensis Concilii Canone sexto, *non in vico aut modica civitate, cui sufficiebat unus Presbyter*, sed in urbibus celebrioribus, ad quas verbo vitæ pascendas plurium Presbyterorum exigebantur operæ, constituti, memores erant moniti Solomonis, *Salus est in multitudine*

titudine consiliariorum; hos urbium Presbyteros, in gravioribus Ecclesiæ negotiis, sæpius ad deliberandum sibi adsciverunt. Cornelius Episcopus Romanus ac Cyprianus Episcopus Carthag. in suis Epistolis, testantur se in iis quæ ad suarum Ecclesiarum administratiouem pertinebant, usos esse consilio suorum * Presbyterorum, quos ideò Hieronymus ad Rusticum, *Senatum Ecclesiæ* appellavit. Quia autem frequentes erant harum consultationum occasiones, Augustinus Episcopus Hipponensis cum Epist. 137. multos sub se Presbyteros haberet; ex illis (ut Possiduus, in ejus vita refert) quasi collegium instituit Clericorum, *qui cum ipso semper una etiam domo ac mensa sumptibus communibus aliti & vestiti sunt*, & quos Epist. 110. vocat *Collegas*, quorum in gubernandâ Ecclesiâ operá utebatur. Hunc Ecclesiæ Senatum, & hoc Collegium, nostræ Ecclesiæ Cathedrales aliquo modo referunt, atque in præcipuis imitantur. Nam in hisce Ecclesiis plura sunt membra: 1. *Lectores Epistolæ & Evangelii*. 2. *Pueri & viri* † *Symphoniaci*, qui Regiis injunctionibus tenentur

* Hi Presbyteri qui non solum Episcopo in Ecclesiæ regimine assistebant, sed etiam verbum prædicabant & Sacramenta administrabant, erant *seniores Ecclesiæ*; *sine quorum* (inquit Ambrosius) *Consilio*, non sine quorum authoritate, *nihil* ad publicum Ecclesiæ bonum spectans, *agebatur in Ecclesiis*. Unde Cyprianus cum Clerum seditiosum habuisset, & plebem partium studiosam, etsi ad utriusque benevolentiam conciliandam, Epist. quinta profiteretur, *à primordia sui Episcopatus se statuisse nihil sine eorum consilio & consensu sua privatim sententia gerere*: tamen Epist. 69. omnium hæreseôn & scismatum fontem indicans, ait; *Unde schismata et hæreses ortæ sunt et oriuntur, nisi dum Episcopus qui unus est* (in unaquaque Ecclesia, & ideo solus authoritate) *præest, superbâ quorundam præsumptione contemnitur, & homo dignatione Dei honoratus, ab indignis hominibus judicatur?* Vide quoque Cypriani Epist. 55. & ejus librum de unitate.

† Cantores sacri in Concil. Laodiceno, Can. 22. & 23. inter eos qui sunt Ecclesiastici ordinis, recensentur.

tenentur *hymnos in Dei omnipotentis laudes cantare iis modulationibus, ut ipsæ hymnorum sententiæ unà intelligantur.* 3. *sunt subcanonici, sive vicarij chorales*, matutinis & vespertinis precibus publicè in choro quolibet die celebrandis, frequenti Eucharistiæ administrationi servientes, & per Canones *ne ignavi in otio vitam ducant, studio scripturarum incumbentes.* 4. *sunt Canonici seu Prabendarij*, quorum in antiquioribus Ecclesijs aliqui sunt non *Residentiarij*, sedes habentes in choro, sed non suffragium in Capitulo, & secundùm Ecclesiarum suarum consuetudines, statis vicibus concionantes; alij *Residentiarij*, quitum sedent in choro, tum ferunt suffragium in Capitulo, ac quibus toto necessariæ suæ *residentia* tempore incumbit, ut sint hospitales, & non modò in Cathedrali Ecclesia cujus sunt Canonici, sed in alijs etiam Ecclesiis ejusdem diæceseos, , unde ipsi vel ipsorum Ecclesiæ aliquod vectigal seu annuos reditus percipiunt, Evangelium diligenter annuntient. Postremò, in Cathedralibus Ecclesijs antiquæ fundationis, sunt Officiarij, ut *Thesaurarius, Pracentor, Cancellarius, Subdecanus* (quorum varia sunt juxta diversarum Ecclesiarum statuta munera.) Et his omnibus præest Decanus, qui *nonaginta dies ad minimum singulis annis in Ecclesia sua Collegiata residere, per totum hoc tempus verbum divinum sedulò prædicare, hospitalitatem exercere, festis solennibus (si ad hoc peragendum præsens non fuerit Episcopus) decenti capa amictus sacram cœnam administrare*, canonibus obstringitur. Jam verò Episcopus hunc Decanum, & ali-

quos ex Canonicis & Officiarijs recensitis, in Presbyteris & Diaconis * ordinandis & à beneficio vel officio † removendis, in colloquijs cum inquietis & turbulentis schismaticis ad eos in ovile reducendos & sedandos, in præfractis hæreticis juridicè condemnandis, ac anathematizandis, in sententia excommunicationis solenniori adversus facinorosos & infames peccatores denuncianda, & in alijs Ecclesiæ publicis & maximi momenti negotijs transigendis, sibi associat. Neque Ecclesiæ Cathedrales Episcopis tantùm in regimine suppetias ferunt: Sed cùm suas sedes habeant in urbibus, ad quas totius dœcesis ministri quandoque confluunt, quarum incolæ sæpius supra rudioris plebis captum literati sunt & salutari religionis notitiâ imbuti, in quibus plures pauperes & egeni, & non pauci infirmi ac devoti senes laboribus & occupationibus prorsus inepti, his omnibus maximo sunt usui & emolumento. Ministris verbi per Episcopales diæceses villarum & oppidorum curæ præfectis, si quæ in legendo aut cum alijs differendo

* *Presbyter* (inquit Concilium Carthag. 4. Canon 3.) *cum ordinatur, Episcopo benedicente & manum super caput tenente, etiam omnes Presbyteri astantes manus suas juxta manum Episcopi super caput illius teneant*, Cui conenunt Ecclesiæ Anglicanæ Canones decernentes, Presbyteros & Diaconos ordinandos, *assistente non solum Archidiacono, sed Decano & duobus ad minus Præbendarijs, aut (illis legitimè detentis) quatuor alijs gravioribus personis, qui Magistri artium ad minimum extiterint, & pro legitimis concionatoribus legitime approbati fuerint.*

† Canon est Ecclesiæ Anglicanæ, ut Episcopus sententiam *deprivationis* vel *depositionis* pronunciet, *adhibitis Cancellario, Decano, & aliquot Præbendarijs Cathedralis Ecclesiæ, si prope illam Curia teneatur; vel Archidiacono alijsque ad minus duobus gravibus Ministris, concionatoribus*, Hæc forma deponendi vel deprivandi Presbyteros propè accedit ad præscriptum Concil. Hispalen. 2. can. 6. *Episcopus Sacerdotibus ac ministris solus honorem dare potest, solus auferre non potest.*

do occurrunt dubia; à Cathedralium Ecclesiarum Decano & Canonicis qui ruralibus Presbyteris eruditione præcellerent, illorum enodationem petunt; cives ad solidum verbi cibum percipiendum præparati, Decani & Canonicorum accuratioribus concionibus erudiuntur; pauperum viscera, illorum hospitalitate refocillantur; & decrepiti ac pii senes Sacra in his Ecclesijs frequentiùs celebrata adeundo majori sui cum solamine vitam transigunt.

CAP. IX.

De Episcoporum in Ecclesia Anglicana Cancellarijs, Archidiaconis, & Decanis ruralibus.

DIvina sapientia per Dei amanuenses, Prophetas & Apostolos scriptis mandata (Pro. 2.) docet *omnem orbitam bonam*, ducentem ad vitam æternam; & *tota Scriptura* (2. Timoth 3.) *divinitùs est inspirata, & utilis ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad institutionem quæ est in justitia: ut perfectus sit*, non modò quivis è fidelium grege, sed *homo Dei*, id est Propheta, (2. Reg. 5.) Pastor. (1. Timoth. 6. *ad omne opus bonum*, æterræ salutis adeptioni necessarium, *perfectè instructus.* Nam verbis proximè præcedentibus

Apostolus asseruerat ipsum Timotheum *sacris literis posse reddi sapientem*, non omnimodo, sed *ad salutem*. Hinc multa sunt Ecclesiæ usui quandoque commoda, sine quibus salutem & vitam æternam consequamur, in sacra pagina minimè exarata; quæ ideo non divinâ solo verbo scripto suffultâ, sed humanâ fide (quâ etiam renitente ac reclamante quicquid agimus peccatum est, Rom. 14.) prudentum & piorum virorum authoritati aut naturæ lumini tantum innixâ, verâ & licita esse credimus. Hujus generis plura occurrunt in Christianæ Ecclesiæ politia, quæ (sicut in Judaica fuit Ecclesia infra angustos unius regionis fines conclusa) non potest esse in quibusdam minutioribus circumstantijs ubique una, propter immensam varietatem regionum, Nationum, Rerum publicarum, per quas diffunditur. Unde, etsi *Moses* (Heb. 3.) *fidus in tota Dei domo tanquam famulus*, ferè minutissima quæque ad Ecclesiam sub veteri Testamento gubernandam tradiderit; tamen Christus quia magis fidus est *super Dei domum sicut filius*, ejusque Apostoli sub novo Testamento tantùm generalia & magis necessaria jecerunt Ecclesiastici Regiminis fundamenta; reliqua verò diversis gentibus & Regnis, secundùm dispares illorum consuetudines adaptanda, particularium Ecclesiarum prudentiæ permiserunt. Tertullianus lib. de fuga in persecutione, tantùm tres ordines, quibus Ecclesia regitur, tanquam â Christo ejusque Apostolis constitutos; recenset. Et longe post eum Optatus; *Quatuor* (inquit) *sunt genera* (divinâ nempe institutione) *capitum in*

Ecclesia, Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & fidelium. Verùm Christianis posteà Ecclesiis, & unà Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum occupationibus auctis; unum idemque munus in plura dispartitum est, & alij Clericorum ordines Ecclesiasticâ authoritate sunt invecti. Hinc enim, *Ecclesidici* seu Episcoporum *Ecdici* Concilij Chalcedonensis canone secundo, *Archidiaconi* apud Hieronymum ad Evagrium, *Periodeutæ* Concilij Laodicæni canon. 56. *Chorepiscopi* Concil. Njcæni canon. 8. Denique in Decretis Gratiani, ex antiquis Patribus & Concilijs consutis, *Archipresbyteri urbani & Regionarij* emanârunt: quorum præcipua munera, Episcoporum hodie in Ecclesia Anglicana Cancellarij, Archidiaconi & Decani rurales administrant. Etenim Cancellarij utriusque juris periti, Episcopis in audiendis Ecclesiasticis causis contentiosæ jurisdictionis præcipuè sunt adjumento; cujusmodi officio antiquitus fungebantur *Ecclesidici* seu Episcoporum *Ecdici*, quos doctissimus Gotofredus in annotationibus ad Codicem de Episcopis & Clericis, ex Papia colligit *fuisse Defensores & adjutores Episcopi nulli certo loco deputatos*, *ejusque vicem* in hujusmodi negotijs *implevisse.* Archidiaconorum officium in Ecclesia Anglicana, est primò (sicut & Gregorij Magni ætate, ut ex ejus lib. 1. Epist. 10. licet colligere) curare bona Ecclesiæ, inquirendo de ejus sartis tectis & supellectile: deinde more veterum *Periodeutarum* (quos scribit Balsomo in explic. canon. 56. Concilij Laodicæni, olim *circumcursâsse & spiri-*

tualia delicta observasse) *inquirere de excessibus Ecclesiasticis* , & graviora quæque referre ad Episcopum , cujus hac ratione *Oculi* appellantur. Postremò Presbyteros admissos ab Episcopo ad *titulum* beneficij , in ejus *possessionem* deducere ; & reliquam prout *præscripserint* , jurisdictionem Ecclesiasticam exercere. Decani rurales veteris Ecclesiæ Chorepiscopis & Archipresbyteris *Regionarijs* haud dissimiles , ab Episcopis qui illos eligunt , plerunque adhibentur , ad covocandum Clerum , ad significandum Presbyteris & Diaconis infra suos *Decanatus* non nihil (ut fit) per literas , ad inducendum in beneficia vice Archidaconi remotiùs agentis. Atque hæc omnia conducunt ad Ecclesiæ regimen in foro exteriori : in interiori conferunt verbi prædicatio & Sacramentorum administratio per ministerium presbyterorum , de quibus agemus capite subsequenti.

CAP.

CAP. X.

De Presbyteris, Diaconis, Oeconomis, Testibus Synodalibus, Æditiuis.

VOcatio Presbyterorum *externa* vel *interna* est, quæ non consociantur perpetuò, ut sacri Ministerii efficaciam à Dei institutione, & non ministrantium dignitate manare discamus. *Interna* illorum est quos Deus ad sacrum Ministerium idoneos fecit, donando illis facultatem & ardens desiderium promovendi regnum Dei, Deumque glorificandi per Doctrinæ Cœlestis promulgationem, Sacramentorum administrationem, & Christianæ vitæ sanctimoniam. *Externa* verò bipartita est, cum sit vel ad ipsum sacrum Ministerium, vel certum locum quo Ministerium exerceatur. Atque hæ duæ vocationes externæ licèt ut plurimùm conjungantur, secundùm primævæ & Ecclesiæ Anglicanæ Canones, quibus cautum est neminem *sine certo* * *titulo*

* *Nemo absolutè ordinatur nec Presbyter, nec Diaconus, nec quilibet omnino eorum qui sunt in ordine Ecclesiastico; nisi specialiter in Ecclesia Civitatis aut vici, aut in Martyriis vel Monasteriis* (quæ teste Possidio de vita August. cap. 11. Severo Sulpitio de vita Martini. cap. 11. Hieronim. Epist. 4. sicut & utriusque apud nos Academiarum Collegia, olim erant seminaria ad ministerium Ecclesiæ amplificandum. Et ideo Erasm. lib. 2. descript. Britan. cap. 6. comparat nostrorum Academicorum vivendi rationem & modum, priscorum Monachorum præscriptis & institutis) is *qui ordinandus est pronuncietur.* Concil. Chalcedon. Canon. 5.

& designato muneris sui exercendi loco ordinandum: tamen quandoque, sicut olim in primæva, sic hodie in Anglicana Ecclesia, aliqui vocantur ad ministerium certo ministerii sui loco minimè destinati; ut *Socii Collegiorum & ante quinquennium Artium Magistri propriis sumptibus degentes in Academiis:* & ideo de his duabus vocationibus separatim agemus, à vocatione ad ministerium auspicantes.

Quamprimùm Christus passione sua & morte peccatorum pretium solverat, suis Apostolis eorumque successoribus (Joan. 20.) donavit potestatem remittendi peccata hoc ritu, his verbis; *Insufflavit iis, & dixit iis, Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur iis; quorum retinueritis, retenta sunt.* Primum (ut docet August. lib. 4. de Trinitat. cap. 20.) *afflavit eos* ut ostenderet se, quâ Deus est, authorem fuisse Spiritûs Sancti, quem illis daturus erat, sicut quà homo sensibilis flatûs quem ore suo exhalaverat. Deinde per *Spiritum Sanctum* Hier. Epist. 150. ad Hedibiam, intelligit *Spiritûs Sancti gratiam*; & per Spiritus Sancti gratiam Chrysost. (Hom. 85. in Johan.) *potestatem & spiritualem gratiam remittendi peccata*; quod verba [*quorum remiseritis peccata, &c.*] quæ Christus per exegesin immediatè subjunxit clarè demonstrant: ut lib. 1. de pœnitent. cap. 2. verè dixerit Ambrosius; *Qui* (in sacra nempe ordinatione) *accepit Spiritum Sanctum, accepit potestatem peccatum solvendi & ligandi:* non propriè ut Deus, qui solus *delet iniquitates*; sed quià accepit potestatem utendi mediis quibus Deus remittit peccata. Media autem

illa

illa sunt Sacramentorum administratio, publica remissionis peccatorum denunciatio pro concione, in pœnitentium exomologesi, vel post generalem totius Congregationis confessionem; & privata denique remissionis peccatorum denunciatio in ægrotis visitandis & afflictis conscientiis consolandis. Nam non modò proprium & peculiare munus erat olim Apostolorum, aut hodie est Presbyterorum (quoad ministerialem remittendi peccata potestatem in foro conscientiæ) Apostolis succedentium, Sacramenta administrare, & pro concione, in exomologesi, vel post unanimem totius Congregationis confessionem, remissionem peccatorum denunciare publicè: sed etiam in ægrotorum visitatione, & afflictarum conscientiarum consolatione privatim. Nusquam in sacra Scriptura cuiquam credentium præterquam Apostolis, & illorum successoribus, Episcopis & Presbyteris, specialis facta est promissio de efficaci per eum remissionis peccatorum denunciatione ne privatim quidem. Immò hujusmodi denunciationis potestas, particulari Dei mandato in verbo suo scripto, fidelium nemini nisi Presbyteris conceditur. Solis * Apostolis (quibus in hoc sacro munere surrogantur à

* *Ligandi atque solvendi potestas, quamvis soli Petro data videatur à Domino; tamen & cæteris Apostolis datur, necnon etiam nunc in Episcopis et in Presbyteris, omni Ecclesiæ.* Rabanus in Catena Aquinatis ad 16 Matth. & Rabano accedit Hadrianus in quartum Senten. *De clave Ministerii dictum est Petro, Tibi dabo Claves & in Petro, omnibus Sacerdotibus, quibus in Ordinatione datur Spiritus Sanctus, ut quorum remiserint, &c.*

Deo,

Deo soli Episcopi & Presbyteri) Christus dixit; *Accipite Spiritum Sanctum: quorum peccata remiseritis* (sine ulla publici vel privati loci limitatione) *remittuntur iis*; *quorum retinueritis*, (sine ulla publici vel privati loci determinatione) *retenta sunt*. Quare etsi reliqui fideles, ut monet Apostolus (1 Thess. 5.) *se mutuò hortentur & ædificent* historicâ & (ut significantiùs loquamur) narrativâ promissionum Evangelij commemoratione, ex communi officio charitatis peractâ: tamen soli Presbyteri, sive publicè sive privatim, ministeriali potestate ex speciali à Deo vocatione iis donatâ, & peculiari promissione de ejus rectè administratæ efficacia, stabilita; peccatorum remissionem denuntiare possunt. Et quamvis (ut præcipit Apostolus Heb. 5.) *nemo sibi hunc honorem*, hanc potestatem *sibi assumat*, *nisi vocatus fuerit à Deo*; nihilominus illam Presbyteri recipiunt à Deo non immediatè, sed ministerio hominum, quos (ut ex perpetua Christianæ Ecclesiæ traditione liquet) constituerunt Apostoli ad eam communicandam, manuum impositione, & ipsis Christi aut paris significationis verbis; *Accipite Spiritum Sanctum, &c.* Sed sine præeunte Christi insufflatu, ut istos hujus potestatis conferrendæ sub Christo Ministros, non cum Christo authores esse patefacerent. Atqne hi Presbyterialis potestatis in Ecclesia propagandæ Ministri, per mille quingentos annos fuere Episcopi. Nam in Ecclesiasticis tot annorum monumentis, tantum apud Epiphanium hæresi. 69. unum legimus Coluthum Ecclesiæ Alexandrinæ

lexandrinæ Presbyterum, ab Episcopo suo temerè deficientem, Presbyteros quosdam, cùm non esset Episcopus, sed tantum Presbyter, ordinasse; qui illicò (referente secundâ Athanasii Apologiâ) *in generali Concilio apud Hosium reliquosque Episcopos appellatus; jussus est se pro Presbytero sicut anteà gerere, & quotquot ab eo ordinati erant, ad priorem statum retracti sunt.* Immò quia quidam Episcopus oculorum dolore laborans, in ordinandis Presbyteris & Diaconis iis tantùm manus imposuit, & adstanti Presbytero imperavit, ut ordinationis verba legeret; Concilium Hispalense secundum Canone 5. decrevit, *Ut, qui ab eo non consecrationis titulum sed ignominiæ elogium perceperunt, à gradu Sacerdotalis vel Levitici ordinis quem perversè adepti sunt, depositi æquo judicio abjiciantur. Tales enim meritò* (inquit Canon) *judicati sunt removendi, quia pravè inventi sunt constituti.* Quare hodie in Ecclesia Anglicana venerandam antiquitatem quà potest per dispares temporum conditiones imitante, soli Episcopi his verbis, *Accipite Spiritum Sanctum, &c.* Presbyteros creant; licèt unâ cum iis Decani, Cathedralium Ecclesiarum Præbendarii & Archidiaconi, ad tam sacrosanctam & publicam actionem communibus votis promovendam, manus quoque imponant. Locus verò & tempus quibus adeò sacer ritus celebratur, sunt ei admodum consentanea. Ecclesiæ enim Anglicanæ constitutionibus locus Presbyteris aut Diaconis ordinandis dicatus, est *Ecclesia Cathedralis,*

vel

vel Parochialis, ubi Episcopus commoratur: tempus, *Dies Dominici immediatè sequentis jejunia quatuor temporum vulgò Septimanas Cinerum, ad preces & jejunia in solennibus Ministrorum ordinationibus antiquitus institutas, atque in Ecclesia Anglicana hodie continuatas.* Verum quia Divus Paulus (1. 5.) Timotheum & in eo omnes Episcopos seriò admonet; *ne manus cito * cuiquam imponant, neque communicent peccatis alienis.* Ulteriùs nostræ Ecclesiæ Canones præcipiunt; ut *Episcopus priusquam cuilibet ordinando manus imponat, diligenti eum examine excutiat ac exploret præsentibus iisdem Ministris, quos velit in impositione manuum sibi assistere.* Hujus autem examinis hic Canon, hæc amussis est: *Nullus Episcopus in sacros ordines quenquam de cætero cooptabit, nisi qui ex sua ipsius Diœcesi fuerit, vel ex altera nostratium Academiarum prodierit, vel literas* (quas vocant) *dimissorias attulerit ab Episcopo, de cujus jurisdictione existit; & nisi* 23. *si Diaconus fieri expetit, & si Presbyter* 24. *ætatis suæ annum jam compleverit; ac etiam in altera dictarum Academiarum gradum aliquem Scholasticum susceperit; vel saltem nisi rationem fidei suæ juxta Articulos Religionis in Synodo Episcoporum &*

* *Quid sibi vult* (inquit Chrysost.) *cito? id est, non ex prima statim probatione, nec secunda, nec tertia: sed ubi consideratio diuturna præcesserit, exactissimaque discussio, tum tandem imponatur manus. Neque enim ea res periculo caret: eorum enim quæ ille* male ordinatus *peccavit, tu quoque pœnam dabis, quia initium dedisti etiam præcedentium delictorum.* Quomodo præcedentium delictorum? Explicat Theophylactus: *præteritorum peccatorum es reus, quòd ea neglexeris, ac tenebras fecisti lucem, nec dimisisti eum, ut lugeret & commissa plangeret.*

& Cleri Anno 1562. *approbatos, Latino sermone reddere possit, & eandem Scripturæ testimonijs corroborare; ac ulteriùs de vita sua laudabili, & morum integritate literas testimoniales exhibuerit, sub sigillo alicujus Collegii Cantabrigiensis aut Oxoniensis ubi anteà moram fecerat, vel certè trium aut quatuor gravium Ministrorum, unà cum subscriptione & testimonio aliorum probabilium & fide dignorum hominum, quibus ejusdem vita & mores per proximum triennium fuerint explorati: Denique nisi prius tribus articulis, primo de supremâ Regis authoritate in personas & causas Ecclesiasticas, secundo de approbanda forma publica Liturgiæ, ordinandi Diaconos, Presbyteros, Episcopos, quòd non sint Dei verbo contraria; tertio de Articulis Religionis, quibus Archiepiscopi, Episcopi utriusque Provinciæ, ac totus Clerus Synodo Londinensi Ann.* 1562. *consenserunt, quòd Dei verbo sint consentanei, lubens, & ex animo subscripserit. Quòd si quis Episcopus in sacros ordines quempiam sine prædictis qualitatibus, aut justo* (ut suprà) *examine cooptârit; per Provinciæ suæ Archiepiscopum ea de re certiorem factum, (assidente uno alio Episcopo) ab omni ordinis conferendi potéstate in integrum biennium secludetur.* Atque ita habemus externam Presbyterorum vocationem ad suum ministerium. Vocatio, quæ est ad certum ministerii locum, ut ad *Rectoriam* vel *Vicariam*, ordine sequitur,

A quibus, aut quo modo, Presbyteri in definitum, quo munus suum obeant, locum eligantur, nullum in sacris Scripturis præceptum extat, immò nec exemplum. Nam Presbyteri, quos (Actor. 14.) Paulus & Barnabas per Lystræ, Iconii, Antiochiæ Ecclesias perhibenter χειροτονεῖν; non creati fuerunt populi suffragiis, sed impositione manuum tantum ordinati. Χειροτονεία enim significat passim in Ecclesiasticis scriptoribus manuum impositionem, quâ sacri ordines conferuntur. Chrysostomus in hæc verba de Diaconis Act. 6. καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας, *Et cum precati essent imposuerunt eis manus*; ita scribit, ἐχειροτονήθησαν διὰ προσευχῆς· τοῦτο γὰρ ἡ χειροτονία, *Manus impositæ sunt cum precibus: hoc est enim χειροτονία.* Hinc Presbyterorum electiones ad designata loca, quibus officio suo fungerentur, in primæva Ecclesia admodum variæ extiterunt. Quandoque enim factæ sunt sine populi suffragiis; sicut Frumentius, teste Ruffino (Lib. 10. Hist. cap. 9.) ab Athanasio creatus est Episcopus Indorum, ipsis Indis nihil ea de re cogitantibus: & Concilio Laodiceno à sexta Synodo Oecumenica approbato, Canon. 13. decernitur; *Non permittendas esse turbis seu populo electiones eorum qui in Sacerdotio constituendi sunt.* Nonnunquam eligebantur per Populum vel Episcopum: Hieronymus enim ad Rusticum Monachum scribens, *Cum ad perfectam ætatem perveneris, & te vel Populus vel Pontifex Civitatis in Clerum elegerit;* non obscurè innuit sua ætate alios

in

in Clerum ab Episcopo assumptos fuisse sine populo, alios à populo oblatos Episcopo ut in Clerum cooptarentur. Aliquando (ut ex Concilii Carthaginensis 3. Can. 22. constat) populo tantum præsente eligebantur, ut contra eligendi vitam & mores exciperet; qui ferè mos hodiè in nostris ordinationibus observatur. Sæpe etiam & à Clero, & populi duntaxat primoribus, cum novella Constitut. 123. leges Imperatoriæ jubeant, *Clericos & Primates civitatis convenire, & propositis iis sacrosanctis Evangeliis, decreta facere de tribus personis, è quibus melior arbitrio ordinantis eligatur.* Tandem, cum hominum pietas paululùm defervesceret, quò Ecclesias, quæ adhuc multis defuerunt villis & oppidulis, alacriùs ædificarent, illarum fundatores, Concil. Toletan. 9. Canon. 2. jus habuerunt, *Rectores idoneos in iisdem Basilicis offerendi Episcopo ordinandos.* Et ab hac Ecclesiarum constructione, prætereà etiam fundatione, quando Ecclesiæ extruendæ prædium relinquebatur, & dotatione cum ministris Ecclesiæ alendis necessaria fuerint constituta, manavit (ut ipsi jurium nostrorum municipalium libri testantur) *jus* (quod vocant) *patronatûs* in Ecclesia Anglicana; in qua, hoc jure potiti, Presbyteros exhibent Episcopis in *Rectorias & Vicarias* instituendos: quod tamen Episcopi juxta Canones nequeunt præstare, nisi priùs Presbyter exhibitus seu præsentatus, *Literas suæ Ordinationis iis ostenderit, de morum honestate vitaque probabili congruum testimonium exhibuerit, debitè examinatus ministerio suo*

H dignus

dignus inventus fuerit, solenni jurejurando Simoniæ suspicionem averterit, & tribus demum articulis suprà recitatis subscripserit. Et quò Episcopi majori accuratione & vigilantia, hæc omnia in externa Presbyterorum vocatione, tum ad ministerium, tum ad locum, quo exercetur ministerium, exequantur; *quolibet anno ad Festum Sancti Michaelis Archangeli, vel intra sex hebdomadas idem Festum subsequentes unusquisque Episcopus tenetur, numerum, nomina, gradus & qualitates eorum omnium quos in sacros ordines vel ad aliqua beneficia eodem anno præcedenti promoverit, ad Archiepiscopum transmittere.* Jam Presbyterorum postquam ita Episcopi Institutione ad *Rectoriæ* vel *Vicariæ* titulum, deinde Archidiaconi inductione ad alterutrius possessionem admissi fuerint; hæc eorum munera sunt & officia: Verbum syncere prædicare (si Episcopi authoritate ad concionandum fuerint approbati) per singulos dies Dominicos in Ecclesiis suis vel vicinarum aliquâ Ministro concionatore destitutâ; legere omni die Dominico (si ad concionandum non fuerint approbati) homilias publica authoritate præscriptas, cùm in ipsorum Ecclesiis deficiet concio, quæ ut singulis mensibus habeatur per concionatorem legitimè approbatum, tenentur procurare; administrare Sacramentum Baptismi, in quo pueros cœnæ Dominicæ incapaces pro susceptoribus admittere, & quem, si infans sit infirmus aut in mortis periculo, differre prohibentur; administrare Sacramentum Eucharistiæ, & ab ejus perceptione, extraneos, in genua non in-

inclinatos, manifestè infames aliquo scelere, & in eo impœnitenter viventes, cum proximis suis malitiosè contentiosos, œconomos & testes Synodales in criminibus Ordinario retegendis nefariè perjuros, schismaticos Anglicanæ Ecclesiæ doctrinam aut disciplinam apertè calumniantes, repellere donec resipuerint; Liturgiam, ad rubricarum in ea præscriptum diebus sacris, & in eadem Litaniam diebus Mercurii & Veneris, distinctè & cum debita reverentia recitare; diebus Dominicis, & festis ante preces Vespertinas ad semihoræ spatium vel amplius, juventutem & rudiorem plebem examinare, & instruere in Catechismo qui in libro Communium precum extat; diebus Dominicis tempore divinorum, festos, vigilias, dies carnis-priviales in sequentem septimanam incidentes populo denunciare; matrimonium celebrare, gratias agere à puerperio, ægrotantes sedulò visitare & consolari, defunctos sepelire; in his ferè omnibus peragendis congruo superpelliceo, & caputiis, si gradum aliquem in Academia susceperint, indui; baptizatorum, nubentium, sepultorum, registrum conservare; Pontificios nostris sacris interesse recusantes, & alios sententiâ excommunicationis ob insignem contúmaciam vel graviora scelera obstrictos, singulis sex mensibus sequentibus, die aliquo Dominico, tempore divinorum pro excommunicatis denunciare: Denique omnes Pontificios, cujuscunque sexus, vel ætatis ultra tredecim annos, qui Sacramenti participes esse, vel nostris publicis precibus interesse renuerint (observato inter eos discrimine,) in

ſuis parochiis ut inquilinos vel hoſpites commorantes, eorumq; vera nomina vel quæ aliàs pro tempore uſurpant exquirere, in ſcriptum referre, illudq; ante feſtum Nativitatis ſuis Ordinariis fideliter exhibere. Et ultra hæc omnia, Presbyteri docti & magis exercitati, frequentiùs habent conciones funebres, baptiſmales, nuptiales; conciones in Epiſcoporum viſitationibus & conſecrationibus, Diaconorum & Presbyterorum ordinationibus, inferiorum Magiſtratuum electionibus, coram Regis Judicibus & Juſticiariis pro tribunali ſeſſuris, ad celebrandum diem, quo Rex regnum ſuum auſpicatus inauguratus ſeu coronatus eſt, ad commemorandam liberationem Regis aut Regni à publicis & graviſſimis periculis, graſſante peſte & fame, in ſchiſmaticorum & hæreticorum libris publice comburendis, ad inſignes ſchiſmaticos (cùm in eos Epiſcopi ſolennem ſententiam (ut loquuntur) condemnatoriam ſint laturi) regarguendos, & refutandos; aut quando aliæ iſtiuſmodi occàſiones obvenerint: quas ideò percenſemus, ut qui in Academiis ſacro Miniſterio ſe conſecrant, quàm grave ſit onus præſentiant, & ad illud obeundum accedant undiq; paratiores. Atque ad hunc Presbyterorum ordinem in Eccleſia Anglicana, Diaconorum ordo * gradus eſt & veluti præparatio. Nam utcunque in prima Diaconorum

* D. Paulus (1 Tim. 3. 13.) ſic alloquitur Diaconos: *Qui benè miniſtraverint, gradum bonum ſibi acquirent*, hoc eſt, gradum Diaconatu ſuperiorem. More enim Hebræo poſuit poſitivum Apoſtolus pro comparativo, bonum gradum pro meliori. Cui interpretationi ſuffragatur in hunc locum Ambroſius, dicens; *Poterunt digni fieri Sacerdotio*: ita ut hæc promiſſio ſit ſtimulus ad benè miniſtrandum in Diaconatu, ad gradum Presbyteratûs tanquam pietatis & virtutis præmium conſequendum.

norum institutione (Actor. 6.) eorum officium quo maximè tenebantur occupati, erat ministrare mensis, & distribure eleemosynas Hierosolymis; dum ibi erat bonorum communio, & Diaconorum œconomiæ omnes suas facultates commiserat credentium multitudo (qua de causa tunc temporis eorum quoque electio multitudini permissa est:) illos tamen verbum prædicâsse & baptizâsse testatur Philippus, qui * Diaconus (Actor. 8.) (priusquam esset Evangelista, Act. 21.) *Prædicabat Christum, & credentes baptizabat*. Cujus vestigiis institêrunt proximorum seculorum Diaconi, quos similiter, prædicâsse & baptizâsse, testes sunt Patres antiquissimi, † Origenes & || Tertullianus. His enim quandoque Diaconi functi sunt ministeriis, muneris in quo illa ætate præcipuè versabantur, ornandi causâ, & quò majori fide & religione illud administrarent; cùm hujusmodi quasi symbolis admonerentur, non esse civilem & merè politicam villicationem quam gererent, sed sacram & Deo dicatam: & hinc etiam Apostoli (Actor. 6.) *adhibitis precibus, iis manus imposuerunt.* Veruntamen

* *Non quidem Apostolus, quemadmodum unanimi consensu veteres Ecclesiæ scriptores testantur, Epiphanius maximè de Simone et Simoniacis scribens. Licèt enim Diaconorum partes essent, communium Ecclesiæ opum, et pauperum curam gerere: simul tamen illis permissum erat Evangelij prædicationem suscipere, si quando necessitas ita postularet, quod in Stephani exemplo hucusque vidimus.* Gualt. in Act. Apost. cap. 8. hom. 56.

† *Omnes Presbyteri et Diaconi erudiunt nos et erudientes adhibent correptionem, et verbis austerioribus increpant.* Origines homil. 1. in Psal. 37.

|| *Dandi Baptismum jus habet summus Sacerdos, qui est Episcopus, dehinc Presbyteri et Diaconi, non tamen sine Episcopi authoritate propter Ecclesiæ honorem.* Tertul. de Baptismo.

(ut ex Nicæni Concilii 1. can. 19. liquet) *non habuerunt potestatem offerendi*, seu gratiarum actione elementa Eucharistica consecrandi; licèt (quemadmodum Apologiâ secundâ tradidit Justinus Martyr) *dederint unicuique eorum qui adfuerunt percipiendum panem & vinum & aquam*, quæ prius per Presbyteros *gratiarum actione consecrata sunt*. Brevi igitur, Diaconorum (qui sæpe in novo Testamento, quia (Actor. 6.) oportebat eos *spiritu sancto & sapientia plenos esse*, * Presbyterorum nomine intelliguntur.) officium erat obventionum Ecclesiæ & pauperum curam gerere, baptizare, concionari, (si iis hoc ab Apostolis & Episcopis permissum fuerit) & ferre opem Presbyteris in Eucharistia administranda: quæ ferè omnia Diaconi hodie in Ecclesia Anglicana exequuntur. Sed cum teste Concilio Gangrensi, can. 6. & 7. *ex oblationibus fructuum*, & Chalcedonensi Canon. 23. *ex agrorum fructibus*, Ecclesiæ reditus valde excreverant; ut Diaconi Presbyteris Sacramenta dispensantibus, ac aliis suis muneribus magis

* Ut Actor. 14. 23. *Cum ordinassent per singulas Ecclesias Presbyteros*, id est, (inquit Theod. Beza.) *Pastores, Diaconos, et alios Ecclesiæ gubernationi Præfectos: hîc enim ut alibi sæpe generaliter accipitur Presbyteri nomen*, Act 15. 23. ubi Lucas Ecclesiam Hierosolymis in qua (Act. 6.) Diaconi constituti sunt, in tres ordines *Apostolos, Presbyteros, Fratres*, distribuens, Diaconos Presbyterorum ordine necesse est complectatur. 1 Tim. 5. 16. Ibi enim *Presbyteri*, id est Diaconi, *qui bene præsunt* in bonorum Ecclesiasticorum Oeconomia, *duplici honore*, hoc est, (inquit Chrysost.) *reverentia et subsidio rerum necessariarum digni* perhibentur: *maximè Presbyteri*, qui non ut Diaconi pauperum & bonorum Ecclesiasticorum curis districti, *in sermone et doctrina* πονοῦντες sunt, quandoque laborantes sed κοπιῶντες tempestivè & intempestive desudantes. Nam (ut rectè annotat. Theodorus Beza in 11 Matth. 28) plus est κοπιᾷν, quam πονεῖν, si propriam utriusque significationem spectemus: sicut etiam apud Latinos plusculum declarat fatigatum esse, quam laborare.

gis ſpiritualibus liberiùs inſervirent: onus curandi obventiones Eccleſiaſticas in Oeconomos rejectum eſt. Unde Concilium Chalcedonenſe Canone citato decrevit; ut *omnis Eccleſia Epiſcopum habens, haberet etiam Oeconomum de Clero proprio, qui diſpenſet res Eccleſiaſticas ſecundùm ſententiam proprij Epiſcopi.* Ad cujus Canonis ferè præſcriptum, noſtræ quoque Eccleſiæ Oeconomi, (qui unanimi, ſi fieri poſſit, Parochianorum & Miniſtri conſenſu quotannis in Paſchali hebdomada eligendi ſunt) reditus Eccleſiæ cogunt, lege experiuntur ad illos vi detentos redimendos, horum tum acceptorum tum expenſorum in Eccleſiæ uſum, veram & accuratam rationem Miniſtro & Parochianis reddunt, maceriam Cæmeterij, navem Templi, ejuſque ornamenta & reliquam ſuppellectilem, ut libros, Euchariſticam menſam, calicem, patinam, eleemoſynarum ciſtam, publicis parochiæ ſumptibus ſarta tecta & decora tuentur; parant etiam panem & vinum in S. cœnam, tempore divinorum collectionem peragunt pro pauperibus extraneis, & contributiones operibus publicis inſumendas denunciant. Præterea, more Eccleſiaſticorum *Viſitatorum*, (quorum meminit Gregorius Magnus lib. 3. Epiſt. 2.) inquirunt nequiter viventes, eoſq; admonent, magis ſcandaloſos Epiſcopo qualibet triennali viſitatione, & bis annuatim neceſſariò deferunt: in quibus occupationibus, Teſtes quoque Synodales iis diligenter opitulantur. Denique navant operam unà cum Miniſtro, cuſtodiendo Baptiſmorum, Nuptiarum & Sepulturarum indici, proſpici-

endo præterea nequis absque facultate legitima sese ingerat ad concionandum, & ut omnes Parochiani (quo etiam munere Testes Synodales Oeconomis sunt adminiculo) Ecclesias suas diebus Dominicis & Festivis debitè frequentent, atque iisdem per integrum rei sacræ tempus, cum silentio & decoro intersint.

Hujusmodi sunt munera Oeconomorum & Testium Synodalium, quibus ultimo in loco succedunt *Aeditui*, antiquis ostiariis, Concilii Laodiceni Canon. 23. inter ordines Ecclesiasticos enumeratis admodum similes; qui secundùm nostræ Ecclesiæ Constitutiones debent esse ad minus viginti annos nati, vitæ probitate, & idoneâ legendi, scribendi & cantandi scientiâ præditi, quò Ecclesiæ Ministris (penes quos jus est eos eligendi) & Oeconomis munia sua obeuntibus commodiùs quandoque famulentur. Atque ita omnes Ecclesiæ Anglicanæ gubernatores, Rectores, Ministros, eorumque ordinationes, potestatem, officia, strictim percurrimus: Leges vero & Constitutiones ad quarum amussim cuncta hæc diriguntur, ut plurimùm conduntur in Synodis provincialibus vel nationalibus, quas proximo capite habemus delineatas.

CAP.

CAP. XI.

De Anglicanæ Eccleſiæ Synodis nationalibus & provincialibus.

TAmetſi Gregorius Epiſcopus Nazianzenus, Epiſt. 42. ad Procopium, ſuâ ætate, propter hominum pravitatem (turbulentiſſimis enim Eccleſiæ temporibus vixit, quibus in Oriente Valentis Imperatoris à Catholica fide alieni auxilio, Hæretici plurimùm valuerunt (*ſe nullius unquam Synodi bonum & fœlicem exitum vidiſſe*, profiteretur: tamen ad difficiles in fide quæſtiones diſcutiendas, tollendos abuſus, eutaxiam & legitimum in diſciplina ordinem conſtituendum, pacem & publicam concordiam fovendam, *Conciliorum in Eccleſia Dei ſaluberrimam eſſe authoritatem*, epiſt. 118. veriſſimè dixit Auguſtinus. Sic Concilij Conſtantinopolitani primi authoritate, controverſia de S. Spiritus divinitate à Macedonio mota, dirempta eſt: Ancyrani Concilij canonibus, *apoſtatæ, laſcivi, adulteri, divinatores, magi* ſeveriſſimè caſtigati ſunt: Synodus Gangrenſis Nicæno primo quaſi contemporanea, compeſcuit contemptum publicorum *conventuum in domo Dei, privatas conciones extra Eccleſiam* ſuſtulit:

ſuſtulit: Oecumenica Synodus Chalcedonenſis præſentiâ 630. Patrum ornata, tumultus in Eccleſia ab Eutychianis manantes fæliciſſimè ſedavit. Et hi Conciliorum legitimé coactorum & ritè ordinatorum fuere fines, ad quos ut plurimùm collimârunt. Concilia autem legitimè dicimus coacta, quæ, poſtquam Politici Magiſtratus evaſere Chriſtiani & *Eccleſiæ Nutritij*, illorum aùthoritate ſunt congregata; ritè ordinata, quæ veris & genuinis ſuis ad deliberandum & definiendum membris conſtabant. Etenim cum pij Principes ſub veteri Teſtamento in *Chriſtum incarnandum* credentes, (ut David 1 Chron. 15. Ezechias 1 Chron. 29. Nehemias. Nehem. 7.) Conventus Sacerdotum ad peragenda Jehovæ negotia coegerint; & ipſe Chriſtus novam convocandi Eccleſiaſticos congreſſus viam minimè inſtituerit, ſed tantum ijs S. Spiritûs ſui præſentiam (Matth. 18.) promiſerit: Reges & Principes ſub novo Teſtamento in *Chriſtum jam incarnatum* fidentes, eandem poteſtatem maximo Eccleſiæ bono exercuerunt. primi generalis Concilij Nicæni Patres (ut ex Synodicâ eorum epiſtolâ apud Socratem lib. 1. cap. 9. ad Eccleſiam Alexandrinam, liquet) Imperatoris Conſtantini juſſu convenerunt. Nec poſteà Chriſtiani Imperatores huic poteſtati renunciarunt: nonne quarta Oecumenica Synodus Chalcedone celebrata, ſicut in ipſis limine indicatur, coacta eſt *ex decreto pijſſimorum & fideliſſimorum Imperatorum, Valentiniani & Martiani?* A generalibus

Con-

Concilijs ad Nationalia, & provincialia descendamus. Sardicense, teste Theodoreto lib. 2. c. 8. a Constante; Aquiliense cui interfuit Ambrosius, narrante ipso Concilio, à Theodosio; Thessalonicense, ut constat ex Synodica 453. à Gratiano indicta sunt. Et licèt antiquitùs Metropolitani, postquam Imperatores Christo se dederunt, Provinciales Synodos sæpius vocârint, hoc non tam suâ fecerunt quàm* Imperatoria potestate, qua Concilium Nicenum primum, & Chalcedonense stabilita sunt. Hujus enim canon. 18. & illius † 5. (qui unà cum reliquis utriusque Concilij canonibus, aut a || Constantino, aut à Valentiniano, & * Martiano Imperatoribus confirmati sunt) statuerunt, *Uniuscujusque Provinciæ Episcopos debere convenire; ubi Metropolitanus Episcopus probaverit.* Qui penè mos obtinuit in Ecclesia Anglicana, cujus hodie Archiepis-

* Nam si quis excipiat quasdam Provinciales Synodos, ut Ancyranam & Neocæsariensem post libertatem religionis Constantini edictis Ecclesiæ concessam, absque Constantini jussione fuisse coactas; concedimus absque particulari & expressa, sed non tacita & generali jussione: quia cum Constantinus vel alij Christiani Imperatores religionis libertatem Ecclesiæ concesserunt; simul jus celebrandi quotidianas synaxes, & cogendi Synodos, a quibus in quotidianis synaxibus eutaxia conservaretur, tribuerunt.

† Hic Canon quintus Concilij Nicæni statuit, ut bis in anno Synodi fiant Provinciales: Sed quorum consensu Concilium Antiochenum Nicæno quindecim annis posterius, explicat canon. 20. *Nullis vero liceat per se Synodos celebrare sine ijs, quibus Metropoles creditæ sunt.*

|| Imperator Constantinus. (ut refert Eusebius lib. 3. de vita Constantini, cap. 22.) *Decreta* Nicæni Concilij *sigillo suo confirmavit.*

* Hujus Chalcedonensis Concilij Patres (teste Evagrio lib. 2. cap. 4.) sua decreta condiderunt cum hac conditione, *si ista sanctissimo nostro Domino* (hoc est Imperatori) *placuerint.*

copi ad nutum Regium, Nationales aùt Provinciales Synodos ſolent indicere. Quænam igitur ſint Concilia legitimè congregata intelligimus; vera & genuina eorum membra ſunt Eccleſiæ Paſtores, Epiſcopi & Presbyteri. Cum naſcente Eccleſia, gravis de ceremonialis legis obſervatione exorta eſſet controverſia, *Apoſtoli* (quibus vult Hieronymus in epiſt. ad Marcellum Epiſcopos peculiari jure ſuccedere) & *Presbyteri* Actor. 15. *Hieroſolymis congregati ſunt, ut diſpicerent de hac re: tota enim Eccleſia & Fratres*, qui (v. 22. & 23.) ab Apoſtolis & Presbyteris ſecernuntur, huic primo Chriſtianæ Eccleſiæ Concilio ſponte adfuerunt, non tam ut *diſpicerent de hac re*, quàm ut animi ſui dubia Apoſtolis & Presbyteris *diſpicienda* proponerent; horumque publico * judicio, propter ſacroſanctam eorum vocationem & quia Eccleſiæ erant Paſtores, alijs præſcribente, in privatis ſuis judicijs, (quibus ſinguli quà Eccleſiæ oves, tantum ſibi præſcribere potuerunt) dirigerentur. Hinc, etſi. (v. 22. & 23.) *tota Eccleſia ac fratres* unà cum

* Ohriſtus omnes paſtores in ſuos greges conſtituit *Patres* (1 Cor. 4.) *Speculatores* (Ezech. 3.) *Doctores* (Epheſ. 4.) *Epiſcopos*, ſeu Superintendentes (Act 20.) *Doctores & Præfectos* (Heb. 13.) ad illos inſtruendos, regendos, dirigendos in via ſalutis. Quam poteſtatem Chriſtus ſeorſim iis dedit in Diœceſanas & parochiales ſuas Eccleſias, eandem in Synodis congregati in totam Eccleſiam retineant eſt neceſſe; præſertim cùm Salvator noſter (Matth. 18.) *duobus vel tribus prælatis* (ut hunc locum Chryſoſt. Euthym. Theophylact. interpretantur) *nomine ſuo coactis*, promiſerit per ſpecialem Spiritus S. aſſiſtentiam ſe fore *in medio eorum*. Nam ut infert Cæleſtinus Epiſt. ad Concilium Epheſinum, *Si tam exiguus numerus Spiritu ſancto non deſtituitur, quomodo non credemus eum multo magis in medio veſtrûm eſſe, ubi tanta multitudo ſanctorum in unum conveniunt.*

cum Apostolis & Presbyteris in Concilio Hierosolymitano congregatis, miserunt *delectos viros Antiochium* & in Epistola horum manibus tradendâ suum consensum, ad pleniorem concordiam testandam apposuerint; hujus tamen Concilij dogmata non *totius Ecclesiæ & fratrum*, sed Apostolorum & Presbyterorum sententijs definita sunt: cum (Actor. 16. 4.) non *fratrum* aut *Ecclesiæ*, sed *Apostolorum & Presbyterorum qui Hierosolymis erant*, *Decreta* appellentur. Et huic primo Christianæ Ecclesiæ Concilio, quæ sequuta sunt, in definiendis religionis controversiis & sacris Canonibus decernendis, tanquam suo prototypo simillima extiterunt. Nam quamvis ad illa quidam ex * plebe accesserint, ut (teste Rufino lib. 1. Eccles. hist. c. 3.) in Nicæno Concilio ad disserendum plurimi, quidam etiam pij ad testandum suum zelum & fidem confirmandam; è quorum numero fuit *Confessor* ille *homo simplex* (apud Sozomen. lib. 1. cap. 17.) qui in eodem Concilio divinis eloquiis, *Philosophum obstupefecit*: ultronei tamen hi omnes advenerunt, neque in Concilijs, decisivum suffragium habuerunt. Nam apud Sozomen. lib. 1. cap. 16. Constantinus scribit ad *Ecclesiarum Præsides*, & non ad quempiam ex plebe, ut ad diem præstitutum, Nicææ adsint. Et in gene-

* Dictionem [*Plebs*] eâ notione accipimus, qua Concilium Carthaginense de hæreticis baptizandis, in ipso sui limine his verbis: *Cum in unum Carthagini convenissent Kalend. Sept. temb, Episcopi plurimi ex Provincia Africa, Numidia, Mauritania, cum Presbyteris et Diaconis, præsente etiam plebis maxima parte.*

generalibus Concil. sæpiùs * soli Episcopi (non quod non liceret Presbyteris, ut somniant Romanenses, in his habere suffragia decisiva; sed quòd ad vitandam ingentis multitudinis ataxiam non expediret; & in Provincialibus tantum Episcopi, Presbyteri, & quandoque Diaconi (sicut in Romano Concilio contra Novatum apud Eusebium lib. 6. cap. 43. Antiocheno apud eundem lib. 1. cap. 30. Elibertino, & Arelatensi secundo, testantibus horum subscriptionibus) Ecclesiastica decreta condiderunt. Et hinc in Ecclesia Anglicana primævæ Ecclesiæ vestigia premente, vocantur ad Synodos Nationales & Provinciales solùm Episcopi, Decani, Archidiaconi, & duo demum Presbyteri ex singulis Diœcesibus, totidemque ex * Cathedralibus Ecclesiis, in his Capitulorum, in illis communibus Parochorúm suffragijs electi: à quibus cum de religionis dogmatibus vel sacris Canonibus fuerit maturè deliberatum & definitum, Regiâ authoritate censentur rata; immò nonnunquam, quò hæc placita Synodica arctiùs constringant immorigeros, post Regiam

* Hoc patet ex subscriptionibus generalium Conciliorum magis antiquorum, in quorum calce aut tantum Episcoporum, aut Presbyterorum qui Episcoporum erant Vicarij (quales fuere *Vitus* seu *Victor* & *Vincentius*, qui in Nicæno primo pro Romano Episcopo subscripserunt) nomina adscripta reperiemus.

* Concilij Tarraconensis infra quingentos post Christum annos Tarracone in Hispania celebrati 3. Canon est; *Epistolæ per fratres a Metropolitano dirigendæ sunt, ut non solum è Cathedralis Ecclesiæ Presbyteris, verùm etiam de Diœcesanis ad Concilium trahant.*

giam illorum confirmationem, à suprema Parliamenti Curia tanquam Regni leges promulgantur: quemadmodum Justinianus quatuor prima Concilia Oecumenica sigillatim à diversis Imperatoribus priùs confirmata, ad horum decreta magis corroboranda sancivit Novella 131. ut *vicem legum* (nempe Imperialium) *obtinerent sacri Ecclesiastici Canones, qui à Sanctis quatuor Concilijs constituti sunt & confirmati.*

DE-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
ECCLESIASTICI
SECUNDUM CANONES
ET
Conſtitutiones Anglicanas.

INDEX CAPITUM.

PARS PRIMA.

PARS SECUNDA.

PARS

PARS TERTIA.

PARS QUARTA.

D E-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII ECCLESIASTICI
SECUNDUM CANONES ET Constitutiones Anglicanas.

PARS PRIMA.

SECT. I.

De Jure Ecclesiastico.

Jus Ecclesiasticum est quod in Communione sacrâ secundum Leges & Consuetudines Ecclesiasticas observatur. Communio sacra est quæ Salutem æternam respicit, ad quam Pietas & Charitas conducunt. Leges Ecclesiasticæ sunt Canones generales qui in pluribus Ecclesiis recepti, & Constitutiones quæ in singulis sanci-

ta sunt. Consuetudines sunt mores diuturno usu comprobati, quæ circa Personas, Res, & Officia in genere, deinde circa Negotia Ecclesiastica in specie versantur.

CUM ultra temporalia, quæ sunt hujus seculi, divinâ benignitate fælicitas æterna hominibus sit proposita, in communione sacrâ sive Ecclesiasticâ homines ad eam *a* Pietate & Charitate perducuntur. E quibus Pietas in verâ agnitione, & recto cultu Dei consistit; quarum priorem Ecclesia Anglicana profitetur secundum Sacras Scripturas, Symbola Fidei Christianæ, & *b* Articulos Religionis publicâ Autoritate promulgatos. Posteriorem etiam secundum Ordinem & Ritus, qui in *c* Liturgâ communi, & constitutionibus Ecclesiasticis præscribuntur. Deinde Charitas habetur aliis æquè ac sibi benefaciendi studium, secundum exemplar Iesu Christi Salvatoris, & præcepta Evangelica. Et ad hæc tuenda etiam comparatæ sunt Leges; Et Consuetudines Ecclesiasticæ. Pro Legibus habentur, Primum Canones generales; nimirum Conciliorum Universalium, *e* Sanctorum Patrum, necnon *f* Pontificum Romanorum decreta, quæ in Ecclesiâ Anglicanâ vim obtinent, *g* quatenus permissione Regum intrà Regnum recepta sunt, & populus diuturno usu ad observationem eorundem se astrinxit; Deindè Constitutiones propriæ, utpotè quæ in Synodis provincialibus antiquitùs ordinatæ sunt à Legatis *h* Othone & *i* Othobono, ad quas

a Matth. 22. 24. & seq. Lynw. ad c. 1. de officio Archipresbyt. §. His autem v. dilectionem Dei & v. proximi.
b Artic. edit. 1562. art. 6, 7, 8 confirmat. 13 Eliz. c. 12. c. 5. & 6 Ed. 6. c. 1. & 1 Eliz. c. 2.
d Distinct. 15. c. Canones.
e Extrav. de Constitut. c. Ne imitaris.
f Distinct. 19 & 20.
g 25 Hen. 8. c. 21. in præfatione.
h Ann. 1236. Athon. ad Constit. 1. v. statuenda.
i Anno 1268. Lynw. ad c. 1. de Constit. v. Othoboni.

quas Joannes de Athon annotationes scripsit; vel ab Archiepiscopis Cantuariensibus quas Gulielmus Lynwood collegit, & glossâ præcipuæ authoritatis illustravit, quæ pro jure habentur *k* quatenus Consuetudinibus & Statutis regni non repugnant, nec Prærogativæ Regiæ adversantur; Et quæ nuperius *l* in Convocationibus sancitæ, autoritate Regiâ confirmatæ sunt; Item, quæ de rebus vel negotiis Ecclesiasticis in generalibus totius Regni Comitiis statuta sunt; Denique *m* Consuetudines sunt instituta majorum, quæ sine scriptis Longo usu ad posteros transierunt.

k 25 H.8.c.19. in fine.

l 1 Jac. 1603.

m Extrav. de consuetud. per totum. Constitut. Provinc. de Consuetudine.

SECT. II.

De personis Ecclesiasticis, & de Gubernatore summo.

Personæ Ecclesiasticæ sunt qui in Communione sacrâ vel Ecclesiasticâ agunt. Clerici qui ad sacra officia destinati sunt, & Laici qui secularia tractant. E quibus alius est Gubernator summus, alii Gubernatores inferiores, alii Plebem Ecclesiasticam constituunt.

Gubernator Summus est Rex qui per universum regnum in rebus & negotiis Ecclesiasticis supremam potestatem obtinet.

IN Communione Ecclesiasticâ qui degunt, etsi disparis conditionis sunt, quatenus tamen Legibus Ecclesiasticis subjiciuntur omnes

Ec-

Ecclesiasticæ personæ habentur. Primùm *a* Clerici qui divinis officiis mancipati sunt, quos Deus quasi sorte quâdam ad ministerium sacrum elegit vel designavit, qui ut Deo dicati *b* ab omnibus muneribus civilibus immunes sunt. Deinde *c* Laici sunt qui in Communionem sacram admissi, sacros ordines non susceperunt.

a Caus. 12. q. 1. c. duo sunt. Extr. de Præbendis c. cum secundum.
b Extr. de immunitate Ecclesiæ.
c Caus. 12. q. 1. c. duo sunt.

Ad Gubernatorem summum quod attinet inter Personas Ecclesiasticas intra Regni sui terminos Rex est, *d* qui in Ecclesiâ potestatis culmen obtinet, unde *e* Constitutiones sancire potest quæ Evangelicis & Canonicis Decretis contrariæ non sunt, & quibus Episcopi & Clerici ad Canonum Ecclesiasticorum veterisque disciplinæ observationem compellantur. Quod statutis Angliæ declaratum, nimirum *f* regnum uni supremo Regi subesse, cui universum corpus politicum in duo membra Spiritualitatis & Temporalitatis distinctum, sub Deo naturalem & humilem obedientiam præstare debet. Et quod *g* nullus Prælatus extraneus ullam Jurisdictionem, Autoritatem, vel Præeminentiam spiritualem sive Ecclesiasticam infra regnum Angliæ exerceat, sed quòd omnis Jurisdictio hujusmodi coronæ Regiæ uniatur. Item quòd *h* Synodus Nationalis vel Provincialis convocari non debeat, absque Regis Rescripto, nec in iis quicquam tractari aut determinari nisi eo assentiente, nec quicquam vim Legis obtineat priusquàm regalis assensus adhibitus fuerit. Sed *i* quòd ipse possit novas leges condere circa Ceremonias & Ritus, cum consilio Metropolitani, vel Commissariorum in Causis Ecclesiasticis.

d Caus. 24. q. 5. c. Principis.
e Distinct. 10. c. 7 & 8. Duaren. de Beneficiis l. 1. c. 5.
f 24 H. 8. c. 12. in principio.
g 1 Eliz. c. 1.
h 25 H. 8. c. 19.
i 1 Eliz. c. 2. prope finem.

SECT.

SECT. III.

De Gubernatoribus Inferioribus.

Gubernatores inferiores sunt qui sub Gubernatore summo in Ecclesiasticis aliis praeficiuntur; iiq; vel cum Dignitate & Jurisdictione, ut Archiepiscopi qui Provinciis, Episcopi qui Diocesibus, Decani & Canonici qui Ecclesiis Cathedralibus, & Archidiaconi qui certis Diocescôs regionibus praesunt; vel sine Dignitate & Jurisdictione, ut Rectores & Vicarii qui Ecclesiis Parochialibus praeponuntur.

SUb Gubernatore Summo alii præsunt cum Dignitate eminentiori veluti *a* Archiepiscopi qui aliorum Episcoporum Præsules, Primates, & *b* Metropolitani dicuntur, & *c* Episcopi quibus Civitates cum Dioecesi subjiciuntur qui Archiepiscoporum *d* Suffraganei appellantur. *e* Penes hos est potestas Pueros confirmandi, sacros ordines Diaconatûs & Presbyteratûs conferendi; *f* Diaconatus, ex quo concessum est officia divina legere Prædicare & Presbyteris vel Sacerdotibus celebrantibus assistere; *g* Presbyteratus, ex quo potestas confertur non solùm divina peragere & prædicare sed etiam Sacramenta admi-

a Distinct. 21. c. 1. & Distinct. 99. c. 1 & 2. Caus. 6. q. 3. c. scitote.

b Lynw. ad Constitut. de pœnis v. Metropolitani

c Distinct. 21. c. 1. Lynw. ad Constitut. 1. de Constit. v. Coepiscopi.

d De Officio Ordinarii in 6. c. 1.

e Distinct. 25. c. 1. Extr. de Officio Judicis ordinarii c. Conquerente eod. tit. in 6. c. cum Episcopus. *f* Distinct. 25. c. 1. *g* C. eod. v. ad Presbyterum.

nistrare, *b* Ecclesias consecrandi, *i* Synodus Provinciales & Diocesanas convocandi, Clerum & Populum sibi subditum *k* visitandi, & ea quæ ad Jurisdictionem Ecclesiasticam spectant exercendi. In Ecclesiâ Anglicanâ *l* Primatum obtinet Archiepiscopus Cantuariensis, cui *m* Statuto regni Canonum & Legum Ecclesiasticarum per omnia Anglici Imperii Dominia ex causis gratiam facere, sive in omnibus verbo Dei non repugnantibus dispensare, & quæ in Curiâ Romanâ obtinere solebant, indulgere concessum est. Reliqui Episcopi in suis Diocesibus *n* Licentias Concionatoribus, *o* Curatis, *p* Ludimagistris, *q* Medicis, Chirurgis & Obstreticibus concedunt. Etiam ex causis Legitimis veniam *r* vescendi carnibus in diebus jejuniorum, *s* celebrandi matrimonium temporibus prohibitis vel absq; bannis indulgent. Atque hæc quæ ad Jurisdictionem spectant Archiepiscopi & Episcopi per se vel Deputatos agunt, qui *t* Vicarii Generales dicuntur cum ad universitatem causarum Jurisdictionis volũtariæ, Officiales Principales, cum ad Universitatem causarum Jurisdictionis contentiosæ, cum ad utramque Cancellarii, & cum ad certas causas, vel ad certam partem Dioceseôs Deputantur, Commissarii appellantur. Deinde inter Personas Ecclesiasticas Autoritatem cum Dignitate obtinent Decani & Canonici qui Capitulum constituunt qui Cathedralibus sive majoribus Ecclesiis præficiuntur; E quibus *u* Decani sunt qui Canoni-

b De consecrat. dist. 1.
i Lynw. ad c. 2. v. Synodis de officio ordinarii, & ad c. statutum v. Synodali de consuetudine.
k Extr. de Censibus c. cum Apostolus &c. Procuratores §. Porro & eodem tit. c. 1. in 6. Caus. 10. q. 1. c. Placuit.
l Duaren de Benefic. l. 1. c. 9. Cucchi Instit. l. 1. tit. 3. Antiq. Britann. fol. 36.
m 25 H. 8. c. 21.
n Jo. de Ath. ad Constit. de consecrat. Ecclesiæ v. absq; licentia.
o Lynw. ad c. 1. v. Diocesano de Hæreticis constit. nov. 49.
p Constit. nov. 48.
q Extr. de Magistris c. 2. & seq. Constit. nov. 77.
r Constit. provinc. de Pœnitentiis c. cum Anima.
s 5 Eliz. c. 5.
t Lynw. ad c. 1. v. speciali licentia de clandestina desponsatione.
u Extr. de offic. Vicarii Lynw. ad c. 1. de Constit. v. officiales 32 H. 8. c. 15.

corum

corum Collegio præsunt, & Archipresbyteris urbanis successisse videntur. *x* Canonici sunt qui in Cathedrali vel Collegiatâ Ecclesiâ jus Canoniæ vel Præbendæ obtinent. E quibus alii per se Dignitatem habent, ut *y* Thesaurarius qui pecuniarum & bonorum Ecclesiæ custodiam habet. Et *z* Præcentor qui modum cantandi in choro pro solennitate & tempore ordinat; aliique prout est Ecclesiæ consuetudo. Universi *b* Capitulum constituunt, cum cujus consilio Episcopus majora negotia expedire debet. Præter hos sunt *c* Archidiaconi qui in certis Dioceseos regionibus Jurisdictionem cum Dignitate obtinent, eamque vel prout compositione expressam habent, vel diuturno usu præscripserunt, per se vel officiales suos exercent. Sub Archidiaconis etiam constituuntur *d* Decani rurales qui olim Archipresbyteri rurales dicebantur, & eam autoritatem habent quam Episcopus eis dare voluerit. Denique in singulis Parochiis sine Dignitate & Jurisdictione *e* Rectores constituuntur, quibus Ecclesiæ curandæ regendæq; committuntur. Et in foro pœnitentiæ Ligandi absolvendique potestatem habent. Cum verò frequenter eveniat Clericos necessariis causis impeditos non posse suis officiis superesse, alicubi *f* Vicarii constituti sunt, qui in Divinis Rectorum vices subeunt.

x Lynw. ad c. 1. de Judiciis v. Decani & ad c. 1. de rebus Ecclesiæ non alienand. Barbos. de Canon. & dignitat. c. 6.

y Extr. de Præbendis c. Dilectus. Linw. ad c. 1. de Pænitentiis v. Canonici Barbos l. eodem c. 1.

z Barbos l. eod. c. 8.

a Idem lib. eod. c. 9.

b Extra. de rescriptis c. capitulum & ibi Panorm. Lynw. ad c. 1. de Constitut. c. Capitulis.

c Extra. de offic. Archidiaconis Constit. Othonis & Provinc. eodem tit.

d Extr. de offic. Archipresb. c. ultimo.

e Extra. de vita & honestate cleric. c. 3. Barbos de offic. & potestate Parochi, c. 1. Lynw. ad c. Nullus de Consuetudine v. ipsorum Rectorum.

f Extr. de offic. vicarii c. 3.

SECT.

SECT. IV.

De Plebe Ecclesiasticâ.

Plebs Ecclesiastica sunt qui Gubernatoribus subjiciuntur, Parochiani scilicet qui per singulas Parochias distributi; è quibus alij peculiari ratione ad Ecclesiam referuntur, ut Patroni, Oeconomi, & servientes; alii generaliter ad Ecclesiam Parochialem pertinent, quod intra ejus limites degunt.

PErsonæ singulæ etiam privatæ sicut Reipublicæ ita etiam Ecclesiæ membra sunt, & prout in diversas *a* Parochias distribuuntur Parochiani appellantur. Parochiani verò sunt populus scilicet qui ad Ecclesiam aliquam Parochialem pertinent, Ex quibus alii peculiari relatione, alii communi duntaxàt ad Ecclesiam spectant.

Peculiari relatione primùm *b* Patroni qui Ecclesiam construxerunt, vel terram eidem in dotem concesserunt, vel saltem in jus eorundem qui construxerunt vel dotaverunt successerunt. Secundò *c* Oeconomi qui ad Ecclesiæ bona tuenda & negotia procuranda quotannis à Rectore vel Vicario & Parochianis seu majori parte eorundem deliguntur. Tertiò Servientes Ecclesiæ veluti *d* Ænditui *e* Aquæbajuli & Ostiarii, quibus claves Ecclesiarum, Librorum & Vestimentorum custodia, campanarum pulsatio & alia hujusmodi

a Const. 13. q. 1. Extra. de Paroch. c. 4. & c. fin. Constit. Provinc. eod. tit.

b Extrav. de Jure Patron. c. nobis fuit.

c Lynw. ad c. Præterea de Clericis non resident, v. Oeconomos duar. de benef. l. 1. c. 19.

d Duaren. c. eod.

e Extr. de vita & hon. cler. c. 3, Constit. Prov. de Concess. Præb. c. à nostris & ibi Lynw. Constit. no. 91.

modi à Rectore vel Vicario committuntur. Communi duntaxat relatione ad Ecclesiam referuntur reliqui Parochiani, qui expertes alicujus muneris vel officii intra Parochiam sive certos limites Ecclesiæ designatos habitant, vel domicilium habent.

SECT. V.

De Rebus Ecclesiasticis, & de Dominico sacro.

Res Ecclesiasticæ sunt quæ ad cultum divinum comparatæ sunt, E quibus aliæ sacræ sunt, ut Ecclesiæ, altaria, ornamenta & alia divino cultui dicata; aliæ sacris annexæ, ut Commoda & Beneficia quæ pro officiis divinis competunt; aliæ merè temporales, quæ secundùm jus Ecclesiasticum possidentur. E quibus alia ad Gubernatorem Summum, alia ad Gubernatores inferiores, alia ad Plebem Ecclesiasticam vel Parochianos pertinent. Ad Gubernatorem summum spectat Dominicum Sacrum, id est jus consueta commoda à beneficiis & personis Ecclesiasticis percipiendi.

SIcut Personæ ita & Res ad Communionem Ecclesiasticam pertinent, præcipuè *a* Res sacræ quæ Deo ritè dicatæ sunt. Veluti

a Instit. Jur. l. 2. tit. 1. § 8.

b C. de sanctis Ecclesiis. Lynw. ad c. Altissimus de summa Trinit. v. in minor. Eccles. & ad c. Quam sit honestum de celebrat. missarum v. Capellis.
c Panorm. & dd. ad c. Consulere extr. de simonia.
d De immunitat. Ecclesiæ in 6. c. decet.
e L. Sancimus C. de sanctis Ecclesiis extr. de immunit Ecclesiæ c. non minùs & c. adversus.
f 3 Ed. 1. c. 1. 4 Ed. 3. c. 3.
g Nomotec. D. H. Finch. l. 4. c. 4.

Veluti *b* Ecclesiæ quæ vel majores sunt, ut Cathedrales in quibus Episcoporum sedes, Collegiatæ in quibus certus personarum Ecclesiasticarum numerus constituitur. Vel minores ut Parochiales & Capellæ in quibus divina officia populo intra certos limites habitanti peraguntur. Item altaria, vasa, vestes, & alia quæ divino cultui inserviunt. Deinde *c* Res sacris annexæ ut Commoda, Beneficia & Possessiones Ecclesiasticæ, quæ ex concessione vel donatione piâ provenerunt. E quibus quæ *d* prioris generis sunt, omnino extra commercium sunt, & à prophanis usibus alienæ esse debent: Reliquæ etiam à *e* collectis & tributis secularibus immunes esse consueverunt. Unde *f* statutum quod nullus venetur in parco, nec piscetur in vivario, nec veniat ad comedendum vel pernoctandum in domo vel manerio alicujus Prælati, nec frumentum vel victualia ejusdem colore venditionis aut alitèr asportet, nec equos, boves, plaustra vel naviculas ad portandum aliquis capiat absque ejusdem consensu.

h 25 Ed. 3. c. 25. 25 H. 8. c. 20.
i In Historia & D. Spelmannus in Glossario v. Investitura per baculum & annulum.
k Ægidius Magister de Regaliis Tract. dd. tom. 13.

In Dominico sacro sive Commodis Ecclesiasticis quæ ad Regiam Majestatem pertinent habentur Jus Episcopos & Decanos nominandi. Nam Rex Angliæ de jure omnium Beneficiorum Ecclesiasticorum Patronus supremus habetur. Unde nemo ad Episcopatum promovetur nisi postquam Rex eligendi veniam concesserit, & cui post Electionem ipse adsensum Regium adhibuerit, quod non solum *h* statutis regni confirmatum, sed etiam Saxonum tempore uti *i* Ingulphus Croylandensis, & prout *k* Cancellarius Angliæ ad Philippum Regem

Regem Galliæ Literis retulit, hoc jure Reges Angliæ ab omni ævo usi sunt. Eodem modo *l* decanatus antiqui à Rege disponuntur, Recentiores verò, quos Henricus octavus Abatiis suppressis erexit, literis Regiis immediatè conferuntur. Deindè ad Regiam Majestatem spectat *e* Vacantium Episcoporum fructus temporales ad usum proprium percipere; ita tamen ut *f* destructionem res ipsæ non patiantur. Tertiò vigore statuti Regiæ Majestati debentur Annates sive *g* Primitiæ cujuscunquè Beneficii Ecclesiastici post vacationem, & decimæ perpetuæ omnium beneficiorum, quas etiam Papa *h* Urbanus Richardo secundo, ut ipsum contra Carolum Regem Galliæ adjuvaret, concessisse perhibetur. Quartò ad Regem spectant subsidia Ecclesiastica sive Contributiones quæ fiunt ab Episcopis & Clericis in Convocatione congregatis *i* ex gratâ recognitione pro pio regimine & protectione, necessitate aut utilitate publicâ exigente. Etsi enim res Ecclesiasticæ à censu vel collectis potestatum secularium liberæ redduntur, *k* si tamen sit in republicâ necessitas vel utilitas subsidia Ecclesiastica denegan-da non sunt.

l Cowel. Interp. v. Deane.

e Constit. Prov. de Immunitate Ecclesiæ, c. Contingit. Duar. de Benef. l. 3. c. 11.

f Magn. Chart. c. 5. 14 Ed. 3. c. 4 & 5.

g 26 H. 8. c. 3. 27 H. 8. c. 8. & 17. 1 Eliz. c. 4.

h Polydor. Vergil. Anglic. Hist. l. 20.

i 35 H. 8. c. 28. 7 Ed. 6. c. 13. 2 & 3 Phil. & Mar. c. 22. 5 Eliz. c. 24.

k Extr. de immunit. Ecclesiæ c. 2. Lanc. Instit. eod. tit. § si tanta.

SECT. VI.

De beneficiis Ecclesiasticis.

Beneficia Ecclesiastica sunt Possessiones & jura Clericis pro sustentatione divini cultus concessa: suntque vel superiora ut Archiepiscopatus, Episcopatus, Decanatus, Archidiaconatus, & Præbendæ; vel inferiora ut Beneficia Parochialia, Rectoria scilicet & Vicariæ.

Sicut Beneficia militaria militibus ob fidem & obsequium; ita *a* Ecclesiastica Beneficia ob functionem sacram Deo consecratis conceduntur. Et in his alia *b* eminentiora sunt ut Archiepiscopatus & Episcopatus, quibus jura *c* cùm spiritualia tùm temporalia competunt. Spiritualia, ut primùm *d* Beneficiorum collatio, deinde *e* Census sive Cathedraticum quod in Synodis ab Ecclesiis subjectis Episcopis persolvitur, & *f* Procurationes quæ Provinciam vel Diocesin visitantibus pro sumptibus necessariis præstantur, item *g* charitativum subsidium, quod, cùm manifesta aut probabilis causa existit, potest Episcopus à subditis suis impetrare. *h* Temporalia sunt Palatia, prædia, possessiones & jura quæ ex Principum aliorumque liberalitate devenerunt.

Post Archiepiscopatus & Episcopatus Beneficia etiam illustria sunt Decanatus cum Præbendis,

a Duar. de benef. l.2.c.4.
b Garsias de benef. p.1.c.6. nu. 37 & 38.
c Gregor. de benef. c.6. Steph. de Jurisd. l.4.c.14.
d Caus. 16.q.7. c. omnes Basilicæ.
e Caus. 10.q.3. c.1. Extr. de off. ordin. c. Conq.
f Extr. de Censibus c. cum Apostolus, & c. cum venerabilis.
g Eod. c. cum Apostolus §. Prohibemus.
h Duar. l.2.c.2.

bendis, & Archidiaconatus. E quibus *i* Decanatus & *k* Præbendæ sunt Possessiones & jura quæ ad Decani & Canonicorum sustentationem conceduntur: quæ ita ut plurimum distinguuntur ut Decanus suam partem jure Decanatus seorsim habeat, & singuli Canonici suas partes in jure Præbendarum; *l* reliquum Decani & Capitulum in simul vel communitèr obtineant: ex quo quod inter singulos annuatim quasi ex ærario communi dividitur Canonica portio, quod in singulos dies aut menses erogatur quotidiana distributio dicitur. Archidiaconatus item sunt Possessiones & jura quæ Archidiaconis sunt concessa, ut plurimum Prædium vel Beneficium dignitati annexum, & *m* Procurationes sive sumptus necessarii qui ob visitationem penduntur.

i Extr. de Præbendis c. cum secundum Apostolum Barbos. de dignit c. 12.
k Lynw. ad c. Exsurientis de Concess. Præbend. v. Præbenda.
l Nomotech. l. 4. c. 4.
m C. eod. cum Apostolus & constit. Othob. de Procurationibus.

Denique pro sustentatione aliorum Clericorum Beneficia Parochialia comparata sunt. Rectoriæ scilicet & Vicariæ è quibus ad Rectoriam, si sit integra, præter domicilium & fundos qui *n* glebæ nomine continentur, & quasi in dotem constituuntur, debentur *o* decimæ tàm personales quæ ex proventibus cujusque industriæ, utpote ex negotiatione & artificio procedunt, quàm ex fructibus prædiorum, fœni scilicet & frumenti, & fœtu animalium proveniunt. Item *p* Oblationes quæ ad altare offeruntur, & Obventiones aliæ, ut quæ pro infantibus baptizandis, pro nuptiis benedicendis, pro agendo gratias cum puerperis, pro mortuis sepeliendis, & similibus, de consuetudine percipiuntur. Quibus etiam accensendum quod pro defunctis nomine *q* Mortuarii præstandum est. Si verò à Rectoriâ

n Lynw. ad c. Licet. de Ecclesiis ædif. v. gleba.
o Extr. de decimis Provinc. constit. eod. tit. & ibi c. quoniam propter.
p Caus. 10. q. 1. c. Quia Sacerdos. Lynw. ad c. statutum de Consuet. v. Oblationes.
q Constit. Prov. de Consuetud. c. per statutum.

Vicaria perpetua distincta sit, Vicariæ ex fructibus & proventibus Parochialibus r congrua portio assignatur, ut plurimùm majoribus decimis fœni scilicet & frumenti Rectoriæ reservatis, minores decimæ, veluti quæ ex animalibus proveniunt, necnon hortorum decimæ, cum oblationibus & obventionibus, vel aliàs sicut dotatione vel præscriptione constitutum fuerit.

r Rebuff. in praxi benef. de vicariis Nu. 21. Lynw. adc. Quoniam de off. vicarii v. quinque marcarum.

Et de his quæ ad Beneficia Parochialia spectant etiam statutis regni cautum est, primo s quoad decimas Personales quòd quilibet mercaturam aut aliquod artificiū agens in locis in quibus intra quadraginta annos decimæ personales persolvi consueverunt in festo Paschatis decimas Lucri deductis expensis debitè persolvat. Item quod quilibet decimas t Prædiales in specie secundum consuetudinem loci exhibeat, & à Rectore vel Vicario asportari sinat. Et quod is qui animalia habet quæ in locis communibus pascuntur qui certæ parochiæ non sunt, decimas solvat Rectori vel Vicario ubi habitat. Si verò terræ u steriles & incultæ in prata aut agros arabiles conversæ fuerint, post terminum septem annorum decimæ fœni & granorum præstentur, & eo durante spatio ejusmodi decimæ quales antè culturam præstari consueverunt. x Quòd si quis grandes arbores, quæ ultrà spatium viginti annorum excreverunt, exciderit, ad decimas non teneatur. Deinde quoad y Oblationes etiam statutum quòd omnes debitè persolvant temporibus consuetis, aut saltem in festo Paschatis. Et z quoad Mortuaria, quòd exigantur in Locis duntaxat ubi persolvi consuevèrunt

s 2 Ed. 6. c. 13.

t Ibid.

u Ibid.

x 45 Ed. 3. c. 3.

y 37 H. 8. c. 2.

z 21 H. 8. c. 16.

runt, ab iis scilicet qui in bonis habent, ære alieno deducto, ultra decem marcas, sex solidi & octo denarii; ab iis qui habent ultra quadraginta libras, decem solidi, nec quicquam ulterius quantumcunque habuerint.

SECT. VII.

De Juribus Parochialibus.

Jura Parochialia sunt quæ ad Plebem Ecclesiasticam sive Parochianos spectant. Eáque vel peculiaria ut Jus patronatus quod Patrono, & Stipendia quæ ministris sive servientibus Ecclesiæ competunt; vel generalia, ut Commoda quæ universis, quatenus Parochiani sunt, debentur.

NOn solum Gubernatores, iique qui sacris ordinibus initiati sunt ad commoda Ecclesiastica jus habent, sed & Laici alii, qui peculiari aliquâ relatione ad Ecclesiam referuntur & Parochiani reliqui qui intra terminos alicujus Parochiæ constituti sunt. Prioris generis sunt qui *a* jus Patronatus vendicant, & quibus stipendia pro ministerio debentur. Jus Patronatus est jus præsentandi Clericum idoneum Ecclesiæ vacanti ut ab Episcopo canonicè instituatur: cujusmodi jus aliquando Feudo nobili quod manerium dicitur *b* appendet,

a Extr. de Jure patronatus. Constit. Provin. eodem tit.

b Cowel. in v. Advowson.

pendet, aliquando pro hæreditamento est, & seorsim habetur. Ejus etiam Commodum est quòd *c* potior locus in Ecclesiâ Patrono debetur. *d* Stipendia sunt quæ non ratione divini officii, sed pro labore aliquo temporali benè meritis de Ecclesia, ex rebus Ecclesiasticis conceduntur. Utpote Advocatis, Procuratoribus, Puerorum informatoribus, Æditius, & aliis Ecclesiæ servientibus. Denique commoda & jura quæ generalitèr *e* universis Parochianis competunt, sunt in Ecclesiâ Parochiali divina officia participare, concionibus interesse, Sacramenta percipere, & alia quæ ad communionem religiosam spectant exercere, & denique more Christiano sepeliri.

c Extr. de Jure patronat. c. Nobis.

d Caus. 12. q. 2. c. Quinque.

e Extr. de Parochiis & ibi dd. caus. 13. q. 2. ubicunque & sequ.

SECT.

SECT. VIII.

De Officiis Ecclesiasticis, & de Officio Gubernatoris summi.

Officia Ecclesiastica sunt quæ ad Religionem tuendam, pro Commodis & Beneficiis Ecclesiasticis præstanda sunt. E quibus alia ad Gubernatorem summum, alia ad Gubernatores alios, alia ad Plebem Ecclesiasticam pertinent. Gubernatoris summi officium est fidem Catholicam & disciplinam Ecclesiasticam tueri, necnon Privilegia cùm personis tum rebus Ecclesiasticis indulta conservare.

IN Politiâ sacrâ pro commodis quæ quisque percipit quædam præstanda sunt, undè ad Principem sivè Gubernatorem summum qui Defensor fidei constituitur, spectat *a* doctrinam & disciplinam Ecclesiasticam munire; quia cùm Ecclesiam à Christo tuendam suscepit, sivè augeatur pax & Disciplina Ecclesiastica, sivè solvatur, ei rationem redditurus est, qui ejus potestati Ecclesiam suam tradidit, unde consuevit *b* ubi censuræ Ecclesiasticæ non sufficiunt brachium regium & seculare impertire. Et semper prospicere, *c* ut Ecclesia sit libera, & omnia jura & privilegia integra & inviolata retineat.

a Duar.l.1. c.5. caus.23.q.5. c. Principes.
b Caus. & q. eadem per totam. Constit. Provin. de immunit. Ecclesiæ c. seculi Principes.
c Chart. Mag. c.1.

SECT. IX.

De Officiis Gubernatorum inferiorum.

Officia Gubernatorum aliorum in solicitudine pastorali & animarum curâ consistunt. Sollicitudo Pastoralis est quam Prælati in iis quæ sunt ordinis & jurisdictionis exercendis adhibere tenentur. Animarum cura in iis ponitur quæ pro salute Parochianorum Rectores & Vicarii in functionibus sacris observare debent.

Cum omnibus pro beneficiis officia incumbant; tum graviora iis qui majora beneficia obtinent. Utpote *a* Prælatis quorum est solicitudo pastoralis, quâ ea quæ sunt Ordinis & Jurisdictionis continentur. Et inter ea quæ sunt Ordinis habentur puerorum confirmatio, Sacrorum ordinum collatio & Ecclesiarum consecratio. *b* Puerorum confirmatio est cum parvulis baptizatis & in Catechismo religionis Christianæ instructis Episcopus cum impositione manuum & precibus benedicit, quod, prout antiquitùs fieri consuevit, in Episcopali visitatione quolibet triennio fieri præcipitur. Sacrorum ordinum Collatio est Diaconorum & Presbyterorum ordinatio ex quâ sacra munia obeundi potestatem habent, quæ etiam *c* impositione manuum, precibus, aliisque solennibus secundùm

a Extr. de offic. Ordinarii, constit. Othon. de off. Archiep. & Episc.

b De consecrat. distinct. 5. c. 12. ext. de sacr. unct. c. unic. constit. nov. c. 60.

c Extr. de sacramentis non iterandis c. ult. constit. nov. c. 32.

dùm ritus publicâ autoritate editos peragenda est. Et hujusmodi ordines regularitèr conferendi sunt *d* in quatuor anni temporibus in quibus jejunia indicuntur, nec *e* eadem persona eodem die ad duos sacros ordines promoveri debet. Et requiritur quòd ut quis Diaconus fiat.sit *f* ætatis 23. & ut Presbyter 24. annorum, *g* graduatus in aliqua universitate, aut qui Latinè reddat rationem fidei secundum articulos publica autoritate editos. Item ut *h* Locum aliquem habeat in quo officum exerceat, vel saltem sit socius vel Capellanus alicujus Collegii, vel Magister Artium quinque annorum, qui de proprio vivit. Ordinationem etiam præcedere debet *i* examinatio & *k* subscriptio Articulis de Majestate Regiâ, Liturgiâ Anglicanâ & Articulis Religionis, aliáque observanda quæ Libro Ordinationum publicâ autoritate præscribuntur. Tertiò Ecclesiarum *l* Consecratio est cùm ædes divinis usibus ab Episcopo rite dicantur. De quo *m* cum semel constiterit, non est iterum consecratio adhibenda, nisi incendio, aut ruinâ desecratæ fuerint. Ratione jurisdictionis ad solicitudinem Pastoralem pertinet, Primùm *n* Synodos convocare. Estque Synodus vel Provincialis, quæ à Metropolitano; vel Diocesana, quæ ab Episcopis convocari consuevit, cum de Negotiis Ecclesiasticis majoris momenti deliberandum erat. Secundò subditos *o* visitare, cujusmodi visitatio est de excessibus & de-

d Extr. de Tempor. ordin. c. sanè constit. nov. c. 31.
e Extr. eod. c. dilectus.
f Distinct. 77. c. in singulis Clement. de ætate c. fin. 13 Eliz. c. 12. Constit. nov. c. 34.
g Constit. nov. c. 34.
h Extr. de Præbendis c. cum eamus. Constit. nov, c. 33. constit. Othon. de scrutinio. Et ibi Atho. ad v. titulo.
i Definit. 24. c. quando extr. de scrutinio c. unico. constit. Prov. eod. tit. constit. nov. 34.
k 13 Eliz. c. 12. constit. nov. c. 36.
l De consecrat. dist. 1. c. Eccles.
m Distinct. ead. c. 20.
n Lynw. ad c. statutum de Consuet. v. Synodali.
o Caus. 10. q. 1. c. decernimus c. Episc. & c. placuit extr. de senibus c. Procurationes, in fine.

fectibus

fectibus in Ecclesiasticis reformandis Solennis inquisitio, eaque vel *p* Metropolitica, quæ ab Archiepiscopo, vel Episcopalis, quæ ab Episcopo secundum consuetudinem instituitur. Tertiò faculates & Licentias concedere. Suntque *q* Facultates & Licentiæ Dispensationes & Potestates quæ ab Archiepiscopis vel Episcopis ex causis necessariis, interpositis Juramentis & cautione fide jussoriâ, aliisque de Jure requisitis observatis, conceduntur. Atque hæc ad solicitudinem Pastoralem spectant præter ea quæ in constituendis beneficiis, præsentatis admittendis, & quæ in Judicio vel foro contentioso expedienda sunt.

p De sensibus in 6.c.1. § ex quo.

q Linw.ad. c.1. de Clericis peregrinis v. Licentia Diocesani, & ad c. Religiosa de testam. v. licentia.

In auxilium etiam & subsidium solicitudinis Pastoralis comparata sunt officia Decanorum & Canonicorum necnon Archidiaconorum & Decanorum Ruralium. Et primò *r* Decanorum officium est curare ut in Ecclesiis Cathedralibus Sacerdotes divina officia debitè celebrent, & ut alii munia ritè obeant, omnesque vitam honestè instituant. Canonicorum est ministeria ipsis assignata adimplere, & cum Decano in Capitulo *s* Episcopo in negotiis Ecclesiæ pertractandis concilium & auxilium præstare. Item in Ecclesiis Cathedralibus conciones habere. *u* Archidiaconi est Clericos ad ordines promovendos examinare, Clericorum item moribus prospicere, & in regione sibi commissâ inquirere, & quæ correctione egent corrigere, vel si graviora sunt ad Episcopum deferre.

r Distinct. 25. c. 1. ext. de off. Archipresbyt. c. Ministerium.

s Extr. de his quæ fiunt à Prælatis c. novit.

t Constit. nov. c. 42, 43, 44.

u Distinct. 25. c. 1. extr. de off. Archid. c. ad hæc & seq. constit. Prov. eod. tit.

x Decani

x Decani Ruralis est officium, Clerum in Plebaniâ suâ convocare, quæ Episcopus ei mandaverit aliis significare, & alia exequi quæ Episcopus ipsi permiserit.

x Extr. de off. Archipresbyt. c. fine.

y Animarum cura & officium quæ Rectoribus & Vicariis in suis Parochiis incumbit, requirit, Primo ut z intra duos menses post inductionem ad Beneficia publicè in Ecclesiis suis tempore divinorum Articulos Religionis legant, eorumque assensum iisdem profiteantur: deinde, Ut in diebus Dominicis, festis aliisque constitutis a divina officia secundum formam præscriptam in Liturgiâ sacris vestibus & habitu gradui competenti peragant. Item ut diebus Dominicis pueros b in Catechismo erudiant, & confirmationi aptos faciant, & ut quolibet die Dominico, si ad concionandum licentiati fuerint, c concionem habeant. Vel si Licentiati non sint, quolibet mense per alios concionem habendam procurent, & cum conciones defuerint homilias in Ecclesia Anglicana approbatas legant. Præterea ut secundum præscriptam formam Liturgiæ Anglicanæ, d Sacramenta Baptismi & Cœnæ Dominicæ debitis temporibus administrent, e matrimonia celebrent, pro puerperis gratias agant, f ægrotos visitent & g defunctos sepeliant, & h registrum eorum qui baptizati sunt, qui matrimonium celebrarunt, & sepulti sunt in Parochiâ, custodiant, & similia: atque hæc specialia sunt quæ ad Gubernatores cum in dignitate tum sine dignitate constitutos proprie spectant: ad officium omnium

y Lynw. ad c. Audistis de Præbend. v. Animarum cura.
z 13 Eliz. c. 12.
a Constit. Provin. de majoritate & obed. & ibi Lynw. & in v. Parebant.
b Constit nov. c. 59. & 61. Barbos. de offic. Paroch. c. 15.
c Constit. Provin. de off. Archipresb. c. ult. & constit. nov. c. 45 & 46. Barbos. de offic. Paroch. c. 14.
d 1 Eliz. c. 2. Constit. nov. c. 68 & 69. Barbos. c. 20.
e Constit. nov. c. 62.
f Constit. Prov. de offic. Archipresb. c. ult. & constit. nov. c. 67.
g Ibid. c. 68.
h Ibid. c. 70.

um communiter pertinet *i* in Beneficiis suis temporibus debitis residere, & *k* Ecclesias, quantum de Jure aut consuetudine ipsis incumbit, necnon domicilia ad beneficia pertinentia sarta tecta conservare.

i Extr. de Clericis non resident. 21 Hen. 8. c. 13. Constit. Othonis. *Improbam.* constit. nov. c. 42, 43.

k Linw. ad c. 1. de Ecclesiis ædific. v. domos Ecclesiæ & v. defectus.

SECT. X.

De Officiis Parochianorum.

Officia Parochianorum sunt quæ ad cultum divinum à Parochianis præstanda sunt. Eáque vel propria, ut quæ à Patronis, Oeconomis & aliis Ecclesiæ servientibus, vel communia quæ ab omnibus observanda sunt.

PRO Commodis quæ in Communione Ecclesiasticâ Parochiani percipiunt ipsi etiam ad munia & officia Ecclesiastica astringuntur. Et primò tenetur Patronus qui & Advocatus Ecclesiæ dicitur, ejus *a* tutelam sic suscipere, ut quoad possit eam ab omni injuriâ tueatur, & si Presbyterum in eâ institutum inutilem esse cognoverit Episcopo denuntiare. Deinde *b* ad Oeconomos spectat prospicere quòd Ecclesia sarta tecta &

a Caus. 10. q. 7. c. filiis.

b Constit. nov. c. 80. & sequent. constit. 89 & 90.

& decentèr ornata sit, quòd omnia ad divina officia conciones & sacramenta necessaria comparentur, quòd cœmiterium sit honestè clausum, quod glebæ Ecclesiæ sit exacta descriptio, quod bonorum aliorum perfectum inventarium fiat, & quod administrationis suæ, cum requisiti fuerint, rationem reddant. Aliorum est qui Ecclesiis deserviunt pro conditione Loci quem obtinent, & consuetudine, quæ ad ipsos spectant, facere & procurare. Atque hujusmodi sunt officia quorundam Parochianorum propria; omnium communia sunt ea quæ generaliter ad Pietatem & Charitatem Christianam spectant, exercere. Et ad pietatem spectat tempora *c* jejuniis & divinis officiis destinata prout decet observare, *d* jejuniis scilicet, utpote dies, dies Dominicos & festos præcedentes, necnon quadragesimam & alia solennia, quò magis ad divina officia parati sint, ab esu carnium abstinendo. Deinde divinis officiis destinata, utpote *e* Dies Dominicos & alios dies festos in memoriam Salvatoris, Beatæ virginis, Sanctorum Apostolorum & Evangelistarum à prophanis negotiis cessando, & ea quæ ad cultum Dei pertinent peragendo, utpote *f* Ecclesias Parochiales & Capellas usitatas frequentando, & ibi decenter permanendo, dum publicæ preces peraguntur, Conciones habentur, aut alia quæ conducunt ad cultum Dei, & *g* ter & ad minimum in quolibet anno præcipuè in festo Resurrectionis in Parochiali Ecclesiâ communionem sacræ cœnæ Dominicæ participando. Quæ conducunt ad reparationem Ecclesiarum (quarum naves de

c Extr. de Observat. jejuniorum.

d 5 & 6 Ed. 6. c. 3.

e Extr. de feriis c. ex scripturis, Constit. Prov. eod. tit. Lynw. ad c. 1. de offic. Archipresb. v. sanctifices & seq. 5 & 6 E. 6. c. 3.

f 1 Eliz. c. 2. Constit. nov. c. 13.

g Constit. nov. c. 21.

de consuetudine à Parochianis unà cum iis qui possessiones intra Parochiam obtinent resarciendæ sunt) & alia necessaria comparando, contribuendo & similia. Ad opera Charitatis referuntur bonorum ad publicos usus erogatio, *b* Eleemosynarum elargitio, quæ pro modo facultatum ad sublevandos pauperes exiguntur, & similia. Item inculpatè & sine scandalo vitam agere.

b Constit. Prov. de Ecclesiis ædif. c. ut Parochiani Lynw. ad c. Archdiaconi de off. Archidiaconi v. Reparatione 43 Eliz. c. 2.

DE.

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
ECCLESIASTICI
SECUNDUM CANONES
ET
Conſtitutiones Anglicanas.

PARS SECUNDA.

SECT. I.

De Negotiis Eccleſiaſticis in ſpecie, & de creatione Beneficii.

Negotia Eccleſiaſtica in ſpecie ſunt quæ ad certa quædam capita referuntur. Utpote imprimis Beneficiorum Conſtitutio vel Creatio. Deindè Acquiſitio, Contractus, & Delictum Eccleſiſtiacum,

Con-

Constitutio Beneficii est cum Ecclesiæ novæ sustentatio congrua in perpetuum assignatur. Quod etiam unionem vel divisionem admittit. Unio est cùm duo vel plura beneficia in unum rediguntur. Divisio est cum unum in duo vel plura dividitur.

PRæter officia quæ Personis Ecclesiasticis pro commodis & beneficiis incumbunt, alia occurrunt, quæ ultro & cúm aliis aguntur, quæ etiam Jure Ecclesiastico censenda sunt: in quibus ut præcipuum, ita primo considerandum Beneficii Creatio vel Constitutio. Beneficium verò creatur, cum in regione vacuâ Ecclesia fundatur & dote congruâ donatur, cujus fundatio *a* cum Episcopi consensu fieri debet, qui ad locum accedat ibique crucem figat, & atrium designet, & priusquam Ecclesiam ædificari patiatur de dote congruâ prospiciat: nec antea mysteriis sacris deputari sinat quàm ritè consecrata fuerit. Cathedralis verò Ecclesia & Collegiata, cujus membra corpus politicum constituunt, non sine *c* autoritate Regiâ construuntur. Terræ etiam vel fundi, ne domini feodorum servitia & obventiones, quæ aliquandò contingunt, amittant, Ecclesiis, vel Beneficiis Ecclesiasticis *d* sinè licentiâ Regis & Dominorum concedi nequeunt, nec cum concessæ fuerint in perpetuum *e* alienari aut impignorari nisi formâ canonis observatâ. Contingit etiam ut ex causâ rationabili unum Beneficium vel una Ecclesia alteri annectatur quæ *f* Unio dicitur. Et causa rationabilis habetur

a Extr. de consecratione distinct. 1. c. Nemo. Caus. 1. q. 2. placuit.
b Auth. de Monachis c. 1. & Novel. 131. c. 7.
c Nomotech. 14. c. 4.
d Magn. Chart. c. 3[illegible] 7 Ed. 1. 15. Rich. 2. c. 5. 23 H. 8. c. 10.
e Extr. de Rebus Ecclesiæ non alien. Constit. Prov. eod tit.
f Extr. de excessibus Prælat. c. sicut.

cum necessitas, ut si duæ Ecclesiæ adeò sint *g* pauperes ut earum proventus duobus Sacerdotibus non sufficiant; tùm utilitas, ut cum *h* locorum opportunitas, vel temporis qualitas id exposcit, veluti cum Parochianorum numerus est imminutus. Deindè unio fit *i* tripliciter, primò cum alterâ Ecclesiâ bello fortè vel incendio sublatâ, jura ejusdem alteri annectuntur. Secundò quando utrâque Ecclesiâ remanente, unus utrique æqualiter præficitur. Tertiò quando una Ecclesia vel unum Beneficium alteri subjicitur, ita ut id cui fit unio sit superius & principale, id quod unitur inferius & accessorium. Ut Capellania Ecclesiæ Parochiali, Ecclesia Parochialis Canonicatui Ecclesiæ Cathedralis. Uniri etiam possunt minora Beneficia ab Episcopo Dioceseos cum consensu Patroni. Episcopatus verò non nisi supremâ autoritate accedente. Denique quando Episcopatui, Decanatui & Capitulo, vel Collegio alicui Beneficium unitur vel in proprios usus conceditur, *k* Appropriatio dicitur. Et de his, statutis ordinatum quòd unio & consolidatio duarum Ecclesiarum, sive Capellæ, & Ecclesiæ, quæ extra distantiam unius milliaris à se invicem non existunt, & quarum altera non excedit valorem sex librarum in libris Regiis, fiat cum consensu Ordinarii, Patroni & Incumbentis; &, in villâ incorporatâ, etiam cum consensu majoris partis inhabitantium. Et quoàd Appropriationes faciendas in quibus regius assensus, requiritur, *l* quòd in quâlibet Licentiâ in Cancellaria impetranda expresse declaretur quod Diocesanus Loci provideat con-

g Extr. de Præbendis c. exposuisti.

h Caus. 16. q. 1. c. & temporis & c. postquam.

i Reb. in praxi Benef. de unione nu. 11. & seq.

k Constit. Othob. de Appropriatione Ecclesiarum. Lynw. ad c. licet de locato & conduct. v. Appropriatio.

l 15 R. 2. c. 6.

gruam portionem pecuniæ annuatim solvendam ex fructibus pro sustentatione pauperum, & quòd sit Vicaria benè & sufficientèr dotata. Sicut unionem, ita ex causâ rationabili pari autoritate BeneficiaDivisionem admittunt, utpote *m* ob incrementum populi, vel cum pars Parochianorum adeò *n* distat à veteri Ecclesiâ ut aliquandò non sinè periculo vel cum magnâ difficultate accédere possint; quippè ex causis hujusmodi nova Ecclesia erigi potest. Et pro sustentatione Presbyteri pars proventuum assignari, ita tamen quòd *o* à filiali Ecclesiâ matrici competens honor exhibeatur.

m Caus. 16. q. 1. c. Præcipimus.
n Extr. de Ecclesiis ædific. c. ad Audientiam. constit. Othonis Othoboni nè & Ecclesia una dividatur in plures.
o Constit. de oblationibus matrici Ecclesiæ restituendis. Jo. de Atho. ad c. Improbam v. ad hoc tenentur § Aut. Capella.

SECT. II.
De Acquisitione Ecclesiastica, & de Acquisitione Beneficii.

Acquisitio Ecclesiastica est quæ Juri Ecclesiastico congruit, estque vel Beneficii vel Juris alicujus in Beneficio, vel Successio in bonis defunctorum. Acquisitio Beneficii est quâ quis Beneficium consequitur, utpotè cum per Electionem, Collationem, Præsentationem vel Donationem admittitur. Et durat donec Renunciatione, Recessu, Amotione vel Morte vacat.

DE Jure Ecclesiastico non minùs quam Temporali certi modi constituti sunt, qui-

quibus Personæ Jus in rebus adipiscantur. Et primò ad Beneficia quod attinet *a* jamdiù profligatâ Pontificis Romani potestate, quâ per modum Provisionis Beneficia conferebat, Majora, ut Episcopatus & Dignitates per Electionem acquiruntur. Estque *b* Electio, cum quis omnibus vel pluribus suffragiis cooptatur, quæ fit vel *c* per Scrutinium cum aliqui aliorum vota secretè in scriptis excipiunt, vel vivâ voce, cum singuli consensum palàm exponunt, vel per *d* compromissum', cum universi in paucos eligendi potestatem transferunt. Electionem etiam regularitèr sequitur *e* Confirmatio, id est præhabitâ de modo Electionis & de personâ electi examinatione, à superiore approbatio. *f* Archiepiscopus electus ab alio Archiepiscopo & duobus Episcopis, sive à quattuor Episcopis authoritate Regiâ designatis. Episcopi verò ab Archiepiscopo, Juramento fidelitatis primùm præstito, confirmantur. Sed & ut quis Episcopatum plenè consequatur *g* Consecratio requiritur, quæ secundum ritus præscriptos ab Archiepiscopo & duobus aliis Episcopis fieri solet. Alia Beneficia per Collationem & Institutionem conferuntur. Collatio est cum is, qui Ordinariam potestatem habet, Beneficium proprio Jure immediatè confert, ut Episcopus Beneficium quod ad dispositionem ipsius spectat. *i* Institutio est cum quis ad Præsentationem alterius, Patroni scilicet, ab ordinario ad Beneficium promovetur, quod intrà viginti octo dies fieri debet. Sed & aliqua *k* Donatione simplici, Patroni scilicet absque Institutione Ordinarii

a 38 Ed.3. statut. de Provis. c. 1. & 2.

b Extr. de electione.

c Extr. eod. c. quia propter.

d c. eodem.

e De electione in 6. c. quam tit.

f 25 H.8. c. 20.

g Distinct. 100. c. quoniam & distinct. 75. c. quoniam.

h Extr. de concessione Præbendæ. constit. Prov. eod. tit. Clem. 1. de Præbendis Lynw. ad c. 1. de Jurejur. verb. Præsentatus.

i Extra de Jure Patron. Constit. Prov. de Institut. Lynw. ad 1. de v. Præsentatus.

k Gregor. Tholes de Beneficiis c. 11. Lynw. ad c. 1. de cohabit. Cleric. & mulier. v Beneficiali,

obtinentur. Utpote Capellaniæ quædam fundatæ per Laicos, quæ manent in dispositione fundatorum.

Constitutum verò est *l* Ne filius succedat patri in Ecclesiâ, nisi cum eo dispensatum fuerit, & statutis cautum, primò quòd nullus *m* Alienigena ad Beneficium admittatur, sine Licentiâ Domini Regis. Item *n* quòd nullus admittatur ad Beneficium curatum valoris triginta librarum in libris Regiis, nisi Baccalaureus Theologiæ aut Concionator publicè approbatus, nec ad quodvis aliud Beneficium curatum nisi Diaconus fuerit ætatis ad minimùm 23 annorum.

Deinde *o* requiritur quòd quisque priusquam ad Beneficium admittatur subscribat articulis Religionis, & tribus Capitulis in 36. Canone contentis. Item *p* juramentum de Primatu Regis & juramentum *q* Allegiantiæ sive fidelitatis, & quòd *r* Simoniam non commiserit, necnon de *ſ* Obedientiâ Canonicâ præstare debet; & si ad Vicariam sit admittendus, quòd ibi *t* Residentiam faciet. Post confirmationem electionis, collationem, & Institutionem promotus ad Beneficium in ejus possessionem *u* inducendus est; quod fit in Episcopatibus & Dignitatibus deducendo in Cathedram, vel assignando locum in Choro: in aliis Beneficiis, per ingressum Ecclesiæ, pulsationem compa[r]atum, atque alias solennitates. Qui ita acquisivit Beneficium, Incumbens dicitur; & sic habetur, donec Beneficium vacet; quod *x* contingit primùm *y* Renunciatione sive Resignatione, quæ est Juris sui in Beneficio libera cessio vel dimissio, quæ

l Constit. Othonis. Ne filius succedat patri. Constit. Prov. de filiis Presbyt. c. 1.
m 3 R. 2. c. 3. 7 R. 2. c. 12.
n 13 Eliz. c. 12.
o Constit. nov. c. 36.
p 1 Eliz. c. 1.
q 3 Jac. c. 4.
r Constit. Prov. de Jurejur. c. 1. Constit. nov. c. 40.
ſ Extr. de majorit. & obedientiâ. Constit. Provin. eod. tit.
t Constit. Othon. de Institutione Vicariorum.
u Rebuff. in praxi Benef. de missione in possessi.
x Lynw. ad c. eminentis de Concess. Præb. v. vacationem.
y Extr. de Renunciation. Linw. ad c. 1. de Præsumpt. v. Renunciana.

quæ verbis vel scriptis exponitur, & in manus superioris, ejusque cum consensu regularitèr fieri debet. Secundò *z* Recessu vacat Beneficium; nimirum cum quis secundum assequutus est, & pacificè possidet: prætérquam Episcopatum, in quo, ut priora Beneficia vacent, non tantum electionem, Confirmationem, & Installationem, sed etiam *a* Consecrationem, vel saltem decursum temporis consecrationi præstitutum, quod *b* trium mensium habetur, præcedere oportet. Ita etiam *c* statutum, quòd si quis beneficium curatum habens annuum valorem octo librarum attingens, aut excedens, aliud beneficium curatum accipiat, statim post institutionem & inductionem, prius ipso jure vacare judicetur. *d* Permissum tamen est aliis ratione Obsequii in divinis, Regiæ Majestati, ejusque liberis, necnon Prælatis, Proceribus, & Officiariis Regiis secundùm numerum præstitutum, aliis ratione sanguinis vel nobilitatis, ut Baronum & Equitum auratorum filiis, & fratribus, aliis ratione scientiæ & gradus, ut Doctoribus & Baccalaureis Theologiæ, Doctoribus Juris & Baccalaureis juris Canonici plura Beneficia obtinendi dispensationem sive Licentiam impetrare. Provisum insupèr quòd *e* nulla Dignitas vel Præbenda in Ecclesia Cathedrali vel Collegiatâ, nec Rectoria Vicariam dotatam habens, nec Beneficium perpetuò appropriatum, curatum Beneficium intelligatur. Tertio *f* Amotione vacat Beneficium, utpotè cum quis ob crimen Beneficio exuitur; & postremò vacat *g* Morte, nisi ubi Canonicatuum aut Præ-

z Extr. de Præbendis c. de multa. Othob. de Institutionibus Constit. Prov. de Præbendis c. Audistis.

a Extr. de electione c cum in cunctis.

b Distinct. 100. c quoniam.

c 21 H 8. c. 13.

d c. Eod.

e c. Eod.

f Lynw. ad c. Esurientis de Concessione. Præb. v. Primitiis amoveri.

g Lynw. ubi s. verb. vacatur.

Præbendarum numerus definitus non est. Nam Vacatio dicitur respectu existentiæ & numeri.

Cum vacaverit Ecclesia, intrà certum tempus alius præficiendus est *h* (nec priusquam vacare constiterit) quòd si quis, ad quem de Jure spectat conferre vel præsentare, omiserit, jus præficiendi ad superiorem proximum *i* devolvitur; ita si Patronus intrà sex menses Clericum non præsentaverit, Episcopus cui volet conferre potest; & si Episcopus intrà sex menses non contulerit, Archiepiscopus jus conferendi habet. Archiepiscopo verò negligente per idem temporis spatium, ad Regem & non ultrà fiet devolutio. Et de Jure Canonico *k* tempus devolutionis currit non à die *l* vacationis, sed à die notitiæ, vel à die quo sciri debuit. Statuto autem cautum, casu quo quis Beneficio privatus fuerit, nemini tempus ad lapsum computandum priusquam ab Ordinario certior factus fuerit.

h Constit. Prov. de Concess. Præb. c. Esurientis.

i Rebuff. in praxi Benef. de devolutionibus. Lynw. ad c. 1. de Jure Patronat. v. devolvuntur. Nomotech. 14. tit. 8. Cust. Nor. c. 112.

k c. Unici de Jure Patronat. in 6.

l 13 Eliz. c. 12.

SECT.

SECT. III.

De Acquisitione fructuum Beneficii.

Acquiruntur fructus Beneficii cum quis non ipsum beneficium sed fructus alicujus Beneficii percipiendi jus adeptus est, ut cum fructus vacantis Beneficii ad aliquem deferuntur, vel in Commendam conceduntur, vel cum quis vigore Exemptionis vel Præscriptionis obtinet.

BEneficium ipsum modis præmissis obtinetur; fructus vero beneficii aliis obtineri possunt. Et primò cùm Beneficium vacat, *a* Episcopatus scilicet, ejus commoda temporalia ad Regiam Majestatem pertinent donec successori restituere placuerit; ut verò res ipsæ non destruantur, statutum, ut fructus pro justo valore *b* Decano & Capitulo dimittantur. Spiritualia verò, de Jure Canonico, ad Capitulum sede vacante deferebantur. De consuetudine verò *c* Archiepiscopi, vacante quavis suæ Provinciæ sede Episcopali, custodiam Ecclesiasticæ Jurisdictionis habent, quæ aliàs de jure communi ad Capitulum spectat. Aliorum Beneficiorum vacantium fructus *d* alicubi de consuetudine olim Episcopi percipiebant, quod primum Constitutione Othoboni interdictum. Postea etiam statuto ordinatum est ad sublevandum onus pri-

a S. de dominico sacro.

b 14 Ed. 3. c. 5.

c Antiq. Brit. de Cantuariensis sedis privilegiis. Nu. 40. Lynw. ad c. 1. de Hereticis v. Diocesano.

d Ne Prælati fructus Ecclesiarum vacantium præcipiant.

primitiarum, quod decimæ, fructus, reditus, & commoda quæcunque cujuscunque Decanatus, Archidiaconatus, Dignitatis vel Beneficii Ecclesiastici, quæ tempore vacationis contigerint, proximo incumbenti reserventur. Deductis duntaxat stipendio rationabili illi qui interim curæ inservüt, & salario pro collectione eorundem debito.

f De Elect. in 6. c. Nemo Garsias de Beneficiis l. 4. c. 4.

In *f* Commendam conceditur Beneficium, cùm supremâ autoritate accedente Ecclesiæ vacantis custodia, Clerico alicui commendatur, qui ejusdem Administrator generalis constituitur. Et olim pro evidenti utilitate Ecclesiæ ad tempus sex mensium permittebatur, nec commendatarius fructus suos faciebat, sed eorundem totiusque administrationis rationem reddere tenebatur. *g* Postea vero intuitu personæ & pro ejusdem utilitate usurpari consuevit, & deinde ad instar tituli & perpetui beneficii pro tempore vitæ habebatur. Tertiò *h* Exemptione acquiruntur fructus Beneficii, cum aliqui non solvendi decimas vel retinendi decimas Privilegium à Pontifice Romano obtinerent. Cujusmodi Privilegia Cistercienfibus, Templariis & Hospitalariis indulta sunt. Unde *i* statuto ordinatum est, quod Possessiones quæ cùm ad Monasteria pertinerent à decimis immunes erant, cùm ad Regem aut alios, qui à Rege titulum haberent, devenirent, eâdem immunitate gauderent. Quarto *k* Præscriptione fructus Beneficiorum & Jura ejusmodi acquiruntur, cum quis scilicet per tempus immemoriale possedit, vel cum titulo per quadraginta annos adeptus est.

g Garsias de Benefic. p. 1. c. 6.

h Extr. de decimis: c. à nobis.

i 31 H. 8. c. 13.

k Extr. de decimis c. cum sint. & c. Ad Apostolica. Rebuff. de decimis, q. 13.

SECT.

SECT. IV.

De Successione in bonis Defunctorum.

Successio in bonis defunctorum est, cum quis ad bona mobilia defuncti ab Ordinario admittitur: idque vel ex Testamento, ut Executor in Testamento nominatus; vel ab Intestato, veluti uxor aut aliquis ex liberis vel proximis consanguineis.

NOn solum rerum sacrarum & earum quæ sacris annexæ sunt, sed etiam temporalium acquisitio, cum ex eâ conscientiæ vel animæ periculum impendet, Juri Ecclesiastico subjici potest. Ita *a* dispositio bonorum secundum voluntates defunctorum & pro salute animarum eorum qui intestati mortui sunt, quasi Negotium quod ad Religionem pertinebat ex *b* Consuetudine antiquissimâ in hoc Regno Juri Ecclesiastico permissa est. Quod in probandis ultimis voluntatibus aliquid remittit, in exequendis verò plus exigit. Nam cum Leges Civiles in Testamento condendo *c* numerum septem testium, & nonnullas solennitates, Jus Canonicum *d* duos saltem testes cum Parocho requirat, jure quo nos utimur sufficit coram *e* duobus liberis hominibus sive Clericis sive Laicis testamentum condi, imò omnem probationem testamenti idoneam existimamus quæ primæ

a Extr. de testamentis c. 23.
b Glanvil. l. 7. c. 7. Bracton. l. 2. c. 26. Lynw. ad c. statutum de testamentis, v. Approbat. & v. Ecclesiast. Libert.
c C. De testamentis, l. si unus.
d Extr. de testamentis c. cum esses.
e Cowel. Instit. l. 2. tit. 10.

primæ Juris Gentium ſimplicitati ſatisfacit. Cum verò de Teſtamento condito non eſt dubium, in teſtamento Executor nominatus, qui Loco Hæredis habetur, de bonis tamen mobilibus diſponere nec actionem inſtituere poteſt, priuſquam Teſtamentum exequendi autoritatem ab Ordinario adeptus fuerit: quam poteſtatem ut obtineat *f* oportet, prolato coram Judice Eccleſiaſtico Teſtamento, juramentum ſuſcipere quod credat teſtamentum exhibitum eſſe verum atque ultimum teſtamentum defuncti, & quòd juſtum & fidele *g* inventarium omnium & ſingulorum bonorum quæ defunctus die vitæ & mortis habuit conficiat, & tempore aſſignato exhibebit; item quòd debita, & Legata ſolvet; & rationes juſtas ſuæ executionis reddet, quandocunquè requiſitus fuerit. Sin verò quis *h* inteſtatus deceſſerit, ad Ordinarium etiam ſpectat *i* Adminiſtrationem bonorum viduæ aut proximo conſanguineo, aut utrique juxta diſcretionem, concedere, præſtito etiam priùs juramento, defunctum quantùm conſtàt, nullo Teſtamento condito deceſſiſſe: præterea ſe juſtum inventarium exhibiturum, debita defuncti juxta valorem bonorum perſoluturum, & ſi quid ſuperfuerit liberis aut aliis conſanguineis defuncti juxta portiones à Judice aſſignandas erogaturum, & rationes juſtas ſui muneris redditurum. Inſuper priuſquam literas Adminiſtratorias ſigillo communitas accipiet, ſeipſum cum idoneis fidejuſſoribus pro juſta bonorum Adminiſtratione obligare debet. Statutis verò cautum quod *k* Recuſantes convicti tempore mortis cujuſcunque

f Cowel. ibid. § 5. Lynw. ad c. ſtatutum. de teſtam. v. permittas ad ſeq. & v. talibus.

g Lynw. ad c. item quia eod. tit. v. Inventarium conſtitut. Othoboni de executione teſtamentorum.

h Conſtit. Othob. de bonis inteſtatorum.

i Bract. l. 2. c. 26. 21 H. 8. c. 5. Othob. de Immunit. Eccles. c. Accedit. Lynw. ad c. Ita quorundam de teſtam v. necnon ab inteſtato. Idem ad c. Item quod, eod. tit. v. Commiſſion. Adminiſtrationis.

k 3 Jac. c. 5.

que testatoris, aut tempore concessionis Literarum Administrationis inhabiles sint ad suscipiendum officium Executoris vel Administratoris.

l Ordinarij autem qui hujusmodi Executoribus & Administratoribus autoritatem præstant, sunt, si defunctus bona notabilia id est valoris quinque librarum in diversis Diocesibus tempore mortis habuerit, Archiepiscopi jure Prærogativæ per Provincias suas; si extrà Diocesin bona notabilia non habuerit, Episcopi dioceseos in quâ quis moritur. Et sicut statuto confirmatum est quòd Probatio & insinuatio Testamentorum & concessio Literarum Administrationum bonorum eorum qui intestati moriuntur, ad Episcopos pertineat, ita etiam ordinatum quòd horum ministri percipiant *m* feoda duntaxat in statuto definita, videlicet pro Testamento, ubi bona non excedunt quinque libras, duodecim denarios; ubi quinque libras excedunt, nec tamen 40 l. tres solidos & sex denarios; & si 40 l. excesserint, quinque solidos duntaxat. Pro literis Administrationis; si bona quinque libras non excedunt, nihil omninò; ubi excedunt quinque, nec tamen quadraginta, duos solidos & sex denarios.

l Lynw. ad c. statutum de testam. v. Approb. & v. Laicus eod. Antiquitat. Britannicæ de privileg. sedis Cantuar. fol. 35. nu. 30.

m 21 H. 8. c. 4.

SECT.

SECT. V.

De Contractu Ecclesiastico, & de Contractu circa Beneficium.

Contractus Ecclesiasticus est qui Juri Ecclesiastico congruit; estque vel de Beneficio, vel de fructibus Beneficii, vel Contractus Conjugalis.

Contractus de Beneficio est vel Compositionis, quâ de portione aliquâ vel Pensione ex Beneficio delibandâ convenitur: vel Permutationis, quâ de Beneficiis mutuò hinc indè transferendis agitur.

CUm Clericis negotiatio sit interdicta; nec Res sacræ sint in Commercio, & in iis quæ sacris annexæ sunt prohibita sit alienatio; contingit quòd pauciores sint contractus qui ad Jus Ecclesiasticum spectent. Ex iis tamen aliqui circà ipsa Beneficia vel Beneficiorum proprietatem celebrantur. Et primò de iis habetur *a* Compositio; etsi enim de rebus spiritualibus & hisce annexis transactio propter periculum animæ non concedatur, *b* amicabilis compositio in Beneficialibus locum habet. Et hujusmodi compositio quandoque inter Rectorem & Vicarium intercedit *c* de congruâ Portione vel Pensione; quandoque inter Rectores diversarum Ecclesiarum ut *d* decimæ quædam in unâ Parochiâ provenientes

a Ext. de decimis c. ex multiplici. Lynw. ad c. quoniam de offic. Vicarii v. sunt contenti.

b Ext. de decimis c. dilecti & seq. Rebuff. de decimis q. 13. nu. 14. & seq.

c Lynw. ubi S. & eod. c. v. assignetur.

d Extr. de transact. c. statuimus.

nientes alterius Parochiæ Rectori persolvantur. Ita verò compositio vim obtinet, si cum causæ cognitione, *e* Episcopi vel superioris autoritas, eorumque, quorum interest, consensus intervenerit. Secundò circa proprietatem Beneficiorum *f* Permutatio contrahitur, quæ est unius Beneficii ad aliud mutua præstatio. Nam licèt hujusmodi permutationes ex pactionibus omninò Licitæ non habentur, *g* Episcopus tamen potest de uno loco ad alium aliquos transferre, ut qui uni loco sint minùs utiles, possint alibi se utiliùs exercere. Itaque in Permutatione etiam requiritur *h* causa, quam Episcopus disquirere debet, & illorum *i* consensus ad quos Præsentatio spectat adhibendus est.

e Extr. de transact. c. venient.
f Rebuff. in praxi Benef. de permutatione Benef.
g Extr. de Rerum permutatione c. quæsitum & seq.
h C. eodem in fine & ibi d.d.
i Rebuff. ubi S. Nu. 21.

SECT. VI.

De Contractu circa fructus Beneficii.

Contractus circa fructus Beneficii est, cùm Sequestrationis, qua jus colligendi fructus ad usum alterius alicui committitur, tùm Locationis, quâ jus percipiendi ad usum proprium ad tempus pro mercede conceditur.

Beneficiorum fructus aliquandò superioris autoritate, aliquando propriâ disponuntur, a superiori per modum *a* sequesstrationis, quæ

a Extr. de sequestrat. & constit. Prov. eod. tit. & ibi Lynw. ad c. frequens v. permissis. Constit. Othob. ne Prælati fructus.

quæ est commissio potestatis colligendi fructus Beneficii custodiæ causa; estque vel *b* vacantis Beneficii ad usum proximi incumbentis, vel *c* Litigiosi ad usum jus habentis: ex quâ tenetur is qui sequestrationem suscepit finito tempore sequestrationi destinato fructus perceptos restituere, vel eorundem rationem reddere. Autoritate propriâ Incumbentis fructus ad alterius usum locantur, cum vel integri fructus beneficii, vel pars aliqua eorundem alicui pro mercede ad tempus conceduntur. Nam etsi res Ecclesiasticæ alienari non possunt, proventus tamen earum ad tempus *d* Locari possunt, ita de Jure Canonico Prædia in *e* Emphyteusin, id est, in perpetuum sub annuo censu; res verò melioris conditionis ad *f* modicum tempus concedi potuerunt: Statutis verò cautum est ut *g* Archiepiscopi, Episcopi, & qui Ecclesiis Cathedralibus vel Collegiatis præsunt terras suas ultra terminum viginti unius annorum locare non possunt, nec pro minori reditu quàm locari solebant: quod cum ad Regiam Majestatem extendere non videbatur, postea à Serenissimo Rege JACOBO ordinatum est, ne *h* Archiepiscopi vel Episcopi possessiones suas ad Regiam Majestatem trensferendi potestatem habeant, nec alienationes vel concessiones effectum ullum sortiantur.

i Permissum tamen domos in civitatibus, aut villis incorporatis aut in publicis Emporiis quæ fundos ultra quantitatem decem acrarum non habent secundum Legem communem dimittere.

b 28 H.8. c.11.
c Ext. de sequestr. penult. & ult. Athon. ad constit. Ne Prælati fructus v. sequestrationes.
d Extr. de locato c. vestra. constit. Prov. eod. tit.
e Caus. 10. q. 2. c. ea.
f Extr. de Precariis. Othob. Ne Ecclesia ultra quinquennium.
g 32 H.8. c.28. 13 Eliz. c. 10.
h 1 Jac. c.3.
i 4 Eliz. c. 11.

k Qui

k Qui verò Beneficia curata habent ea ad aliquod tempus diutius quam quo super iis residebunt (absentiâ octaginta dierum quotannis permissa) locare nequeunt, nisi duo Beneficia retinendi facultatem habent, quo in casu alterum curato dimittere permittuntur. *l* Ei etiam qui beneficium curatum habet omnino interdictum est ne alio Rectoriam vel Vicariam conducat.

k 13 Eliz.c.20.

l 21 H. 8.c.13.

SECT. VII.

De Contractu Conjugali.

Contractus conjugalis est quo personæ idoneæ viri scilicet & mulieres habiles de individuâ vitæ societate consentiunt: cujusmodi est Sponsalia quibus privatim, & Nuptiæ, quibus palam matrimonium contrahitur.

PRæter Contractus qui circa Beneficia & Fructus beneficiorum fiunt, Jure Ecclesiastico præcipuè regitur contractus conjugalis in quo de fœdere matrimoniali agitur, quod voti religiosi conditionem sapit & cùm *a* Sponsalibus tùm Nuptiis peragitur.

b Sponsalia sunt privata vel sine solennitate personarum contrahentium conventio, vel *c* de futuro, quandò aliqui se futuros conjuges spondent, vel de præsenti, quando *d* per verba de præsenti, viri & mulieres quoad ma-

a Extr.de sponsal. & matrimon.Constat. Prov.eod.tit.

b Caus.30. q.5. c.Nostrat.

c Extr. de spous. c.2.

d Extr. de desponsat. Impub.

matrimonium simul in se invicem consentiunt.

e Caus. 30.q.5. Constit.Prov.de sponsal. c. unic. & de clandest. desp. c. 1.

e Nuptiæ sunt cum in facie Ecclesiæ, bannis prius legitimè denuntiatis, vir & mulier Parocho interrogante per verba & ceremonias usitatas se maritum & uxorem invicem solenniter profitentur; & tales à Parocho cum benedictione pronuntiantur.

f Extr. de feriis c. Capellanus. Lynw ad c. 1. de decimis v. Nubentium solenniis & ad c. 1. de clandestina despon. v. solemnizatione.

g Constit. nov. 62. 102.

h Extr. de clandest. desp. c. cum inhibitio. Constit. Prov. eod. tit. & Constit. nov. 62. 101.

Illud autem observandum quòd *f* quibusdam temporibus divino cultui specialiter destinatis nuptiæ celebrari non permittuntur, nempè à sexagesimâ usque ad octavum Paschatis; a tribus diebus Rogationum usque ad octavam; & per totum adventum. Item quod Nuptiæ celebrentur *g* in Ecclesiis vel Capellis ubi altera pars contrahentium habitat: tempore divinorum, inter horas nonam & duodecimam ante meridiem, & quod ante nuptiarum celebrationem *h* tribus diebus Dominicis vel Festivis, tempore divinorum in Ecclesiis ubi contrahentes habitant, futuri matrimonii denuntiationes fiant, nisi ut aliter fiant ab Ordinario dispensatum fuerit. Cum verò quam plurima sint Impedimenta quæ, de Jure Canonico, matrimoniis obstant: statutis declaratur quòd *i* omnes personæ legitimæ sint ad matrimonium contrahendum qui divino jure contrahere non prohibentur: & quòd nulla prohibitio ultra gradus Leviticos matrimonium impediat.

i 32 H.8. c.38. 2 Ed.6. c.23.

Secundo quòd *k* omnes Leges positivæ, Canones, & Constitutiones, quæ personis Ecclesiasticis cujuscunque conditionis matrimonium interdicunt, qui jure divino licitè matrimonium contrahere possunt, irritæ sint prorsus & nullius roboris.

k 2 & 3 Ed. 6. c. 21. 5 Ed. 6. c. 28. 1 Jac. c. 25.

SECT.

SECT. VIII.

De Delictis Ecclesiasticis & de Delictis contra Pietatem.

Delictum Ecclesiasticum est quod contra jus Ecclesiasticum committitur, estque vel contrà Pietatem, vel contrà Charitatem, vel contrà Officium Ecclesiasticum. Delicta contrà Pietatem vel Religionem sunt quæ Religionem & Pietatem lædunt. Veluti Apostasia, Hæresis, Schisma, Informitas, Blasphemia, Perjurium, Sacrilegium, Simonia, Prophanatio, violatio libertatum Ecclesiasticarum, Desidia in divinis, Perturbatio, & subtractio eorum quæ ad pietatem sustinendam de Jure conducunt, & similia.

UT quæ contra jus Temporale committuntur delicta temporalia habentur, ita Ecclesiastica censentur, quæ contra jus Ecclesiasticum, in quibus inprimis observanda sunt quibus Religio læditur, utpotè primo *a* Apostasia quæ est totalis à Religione Christiana discessio.

Secundò *b* Hæresis, cùm quis dogma aliquod erroneum circà fidem Catholicam pertinacitèr tenet.

Tertiò *c* Schisma, cùm quis ab unitate Ecclesiæ se dividit.

Quartò *d* Inconformitas, cùm quis Liturgiæ, Ritibus & Ceremoniis Ecclesiæ, aut mo-

a Apostatum C. de Apostatis, c. 26, q. 7. c. non observetis.

b L. 2. c. de Hæreticis, sine caus. 24. q. 1, 2. & 3. extr. de Hæreticis.

c Caus. 24. q. 3. c. inter hæresin. extr. de schismaticis. Lynw. ad c. 1. de Magistris v. schismatum. Constit. nov. c. 9.

d 1 Eliz. c. 2. Constit. nov. c. 6.

do ordinandi Diaconos &, Presbyteros vel consecrandi Episcopos adversatur.

Quintò *d* Blasphemia, cùm quis divinæ Majestati vel Sanctis detrahit.

Sextò *e* Perjurium, cùm quis contrà Conscientiam falsum juramentum præstat.

Septimò *f* Sacrilegium, quod committitur, cùm quis in *g* Clericum violentas manus injicit, cùm quis *h* sacrum de sacro, vel sacrum de non-sacro, vel non-sacrum de sacro aufert.

Octavò *i* Simonia, quæ est rerum spiritualium vel earum quæ spiritualibus annexæ sunt Emptio & Venditio.

Nonò Prophanatio, *k* cùm diebus Dominicis vel Festis illicita vel prophana negotia peraguntur. *l* Si in Ecclesiis vel locis sacris contractus, Placita, Negotia sæcularia, Convivia, ludi theatrales vel similia habeantur. Si *m* rixæ, contentiones vel pugnæ in Ecclesiis vel Cœmiteriis committantur; Si Ecclesiæ *n* destruantur vel dilapidentur.

Decimò, violatio *o* Libertatum Ecclesiasticarum, cùm quis Privilegia & immunitates personis & rebus Ecclesiasticis concessas impugnat.

Undecimò *p* Defectus in divinis, cùm quis sacris officiis quoties oportet non interest; sa-

d Extr. de Maledicis, c. 2. Lynw. ad c. 1. de off. Archipresb. v. Blasphemia.
e Extr. de Rescript. c. 2. & extr. de Jurejur. c. tua nos.
f Lynw. ad c. 1. v sacrilegium de off. Archipresb.
g Caus. 17. q. 4. c. si quis suadente Diabolo.
h C. de crimine sacrileg. c. 17. q. 4. c. quisquis
i C. de Episcopis & Cler. l. si quenquam. extr. de simonia c. cum in Ecclesia & seq.
k 5 & 6 Ed. 6. c. 3. Constit. nov. c. 13.
l Distin. 42. c. Non oportet & seq. extr. de Immunit. Eccles. c. cum Ecclesia & eod. tit. in 6. c. decet Constit. Othob. quod Negotiationes non fiant.
m 5 & 6 Ed. 6. c. 4.
n Caus. 17. q. 4. c. sicut extr. de Raptoribus & violat. c. 2. & c. cum in literis. Lynw. ad c. Imprimis de tempor. ordinand. v. Ecclesiarum incendiarios. Constit. Prov. de off. Archidiac. c. ult. & ibi Lynw.
o Caus. 17. q. 4. c. miror & seq. extr. de Immunit. Ecclesiæ. Constit. Prov. de Judiciis c. Item omnes.
p 5 & 6 Ed. 6. c. 3. Constit. nov. c. 13.

cramentum quando præcipitur non percipit; aut alia, quæ ad divinum cultum requiruntur, non peragit.

Duodecimò *q* Perturbatio in Divinis est cùm quis aliquem in sede impediverit, vel officiis divinis intento molestus fuerit. *q* Constit. nov. c. 111.

Decimo tertiò subtractio eorum quæ ad Pietatem sustinendam conducunt est, cum quis decimas, oblationes, aut alia pro divinis officiis debita persolvere renuit.

SECT. IX.

De Delictis contra Charitatem.

Delicta contra Charitatem sunt, quibus Charitas violatur aut impeditur; veluti Incontinentia, Ebrietas, usuraria pravitas, Diffamatio & similia.

PRo Charitate in Societate Ecclesiasticâ tuendâ & ad evitandum *a* scandalum, quædam etiàm Jure Ecclesiastico prohibentur de quibus olim in Legibus temporalibus non est cautum. Cujus generis primò est *b* Incontinentia, peccatum scilicet contrà Castitatem; sub quo gravissimum habetur *c* Incestus, cum quis Parentibus, Liberis, & Consanguineis, vel affinibus intra gradus prohibitos impudicè adhæret. Cui proximè

a Lynw. ad c. Presb. de Jurejurando v. scandala.
b Caus. 36. q. 1. c. 2. in addition.
c Caus. 35. q. 2. c. Conjunctiones & seq.

accedit *d* Adulterium, sivè alieni tori vialatio. Deinde *e* Fornicatio, quæ inter personas solutas intercedit; iisque adjungitur *f* Lenocinium, cum alicujus ope vel auxilio aliquid ejusmodi perpetratur. Deindè hoc Jure prohibetur etiam *g* Ebrietas, peccatum contrà Sobrietatem, & *h* usuraria pravitas, cum quis pro re mutuò datâ aliquid ultrà sortem exigit. Et *i* Diffamatio, cùm quis ad infamiam aut vituperationem alterius aliquid verbis vel scriptis effert, & similia, quæ cum omnibus sint interdicta, multò magis *k* Clericis, quibus etiàm quædam quæ aliis sunt licita tanquam ordini indecora prohibentur: veluti Vestitu inordinato uti, arma gerere, aleis vel taxillis ludere, tabernas frequentare, lucri causâ negotiari, & similia. Quinetiam Clerici quandoque ex delictis Incorrigibiles, quandoque irregulares censentur. *l* Incorrigibiles qui sæpiùs, ter scilicet admoniti, à delictis non desistunt. *m* Irregulares qui crimen Capitale, veluti homicidium, aut aliud grave, veluti si ab officio suspensi, divinis se ingesserint, commiserint.

d Caus. 32. q. 4. c. Nemo & c. non mæchaberis. Extr. de Adulteriis.

e Caus. 32. q. 4. c. Meretrices & seq. Lynw. de off. Archid. c. 1. v. Fornicatio.

f L. Auxilium in fine. D. de Minoribus. Lynw. ad c. Item licèt de Purgat. canon. v. Simili.

g Distinct. 35 c. 35. & seq.

h Caus. 14. q. 3. c. plerique extr. de usuris constit. Provin. c. de pignor. c. unic.

i Caus. 2. q 8. c. quisquis extr. de Calumniatoribus c. qui crimen, constit. Provin. c. de sententia excom. c. 1.

k Distinct. 35. c. 1. & seq. extr. de vita & con. cler. Constit. Prov. eod. tit. Constit. nov. c. 74, 75, 76.

l Linw. ad c. Item statuimus de pœnis v. incorrigibilis.

m Dist. 50. c. si Episcopus de sent. & re jud. in 6. c. 1. Constit. Prov. de temp. ord. c. Inpr. & ibi Lynw. ad v. Irregular.

SECT.

SECT. X.

De Delictis contra Officium Ecclesiasticum.

Delictum contra officium Ecclesiasticum est quod personæ Ecclesiasticæ in iis quæ ipsis incumbunt contra Jus Ecclesiasticum committunt.

DElicta contra Pietatem & Charitatem sunt communia; quæ verò contrà officium admittuntur propria sunt eorum qui ad officia Ecclesiastica tenentur. Et primò *a* Prælatis pro delicto imputatur, Si *b* Clericos non suos sine literis dimissoriis promoveant, si extra *c* tempora statuta, aut *d* titulum non habentibus sacros ordines conferant,& similia. Deinde aliis in Dignitate constitutis pro delicto habetur, si ea quæ ipsis specialitèr incumbunt non exequantur. Tertiò ij etiam qui curam animarum habent contra officium delinquunt, si in divina officia *g* celebrando, Sacramenta administrando, Pueros in Elementis Religionis erudiendo, Concionando, Ægrotos visitando, Mortuos sepeliendo & similibus, quod ad eorum officium spectat quicquam prætermittant, aut in peragendo, *h* modos & ritus præscriptos non observent.

Atque hæc delicta propria sunt. Communia tam Prælatorum quam aliorum sunt *k* si diutiùs quam de Jure permissum est à Bene-

a Extr. de supplend. neg. Prælat.
b De tempor ordin in 6.c.2 & 3 Constit. Prov. de temporibus ordin. c quia.
c Distinct. 75. c. ult. Extr. de temp. ordin. c. sanè & c. cum quidam.
d Extr. de Præbendis c. Episc.
g Distinct. 92. c. ult. Extr. de celebrat. missarum Barl. de off. Paroch. c. 14, 15, 16. & seq.
h Constit. Prov. de clandest. despon. c. 1 & 2. in fine & ibi Linw.
k Extr. de clericis non Residentibus 21 H. 8. c. 13.

ficiis absint ex quo non Residere dicuntur, nisi ex rationabili causa cum iis dispensatum fuerit, *l* si partes Ecclesiarum quas reficere tenentur, vel domicilia quæ ad Beneficia pertinent dilapidari vel in ruinam vergere patiantur. Postremo contra officium delinquunt *m* Parochiani præter ea quæ ad Pietatem pertinent, si ea quæ vel speciali vel generali respectu iis incumbunt, non præstent.

l Extr. de Ecclesiis reparandis Constituti. Othob de domibus Ecclesiarum reficiendis.

m Vide S. de offic. Paroch.

DE-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
ECCLESIASTICI
SECUNDUM CANONES
ET
Constitutiones Anglicanas.

PARS TERTIA.

SECT. I.

De Judicio Ecclesiastico.

Judicium Ecclesiasticum est quod de causis Ecclesiasticis instituitur, & prout in genere respicitur in Curiâ Ecclesiasticâ, Cognitione &

Censuris Ecclesiasticis expeditur, deinde ad certa vel specialia Negotia applicatur.

QUemadmodum ad decidendas causas temporales Judicia sæcularia, ita ad Controversias Ecclesiasticas terminandas *a* Judicia Ecclesiastica comparata sunt, in quibus scilicet personæ Ecclesiasticæ coram Judice Ecclesiastico disceptent. Et quòd hujusmodi Judicia in causis Ecclesiasticis exerceri possint antiquitùs statuto *b* Circumspectè agatis & *c* Articulis Cleri comprobatur. Ad judicium verò Ecclesiasticum exercendum præter Judices, *d* Advocati, Procuratores, Registrarii & Apparatores adhibentur. Ad Judices quod attinet statuto ordinatum quòd *e* personæ etiàm conjugatæ dummodò Doctores Juris Civilis fuerint, qui ad officium Cancellarii, Vicarii generalis, officialis vel Commissarii à Majestate Regiâ, Archiepiscopo, Episcopo, Archidiacono aut alio quocunque potestatem habente deputati sunt omnem Jurisdictionem Ecclesiasticam exercere & quamlibet censuram sive coercitionem irrogare possint. Constitutionibus verò *f* novis requiritur quòd sint ætatis 26. annorum, periti in Jure Civili & Ecclesiastico, Magistri Artium vel Baccalaurei Juris, qui in susceptione officii juramentum præstent de Primatu regio & de sincerè administrando Justitiam, & articulis religionis subscribant. Deindè *g* Advocati sunt qui in iis quæ ad jus & merita causæ spectant, judices instruunt. *h* Procuratores sunt proùt de Jure Civili qui in Judiciis

a Extr. de Judiciis & tit. & seq. Constit. Prov. tit. eod. & seq. Constit. nov. 119. & seq.
b 13 E. 1.
c C. 9. Ed. 2.
d Extr. de off. Jud. ordin. & de leg. & de offic. vic. Constit. Prov. iisd. tit.
e 37 H. 8. c. 17.
f Constit. 127, 128.
g Extr. de Postulando constit. Prov. eod. tit. Constit. Othonis & Othob. de off. Advocati.
h Extr. de Procurat. Constit. Othonis & Prov. eod. tit. Constit. nov. 129, 130, 131.

Judiciis secundùm mandatum, aliorum nomine litigant, qui si ab universitate constituuntur *i* Syndici dicuntur, qui absque mandato causas suscipere non debent, nec sine consilio advocati. *k* Registarii sunt qui acta & res gestas coràm Judice scribunt. *l* Apparatores qui citationes & ejusmodi mandata exequntur.

i Extr. de Syndico.
k Constit.nov. 134.135, 136.
l Constit. nov. 138.

SECT. II.

De Curiis Ecclesiasticis, & de Curiis Supremis.

Curiæ Ecclesiasticæ sunt fora in quibus Judicia Ecclesiastica exercentur; Suntque vel Supremæ, Intermediæ, vel Inferiores. Curiæ Supremæ sunt quæ authoritate Regiâ immediatè instituuntur. Ut Curia Delegatorum & Commissariorum Regiorum.

AD Judicia Ecclesiastica exercenda judicibus tribunalia constituta sunt, quæ *a* consistoria dicuntur, ad quæ subditi conveniendi sunt, non solùm *b* Clerici qui præterquàm in causis *c* feudalibus & aliis quæ de communi Jure aut statuto aliquo ad tribunalia sæcularia pertinent sæcularibus curiis subditi non sunt, *d* nec Ecclesiastici fori privilegio renuntiare possunt, sed etiam *e* Laici in causis

a Vocab. utriusque jur.v. Consistorium.
b Extr. de foro compet.c.1,2.& seq. Constit. Prov.eod.tit.c.1.
c Extr. eod.c. transmiss.& c. verum.
d Extr.eod.c. si diliges.
e Extr.eod.c. si clericus & c. Licet.

causis quæ de Jure Ecclesiastico, vel de Consuetudine ad Cognitionem Ecclesiasticam spectant, nec ex aliquâ causâ Ecclesiasticâ ad
f 24 H. 8.c.12. Curiam aliquam extrà *f* regnum quisquam trahendus est: ità enim statuto ordinatum, quòd omnes Causæ, quarum Cognitio ex Benignitate Principum & secundùm Leges & Consuetudines Regni ad Jurisdictionem spiritualem Regni pertinent, quotiescunque emergant infrà regnum vel ditionem aliquam Regiæ Majestati subditam, infra Iurisdictionem Regiam & non alibi audiantur & determinentur in Curiis Ecclesiasticis, prout natura, qualitas & conditio earundem requirit; & si quis in causis prædictis à Curiâ Romanâ aut aliquâ aliâ curiâ extrâ regnum citationem, inhibitionem vel sententiam procurabit, vel procurare conatus fuerit, pœnam incurrat quæ statuto de Præmunire 16 Richardi secundi irrogatur.

In his Curiis primas obtinent quæ a Commissione Regia pendent, utpotè Curia Delegatorum, in quâ Causæ civiles & appellationum ab Archiepiscopis devolutæ deciduntur. Et Curia Commissariorum Regiorum, in qua Delicta Ecclesiastica supremâ autoritate co-
g 25 H.8.c.19. ercentur. Pro Jurisdictione *g* Delegatorum statutum fuit, quòd cùm nulla appellatio in causis intrà regnum inchoatis ad Curiam Romanam vel extrà Regnum fieri possit, propter defectum Justitiæ in Curiis Archiepiscoporum liceat parti gravatæ ad Regiam Majestatem in Curiâ Cancellariæ appellare, & quòd post ejusmodi appellationem Commissio sub magno sigillo personis specialitèr designandis diri-

dirigatur, qui vigore ejusdem quamlibet causam appellationis audiendi & finalitèr terminandi potestatem habeant. Deinde pro Jurisdictione etiam supremorum *h* Commissariorum Regiorum ordinatum est, quòd Regia Majestas possit per Literas patentes sub magno sigillo Angliæ quoties libuerit personas ex subditis quos voluerit nominare qui per universum regnum & terras sub Dominatione Regiâ Jurisdictionem exercere possint, & omnes errores, hæreses, schismata, abusus, delicta & contemptus quoscunque visitare, reformare, & corrigere quæ qualibet potestate Ecclesiasticâ corrigi & reformari possint, quódque personæ sic nominatæ præmissa exercendi & exequendi secundum tenorem Literarum patentium potestatem habeant.

h 1 Eliz. c. 1.

SECT. III.

De Curiis Intermediis.

Curiæ intermediæ sunt in quibus Archiepiscoporum & Episcoporum Jurisdictio exercetur. Imprimis Archiepiscoporum ut Archiepiscopi Cantuariensis Curia de Arcubus, Audientiæ, & Prærogativæ; deinde Episcoporum quæ in Ecclesiis Cathedralibus aut locis remotioribus constitutæ sunt.

SIcut alii vigore Delegatæ potestatis & Commissionis Regiæ, ita sub Regiâ Majestate,

jestate, virtute Jurisdictionis ordinariæ Archiepiscopi & Episcopi judicandi potestatem habent, *a* Ampliorem verò Archiepiscopi, in quorum Curiis *b* Causæ appellationum à quibuscunque Curiis intrà Provinciam, etiam omisso medio interpositæ terminantur, & *c* Literis Requisitoriis ab ordinario obtentis quælibet controversiæ inter quascunque personas originalitèr instituuntur.

a Extr. de officio Legati c. 1.
b Antiq. Britan. de Privilegiis sedis Cantuar. fol. 34. nu. 20.
c 23 H. 8. c. 10.

Inter Curias verò Archiepiscopi Cantuariensis, Primaria est *d* Curia de Arcubus, ab Ecclesiâ arcuatâ, quæ Londini Beatæ Virgini Mariæ dicata est, denominata; cujus Judex Decanus de Arcubus insignitur: Post eam *e* Curia Audientiæ in Ecclesiâ Beati Pauli Londini habetur; quæ etsi æqualis sit Jurisdictionis, inferior tamen cùm antiquitate, tùm dignitate existimatur. Ejusque Judex causarum Negotiorumque audientiæ Cantuariensis Auditor, seu Officialis dicitur. Eodem loco *f* Curia Prærogativæ Cantuariensis observatur, in quâ omnes controversiæ de testamentis quarum probatio ad Archiepiscopi Jurisdictionem spectat, & de bonis eorum qui intestati defuncti sunt Administrandis, quæ sunt cognitionis ejusdem, disceptantur & terminantur.

d Antiq. Britan. ubi S. fol. 36. nu. 40. vid. Lynw. ad Constit. de Accusat. v. vel ejus officiales.
e Ibid. fol. 38. nu. 10.
f Ibid. nu. 30. 23 H. 8. c. 9. propè finem.

Ordinariæ etiàm Jurisdictionis ratione Episcopi suas *g* Curias habent in Ecclesiis Cathedralibus, quibus Cancellarii præsunt; & Locis remotioribus, in quibus *h* Commissarii præficiuntur.

g 23 H. 8. c. eod.
h Cow. in v. Commissary.

SECT. IV.

De Curiis inferioribus.

Curiæ Inferiores sunt quæ sub Episcopis ad alios spectant, utpotè ad Archidiaconos, Decanos & Capitulum, eosque qui peculiares Jurisdictiones obtinent.

PRo amplitudine quarundam Diocesium præter Curias quæ ad Episcopos spectant, Judicia etiam in aliis ab iis qui jurisdictionem habent exercentur. Utpotè in Curiis *a* Archidiaconorum in quibus de causis intrà Archidiaconatus regionem contingentibus lites intentantur. Decanorum & Capitulorum qui in Locis Ecclesiæ Cathedrali vel ipsis concessis, de causis cognoscunt; Et eòrum qui *b* Peculiares Jurisdictiones in quibusdam Parochiis habent, intrà quarum limites qui degunt aliquando Archidiaconali, aliquando Episcopali Jurisdictioni eximuntur.

a 23 H.8.c.9. Cow.in v. official.

b Extr.de privilegiis & eod. tit. in 6.

SECT. V.

De Cognitione Ecclesiasticâ, & de Cognitione per Probationem.

Cognitio Ecclesiastica est modus exquirendi veritatem in causis Ecclesiásticis, veluti per Probationes, per Præsumptiones, & per Juramentum.

Cognitio per Probationes est, cùm secundùm Testimonia aut Instrumenta fide digna de causâ stdtnitur.

DE Jure Ecclesiastico modus procedendi in Judicio idem propemodùm habetur qui de jure Civili, pro naturâ causarum, plenariè scilicèt vel *a* summariè; & cùm in primâ instantiâ, tùm in causâ *b* appellationis, præterquàm quòd cùm de Jure civili à sententiâ duntaxat *c* definitivâ appellare licuit, de Jure *d* Canonico etiam à decreto interlocutorio, & à gravamine appellare sit permissum; & cùm utroque jure decem dies tantummodò ad interponendum appellationem concedantur, in causis Ecclesiasticis per statutum *e* quindecim dierum spatium, ad appellandum indulgeatur. Sed & iidem modi explorandi veritatem in Judiciis Ecclesiasticis qui in civilibus adhibentur, per Probationes scilicet, per præsumptiones, & per Juramentum partis. E quibus præcipuus est *f* per Probationes,

a Clement. de Judiciisc. dispendiosam. & Clement. de verb. signif. c. sæpè.
b Extr. de Appellat. Constit. Prov. eod. Constit. nov. 96, 97, 98.
c C. Quorum Appellationes l. ante.
d Extr. de c. appellat. super eo. 2. Constit. Prov. de Appell. c. in concilio.
e 24 H. 8. c. 12.
f Extr. de Probat.

nes, nimirùm Testimonia & Instrumenta; & circà testes & Testimonia præcipitur, quòd non solùm ad *h* multitudinem testium Judicem respicere oporteat, sed etiam ad qualitatem illorum, ex quâ cum multæ exceptiones secundum Jus civile colligantur, secundùm Jus Canonicum statuitur quòd *i* Excommunicati ad testimonium ferendum non admittantur, vel si admissi fuerint, eorum dictis & depositionibus nulla omninò fides habeatur. Deinde ad Probationes Legitimas, vel fidem in Judicio faciendam *k* instrumenta vel scripturæ exhiberi solent, præsertim *l* publica & authentica, id est per notarium publicum scripta, & authentico sigillo munita, aliquando etiam eorum *m* exempla solenniter ab Originalibus desumpta, id est, cum post inspectionem Judicis Ordinarij ejusdem autoritate earundem copiæ per personam publicam extrahuntur, quòd si instrumenta *n* Cancellata, abolita aut in aliquâ parte vitiata fuerint ad Probationem non sufficiunt.

h Caus. 4. q. 3. c. si testes.

i Caus. 3. q. 4. c. Conspiratores.

k Extr. de fide Instrumentorum.

l Extr. de Probat. c. post cessionem.

m Extr. de fide Instrum. c. fin.

n Extr. eod. c. ex parte & ibi Abbas.

SECT.

SECT. VI.

De Cognitione per Præsumptiones.

Cognitio per Præsumptiones est quandò in Judicio aliquid ex alio infertur, ídque vel certò, vel dé verisimili.

CUm Probationes directæ omnino desunt vel minùs sufficiunt, in Judicio Ecclesiastico quemadmodum in Civili *a* Præsumptiones admittuntur, quæ vel certiores sunt, vel minus certæ. *b* Certiores quæ ex rerum naturâ ducuntur, ut mulierem gravidam esse vel peperisse quia lac habet; vel quiâ de Jure sic statutum est, ut Patrem esse quem nuptiæ demonstrant, & eum in matrimonium consensisse qui virginem cognovit, cum quâ per verba de futuro contraxit. *c* Minus certæ vel verisimiles sunt cum ita ut plurimum sive sæpius contingit, aut plurium opinione, aut communi famâ itá esse perhibetur.

a Extr. de Præsumpt. Constit. Prov. eod. tit.
b Extr. eod: c. ex Literis.
c Extr. eod. c. Illud quoque.
d Lynw. ad Constit. de Jurejur. v. diffamati.

SECT.

SECT. VII.

De Cognitione per Juramentum.

Cognitio per Juramentum est, cum quæstio facti vel id, de quo dubitatur, juramento deciditur.

IN ijs quæ sunt minoris præjudicij, ut de Constitutione Procuratoris, citatione partis, & alijs quæ ad instruendum Judicium fiunt, soli *a* juramento creditur donec contrarium probatum fuerit. Sed & circà merita causæ juramentum defertur, idque *b* parti reæ quæ vigore juramenti propositis ex parte actoris, ut eum ab onere probandi relevet, respondere tenetur, quandoque etiam actori ad supplendas probationes semiplenas, undè juramentum suppletorium dicitur; quod Locum non habet in causis arduis, nec deferri facilè debet à Judice, nisi pars cui defertur sit integræ existimationis.

a Extr. de Jurejur. Constit. Prov. eod. tit.
b Extr. eod. c. ex Literis.
c Extr. eod. c. fin.

SECT. VIII.

De Coërcitione Ecclesiastica & de Excommunicatione.

Coercitio Ecclesiastica est censura sive pæna, quæ ob contemptum vel delictum in Judicio Ecclesiastico infligitur. Utpote Excommunicatio, Pænitentia, & Suspensio.

Excommunicatio est, cum alicui communione fidelium interdicitur: cui affine est interdictum, quo pluribus divinorum officiorum celebratio aufertur.

AD tuendum Judicium Ecclesiasticum etiam *a* censuræ Ecclesiasticæ comparatæ sunt. *b* Quæ tam ratione contumaciæ, quàm aliorum excessuum infliguntur. Pro qualitate culpæ vel Delicti leviores vel graviores, & quandoque *c* ipso jure, quandoque *d* decreto vel sententiâ Judicis irrogantur. *e* Excommunicatio est à Communione exclusio; eaque vel *f* minor, cùm quis à participatione Sacramentorum, vel communione in divinis officiis arcetur. Vel major, cum quis à communione fidelium etiam in temporalibus abstinere cogitur: atque hæc quandoque ex causis gravioribus cum majori solennitate ab Episcopo scilicet *h* cum duodecem Sacerdotibus & alia.

a Lynw. ad c. statutum de Consuetud. v. Censura.
b Extr. de dolo & contum. & de offic. ordin. c. ad reprimendum.
c Abbas in rubric. ex de sententia excom.
d Abb Ibid.
e Extr. de sent. excommuni. Constit. Prov. eod. tit.
f Caus. 11 q. 3. c. ad mensam. §. aliquando. §. est 106.
g Caus. & c. ijsdem.
h Caus. 11. q. 3. c. debent.

peragitur,

peragitur, & *i* Anathema dicitur. Et si quis post sententiam Excommunicationis in contumaciâ per quadragint. dies perstiterit *k* Breve regium de excommunicato capiendo contra ipsum concedendum est, cujus vigore captus in carcerem conjiciatur, undè *l* nullâ cautione vel fidejussione liberabitur priusquam pro delicto satisfecerit. *m* Interdictum est, cùm certo populo, vel intra certum locum divina officia celebrari prohibentur. Et in homines illatum, eosdem ubivis locorum comitatur; cùm verò *n* locus interdicitur, possunt homines alibi divinis interesse.

i Caus. 3. q. 4. c. Engelti udam.
k 9. Ed. 2. c. 12. 3. Ed. 3. c. 15. Lynw. ad c. praeterea de sententia excom v. Regni consuetudinis.
l 5 Eliz. c. 23.
m De sententia excom. in 6. c. si sententia. &c. si civitas.
n c. eodem, si sententia.

SECT. IX.

De Pœnitentia.

Pœnitentia est, cum quis crimen confiteri, & lugere publicè compellitur.

PRæter Censuras generales quæ communionem Ecclesiasticam respiciunt, alia est quâ corpus afficitur, nimirum *a* Pœnitentia publica vel corporalis, cum quis delictum publicè confiteri & lugere cogitur. Ut qui peccando *b* scandalum præbuit pænitentiam peragendo Emendationis exemplum exhibeat. Et hujusmodi pænitentia certi habitus delatione, & agnitione palam in Ecclesiâ peragitur;

a Extr. de pœnitentijs. Constit. Prov. eod. tit & ibi Lynw. ad c. præterea. v. solennis.
b Distinct. 43. c. Sed illud.

c Distinct. 50. c. in capit. 64. d 9 Ed. c. 2. 3. & 4. Lynw. ad c. accidit de Immunit. Ecclesiæ v. Justè poterunt.

tur; aliquando etiam propter majora scelera c. ab Episcopo imponitur, & cum majori solennitate præstanda est. Pænitentia verò corporalis ordinaria, si pars delinquens cui imponitur petat à Judice, in d pænam pecuniariam mutari potest.

SECT. X.

De Suspensione.

Suspensio est, cùm alicui executioni officij vel fructibus beneficij interdicitur; eaque vel temporalis ad tempus scilicet, vel perpetua, cùm quis ordinibus sacris exuitur; quæ Degradatio dicitur; vel à beneficio amovetur, quæ Deprivatio appellatur.

a Clement. de pœnis. c. cupientem. v. suspensi. & ibi gloss. Lynw. de sententia excom. suspensionis. &c.

b De pœnis in 6. c. Degradatio.

Suspensio quæ circa officium & Beneficium contingit, censura propria est quæ iis infligitur qui in sacris ordinibus constituti sunt, aut beneficia obtinent. Et primum, quod ad officium spectat, suspensio ab officio est, cùm quis ad tempus inhabilis ad exequendum ea quæ ordinis sunt, vel ad officium pertinent declaratur. Secundò, cùm quis omnino omnibus Ordinibus spoliatur, quod b Degradatio dicitur; estque vel Simplex quæ solis verbis fit; vel solennis, quæ non tantum verbis sed etiam factis celebratur; ut cùm Clerici singulis ordinum insignijs exuuntur,

tur, & Degradatione perfectâ *c* Curiæ sæculari traduntur. Quæ pœna non nisi pro gravibus & Capitalibus Delictis inuri solet. Deindè quoàd Beneficia, suspensio à *d* Beneficio est, cum ad tempus beneficij commodis quis privatur, quæ pœna ob minora delicta arbitrio Judicis imponi potest; & cum quis penitùs à Beneficio amovetur, quæ *e* Deprivatio nominatur; & pro majoribus delictis imponitur, quibus hujusmodi pœna in jure statuitur.

c Lynw. ad c. Item statuimus de Pœnis. v. adjudicetur.
d Gloss. in Clem. prædict. Constit. Prov. ubi Supra.
e C. 16. q. 7. c. Inventum. extr. de Rescriptis c. dilectus.

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII ECCLESIASTICI
SECUNDUM CANONES ET Constitutiones Anglicanas.

PARS QUARTA.

SECT. I.

De Judiciis circa Negotia Ecclesiastica in specie, & de Judicio circa statum Beneficii.

Judicium circa Negotia Ecclesiastica in specie sunt, quandò de statû Beneficii, de Acquisitione, Contractu, vel Delicto Ecclesiastico controversia statuitur.

Judicium de statu Ecclesiæ est, quandò de Unione vel Divisione disceptatur.

CUM Res Ecclesiasticæ sicut temporales controversiis sint obnoxiæ, de iis etiam prout de aliis contingit judicia specialia exerceri. Et primò de statu Ecclesiæ judicium instituitur, cùm de Unione & Divisione agitur. Ipsum verò Unionis faciendæ Negotium *a* Judicii speciem habet, cùm coràm Ordinario vocatis iis quorum interest causis propositis & ventilatis pro unione decernitur, vel in contrarium pronunciatur. Et quià Justitiam magis quam gratiam concernit, si Episcopus facere recuset, *b* superior adiri potest. Deinde de *c* Unione Judicium instituitur, cùm controversia est utrum Unio facta sit necne; Item quandò agitur ad revocationem Unionis, cessante causâ propter quam facta est, vel aliàs ob necessitatem, vel utilitatem Ecclesiæ. Et de *d* Divisione Beneficii coram Ordinario eodem modo agi potest.

a Rebuff. in praxi Benef. de unione nu. 43.

b Extr. de Jure Patron. c. Nullus

c Garsias de Benefic. p. 12. c. 2. §. 1. & seq.

d Idem, p. 12. c. 4.

SECT.

SECT. II.
De Judicio Acquisitionis Ecclesiasticæ, & de Judicio Acquisitionis Beneficii.

Judicium Acquisitionis Ecclesiasticæ est in quo agitur de Proprietate vel Possessione rei alicujus Ecclesiasticæ, utpote Beneficii, vel fructus alicujus Beneficii, vel de successione in bonis defunctorum.

Judicium Acquisitionis Beneficii est, cùm agitur ad beneficium adipiscendum, vel recuperandum ab eo qui spoliaverit.

POst Controversias quæ de statu Beneficiorū contingunt, expendi possunt quæ circa acquisitionem oboriuntur. Et primū ad adipiscendū beneficiū agitur vel coram Ordinario, vel coram superiore. Coram *a* Ordinario, cùm duo vel plures patroni ad beneficium vacans diversos Clericos præsentaverunt, unde *b* Ordinarius die & loco statuto, sex Clericis & sex Laicis, Ecclesiæ vacanti vicinis, juramento oneratis (quæ non multum differt à Cognitionis modo Prælatis Normanniæ à Philippo Rege indulto) de Juribus Patronorum & qualitatibus Clericorum inquisitionem mandat, & prout ipsi retulerint, institutionem decernit. *c* Deindè coràm superiore ad adipiscendum beneficium agitur, cùm Ordinarius Clericum qui eidem præsentationem exhibuit, instituere recusâvit, *d* falsâ fide per Clericum quòd Epis-

a Extr. de Jure-Patronat. c.22. & c. 27. Constit. Prov. tit. eod.c.1. & ibi Lynw.

b Constit. Prov. eod.c.per nostram. & ibi Lynw. in v. non tenere in fine.

c Cust. Norm. c.112.

d Constit.nov. c.95.

Episcopus recusavit, & quòd viginti octo dies lapsi sunt à tempore quo præsentationem exhibuit, quo in casu qui Jurisdictioni Archiepiscopali præest Rescriptum quod Duplex Querela dicitur Ordinario emittit, quo monet ut intra certum tempus Clericum præsentatum admittat, vel compareat & ostendat rationabilem causam quare ob ejus negligentiam jus *e* instituendi devolvi non debeat; & si in die præstituto nec Episcopus, nec ejus Procurator compareat, Judex superior jus instituendi ad se devolutum pronuntiat, & Clericum instituendum decernit. Quod si Episcopus comparuerit, & causas sufficientes, utpotè quod Ecclesia fuerit plena, vel præsentatus criminosus aut inhabilis, allegaverit & probaverit, ferenda est sententia pro Episcopo, vel si defecerit in probatione contra eundem. Denique ad recuperandum beneficium agitur, cùm quis se de *f* beneficii possessione violentèr ejectum apud judicem conqueritur, de quo cum Judici constiterit spoliatum antè omnia *g* restituendum decernet, & ut ejectus vel spoliatus naturalem possessionem recipiat, & *h* fructus non tantùm à violento possessore perceptos, sed etiam qui à veteri possessore verisimilitèr percipi potuissent, recuperet.

e Extr. de suppl. negligentia Prælat.

f Extr. de restitut. spoliatorum.

g Caus. 2. q. 2. c. omnes & seq. caus. 3. q. 1. c. Reintegrand.

h Extr. de Restitutione spol. c. Gravis.

SECT.

SECT. III.

De Judicio Acquisitionis fructuum Beneficii.

Judicium Acquisitionis fructuum Beneficii est, cùm de fructibus ad Beneficium pertinentibus disceptatur; utpotè de fructibus tempore vacationis perceptis, vel post incumbentiam, de Synodalibus, Procurationibus, Decimis, Oblationibus, Mortuariis & similibus, pro quorum detentione aliquando Exemptio, aliquando Præscriptio prætenditur.

DE fructibus & commodis Beneficiorum plures sunt Litium causæ, & primo si fructus vacationis tempore percepti detenti fuerint, condici possunt *a* ex Lege quâ proximo incumbenti conceduntur. Deindè si Rectores aut Vicarii Synodalia vel Procurationes persolvere differant, conveniri possunt in causâ subtractionis *b* Synodalium vel Procurationum. Sed & si Parochiani *c* decimas, Oblationes, Obventiones, Mortuaria aut alia jura debita detinuerint, agi potest contra eosdem in causis subtractiònum Decimarum, Oblationum aut Reliquorum. Quæ causæ etiam statutis confirmantur; quibus ordinatum, quod si quis *d* fruges prædiales priusquam decimas exposuerit ipse asportaverit, in triplici

a 22 H.8. c.11.

b Extr. de off. ordin.c. conquerente, & de censibus, c. cum Apostolus.

c Extr. de decimis, Constit. Prov. eod. tit. Rebuff. tract. de decimis. q.9. plene.

d 2 Ed.6. c.13.

triplici valore & in expensis a Judice Ecclesiastico condemnetur. Item quòd si quis decimas *e* personales persolvere renuat, quòd licebit Ordinario eum convenire, & de Lucro quod acquisivit examinare quocunque modo præterquam delatione juramenti corporalis. Et *f* si quis in causâ decimarum à sententiâ definitivâ appellaverit, Judex rationabiles expensas alteri parti adjudicabit, & ad solvendum compellet, receptâ ab alterâ parte cautione, quòd easdem restituet casu quo in causa appellationis contra ipsum pronuntiatum fuerit. Denique statutum est etiam *g* quòd tàm in causis Decimarum quàm Oblationum & similium Ordinarius delinquentes non solum solvere & præstare censuris Ecclesiasticis compellat, sed etiam si contumaces perstiterint, auxilium Justitiariorum implorare possit, qui eos in carcerem conjiciant quousque sufficienter fidejusserint de præstando debitam obedientiam mandatis Judicis Ecclesiastici.

e Cap. eod.

f 32 H.8.c.7.

g 27 H.8.c.20.

SECT.

SECT. IV.

De Judicio circa Successionem in bonis defunctorum.

Judicium circa Successionem in bonis defunctorum est, cùm agitur de Testamento sive ultimâ voluntate defuncti. Vel de Legatis in testamento relictis, vel cùm de bonorum Administratione controvertitur.

SIcut Jus Ecclesiasticum de Testamentis & bonis defunctorum disponit, ita *a* Judicia Ecclesiastica de iisdem decernunt. Et primò de testamento *b* probando agitur, cùm is qui Executor institutus est, ultrò vocatis Liberis & consanguineis proximis in specie, aliisque quibuscunque in genere, aut ad promotionem liberorum, vel consanguineorum quorum interest, super veritate testamenti testes aliasque probationes Legitimas in Curiâ producit, secundum quas Testamentum conditum vel non conditum pronunciatur. Deinde si quis *c* impedimento fuerit quo minus inventaria conficiantur, vel testamenta defunctorum adimpleantur, is cujus interest potest implorare officium Judicis, ut probatis præmissis pronuntiet delinquentem incidisse in sententiam Excommunicationis à quâ non absolvetur priusquam satisfecerit.

a 21 H.8.c.5.in fine.
b C. eod.Glanv. l.7.c.7. Bract.in lib.2.c.26.
c Constit. Prov. de donat.c.unic. Lynw. ad Constit.statutum de Testam.verb. Ecclesiast.Libert.Constit. Prov. de immunitate Ecclesiæ c.Accidit.§. quidam etiam.

Tertiò

d Extr. de Testam. c. si Hæredes.

Tertiò in *d* causa Legati agitur, cum is, cui aliquid in testamento defuncti relictum est, contra Executorem qui bonis se immiscuit, litem movet ut Legatum consequatur.

e 21 H. 8. c. 3.

Quartò de *e* Administratione bonorum defuncti controvertitur, cùm uxor vel aliquis ex liberis seu consanguineis de administratione obtinendâ contendunt, & causas pro se exponunt secundùm quas Judex decernit.

f Constit. Prov. de Testamentis, c. statutum, v. non permittunt. & v. Inhibemus & c. eod. v. effectum & ibi Lynw.

Quintò in causâ *f* temerariæ Administrationis aliquis conveniri potest, cùm sinè Judicis autoritate in bonis defuncti se intromittit, ex quo pronuntiandus est in sententiam Excommunicationis incidisse.

g 28 H. 8. c. 5. in fine. Othob. Constit. de. execut. testament. Lynw. ad c. statutum de testamentis.

Sextò *g* ad exhibendum inventarium & ad reddendum Computum agitur, cùm Executor vel Administrator bonorum defuncti, ad instantiam Legatarii, consanguinei, creditoris, vel alterius, cujus interest, ad inventarium & computum vigore juramenti interponendum, & si requisitum fuerit, per testes & instrumenta justificandum convenitur; ut, si quid supersit, debita & Legata solvantur, aut portiones Liberis & consanguineis allocentur.

SECT.

SECT. V.

De Judicio circà Contractus Ecclesiasticos, & de Judicio Contractus circa Beneficium.

Judicium circà Contractus Ecclesiasticos est, quod de Contractu aliquo Ecclesiastico instituitur. Estque vel de Contractu circà Beneficium, vel de Contractu circà fructus Beneficii, vel de Contractu Conjugali. Judicium Contractus circà Beneficium est, cùm de Compositione agitur, vel de Permutatione contenditur.

UT pauciores sunt Contractus Ecclesiastici, ita de Contractibus pauciora sunt Judicia. Quædam tamen habentur, & primùm de Contractu circà Beneficium agitur, cùm de *a* Compositione litigatur. Utpotè cùm Rector à Vicario vel Vicarius à Rectore id quod ex compositione debetur, detrahere molitur. Deindè occasione *b* Permutationis Beneficiorum lis movetur, cùm is qui alteri Beneficium cessit ut in jus ejusdem in alio Beneficio succederet, deceptus agit ne Beneficium suum alteri conferatur, vel ut ad proprium Beneficium redeat & restituatur.

a Rebuff. de decimis q. 13. nu. 16. & seq.

b Clement. de Rerum permutat. c. unic. Rebuff. in praxi Benef. de permutat. nu. 13. & seq.

SECT.

SECT. VI.

De Judicio Contractus circa fructus Beneficii.

Judicium Contractus circà fructus Beneficij est, cùm de Sequestratione vel Locatione Beneficij agitur.

PRæter Judicia de Contractibus quæ ipsa Beneficia concernunt, alia sunt de Contractibus circà fructus Beneficiorum, ut cùm occasione *a* Sequestrationis lis intentatur, ut is qui virtute Sequestrationis Beneficij fructus percepit, eorundem rationem reddere compellatur. Item cùm is qui fructus Beneficij *b* conduxit, agit ut ijsdem frui liceat; vel is qui locavit, ut mercedem habeat.

a Extr. de sequestrat. Constit. Prov. eod.

b Extr. de locato & conducto c. vestra & seq. Athon. ad Constit. ne Ecclesia ultra qninquennium v. ultra. § Juxta illud quæritur.

SECT.

SECT. VII.

De Judicio circa Contractum conjugalem.

Judicium circà Contractum Conjugalem est, in quo ad Matrimonium Constituendum, Restituendum, vel ad Dirimendum agitur.

IN causis Matrimonialibus ex quo in hujusmodi Contractibus salus animæ periclitatur, præcipuè Ecclesiæ Judicium adhibetur. Et primo ad Matrimonium constituendum agitur, cùm *a* post Sponsalia vel contractum Matrimonialem aliquis litem instituit, ut secundùm Contractum in facie Ecclesiæ nuptiæ celebrentur.

a Extr. de sponsal. c. ex Literis, c. cum Iocum, & c. cum Apostolica.

Item aliquando agitur ad *b* publicandum Matrimonium, cùm partes quæ clam Matrimonium contraxerunt, vocatis ijs quorum interesse potuit in Judicio probant, ut pro Matrimonio Coutracto sententiam consequantur.

b Lanc. Instit. de clandest. desponsat in fine

Tertiò si Matrimonium fuerit in facie Ecclesiæ solennizatum, & mulier recesserit à viro, vel vir ab uxore diverterit, agitur in causâ *c* Restitutionis obsequiorum Conjugalium.

c Extr. de Restitut. spoliat. c ex transmissa.

Quartò contrà Matrimonium Judicium instituitur in caurâ *d* Jactitationis Matrimonij, cum quis affirmaverit se cum aliquâ Matrimonium

d L. Diffamari. C. de ingenuis manumissis.

O

nium contraxisse, ut in contrarium pronuntietur, & ei qui jactitavit silentium imponatur; quod si justificare voluerit, causa Jactitationis in causam Matrimonialem transit.

Quintò contrà Matrimonium etiam intentatur causa Nullitatis Matrimonij, ut Matrimonium inter aliquos de facto contractum ob *e* defectum consensus ratione minoris ætatis, *f* erroris, *g* metus, vel ob *h* præ-contractum cum alio, vel ob *i* impotentiam, vel impedimentum *k* consanguinitatis vel affinitatis nullum declaretur.

Sextò contrà Matrimonium agitur in causâ *l* Divortij propter adulterium ad separationem à mensâ & thoro, in quâ ex solâ *m* confessione partium absque alijs Probationibus sententia non est ferenda, nec priusquàm pars quæ sententiam petit, *n* cautionem sufficientem interponat, quòd ad aliud Matrimonium, dùm vivit pars contrà quam Divortium obtinuit, non convolabit.

e Extr. de desponsat. in pub.
f Caus. 29. q. 1.
g Extr. de sponsal. c. cum locum.
h Extr. eod. c. si inter.
i Extr. de frigidis.
k Caus. 35. q. 5. per totum. extr. de consang. & aff.
l Extr. de Divortijs.
m Constit. nov. c. 105.
n Constit. nov. 107.

SECT.

SECT. VIII.

De Judicio circa Delictum, & de Judicio Ecclesiasticum, Delicti contra Pietatem.

Judicium Delicti Ecclestastici est in quo queritur de Delicto contrà Jus Ecclesiasticum commisso, utpotè de Delicto contrà Pietatem, contrà Charitatem, aut contrà Officium Ecclesiasticum.

Judicium Delicti contrà Pietatem est, in quo queritur de Delicto quo Religio violatur, veluti de Apostasiâ, Heresi, Schismate, & reliquis.

CRimen vel Delictum Ecclesiasticum in Judicium deducitur, vel Promotione partis, vel Inquisitione Judicis. Promotio partis est cùm quis aliquem de crimine *a* accusat. *b* Inquisitio Judicis est, cùm ex officio mero Judex delinquentes prosequitur. Estque vel *c* specialis, cùm ex probabili famâ vel hominum fide dignorum relatione judex de certo aliquo Delicto inquirit; vel *d* generalis, cum in Visitatione Oeconomis alijsque personis adjunctis, qui testes Synodales dicuntur, jurejurando astrictis quælibet crimina *f* denuntiandi officium imponit, & posteà detectiones in scriptis exigit. Cum verò fama duntaxat criminis probata est, vel quis à personis juratis denuntiatus, *g* Purgatiti Canonica parti

a Extr. de accusat & inquisitionibus Constit Prov.eod.tit.
b Extr. eod. & Prov. eod.
c Extr. eod. c. qualiter.
d Extr. eod. c. sicut.
f Extr.de accusat & de nunt. Prov. eod.
g Ext.de purgatione Canonica per totum.Constit.prov.eod.tit.

reæ indicitur, id est terminus ei statuitur, in quo cum ipse juramentum de *h* innocentia præstet, tùm alij, arbitrio Judicis nominandi, de credulitate, quòd verum juramentum præstitit. Quòd si quis in Purgatione defecit, vel verè convictus sit, pro qualitate delicti pœnâ debitâ plectendus est.

Et primò quod ad Delicta attinet quæ contrà Religionem admittuntur. Qui de Apostasi *k* vel Hæresi convictus fuerit secundùm Canones Excommunicationis sententiâ innodandus est. Et sæculari potestati tradendus, & si Clericus sit, sacris etiam Ordinibus exuendus est.

Secundùm *l* statutum de crimine Hæreseos convictus tenetur Hæresin abjurare & pœnitentiam peragere proùt Ordinario visum fuerit; quòd si abjurare renuat, aut post abjurationem in Hæresin relapsus fuerit, sæculari potestati tradetur, & brevi Regio de Hæretico comburendo impetrato publicè comburetur. Iisdem pœnis Excommunicationis scilicet & Degradationis Schismatici afficiendi sunt; quod etiam *m* statuto congruit, quo ordinatum, quòd si quis Ecclesiasticum Beneficium habens, aliquid affirmaverit aut defenderit contrarium Articulis Religionis, & citatus ab Ordinario in errore perstiterit, aut post abnegationem erroris in eundem inciderit, à Beneficio penitùs amoveatur.

n Inconformitatis etiam Rei ijsdem pœnis sunt obnoxij. Quinetiam *o* Blasphemi, *p* Perjuri, *q* Sacrilegi excommunicandi, Publicæ Pœnitentiæ subjiciendi & ad satisfactionem cogendi sunt; & si Clerici fuerint, à Beneficijs

h Extr. eod c. Quoties Constit. Prov. eod. tit. c. Item licet & ibi Lynw.

i Extr. eod. c. cum Manconella. Lynw. ad c. Presbyteri de Jurejurando § ult. v. Nequiverint.

k Extr. de Apostatis & hæreticis.

l 25 H. 8. c. 14.

m 13. Eliz c. 12.

n 1. Eliz. c. 2. Constit. nov. c. 4. 6. 7. 8.

o Extr. de Maledicis. c. 2.

p Caus. 22. q. 1. c. ult. 5. Eliz. c. 9.

q Caus. 17. q. 4. c. 5. ext. de foro comp. c. conquest. Lynw. ad c. 1. de immunit. Ecclesiæ. v. omnibus pœnis. & ad c. 2. eod. v. excommunicati.

ficijs suspendendi. Et quod ad *r* Simoniam spectat, si quis Symoniacè ordinatus est, tam is qui ordinatus, quàm qui ad ordinem Promovit, est deponendus. Si quis Symoniacè Beneficium adeptus, ejus institutio irrita censenda est, & tam is qui contulit quàm is qui recepit Excommunicationis sententiæ subjiciendi sunt. Quod etiam statuto consentaneum, quo inactitatum, quòd *f* si quis alicui Beneficium aliquod Ecclesiasticum pro pecuniâ vel mercede contulerit, admissio ejusdem irrita sit & inanis. Et quòd licebit Regiæ Majestati ad hujusmodi Beneficium Clericum præsentare; & quòd is, qui Symoniacè promotus est, ad hoc Beneficium retinendum inhabilis judicetur. Qui verò pro mercede aliquem ad Beneficium admittit, ad duplum valoris annui ejusdem Beneficij teneatur. Et qui ob pretium resignaverit, ad duplum ejus quod accepit condemnetur, præter pœnas Ecclesiastico jure præstitutas, quæ etiam contra eundem executioni demandari possunt. Pœna *t* Prophanationis, cum loca sacra indebitè tractentur vel destruantur, secundùm Canones est vel Excommunicatio vel pœna Anathematis.

r Extr. de Simonia, Constit. Prov. eod. tit. c. Null.

f 31 Eliz. 16.

t Extr. de immunitat. Eccles. c. cum Ecclesiæ.

Statutis etiam cavetur, quòd *u* qui divina officia peragenti vel concionem habenti molestus fuerit, præter pœnas Jure Ecclesiastico infligendas, per tres menses incarceretur. Item *x* quòd si quis in Ecclesia vel Cœemterio rixatus fuerit aut objurgaverit, si Laicus fuerit, ab ingressu Ecclesiæ suspendatur; si Clericus, ab executione officij quamdiu Ordinario visum fuerit.

u 1. Mariæ sess. 2. c. 3. 1. Eliz. c. 2.

x 5. & 6. Ed. 6. c. 4.

Si verò alium percusserit, vel in alium violentas manus injecerit, ipso facto Excommunicatus habeatur. Consimili *y* Ordinatione prospectum, quòd liceat omnibus qui Jurisdictionem Ecclesiasticam obtinent inquirere de singulis qui dies jejunijs & divinis officijs destinatos non observaverint, & punire delinquentes censuris Ecclesiasticis, & pœnitentiam ijsdem injungere prout visum fuerit.

y 5 & 6 Ed. 6. c. 3.

Item si Ecclesiæ dilapidentur & in ruinam dilabantur *z* ad reparationem earundem qui ad id tenentur, arbitrio Judicis compellendi sunt.

z Constit. Prov. de offic. Archidiac. c. ult. & ibi Lynw. v. sub pœna. Constit. de Ecclesiis adific. c. statuimus. & ibi Lynw. v. Inquisitio.

a Violatores etiam libertatum & privilegiorum Ecclesiasticorum sententiam Excommunicationis ipso facto incurrunt, & Universitates Interdicto Ecclesiastico subjiciuntur.

a Caus 17. q. 3. c. miror. & seq. extr. de Immunit. Ecclesiæ & Prov. c. eod

b Ob Defectus etiam in divinis officijs frequentandis præter pœnam duodecem denariorum pro absentiâ quâlibet vice irrogandam, præcipitur etiam ijs qui Ecclesiasticæ Jurisdictioni præsunt eos qui negligunt ad Ecclesias Parochiales aut capellas usitatas quolibet die Dominico & festo accedere, & ibi per totum tempus divinorum & concionis habendæ cum reverentiâ permanere, per censuras Ecclesiasticas corrigere & coërcere. Denique contra eos qui decimas aut alia propter divina officia debita detinuerint, tanquam contra delinquentes criminaliter procedi potest, & coërcitio Ecclesiastica exerceri.

b 1. Eliz c. 2. 5. & 6. Ed. 6. c. 1.

SECT.

SECT. IX.

De Judicio Delicti contra Charitatem.

Judicium Delicti contra Charitatem est quod instituitur ad puniendum Incontinentiam, Ebrietatem, Usurariam pravitatem, Calumniam & similia.

PRæter Judicia quæ instituta sunt de Delictis contra Pietatem, alia sunt in quibus agitur ad coërcendum Delicta contra Charitatem. Et primò *a* Incontinentiæ crimini Publica pœnitentia præstituta est, quæ pro qualitate Delicti, fornicationis scilicet, adulterij, vel incestus, leviùs vel graviùs imponitur. Excommunicatione etiam vel alijs pœnis aliquando coërcetur. *b* Lenocinium quoque eâdem pœnâ, quâ crimen cui assistit est plectendum.

Ebrietatis rei arbitrio Judicis puniendi sunt; & *c* Usurariæ pravitatis convicti Excommunicationi subjiciendi sunt quousque satisfecerint, vel de restitutione faciendâ cautionem interposuerint.

Calumniæ vel diffamationis crimen quandoque Excommunicationis sententiâ, quandoque reclamatione verborum vindicatur. Atque hæc omnia cùm à *e* Clericis committuntur graviùs puniuntur: Qui etiam si in ijs delinquunt quæ ad decorum Ordinis spectant, pro modo

a Abbas. & D. D. ad c. ut cleric. extr. de vita & honest. Cler.

b l. Auxilium d. de minor. Lynw. ad c. Item licet de purgat. Canon. v. simili crimine.

c Extr. de usuris 37. H. 8. c. 9. *d* Constit. Provin. de sententia excommunicationis. c. 1. v. malitiosè crimen.

e Extr. de vita & honest. clericorum. Constit. Prov. eod.

do delicti, suspensione, vel deprivatione puniendi sunt.

f Irregulares verò nec ad Ordines promoveri, nec in susceptis Ordinibus administrare permittendi sunt; & *g* Incorrigibiles post depositionem & Excommunicationem, sæculari potestati tradendi sunt.

f Lynw ad c. Inpr. de tempor ordinand. v. irregulares
g Idem ad c. statuimus de pœnis. v. adjudices.

SECT. X.

De Judicio Delicti contra Officium Ecclesiasticum.

Judicium Delicti contra Officium Ecclesiasticum est in quo quæritur de Delictis contrà Officium commissis.

Delictis etiam quæ contrà Officium sunt admissa in Judicio Ecclesiastico pœnæ irrogantur. Et primo si Prælati in ijs peccent quæ ad solicitudinem pastoralem pertinent, ut si *a* alienos subditos ad ordines promoveant; Si extrà *b* statuta tempora aliquem ad Sacros Ordines admittant, à potestate conferendi ordines à superiore suspendendi sunt. Item si aliquem ordinaverint qui *c* titulum Canonicum non habet, cogendi sunt eidem de omnibus necessarijs providere, donec ad Beneficium aliquod Ecclesiasticum promotus fuerit, vel ab Archiepiscopo assistente alio

a De tempor. ordinand. in 6. c. 2.
b Extr. eod. c. cum quidam.
c Extr. de Præbendis c. cum Episcopus. Constit. nov. c. 33.

Episcopo

Episcopo à potestate ordinandi per unum annum suspendendi sunt, & sic in similibus.

Deindè quòd ad Delicta quæ circa animarum curam committuntur attinet, si quis, ubi divina peragere tenetur, omninò renuit, in causâ subtractionis divinorum conveniri potest. Item pro *k* omissione divinorum & indebitâ executione eorundem pœnis in Canonibus præstitutis coërcendus est. Et ad tuendum ordinem & ritus præscriptos, statuto cautum, *l* quòd si quis Rector aut Vicarius cujus officio incumbit preces publicas legere, aut Sacramenta ministrare, peragere recusaverit, prout in Liturgiâ Præscriptum est; præter pœnas incarcerationis aliasque statuto sancitas; omnes Archiepiscopi, Episcopi, aliique Jurisdictionem Ecclesiasticam exercentes plenam potestatem habeant per censuras Ecclesiasticas delinquentes corrigere, punire, & reformare. Præterea Constitutionibus Provincialibus ordinatum est, quod si Rector aut Vicarius officium in *m* Cathechizando neglexerit, post monitionem, primo suspensionis, deinde Excommunicationis sententiam subeat; si *n* absque bannis vel Licentiâ inter aliquos matrimonium solennizaverit, per triennium ab officio ipso facto, si *o* infantes baptizare, vel mortuos sepelire, per tres menses suspendatur. Si in *p* privatis ædibus extra casum necessitatis sacram Communionem exhibuerit, pro primâ vice, suspensionis, pro secundâ excommunicationis sententiâ, innodetur. Alia Ordinarij arbitrio relinquuntur. Prætereà si quis non resideat, ei terminus à Judice statuendus est infra quem ad

k Extr. de Celebrat. missarum c. Dolentis.

l Eliz. c. 2.

m Constit. nov. c. 59.

n Constit. nov. 62. & 63.

o Constit. nov. 68. 69.

p Constit. 71.

d Extr. de clericis non resident. c. Relatum. & c. ex parte.

ad beneficium revertatur, quo elapso, si omninò sine causâ rationabili sui copiam non faciat, beneficio privari potest.

e 21 H. 8. c. 13. Statutis etiam ordinatum, ut qui *e* beneficio ultrà spatium unius mensis continuum vel duorum mensium diversis temporibus in eodem anno absuerit, nec in alio beneficio resederit pro quolibet defectu decem libris mulctetur.

f 13 Eliz. c. 20. Item quòd si quis *f* beneficium curatum locaverit, & ultra octoginta dies in uno anno se absentaverit, locatio fit irrita, & incumbens fructus unius anni amittat, inter pauperes per Ordinarium distribuendos.

Itèm si quis partem Ecclesiæ quæ ab ipso reficienda est, vel domicilia ad beneficium pertinentia in ruinam vergere patiatur, Judicium *g* dilapidationis instituitur, quo post monitionem per sequestrationem fructuum ad reparationem compellendus est. Vel si defunctus fuerit, contra Executorem, vel alium qui successerit in bonis, ad eundem finem lis intentatur. De quâ causâ etiam *h* statuto ordinatum, ut actus in fraudem eorum, qui in beneficijs succedunt, gesti, irriti sint & inanes; & quod *i* pecuniæ recuperatæ in reparationem ædificiorum impendantur.

g Constit. Prov. c. de offic. Archid. c. ult.

h 13 Eliz. c. 10.

i 14 Eliz. c. 11.

DE-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII
TEMPORALIS
SECUNDUM
CONSUETUDINES
Feudales & Normannicas.

INDEX CAPITUM.

PARS PRIMA.

PARS

PARS SECUNDA.

PARS

PARS TERTIA.

PARS QUARTA.

DE-

DESCRIPTIO
JURIS & JUDICII TEMPORALIS SECUNDÙM CONSUETUDINES Feudales & Normannicas.

PARS PRIMA.

SECT. I.

De Jure Temporali.

Jus Temporale est quod in Communione seculari secundum Consuetudines & Leges temporales observatur. Communio secularis est quæ bona hujus vitæ respicit, & Fidelitate & Pace

 sustinetur.

sustinetur. Fidelitas est obligatio, ex quâ ob protectionem subditi dominis pro viribus auxilium debent, Pax est vinculum quo tenentur subditi se invicem non lædere. Consuetudines sunt mores & usus antiquitùs recepti. Leges sunt jura scripta, publicâ autoritate promulgata. Quæ primùm circa personas, res & officia temporalia in genere, deindè circa negotia temporalia in specie versantur.

POstquam in Imperio Religio Christiana adolevit, unâ cum Republicâ crevit Ecclesia, & pro cujusque diverso fine distincta etiam communio introducta est, secularis scilicet, & sacra. E quibus, communio secularis hujus vitæ bona respicit, & Fidelitate & Pace sustinetur. Nam cùm de Jure Romano inter Magistratus & subditos, Reipublicæ tantum intuitu obligatio intercederet, postquam exemplo Regum Longobardorum Imperatores Romani terras in feudum concesserunt inter dominos & vasallos ob beneficium ipsis ac familiæ datum arctius vinculum constituebatur, undè pro obedientiâ quam generalitèr subditi majoribus debent introducta est *a* Fidelitas, quâ vasalli ad ea omnia præstanda, quæ ad dominorum dignitatem, incolumitatem, aut commodum spectant devoto quasi affectu se astringunt. Deindè post fidelitatem domino debitam præcipuè requiritur observatio *b* Pacis, quâ subditi & vasalli tenentur sese erga alios innocuos gerere: atque ad hæc tuenda, ea quæ sunt juris naturalis omnino conveniunt, & ea quæ sunt Juris gentiũ propemodum inserviunt. Sed

a Feud. l. 2. tit. 6. 7.

b l. 2. tit. 27.

Sed & multa præterea ab institutis civilibus Reipublicæ Romanæ aliena comperta sunt, quæ cujusque regni moribus & legibus constituuntur: ita sub imperio Romano antiquissimæ fuerunt *c* Consuetudines Mediolanenses, sivè usus qui in libris feudorum referuntur. Deinde leges fuerunt quæ ab *d* Imperatoribus Lothario, Frederico & alijs cum consilio Episcoporum, Ducum, Marchionum, Comitum etiam & Palatinorum, Judicum, & aliorum Procerum edebantur, in quibus si aliquid defuit, ad jus civile recurrere fas erat. Nam etsi *e* Leges Romanæ non adeò vim suam extendunt ut usus vincant aut mores, Peritus tamen legum, sicubi casus emerserit qui Consuetudine feudi non sit comprehensus, absque calumniâ Lege scripta uti potest. Iisdem regulis, Consuetudinis scilicet & Legis, Jus Normannorum continetur, in cujus descriptione *f* consuetudo dicitur quòd antiquitùs à Principibus approbatum & à Populo observatum est. Leges sive jus scriptum sunt *g* statuta quæ *h* Duces cum consilio Prælatorum, Baronum, & Burgensium condiderunt. Atque hæ consuetudines scilicet & Leges primùm ad Personas, res & officia temporalia in genere; deindè ad negotia temporalia in specie referuntur.

c Feud. l. 1. 2.

d Feud. l. 2. tit. 52. & tit. 55.

e Feud. l. 2. tit. 1.

f Cust. c. 11.

g Præfat. Cust. Gallic.

h Comment ad Prologum Cust.

SECT. II.

De Personis temporalibus, & de Domino supremo.

Personæ temporales sunt qui in communione temporali versantur. E quibus alius Dominus supremus est, alij Domini intermedij sunt, alij Plebem temporalem constituunt. Dominus supremus Rex est, qui intra Regnum in rebus temporalibus summam potestatem habet.

SEcundùm consuetudinem feudorum, expulsis Regibus Longobardorum, *a* Imperator supremus Dominus erat, utpote qui *b* supremam Jurisdictionem vel potestatem habuit, nimirum ferendi Leges, statuendi de moneta, nec non cognoscendi de causis Capitalibus quòd Jus gladij dicitur, & similia. Fidelitas verò quæ isti debetur à Feudistis *c* Ligeantia dicitur, & quotquot intra imperium degunt Ligij appellantur, qui non solum propter res sed etiam propter personas & eorum protectionem domino supremo obligantur.

De Consuetudine Normanniæ, Dux sive Rex, postquam Ducatus Regiæ coronæ unitus erat, Dominus supremus existit, *d* qui totius Ducatûs tam Principatum quam dignitatem obtinet, *e* qui solus habet plenam Jurisdictionem, *f* ad quem etiam omnis potestas monetæ pertinet, item de mensuris & pon-

a Feud. l. 2. t. 55.

b Class. ad Consuet. Burg. § des Jus fuis.

c Duar. ad Consuetud. c. 4. nu. 6.

d Cust. c. 12.

e ibid.

f Cust. c. 13. & 14.

ponderibus statuere, pro abundantia vel caritate pretium rebus imponere. *g* Unde etiam omnes homines totius provinciæ ipsi Ligeantiam debent, ex quo ei tenentur contra omnes qui vivere possunt & mori in suis personis consilium & auxilium præbere. Et ei tenentur omnes Residentes Provinciæ Fidelitatem facere & servare, id est se ei innocuos in omnibus & fideles exhibere, nec aliquod incommodum ipsi procurare, nec ejus manifestis inimicis contra ipsum consilium vel auxilium dare.

g Cust. 13. & 14.

SECT. III.

De Dominis intermedijs.

Domini intermedij sunt qui sub Domino supremo supra alios in temporalibus potestatem habent, Iique vel Illustres ut Prælati & proceres regni, qui ampliorem, vel Nobiles ut Domini alij, qui Jurisdictionem angustiorem habent.

SUb Imperatore in Imperio Romano alij *a* Domini erant superioris ordinis ut Archiepiscopi & Episcopi, necnon Duces, Marchiones, & Comites qui Capitanei vel majores valvasores insigniti sunt, qui cum dignitate Jurisdictionem majorem obtinebant, aliquando supremam, ut plurimum

a Fend. l. 1. tit. 1.

mediam prout à feudiſtis appellatur, ad quam ſpectat de cauſis civilibus & criminalibus, quæ Capitales non ſunt, cognoſcere. Alij erant ordinis inferioris ut Regis valvaſores vel minores valvaſores qui *c* Juriſdictionem infimam habuerunt, ex qua de cauſis pecuniarijs minoribus cognoſcere, delinquentes capere, & levioribus ſupplicijs coercere potuerunt.

b Claſſ. ubi ſupra.

c ibid.

Sub Duce Normanniæ itidem *d* alij Domini Juriſdictionem ſupremam à Principe conceſſam habent, ex qua cognoſcere poſſunt de omnibus cauſis tam civilibus quam criminalibus quæ in eorem territorijs contingunt, & de ijſdem juſtitiam facere, præterquam de cauſis quæ Ducis dignitatem concernunt. *e* Alij mediam & infimam Juriſdictionem obtinent qui cauſas circa hæreditamenta contingentes inter ipſos & vaſallos ſuos, & controverſias circa res mobiles inter alios qui intra eorum territoria degunt judicandi poteſtatem habent. *f* Iidem in ſuis villis menſuras potus & bladorum poſſunt capere, & ſi falſas invenerint emendare, antequam Juſticiarius Principis ijs manum apposuerit.

d *Le ſtile de proceder en pays de Normandie de Haults justice.*

e ibid.

f Cuſt. c. 16.

SECT.

SECT. IV.

De Plebe temporali.

Plebs temporalis sunt homines qui sub Dominis alijs sine autoritate degunt, è quibus alij speciali ratione ad Dominos referuntur quòd sub ijs feuda tenent, alij generali tantùm respectu, quòd intra eorum territoria constituti eorum Jurisdictioni subjiciuntur.

IN Libris Feudorum vasalli infimi ordinis qui nec dignitatem nec Jurisdictionem aliquam feudum tamen obtinebant, *a* valvasores minimi & *b* valvasini appellabantur, qui verò feuda non habuerunt sed in villis Dominorum degebant quoad Jurisdictionem subditi simplicitèr habebantur.

De Consuetudine Normanniæ terras habentes, *c* homines & tenentes, reliqui, incolæ sive *d* Residentes & vicini nuncupati sunt.

a Feud. l. 1. tit. 7. & 15.
b Feud. l. 2. tit. 10.
c Cust. c. 12. & 83.
d Cust. c. 14.

SECT. V.

De Rebus temporalibus, & de Dominico temporali.

Res temporales sunt quæ temporalibus usibus deserviunt, Eæque aut immobiles ut Prædia & Commoda prædiis annexa, aut mobiles ut pecuniæ, & bona. E quibus præcipuè spectantur quæ dominicum temporale, feudum nobile vel feudum ignobile constituunt. Dominicum temporale sunt possessiones & jura quæ ad Dominum supremum pertinent.

CUM de Jure Civili res immobiles perindè ac res mobiles in pleno dominio essent, ut dominus de iis pro arbitrio disponere possit, usibus feudorum introductum est, ut alia in pleno dominio, alia sub titulo utilis dominii haberentur: prioris generis erat *a* Allodium, id est, possessiones & jura quæ ita tenebantur ut pro iis neque gratia neque merces neque opera ulla deberetur: Posterioris erat *b* feudum quod ex benevolentia ita dabatur alicui ut proprietas rei penès dantem remaneret, usus fructus ad accipientem ejusque hæredes pertinerent, ad hoc, ut ille & ejus hæredes domino fidelitèr servirent. Præter hæc ad Communionem temporalem pertinent res etiam mobiles, ut pecunia, animalia, & similia, quæ Juris temporalis dispositioni permittuntur.

a Hotoman. in v. Allodium.

b Feud. l. 2. tit. 23

mittuntur. De Consuetudine Normanniæ etiam possessiones in Immobiles & mobiles distinguuntur, & immobilis est *c* feodum sive hæreditas quæ ab aliquò possessa de loco in locum transmoveri non potest. Mobilis est quæ de loco in locum potest trasnmoveri, & vulgariter Catallum nuncupatur. *c* Cust. c. 87. & 92.

Ad Dominicum temporale quod attinet, in libris Feudorum inter alia comprehendit Palatia in civitatibus consueta, vias publicas, flumina navigabilia, vectigalia, piscationum & venationum reditus, bona condemnatorum & proscriptorum, mulctarum pœnarumque compendia, & similia, quorum pleraque Jurisdictionem comitantur. Feud. l. 2. tit. 56.

De Consuetudine Normanniæ præter possessiones Ducis proprias ad ejus dominicum spectant Thesaurus quocunque loco inventus, Cust. c. 18. Res vaivæ sive derelictæ, quas, cum inveniuntur, nemo vendicat, veriscum sive wreccum quod mare ad terram projicit, pro qualitate delicti terræ seu feoda damnatorum, & forisfacturæ bonorum mobilium. Cust. c. 19. Cust. c. 17. & 21.

SECT.

SECT. VI.

De Feudo Nobili.

Feudum nobile est feudum superius cui alia feuda subjiciuntur, Estque vel amplius, cui jura sive commoda majora competunt; vel angustius, quod jura minora obtinet.

SEcundum usus feudorum feuda alio nobiliora fuere & ampliora, quibus jura quædam regalia, & majora concessa sunt; unde ex iis aliqua *a* Regales dignitates & regalia feuda insigniebantur; & inter hæc habebantur *b* Prædia Archiepiscopis & Episcopis in feudum data, Ducatus, Marchionatus & Comitatus; alia fuerunt etiam nobilia sed minus ampla, quibus privilegia aliqua annexa sunt, ut *c* valvasoriæ majores.

a Feud.l.1.tit.14 & l.2.tit.34.
b L.2.tit. 40. & 10.
c Ibid.

Ita etiam secundum consuetudinem Normanniæ quædam feuda nobiliora sunt, ut quæ *d* Episcopis & Ecclesiis concessa sunt, item *e* Comitatus & Baroniæ; quædam nobilia ut feuda militaria: *f* quæ omnia, prout Principi placuit, jus acquirendi Thesaurum repertum, Res vaivas, veriscum, forisfacturas, & Emendas sive mulctas delinquentibus impositas habere consueverunt.

d Cust.c.32.
e C. 34.
f C.19,20.& 16.

SECT.

SECT. VII.

De Feudo Plebeio.

Feudum plebeium est quod ad personas plebeias pertinet, quod nec alia sub se habet, nec privilegiis ullis gaudet.

INter feudorum Interpretes feudum ignobile sive rusticum habetur quod feudo nobili subjicitur, nec sub se feudum admittit, nec prærogativam aliquam annexam habet, Et de jure antiquo *a* ad Libitum domini tenebatur; ita ut domino, quando voluit, auferre licuerit, nisi vasallus cum illo in exercitu perrexisset, vel aliquod propter feudum dedisset; tunc enim, nisi restituto pretio, auferre non licebat. Et in consuetudinario Normanniæ tale censetur *b* feodum infimum quod in burgis vel civitatibus, vel ruri aut in villis rusticis tenetur. Et quæ sunt generis posterioris, *c* alia clausa, alia communia habentur, clausa sunt quibus seorsim, communia quibus promiscuè cum aliis tenentes utuntur. Nam *d* quædam terræ quodam tempore sunt defensivæ, quodam communes; Defensivæ sive clausæ sunt terræ cultæ, quarum fructus per bestiarum accessus facilè perderentur, sed & terræ vacuæ à medio Martij usq; ad festum sanctæ Crucis in Septembri defenduntur; alio tempore sunt communes, ita ut animalia sine pastore per eas errare possint; exceptis capris, porcis, & animalibus noxiis quæ omni tempore custodiri debent.

a Feud. l. 1. tit. 1. in fine & tit. 7.

b Cust. c. 28. & 53.

c Cust. c. 8.

d Ibid.

SECT. VIII.

De Judicio Delicti temporalis, & de Judicio Delicti contra Fidelitatem.

Officia temporalia sunt munera personalia & realia quæ ob commoda temporalia præstanda sunt à Domino supremo, à Dominis intermedijs, & à Plebe temporali. Officium Domini supremi est inter subditos ea quæ ad Pacem & Justitiam spectant præstare.

Feud.l. 2. t. 27.& tit. 52.

IN communione temporali commoda propter officia constituta sunt. Et primò in Jure feudorum ad officium Imperatoris spectare declaratur, Dignitatem imperij tueri, leges in suo vigore retinere, quibuscunque personis jus suum conservare, & pacem per universas regni partes stabilire.

b Cust. c. 12.

Ita ad *b* Ducem Normanniæ pertinet Patriæ pacem tueri, æquitatis lineâ contentiones singulas terminare, & virgâ Justitiæ populum coërcere.

SECT.

SECT. IX.

De Officio Dominorum inferiorum.

Officia Dominorum inferiorum sunt servitia & auxilia, quæ à Dominis inferioribus Domino supremo pro feudis exhibenda sunt; eaque vel Nobiliora, quæ à Prælatis & Proceribus regni debentur, vel nobilia quæ ab alijs qui etiam feuda nobilia obtinent.

IN libris feudorum etsi non apparet certa servitia & auxilia pro feudis fuisse constituta, *a* pro Nobilium tamen officio habebatur Principem (Guerram, id est, bellum alicui facientem) adjuvare, & ad fælicem regalis numinis expeditionem collationem extraordinariam facere. *a* Feud.l.2.tit. 28. & tit.56.

De Consuetudine verò Normanniæ tam pro nobilioribus quam pro Nobilibus feudis certa servitia instituta sunt, *b* Episcopi autem & aliæ Ecclesiasticæ personæ, quæ terras in puram & perpetuam Eleemosynam concessas habent, ad aliud non tenentur nisi pro Principe orare, & precibus pro ejus salute apud Deum intercedere At, qui *c* Comitatus obtinebant ad Liberam Sergenteriam tenentur, id est obsequium aliquod vel officium honorificum circa personâ Principis *b* Cust. c. 32. *c* Cust. c. 13.

cipis obire, veluti Ensem in die Coronationis præferre, Cubicularij aut alterius officiarij munus sustinere. Deinde *d* Milites qui feuda Loricæ, id est militis Cataphracti, sive Equitis armati obtinent, tenentur ad subsidium terræ, vel cum Princeps ad aliquam Expeditionem proficiscitur per triginta dies cum equis & armis adesse, & eundem comitari. Qui utriusque generis feuda habent, *e* Auxilia etiam Capitalia præstare debent: Quæ sic dicuntur quia Dominis capitalibus sunt reddenda. Quæ tria sunt, primum ad primogenitum filium Domini sui in ordinem militis promovendum; secundum ad Primogenitam Domini filiam maritandam; Tertium ad corpus Domini sui de Prisona redimendum. Primogenitus autem est ille qui Primogenituræ obtinet dignitatem; & idem intelligendum de auxilio maritali; & Redemptionis Auxilium tunc debetur, cùm Domini corpus ex prisona hostium Ducis Normanniæ liberatur.

d Cust. c. 24.

e Cust. c. 35.

SECT.

SECT. X.

De Officiis Plebis temporalis.

Officia Plebis temporalis sunt servitia & onera quæ infimis subvasallis pro feudis incumbunt.

DE Jure feudali etiam *a* Inferiores vasalli cum Dominis in exercitu pergere, vel hostenditias, id est, in hostem pergentibus certa adjutoria præstare consueverunt.

a Feud. l. 2. tit. 40.

Et de Consuetudine Normanniæ qui feuda ignobilia tenent, ad aliquod servitium non nobile obligati sunt. Ita *b* qui Domos in civitatibus habent per Burgagium id est per servitium, aliquid secundum consuetudinem civitatis præstandi; qui prædia rure obtinent, alij per sommagium, id est certam pecuniæ summam sive reditum, alij per Bordagium aut Villenagium, id est per opera servilia, utpote faciendi fœni, stercorandi terram, & ejusmodi, suis feudis potiuntur.

b Cust. c. 28. & c. 58.

DE-

DESCRIPTIO JURIS & JUDICII TEMPORALIS SECUNDUM CONSUETUDINES Feudales & Normannicas.

PARS SECUNDA.

SECT. I.

De Negotiis temporalibus, & de Creatione feudi.

Negotia temporalia sunt quæ circa res temporales oboriuntur, cujusmodi sunt Creatio vel Constitutio feudi, Acquisitio, Contractus, & Delictum temporale. Creatio vel Constitutio

 feudi

feudi est cum aliquod in feudum conceditur Infeudatione, scil. vel Subfeudatione.

AD jus temporale spectant etiam negotia quædam specialia, utpote primùm constitutio vel creatio feudi, quæ fit infeudatione & subfeudatione. Infeudatio est, cum aliquid in feudum primariò conceditur, quòd secundum consuetudines feudales præcipuè *a* ab Imperatore vel Rege fiebat; & *b* Feuda nobiliora sive regalia ab eo solo concedi potuerunt. Secundò etiam à Dominis intermediis feudum concedebatur; *c* Archiepiscopi enim & Episcopi de iis, quæ antiquitùs in feudum dari consueverunt, feudum instituere potuerunt; Item *d* Duces, Marchiones, Comites, & minores valvasores. *e* In feudum autem dari potuerunt Res immobiles, ut res soli, res solo cohærentes, & quæ inter immobilia numerantur. Et modus, quo quis in feuda primùm instituitur, *f* Investitura dicitur; quæ fiebat, cùm hasta, vel aliquid corporeum à Domino feudi se Investituram feudi facere profitente feudatario porrigeretur; *g* sine qua, etiamsi feudum regulariter constitui non potuit, si quis tamen rem aliquam ut feudum per triginta annos possedisset, Præscriptione se tueri potuit. Et tempore Investituræ vasallus juramentum fidelitatis præstare debuit sub hujusmodi forma; *h* Ego Titius juro super sancta Dei Evangelia quod ab hac hora usque ad diem ultimum vitæ meæ ero fidelis tibi contra omnem hominem: & si Dominus esset intermedius, cum hac clausula contra

a Feud. l. 1. tit. 14. & l. 2. tit. 10.
b Gotofr. ad tit. 14.
c Feud. l. 1. tit. 1.
d L. 1. tit. 1.
e Feud. l. 2. tit. 1.
f Feud. l. 2. tit. 1.
g Feud. l. 1. tit. 25. & lib. 2. tit. 26.
h Feud. l. 2. tit. 7.

contra omnem hominem, excepto Imperatore. Subfeudatio vero erat, cum de feudo proprio feuda inferiora constituerentur.

De Consuetudine Normanniæ, quod ad Institutionem feodorum spectat, *i* Quæ à Duce vel Principe instituuntur, Capitalia dicuntur, quòd in capite tenentur. Feoda verò infima quæ ab aliis eriguntur feoda *k* Supposita nuncupantur. Et qui ad feodum nobile admittitur *l* Homagium præstat, id est juramentum hujusmodi suscipit. Ego vester homo devenio ad præstandam vobis fidem contra omnes; quod fit expansis manibus illius qui homagium facit inter manus illius qui homagium recipit. Nemo verò fidelitate alicujus recipere debet nisi salvâ Principis fidelitate.

i Cust. c. 34.
k Ibid.
l Cust. c. 25. & 29.

SECT. II.

De Acquisitione Temporali, & de Acquisitione Feudi.

Acquisitio temporalis est qua res secundum jus temporale acquiruntur; Estque vel feudi, vel juris alicujus in feudo, vel rei alicujus mobilis. Acquisitio feudi est cum feudum ipsum acquiritur, quod fit vel ex donatione, cum quis jus suum in feudo ad alium transfert, vel ex successione quando feudum vacans ad hæredem vel successorem devolvitur.

AB institutione vel creatione feudi jus alicui primariò acquiritur, sed & aliis modis ad alios transit, & primò secundum consuetudines feudales cum quis alteri jus suum in feudo concederit. Nam *a* si feudum integrum transferre vellet, cum licentia domini permittebatur; ita tamen si secunda persona esset talis qui feudo servire posset; ut si miles militi donaret, & si sub iisdem conditionibus donaretur; unde qui habuit sibi & hæredibus masculis, alteri dare non potuit, ut fœminæ in eo succederent. Deinde, *b* cùm quis feudum refutavit vel *c* inhabilis propter ingressionem religionis factus fuit, vel denique mortem obiit, hæres in feudo succedebat.

a Feud. l. 2. tit. 34.

b Feud. l. 2. tit. 41 ubi Gotofred.

c L. 2. tit. 26. § Clericus.

Quoad

Quoad successionem verò *d* Alia feuda individua erant, alia dividua. Individua erant, in quibus Primogenituræ ratio habebatur, cujus conditionis erant Ducatus, Marchionatus & Comitatus, & alia secundum cujusq; Provinciæ morem. *e* Reliqua erant Dividua, in quibus filii æqualiter succedebant; nec *f* pater quod filij in iis inæqualitèr succederent, per Testamentum ordinare potuit. In successione verò ordo imprimis observabatur. Et *g* mortuo eo qui beneficium vel feudum tenebat, prima causa erat liberorum masculorum: filiis enim existentibus masculis, vel ex filio nepotibus, vel deinceps per masculinum sexum descendentibus, reliqui agnati removebantur. Ad filias verò vel neptes successio non pertinebat, nisi sub ejusmodi conditione concessum esset. *h* Liberis masculis deficientibus, vocabantur primò fratres, deinde agnati ulteriores, si Feudum paternum esset, hoc est, si fuit illius qui ejus agnationis communis parens erat. Nam *i* si unus ex fratribus feudum à Domino acceperat, alter ei non succedebat, nisi hoc nominatim dictum esset; sed & *k* in feudis Fœmininis, tunc demum succedebat filia cùm filii non extarent, nec *l* Ascendentes, ut patres, filiis succedebant. Præterea, ut succederent in feudo, liberos & agnatos *m* legitimos esse oportebat. Nam naturales filii, etiamsi posteà legitimi fierent, ad successionem feudi nec soli, nec cum aliis admittebantur. Denique *n* si quis decessit, nullo hærede in feudo relicto, jus feudi ad Dominum revertebatur, quemadmodum etiam si crimen aliquod gravius contra Dominum

d Feud.l.1.tit.8.
e Ibid.
f L.1.tit.8.
g L.2.tit.11.
h Ibid.
i Feud.l.1.tit.1.
k L.1.tit.8.
l L.2.tit.50.
m L.2.tit.26. & Naturalis.
n L.2.tit.86.

minum commisisse condemnatus fuerit.

De consuetudine Normanniæ iisdem modis acquiritur feudum, cum feudatarius feudum alii tradat vel donet, & cum religionem intrat vel decedat, in quibus casibus successioni locus est.

o Cust. c. 25.

o Quædam successio est ex gratia, quædam hæreditaria esse dicitur. Ex gratiâ, quando Episcopus vel Abbas in feudo quod Predecessor ejus tenuit, in ejus locum per gratiam suffectus est.

p Ibid.

p Hæreditaria est successio quando aliquis succedit in feudo ratione sanguinis; estque directa, vel indirecta: Directa quando hæreditas in linea directa Consanguinitatis ad filium, profilium, vel aliquem alium ejusdem lineæ descendit. Indirecta est, quando aliquis extra rectam lineam succedit, ut frater fratri, nepos avunculo.

q Cust. c. 26.

Sed q hæreditas alia est impartibilis, alia partibilis: Impartibilis, in qua consuetudo Patriæ nullam divisionem inter fratres admittit, ut Comitatus, Baroniæ, & feuda militaria; quæ Feuda Loricæ dicuntur; in quibus Primogenitus succedit; vel, si is prior decesserit, ejus filius vel hæres propinquior in eadem linea: si verò nullus de linea Primogeniti remanserit filius, secundo-genitus vel ejus lineæ propinquior hæres; & sic deinceps in aliis lineis.

r C. eod.

r Hæreditas partibilis est, quæ ad plures æqualitèr descendit, ut feuda nobilia, quando hæreditas ad mulieres ex defectu hæredis masculi devolvitur; & communitèr feuda ignobilia: In cujusmodi successione,

s C. eod.

s cum plures sunt fratres, ultimò natus de feodo tot faciet portiones quot sunt participes: Capitale autem Herbergagium, id est, domus cum ædificiis conjunctis

&

& Clauſo & Gardino, primogenito remanebit, dummodo fratribus juſtam faciat compenſationem; cætera æqualiter dividentur. Sed nec *t* cum quis plures habet filios, de hæreditate ſua plus uni quam alteri teſtamento relinquere poteſt; & ſi quid donaverit, poſt ejus deceſſum, ad portiones faciendas revocari debet. *u* Quod ſi hæredes defecerint feodum ad Dominum de quo tenetur, revertitur: & hæredes deficere intelliguntur quando Feodatarius nullum habet, vel non Legitimum. Nam Baſtardus nullius hæreditatis hæres eſſe poteſt. Et nemo Baſtardo hæreditarié ſuccedit, niſi ex ipſo & uxore Legitima natus fuerit. *x* At licet Matrimonium divortium recepit, procreati tamen in Matrimonio dum Eccleſia ſuſtinebat, pro Legitimis reputantur. Sed *y* & filii procreati ex ſanguine damnato ad nullam hæreditatem anteceſſorum jure hæreditario pervenire poſſunt.

t C. 29.

u C. 25.

x C. 27.

y C. 24. & c. 25.

Utroque jure qui ad feuda ſive ex alienatione, ſive ex ſucceſſione admittuntur aliquid quaſi Domini agnoſcendi causâ pendunt; quod à Feudiſtis Laudimia, in conſuetudinario Normanniæ *z* Relevium appellatur. Et prout primò Inveſtiti, Juramenta Fidelitatis præſtare debent.

z C. 34.

SECT. III.

De Acquisitione Juris in feudo.

Acquisitio juris in feudo est cùm ad tempus usus fructus feudi, vel jus commodi alicujus ex feudo percipiendi ad alium pertinet, vel ex facto hominis, vel ex dispositione juris.

Contingit aliquando quod is, qui rem immobilem sibi & hæredibus suis non acquisivit, pro vita tamen aut alio tempore, (idque præter modum contractûs) ejus usum fructum liberum vel jus aliud commoda ex eo percipiendi consequatur. Ita secundum consuetudines feudales, etiamsi feudum sine investitura constitui non potuit, *a* si tamen Domino jubente quis alicujus rei, nomine feudi, possessionem accepit, licuit ei dum vixit possessionem taliter adeptam quasi Feudi nomine retinere. Ita enim pro tempore usumfructum maritus consequitur, *b* cui pater vel ipsa uxor cum consensu Domini feudum vel feudi partem in dotem dedit.

a Feud. l. 1. tit. 25.

b L. 2. tit. 13. & 17.

Ad alia jura quod spectat, servitutes scilicet tam urbanorum quam Rusticorum Prædiorum, cùm nihil alienum reperiatur in Libris Feudorum, conjicere licet Jus Civile Romanorum apud Mediolanenses in ijs omnino obtinuisse.

De

De Consuetudine verò Normanniæ, speciales etiam casus occurrunt, in quibus à Domino feudi ad alium usus-fructus feudi transfertur; Primò scilicet quando hæres est in custodia vel sub tutela Domini. Nam *c* Princeps Normanniæ habere debet Custodiam omnium in ætate minori constitutorum, qui feuda nobilia ab ipso tenent: In minori autem ætate constituti dicuntur, qui nondum viginti annos omnino compleverunt: unde præter Minoris feuda propria, Duci cedent omnia alia feuda & successiones, quæ Minori, dum in custodia fuerit, devenient: Pupillis verò victus competens & necessaria suppeditanda sunt, prout ætas & Feodum postulabit. Quod si fœmina in Custodia fuerit, cum ad annos nubiles pervenerit, cum consilio & licentia Domini, & cum consilio & consensu amicorum, prout generis nobilitas & feodi valor requisierit, maritari, & feodum è Custodia resumere debet. Sed *d* alij etiam Domini præter Ducem qui Tenentes nobiles habent, eorum hæredibus in minori ætate constitutis, etiam Jus Custodiæ obtinent. Ædificia verò, maneria, boscos, prata & gardina, stagna, molendina, pascua, piscarias, & similia, quorum fructus percipiunt, in statu debito tueri debent. Secundò de Consuetudine Normanniæ *e* Maritus non solum Feodi uxoris usum fructum, dum ipsa vivit, percipit; sed etiam si ex ea hæredem procreavit, quem vivum natum esse constat, etiamsi uxor moriatur, omnis terra, quam jure uxoris tempo-

c Cust. c.33.

d C. eod.

e C. 101.

re mortis possidebat, ad ipsum pertinebit, quamdiu ab alijs nuptijs abstinuerit.

Tertiò per Consuetudinem Normanniæ Relicta pro *f* Dotalitio vel *g* Doario habere debet tertiam partem totius feodi, quod maritus suus matrimonij contracti tempore dignoscitur possidere: Majus autem dotalitium habere non potest quam tertiam partem feudi, minorem potest, secundum conditiones in contractu Matrimonij initas. Nam si consentijt dotari de Mobili, vel de speciali aliqua terra, illud post mariti obitum debet ei pro dote sufficere. Nulla etiam mulier obtinet Dotalitium de feodo Mariti sui, si maritus contracto Matrimonio decessit, priusquam in idem cubiculum reciperetur, Tunc enim mulier ad dotalitium jus habet, cum sponsa mariti sui cubiculum subintravit. Sed nec Dotalitium obtinet, si inter ipsos divortium contigit, Illa enim sola dotanda est de mariti sui Feodo, quæ tempore mortis eidem conjuncta fuit.

f C. 102.
g Hot. v. Dotalitium.

SECT.

SECT. IV.

De Acquisitione Rerum mobilium.

Acquisitio rerum mobilium est qua quis earum dominium consequitur, utpote ex occupatione, donatione, usucapione, ex testamento, vel successione ab Intestato, aut quovis alio titulo Juris gentium aut civilis, quatenus jure feudali comprobatur.

MOdi acquirendi res mobiles secundum consuetudines Feudales ijdem etiam videntur qui sunt de Jure Civili, nisi quod in aliquibus fortassis Jus Regaliorum discrimen faciat. Ita enim cum de Jure Civili feræ, bestiæ, volucres, & pisces fiant capientium, de Jure Feudali, Jus venandi, aucupandi, & piscandi (etiamsi inter Regalia, ut & multa alia, non numerentur) *a* ex multorum Interpretum sententia ad Regalia pertinent, & quæ ijs modis acquiruntur, de jure, non capientium, sed Principis, aut ejus cui Princeps hoc jus concessit, fiunt.

a Arnis. de Jure Majest. l. 3. c. 4. nu. 11.

Sed & de Consuetudine Normanniæ, circa acquisitionem Mobilium, multa specialia sunt à jure Civili aliena. Eo enim Jure, non solum (præter Juris Civilis Regulas) *b* Thesaurus inventus, Res derelictæ, & ex naufragijs ad terram appulsæ Principi vel Domino Feudi, non inventori, acquiruntur. Sed & in hujusmodi acquisitione etiam observandum,

b Cust. c. 18. 14.

quod

quod Dominus Feudi in cujus terram wreccum appulit, illud in littore vel juxta littus salvum custodiri faciat, donec per justitiarium inspectum fuerit, deinde in custodiam recipere debet, & usque in annum & diem, si res servando servari possit, custodire; Si verò res sit peritura, retentis de ea signis intrinsecis & extrinsecis, autoritate Justitiarij venditioni exponere, & si quis infra tempus prædictum qui evasit ex naufragio, dictum veriscum vel partem ejus per testimonium fide dignorum & per signa probaverit, illi restituere debet; aliter anno & die elapso Domino feudi remanebit. Sed quædam sunt quæ (utcunque Domini feodorum ex concessione vel præscriptione rerum aliarum acquirendi jus habent) ad prærogativam Principis pertinent, ubicunque inventa fuerint, *c* veluti aurum & argentum tam in vasibus quam in moneta, si viginti librarum quantitatem excedat; item, equi bello apti, id est fræni patientes, Canes celeres, Accipitres, Coralium, Lapides pretiosi, escarlatum, varium & grisium, & pelles sebellinæ, quæ ad aliquem usum hominum non sunt deputatæ, & omnes torcelli sive fasciculi pannorum integrorum ligati, & omnes pisces crassi, ut balænæ & sturgeones quæ ad terram pervenerint vel captæ fuerint. Item, hoc Jure *d* Donare & retinere nihil operatur, Donare verò & retinere est quando is qui donat potestatem retinet de rebus donatis liberè disponendi, vel in possessione earundem remanet. Denique circa Testamenta & successiones in bonis mobilibus defunctorum, quædam sunt in hoc Jure quæ à Jure Civili discrepant.

c Cust. c. 19.

d Cust. reformati art. 444, 445.

pant. Quippe *e* omne Teſtamentum confici debet coram Curato ſive Parocho, Notario ſive Tabellione, & in præſentia duorum teſtium idoneorum qui vigeſimum annum compleverunt, nec ſint Legatarij, coram quibus à Teſtatore voluntas declarari debet, deinde teſtamentum legi, & ab ipſo ſignari, ſi ſignare valeat, ſin minus, ab ijs qui præſentes ſunt. Item *f* Teſtamentum ſcriptum & ſignatum manu propria Teſtatoris, validum eſt, etiamſi ſolennitates prædictæ obſervatæ non ſint. *g* Vir cælebs, vel qui liberos non habet, poſtquam vigeſimum annum complevit, poteſt diſponere de bonis mobilibus, cuicunque voluerit: Qui ſextum annum complevit filius ſive filia, poteſt diſponere de tertia parte mobilium quæ ad ſe ſpectant. *h* Baſtardi poſſunt diſponere de bonis mobilibus, non minus quam Legitimi. Fœmina conjugata non poteſt de re aliqua diſponere, *k* niſi conſentiat Maritus, aut in tractatu Matrimonij ita conventum fuerit. *l* Teſtator, qui liberos vivos habet aut ab ijs deſcendentes, non poteſt diſponere de bonis mobilibus pluſquam de tertia parte, in qua etiam expenſæ Funeris contineri debent. *m* Nihilominus is qui habet filias jam in Matrimonio viris conjunctas, poſtquam liberatus eſt earum dotibus, poteſt de medietate diſponere, & alia medietas ad uxorem pertinebit; *n* Si uxor prædefuncta ſit, de omnibus diſponendi poteſtatem habet. *o* Mulier vidua liberos habens non poteſt diſponere in Teſtamento pluſquam de tertia parte mobilium. Pater aut Mater in Teſtamento non poteſt diſponere de bonis mobilibus plus

e Cuſt. refor. art. 412.
f Art. 413.
g Art. 414. & 415.
h Art. 416.
k Art. 417.
l Art. 418.
m Art. 419.
n Art. 420.
o Art. 423.

p Art. 424. plus uni liberorum quam alteri; *p* Qui verò liberos non habent, possunt dare cui voluerint, quantum ipsis visum fuerit.

q Art. 394. Post mortem Mariti *q* Vidua intra quadraginta dies potest renunciare successioni in bonis Mariti, præstito prius Juramento, quod nihil percepit nec celavit de Bonis Mobilibus. Quo in casu dotarium tantum obtinebit, &

r Art. 395. bona Paraphernalia à debitis libera. Et *r* Bona Paraphernalia intelligi debent de bonis mobilibus quæ mulieris usui inserviunt: cujus generis sunt lecti, vestes, lintea, & alia consimilis Naturæ, de quibus Judex viduæ competentem distributionem faciet in specie, juxta qualitatem ipsius viduæ & Mariti, convocatis Hæredibus & Creditoribus: proviso quod dicta bona non excedent medietatem tertiæ partis mobilium, & nihilominus ubi mobilia erunt minima, illa habebit, lectum,

ſ Cost. c. 20. & 21. robam, & cistam suam. Quod *ſ* si quis sine Testamento decedet, generalitèr pertinet ad

t Com. ad c. 21. Episcopum Diocesanum de ejus Catallis *t* disponere & eadem distribuere. Usurariorum verò defunctorum Catalla de antiqua

u C. 20. consuetudine Duci deveniunt. At *u* usurarius non habetur nisi qui infra annum & diem ante decessum usurariam pravitatem exercuit.

x C. 21. *x* Item Catalla eorum, qui seipsos occidunt, Princeps habere debet; nisi quis aliquo infortunio perijt, vel amens, sive vesanus, seu peste phrenetica correptus, interemptus sit.

SECT.

SECT. V.

De Contractu temporali, & de Contractu circa feudum.

Contractus temporalis est conventio Juri temporali consentanea, estque vel de feudo, vel de jure in feudo, vel de rebus mobilibus. Contractus de feudo est qui ipsum feudum respicit, utpote contractus venditionis vel alienationis feudi, & cum de Evictione præstanda contrahitur.

POst Acquisitionem temporalem modi contrahendi Juri temporali consentanei considerandi sunt. Et de Jure Feudali quamvis antiquitùs nec *a* feudum nec feudi partem alienare licuit, posteà, cum *b* Domini & *c* agnatorum, si feudum Paternum erat, consensu distrahere permittebetur. Et si quis vendidit, emptori de *d* Evictione, id est de præstando rem ipsam, vel casu quo evinceretur, rei valorem & interesse tenebatur.

a Feud.l. 2. tit 52.
b Ibidem.
c L. 2. tit. 39.
d L. 2. tit. 8. & 80.

De consuetudine etiam Normanniæ *e* feudum nobile vendere non licet sine speciali assensu Domini, nisi de feudo tertia pars vel tantum remaneret ut jura & servitia Dominis solvi & Præstari possent. Et cum *f* venditur feudum, plerunque etiam sic contrahitur, quod is qui vendidit defensionem proprietatis vel evictionem præstare in se suscipiat, quod vulgo garantizare dicitur.

e Cust. c. 29.
f Cust. c. 50.

SECT.

SECT. VI.

De Contractu de Jure in feudo.

Contractus de Jure aliquo in Feudo est qui de usufructu vel alio Jure in feudo initur, utpote cum locatur vel oppignoratur feudum.

IN libris feudorum quæ de contractibus de jure in feudo habentur, à Jure Civili parum differunt. Et eo Jure vasallus Feudum locare potuit, nisi Locatio esset fraudulenta alienatio, veluti *a* libellarius contractus quo pro vili aliqua pensione utpote duorum denariorum Feudum perpetuò utendum concedebatur. Sed & Feudum in pignus dari potuit; quod *b* si quis rem aliquam sine consensu Domini pignori obligaret eo pacto ut si statuto tempore pecunia soluta non esset, res esset Creditoris, quandocunque pecuniam solvendo, pacto non obstante, pignus recuperare potuit. Eodem modo de Consuetudine Normanniæ *c* Feodum vel pars Feodi locari potuit ad certum tempus, quod vulgò Firma dicitur. Sed & eodem Jure dupliciter oppignorari consuevit, ita ut *d* vadium sive pignus vel vivum vel mortuum constitueretur. Vadium vivum est quod ex suis proventibus liberatur, ut cum terra traditur in Vadium pro centum solidis usque ad tres annos, ita ut elapso anno tertio reddatur obligatori omnino libera, in quantum pecuniæ creditæ à proventibus ejusdem

a Feud.l.2.tit.9.

b L.1.tit.27. & l.2.tit.51.

c Cust. c.112. & 114.

d C.111.

dem perceptæ ſint. Mortuum autem dicitur vadium quod ſe de nihilo redimit, veluti cum terra oppignoratur alicui pro centum ſolidis, ea conditione quod quando is qui oppignoravit recipere velit, centum ſolidos reſtituat. Et hujuſmodi vadium recipere, ſpecies uſuræ illicitæ habetur.

SECT. VII.

De Contractu de Re mobili.

Contractus de re mobili eſt, qui de Re mobili, vel de Jure aliquo in re mobili inſtituitur; iſque ſive rei traditione, ſive ſolo conſenſu, ſive ſcriptis aut verbis conciliatur.

DE Contractibus aliis præterquam de ipſis feudis, & juribus in feudis conſtitutis in Libris feudorum nihil occurrit. Unde conjicere licet, in iis omnino Jus Civile obſervatum fuiſſe.

Nec quæ in Conſuetudinario Normannico reperiuntur, ab eo jure multum abhorrent. In qua Obligationis & Actionis legitimæ cauſa habetur, *a* ſi quis ab alio pecuniam mutuò vel equum commodato acceperit, item *b* ſi quis ex cauſa aliquid alteri promiſerit. Nam ex promiſſo nemo debitor conſtituitur, niſi cauſa legitima promittendi præceſſerit: item *c* ſi quis ſe pro alio plegium vel debitorem conſtituerit.

a Cuſt c.87. & 88.
b C.88.& 91.
c C.60.

R Nam

Nam eo Jure Plegii alii ſimplices, alii debitum retinentes dicuntur. Plegiatio ſimplex ſic contrahitur: Ego Plegio A, id eſt, ſpondeo pro A, quod reddet D. centum ſolidos ad Feſtum Nativitatis Domini; atque hujuſmodi Plegiatio idem eſt quod Fidejuſſio. Plegiatio autem dicitur debitum retinere, quando quis cum alio ſe conſtituit principalem debitorem. Atque hæc de Contractibus juri etiam Feudali conſentaneis.

SECT. VIII.

De Delicto temporali, & de delicto contra Fidelitatem.

Delictum temporale eſt quod contra Jus temporale committitur, nimirum quod contra Fidelitatem, contra Pacem, vel contra officium temporale fit. Delictum coutra Fidelitatem vel Ligeantiam eſt quo Dignitas Principis minuitur, veluti Proditio, Rebellio, Seditio, & alia, ex quibus Princeps vel Imperium immediatè lædi poteſt.

SIcut contractus temporalis habetur qui Juri temporali eſt conformis, ita Delictum temporale eſt quod jure temporali improbatur. Cujus generis ſunt cum Crimina tum Delicta quæ etiam Jure Civili condemnantur, etiamſi fortaſſis ſub diverſis conditionibus conſiderentur.

ſiderentur. In his verò de Jure Feudorum crimen vel delictum graviſſimum cenſetur quod contra Ligeantiam vel Coronam & Dignitatem Principis admittitur, veluti crimen Læſæ Majeſtatis, Rebellionis & Seditionis, *a* cum aliqui quomodocunque publicè vel occultè contra honorem Principis & fidelitatem, Rebellionis opera faciunt, & contra imperii proſperitatem aliquid machinantur, vel contra Officiales Principis in his quæ ad officium iis commiſſum pertinent rebelles exiſtunt.

a Feud. Extrav. H 7. tit. 1. & 2.

In Conſuetudinario Normannico hujus generis habetur Proditio, *b* cum quis Ducis inimicis manifeſtis contra ipſum conſilium vel auxilium præbet. Item ſi quis in Caſtrum Ducis hoſtes introduxerit, vel introducere conatus ſit. E quibus de aliis ejuſdem naturæ ſtatuere liceat.

b Cuſt. c, 14.
c C. 72.

SECT. IX.

De delicto contra Pacem.

Delictum contra Pacem est quo Pax violatur; quod vel vi & armis fit, utpote Homicidium, Raptus, Vulneratio, Mutilatio membrorum, Latrocinium, & similia; vel sine vi & armis, veluti Transgressiones quibus damnum vel contumelia alicui infertur.

IN Libris Feudorum hujus generis pleraque crimina *a* Feloniæ nomine comprehenduntur, & tanquam gravia & enormia censentur. Veluti *b* si quis hominem infra pacem constitutum occiderit, *c* si quis alium infra pacis Edictum vulneraverit; itèm *d* si quis alium absque sanguinis effusione percusserit, si crines ejus aut barbam expilaverit, *f* si quis alium temerè sine percussione invaserit, & calidâ manu verberibus & contumeliis malè tractaverit, *g* si quis publicè latrocinatus fuerit, *h* si quid quinque solidos valens furatus fuerit, & similia. Atque hæc plerunque vi & armis geruntur: Sed & sine vi & armis Transgressiones fiunt, cum damnum in rebus infertur, *i* ut si quis in agro alieno animalia pabulare permiserit; Licuit tamen per terram transeunti prope viam equum suum ad refectionem & reparationem pabulare, item uti herbâ & viridi sylvâ sine vastatione aliqua pro sua commoditate & usu.

a Feud. l.2. tit. 26.§ 23. & tit. 37.& 47.
b L.2. tit. 27.
c Ibid.
d Ibid.
e Ibid.
f Ibid.
g Ibid.
h Ibid.
i L.2. tit.27. in fine.

Item

Item de consuetudine Normanniæ flagitia graviora habentur *k* murdrum sive homicidium voluntarium cum quis aliquem in pace Ducis felonicè occidit, *l* defloratio Virginis violenta, *m* mehaymium sive mutilatio membrorum vel vulneratio sanguinolenta, *n* assaltus violentus, *o* voluntaria domorum incendatio, *p* Roberia sive Latrocinium; Sed & eodem jure Transgressiones habentur cum personæ alicujus vel bonis injuria infertur; personæ, ut *q* simplex percussio & injuria verbalis. Simplex percussio est, ex qua nec mortis, nec mutilationis impendit periculum. *r* Injuria verbalis est quoties convitium aliquod personæ alicujus ab alio irrogatur. Et Convitia quædam Criminalia sunt, quædam Simplicia: Criminalia, quorum actum si perpetratum fuisset, perpetranti corporis vel membrorum dispendium infligeretur; ut si quis alteri homicidium vel latrocinium imputaret. Simplicia sunt, cum quid objicitur, ex quo, si verum esset, mortis vel mutilationis periculum nullum impenderet. Denique hoc etiam Jure alicui in rebus injuria inferri videtur, *s* si cui in gramine vel segete damnum sit illatum. Item si in boscis, stagnis, garennis, sive locis in quibus cuniculi includuntur, aliquod incommodum indebitè procuretur.

k Cust.c.58.
l C.10.
m C.73.
n C.74.
o C.10.
p C.70.
q C. 84.
r C. 86.
s C. 6.

SECT. X.

De delicto contra Officium temporale.

Delictum contra officium temporale est, cum vasallus contra Dominum Inferiorem aliquid nequiter admiserit, vel servitia debita praestare omiserit.

POst delicta communia quae contra Fidelitatem seu Ligeantiam quae Principi debetur, & contra pacem committuntur, Delicta specialia observanda sunt, quae inferiores vasalli contra officium admittunt, quae ipsos Ingratitudinis arguunt; ut *a* si quis hostiliter adversus Dominum se gesserit, *b* si sciens Domino insidias strui, eum certiorem non fecerit; *c* si Dominum in acie periclitantem deseruerit, *d* si uxorem vel filiam Domini corruperit, & hujusmodi: Huc etiam referuntur, *e* si indictâ publicâ expeditione vocatus à Domino, spatio justo ac competente venire contempserit; aut pro se alium idoneum non miserit; aut hostenditias non solverit; vel *f* si illud servitium propter quod feudum datum fuit facere recusaverit, & similia. Et haec etiam de Delictis Jure Feudali improbatis.

a Feud. l. 2. tit. 57.
b Feud. l. 2. tit. 24.
c L. 2. tit. 24.
d L. 1. tit. 5.
e L. 2. tit. 54. & 55.
f L. 2. tit. 24.

DE-

DESCRIPTIO JURIS & JUDICII TEMPORALIS SECUNDUM CONSUETUDINES Feudales & Normannicas.

PARS TERTIA.

SECT. I.

De Judicio temporali.

Judicium temporale est in quo causæ temporales deciduntur; in quo in genere respicitur Curia, Cognitio, & Coërcitio temporalis; deinde quæ ad specialia negotia referuntur.

UT Jus temporale quid cujuscunque sit definit, ita Judicium temporale suum cuique tribuit: Et ad hoc requiruntur cùm Judices, tùm partes, qui litem instituant. De quibus in genere in Libris Feudorum nihil occurrit. In Consuetudinario verò Normanniæ Judex *a* Justitiarius dicitur, & à Justitia nomen accipit; eò quod Justitiandi homines, & de querimonijs cognoscendi potestatem habet. Et *b* Querimonia est ostensio facta Justitiario conquerendi de injuria irrogata, ut super hoc injuriam passo justitia tribuatur. *c* Placitatores sunt qui querelam deducunt in Curia; tam querelando, quàm respondendo; è quibus querelatus est persona de quâ ostenditur querimonia Justitiario, ut super ea jus exhibeat prout debet: Sed & notandum, quod non solum foris bannizati, sed etiam *d* excommunicati ab omni actione in Laicali Curiâ expellendi sunt, & omnis audientia ipsis agentibus debet denegari; respondere tamen tenentur, si quis contra eos agere voluerit; *d* Clerici verò & Personæ Ecclesiasticæ ab omni Laicali curia sunt exempti, nisi in quantum exigit feodum Laicale. Denique Partes *e* Attornatos Possunt facere & constituere in omni querela, exceptis casibus in quibus Leges propriè & per se requirunt actionem; qui attornati querelam deducere possunt placitando, nec tamen componere vel transigere. Item *f* Prolocutores instituere possunt ad loquendum, quorum verba idem pondus habent, ac si ex ore instituentis processissent.

a Cust. c. 4.
b C. 54.
c C. 53.
d C. 62.
d C. 82.
e C. 65. & 126.
f C. 64.

SECT.

SECT. II.

De Curiis temporalibus, & de Curiis Domini supremi.

Curia temporalis est forum sive tribunal in quo causæ temporales terminantur. Estque vel Domini Supremi, vel Dominorum superiorum, vel Dominorum inferiorum. Curia Domini Supremi est in qua Lites coram Judicibus Regijs instituuntur.

PRo commodiori exercitio Judicij, Curiæ sive Loca certa in quibus Judices causas audiant & definiant, instituta sunt; in quibus præcipuæ sunt quæ ad Dominum supremum pertinebant. Ita secundum Consuetudines Feudales graviores causæ in Curia Imperatoris tractabantur, ut *a* si contentio esset inter primi ordinis vasallos, veluti Duces, Marchiones, & Comites, vel *b* si de Beneficio regali controversia fuisset, coram Judicibus Imperatorijs disceptabatur: Sed & à Judicibus alijs ad Imperatorem *c* Appellationes interponebantur. Multo magis *d* Causæ Capitales à Judicibus Imperatorijs decidi debuerunt.

a Feud. l. 1. tit. 18.
b L. 2. tit. 34.
c L. 1. tit. 22.
d L. 2. tit. 27.

In Consuetudinario Normanniæ definitur *e* Curia congregatio eorum certo loco & die assignato per quos jus est super querelis placitantibus exhibendum. Ut *f* Princeps Normanniæ

e Cust. c. 53.
f Ibid.

manniæ principalitèr Curiam tenet de omnibus injurijs quæ ad suam pertinent dignitatem, veluti de Moneta & similibus, item de placitis Gladij, & de omnibus alijs rebus ad Laicalem Curiam pertinentibus, de quibus querimonia ad ipsum delata est, Ejusque Justitiarij vel Majores sunt, ut Senescallus & Magistri Scaccarij; vel minores, ut Baillivi, & Vi-
g C. 10. cecomites. *g* Solebat enim antiquitùs quidam Justitiarius cæteris superior per Normanniam discurrere, qui seneschallus Principis vocabatur, qui quod alij inferiores omiserant corrigebat, & singulis triennijs singulas partes
h C. 56. Normanniæ & Baillivas visitabat. Item *h* Scaccarium erat Congregatio Justitiariorum superiorum, ad quos pertinet ea corrigere quæ Baillivi & minores Justitiarij minus justè fecerant, & unicuique quasi ex ore Principis jus reddere, & tanquam ejus oculis circumspicere quæ ad ejus honestatem & dignitatem pertinent. Et *i* quicquid in hac Curia per so-
i Ibid. lenne Judicium factum fuerat inviolabiliter ab omnibus observari debet. Baillivi, intra Baillivas sibi commissas, Justitiandi habent po-
k C. 4. testatem: *k* sub quibus constituti sunt Subjustitiarij ad juris officia exequenda, veluti Vi-
l Ibid. cecomites & spathæ sive gladij servientes. *l* Hi Baillivi instituti sunt ad conservandum pacem, ad terminandum lites sive querelas, ad destruendum latrones, homicidas, incendiarios, & alios facinorosos. Horum dies
m C. 24. Juridici Assissia vocantur. Et definitur *m* Assissia, Congregatio militum & hominum prudentum cum Baillivo certo loco & tempore per intervalla quadraginta dierum, ut dè au-

ditis in Curia judicium & justitia exhibeatur. Et in hac etiam Curiâ quod factum est, in jure firmitatem obtinere debet. Unde *n* Curiæ Recordationum appellantur, quia non solum quæ fiunt in curia placitando, id est quæ motæ quærelæ occasione deducuntur, sed & quæ fiunt denuntiando, ut venditiones, attornationes, & hujusmodi aliquando in ijs peraguntur, ut Recordationis retineant fulcimentum. Atque hujusmodi sunt Curiæ Principis sive Ducis Normanniæ à quibus si quis Jurisdictionem ad alias Curias transferre vellet, per Judices coërcendus est.

n C. 123.

SECT. III.

De Curiis Dominorum superiorum.

Curiæ Dominorum superiorum sunt in quibus causæ coram Judicibus à Dominis superioribus constitutis disceptantur.

DE Jure Feudorum non solum Imperator sed & alij Domini prout Jurisdictionem, ita etiam Curias habuerunt, veluti *a* majores valvasores, Duces scilicet, Marchiones, & Comites. Et de Consuetudine Normanniæ *b* qui habent Comitatus, Baronias vel alias dignitates feudales, non solum de querelis

a Feud. l. 2. tit. 89.

b Cust. c. 53. c. 2. & c. 93.

relis ex feodo procreatis, & omnibus alijs querelis quæ contra residentes feodi procreantur, sed etiam aliquando ex concessione Principis Normanniæ, de Placitis spathæ sive gladij, veluti de Roberiâ & murdredo, Jus dicendi potestatem habent.

SECT. IV.

De Curiis Dominorum inferiorum.

Curiæ Dominorum inferiorum sunt in quibus causæ quæ ad eorum Jurisdictionem spectant, terminantur.

a Feud. l. 2. tit. 55. in fine.
b Cust. c. 53.

INter suos vasallos etiam *a* minores valvasores Judicandi potestatem obtinebant. Et in Normannia etiam *b* milites & qui habent Feoda Loricæ vel alia franca feoda Curias habent de suis residentibus in simplicibus querelis levibus & grossis, & mobilibus hæreditatibus, etiamsi per duellum habeant, terminari.

SECT.

SECT. V.

De Cognitione temporali, & de Cognitione per Judicium Parium.

Cognitio temporalis est modus explorandi veritatem in controversiis temporalibus, utpote per Judicium Parium, per Duellum, & per Purgationem Sacramentalem. Cognitio per Judicium Parium est quando post inquisitionem de veritate & meritis causæ convasalli vel vicini quid statuendum sit in Curia proferunt.

SEcundum Consuetudines Feudales modi quidem explorandi veritatem in judicio, qui de Jure Civili in usu non fuerunt, introducti sunt, quorum præcipuus erat *a* Judicium Parium, cum scilicet Convasalli, qui etiam Pares Curiæ dicebantur, de causis cognoscebant, quorum Judicium Laudamentum Parium dicitur.

a Feud. l. 2. tit. 21. & l. 2. tit. 55.

De Consuetudine Normanniæ ejusmodi modus explorandi merita causæ in judicio adhibetur, qui Inquisitio dicitur, quæ est Recognitio veritatis illius rei super quam contentio ventilatur, per Sacramentum duodecim hominum, militum, vel aliorum fide dignorum, qui neutri parti aliquâ occasione sunt suspecti; & hujusmodi Inquisitio tenenda est per eos qui infra vicinetum nati, & diu commorati sunt, si tales idonei inveniri possunt. *c* De vicineto verò illi dicuntur qui infra Leucam in Parochiâ, vel Parochijs adhærentibus commorantur. *d* Iidem Juratores dicuntur,

b Cust. c. 9.

d C. 115.

d C. 9.

tur, quia præstito in Curiâ corporali Sacramento, tenentur de querelis verum dicere prout ijs à Justitiarijs inculcatum fuerit.

SECT. VI.

De Cognitione per Duellum.

Cognitio per Duellum est quando singulari certamine Lis dirimitur.

a Feud. l. 2. tit. 27.

SEcundus modus experiundi juxta Jus Feudale erat a Duellum sive singulare certamen, in quo qui succubuit idem etiam in causâ cadebat.

b Cust. c, 68. & 127.

Ejusmodi mos in Consuetudinario Normanniæ b Vadiatio Duelli, & Lex apparens dicitur, in quo sic proceditur: In die scilicet Duello assignato, Pugiles ante horam meridiei in Curiâ comparere debent, in tunicis cum scutis & baculis cornutis armati, capillos super aures rotundè adæquatos habentes; cunque uterque eorum se Justitiario obtulerit, Duelli verba per Justitiarium debent recitari; & deinde ad campum ducendi sunt pugnaturi. & quatuor milites eligendi sunt, qui campum custodiant, omnesque alij sedere debent in Coronâ, & bannum Ducis proclamatur, ne quis, sub pœnâ vitæ & membrorum, verbo vel facto, alicui pugilum auxilio vel impedimento sit. Tum Pugiles præstitis invicem juramentis, de veritate causæ, & quod sorcerias non adhibeant, &, peractâ competentèr oratione, pugnam ineunt; & si Defensor se usq; ad stellas de nocte in cœlo apparentes defendere poterit victoriam consequitur.

SECT.

SECT. VII.

De Cognitione per Purgationem Sacramentalem.

Purgatio Sacramentalis est quando secundum juramentum Patris, & aliorum fide dignorum, de Lite statuitur.

TErtius modus Cognoscendi de Jure Feudali erat cum per *a* Sacramentum Lis decidebatur, id est, cum quis proprio juramento se purgaret, & duodecem alios Sacramentales adduceret, qui de credulitate ejusdem Sacramenti astipularentur. Qui modus apud Normannos *b* Desrainia & vadiatio Legis dicitur, quæ est Lex quædam per quam in simplicibus querelis reus factum quod à Parte ei adversâ objicitur se non fecisse declarans, ad purgandum se per sacramentum suum, & coadjutorum admittitur, quod cum fecerit liberatur, & pars adversa in emendâ remanebit.

a Feud.l.1.tit. 26.

b Cust. c. 126.

SECT. VIII.

De Coërcitione temporali, & de Coërcitione circa bona.

Coercitio temporalis est modus puniendi contemptus & delicta in Judicio temporali; veluti supplicia quæ circa bona, quæ circa statum, & quæ circa corpus irrogantur. Coercitio circa bona est, cum bona mobilia vel immobilia ad tempus distringuntur, vel in perpetuum auferuntur.

AD vigorem Judicii sustinendum Coërcitio temporalis comparata est. Quæ de Jure Feudali primò fit *a* per districtionem bonorum mobilium, vel per missionem in possessionem immobilium, item cum mulcta imponitur, vel omnia bona proscribuntur.

a Feud.l.2.c.27.

Haud aliter de Consuetudine Normanniæ *b* Justitiatio fit per mobile, veluti pet captionem & detentionem pecorum aut aliorum mobilium quæ infra feodum vel Jurisdictionem deprehenduntur: & per feodum, cum aliquis in feodi possessionem mittitur, nec non cum bona vel feoda tanquam forisfacta capiuntur.

b Cust.c.6.

SECT. IX.

De Coërcitione circâ statum.

Coërcitio circa statum fit Incarceratione, quâ libertas adimitur, & Bannitione, quâ quis Communione temporali excluditur.

IN Libris etiam Feudorum Incarcerationis & *a* Bannitionis pœnæ pro delictis impositæ reperiuntur. Et in Consuetudinario Normanniæ *b* Justitiatio etiam fit per Corporis captionem & detentionem in carcere. Sed & si quis conetur Judicium subterfugere ad tres continuas assisias, vocari debet, ad quartam assisiam recitatâ causâ & subterfugio debet for-bannizari, ita quod si quis eum post lapsum hujus assisæ invenerit, ipsum debet reddere vivum vel mortuum Justitiario, vel si eum capere non potuerit clamorem patriæ qui dicitur Harou, post ipsum excitare.

a Feud.l.2.tit.27.

b Cust.c.6.c.23 & 24.

SECT. X.

De Coërcitione circa corpus.

Coercitio quâ corpus afficitur, est quâ sanguis vel vita tollitur: Sanguis tollitur amputatione membrorum; vita aufertur gladio, Laqueo, & similibus.

IN Libris Feudorum inter supplicia corporalia minora *a* manûs amputatio, cum scopis & forcipe excoriatio reperiuntur: inter graviora sunt supplicia Capitalia, ut pœna *b* gladii vel Laquei quibus vitâ quis privatur. Ita etiam de Consuetudine Normanniæ quædam sunt causæ quæ *c* Placita spathæ sive gladii dicuntur, quod in iis Malefactores gladio & armis sunt reprimendi, & querelæ criminosæ dicuntur quas sequitur membrorum aut vitæ damnamentum.

a Feud. lib. 2. tit. 27 & 55.

b Tit. 27. § 8.

c Cust. c. 5.

DE-

DESCRIPTIO JURIS & JUDICII TEMPORALIS SECUNDUM CONSUETUDINES Feudales & Normannicas.

PARS QUARTA.

SECT. I.

De Judicio circa negotia temporalia in specie, & de judicio circa Institutionem feudi.

Judicia circa negotia temporalia in specie sunt quando de Creatione feudi, de Acquisitione, Contractu, vel Delicto temporali Lis move-

tur.

tur. Judicium circa Creationem vel Constitutionem feudi est quando quæstio est utrum aliquod feudum sit necne, aut quale sit.

CUm circa negotia temporalia in specie dubia & controversiæ oriantur, pro ijs discutiendis & terminandis Judicia etiam comparata sunt. Et primum hujusmodi est judicium cum de feudi statu vel conditione contenditur; utpote de feudi statu, *a* cum Dominus in possessione feudi constitutus, se de eo Investituram fecisse negat, alter verò agit ut investituram probet per instrumentum publicum, vel per Pares Curiæ, aut, si nulli sint, per extraneos; quod si nec hi extent, juris-jurandi Electionem Domino facit, ita ut jurare, aut juramentum referre cogatur. Et è converso, si vasallus in possessione fuerit. De Feudi conditione controvertitur, *b* cum Dominus feudum novum, Agnati verò defuncti paternum esse contendunt, Eodem modo de Consuetudine Normanniæ de naturâ vel qualitate feudi litigatur, secundum brevia sive rescripta certa pro naturâ causarum ad vicecomitem destinata.

a Feud. l. 1. tit. 4. & l. 2. tit. 2.

b L. tit. 26. l. 2. tit. 2.

SECT. II.

2. *De Judicio Acquisitionis temporalis, & de Judicio Acquisitionis feudi.*

Judicium Acquisitionis temporalis est in quo agitur de acquisitione rei alicujus temporalis, veluti de acquisitione feudi, de acquisitione juris alicujus in feudo, & de acquisitione rerum mobilium. Judicium acquisitionis feudi est cum de possessione vel proprietate feudi Lis est.

CUm de Investiturâ feudi constat secundum consuetudines Feudales *a* agere potest investitus ut dominus ipsum in realem possessionem feudi mittat, & si differat, ut utilitatem omnem ei præstet. Item *b* cum quis se ab alio spoliatum queritur, actio instituitur ut ad feudi possessionem restituatur; sed ex causâ successionis controversia in Judicium deducitur, *c* cum filia defuncti contra agnatos feudum fœmininum vendicat, vel è contra agnati contra filiam pro feudo fœminino agunt.

a Feud. l. 2. tit. 4. l. 2. tit. 7.

b L. 2. tit. 8. & tit. 43.

c Feud. l. 2. tit. 41.

De Consuetudine etiam Normanniæ quando de feodis controvertitur aliquando Jus possessionis in judicium deducitur; ut in Brevi novæ Disseisinæ, & in Brevi de morte Antecessoris, aliquando jus proprietatis, ut in Brevi de Jure apparente & in Brevi de stabiliâ.

d Cust. c. 94. *d* Breve novæ Disseisinæ in hæc verba instituitur: præcipe Titio quod sine morâ Getæ possessionem restituat terræ apud B. de cujus possessione eum injustè post ultimum Augustum ejecit; quod nisi fecerit, submone cognitionem de vicineto quòd sit ad primas Assisas Baillivæ ad recognoscendum &c. Et terram interim videri facias & esse in pace. Recognitio ab ultimo Augusto fieri debet, quandò de terris agitur quarum fructus eo tempore percipiuntur; in alijs, ab ijs temporibus fieri debet in quibus aliquid præstari consuevit.

e C. 99. *e* Breve de morte Antecessoris sub hujusmodi concipitur formâ: Si Titius dederit Plegios de clamore suo prosequendo, submone Recognitionem de Vicineto quod sit ad primas Assisas Baillivæ ad Recognoscendum si Nicolaus fuit seisitus hoc anno quo mortuus est de terrâ apud G. quam Sempronius ei difforciavit, & utrum Titius sit propinquior hæres ad habendum successionem, & interim terra videatur, & sit in pace. In Recognitione hujusmodi attendendum est, utrum Antecessor seisitus erat. Et seisitus aliquis dicitur, cum per ipsum, vel nomine ipsius, vel ad opus ipsius seisina sive possessio habetur. Et nullus annos discretionis attingens, hanc Recognitionem habebit, nisi Breve ceperit infra annum & diem quo Antecessoris illius mors communiter fuerat publicata: Illis autem qui nondum annos discretionis attigerunt, nulla temporis diuturnitas præjudicat quin habeant inquisitionem supradictam,

f C. 27. *f* Si quandò verò quæstio emergat, utrum quis hæres sit legitimus quasi in non-legitimo matrimonio natus:

Quia

Quia multa Matrimonia in occulto fiunt, nec sunt publicè manifestata, de his Inquisitio per Sanctam Ecclesiam fieri debet nec ad Curiam Laicalem spectat de iis judicare. Nam si sancta Ecclesia eos pro Legitimis habet, Curia Laicalis pro legitimis reputare debet. *g* Legis sive Juris apparentis querela in contentione Feodali sic deducitur. Ego queror de N. qui mihi difforciat quoddam feodum apud R. quod Pater vel Avunculus cujus sum hæres propinquior, tempore pacis post Coronationem Regis Richardi pacificè possedit, in quo nullum jus habet contra me. *h* Mentio verò habetur Regis Richardi, quòd cum antiquitùs præscriptio solebat currere de triginta annis, quòd tempus non erat ad memoriam ex facili reducendum, voluit Princeps Normanniæ, ut Præscriptionis terminus autoritate alicujus rei solennis denotaretur; & primò terminus erat post Coronationem Regis Henrici; post institutum fuit à Rege Philippo, quod hujusmodi Præscriptio curreret à tempore Coronationis Regis Richardi. *i* Ad hanc autem Querelam si in die assignato querelatus respondeat, hæc omnia denego de verbo in verbum, quod paratus sum defendere, incontinenti debet tradere vadium suum sive pignus Justitiario qui terminum competentem tam Loci quam temporis ad Duellum deducendum assignabit. *k* Sed & hujusmodi Controversia non solùm per Duellum, sed etiam per Inquisitionem Patriæ, quæ Recognitio dicitur, terminari potest. Breve de *l* stabilià contrà competit quando quis queritur Feodum vel terram ab eo injustè exigi, ut de proprietate

g C. 127.
h C. 113.
i C. 127.
k C. 87.
l C. 115.

prietate Feodi inquiratur, sub hac formâ: Queritur N. quod G. injustè exigit ab eo quandam terram apud R. unde petit Domini Principis Normanniæ stabiliam ad Recognoscendum quis majus jus habet in illâ, is qui tenet, an is qui exigit. Unde Plegiis receptis de stabiliâ prosequendâ, & Visoribus ad visionem submonitis, dies partibus ad Assisias est assignandus: quo die ad Recognitionem hujus Brevis faciendam jurari debent Milites, & alii homines fide digni, qui infrà vicinetum originem traxerunt, & veritatem de eo de quo queritur meliùs proferre possunt.

SECT. III.

De Judicio Acquisitionis Juris in feudo.

Judicium Acquisitionis Juris in Feudo, est in quo disceptatur vel de Acquisitione ususfructus integri, vel de Acquisitione juris cujuscunque particularis in Feudo alterius.

Quemadmodum de Jure Feudorum constitutio ususfructus & juris cujusque alterius à Jure Civili ut plurimum pendebat: ità nihil apparet quin Judicia de iisdem secundum actiones Juris Civilis procederent.

De Consuetudine Normanniæ pro diversis causis in quibus integer ususfructus Feudi alicui debetur, quædam remedia sive modi agendi præ-

præscribuntur. Et primò quod ad Custodiam sive Tutelam attinet; *a* Hæredes in primo post vicesimum annum completum, seisinas sive possessiones Antecessorum suorum, & eorum quorum Escætæ sive successiones ad ipsos tanquam propinquiores hæredes devenire debuerunt, per Inquisitionem revocare possunt. Deinde ratione *b* Maritagii Judicium instituitur, si marito objectum fuerit defunctam ejus non fuisse uxorem: de quo inquisitio tenenda est utrum de consensu Ecclesiæ eam habuerit in uxorem tempore quo decessit: quod si probare obtulerit, ad Ecclesiasticam Curiam remittetur. Item si negatum fuerit, eum prolem ex defunctâ suscepisse; de quo Inquisitio per vicinium fiet ubi dicitur ortum suscepisse, Item si post mortem mariti hæredes uxoris feodum in quo durante ejus viduitate successio impediebatur, revocare velint. Præterea *c* de Dote sive Dotalitio in Judicio quæritur, cum Relicta contra hæredes Mariti vel contra alios possessores in quos maritus feodum transtulit, pro dote agit. Et duobus modis mulier dotem suam contra detinentes requirere potest, per Breve de dote, aut per Recordationem. Conficitur autem Breve de dote in hac formâ: Si M. dederit Plegios de clamore suo prosequendo, submone Recognitionem de vicineto, quod sit ad primas Assisas Baillivæ, ad recognoscendum utrum N. maritus ejus quando duxit eam in uxorem erat seisitus de terrâ apud B. modo quo eam dotare posset & deberet, cujus dotem T. ei deforciat minus justè &c. Cum verò in contractu Matrimonii dos de terrâ specificatâ assignata fuit, petitur à Judice per Recor-

a Cust. c. 33.
b C. 101. & 121.
c C. 102. & 103.

cordationem, id est, per Attestationem eorum qui tempore contractus interfuerunt; & illud quod per Recordationem majoris partis, dum tamen Septenarium numerum attingat, recognitum fuerit, observari debet, receptis prius sacramentis à singulis de veritate recordandâ. Sed & de Dote habetur Inquisitio, cum post decessum Relictæ quæ terram in dotem ceperat, ab hærede Mariti petitur: Et in hoc Judicio inquirendum est, utrum relicta ex cujus morte Feodum illud requiritur, ipsum in dotem habuerit ratione mariti sui, & utrum requirens propinquior sit hæres illius de cujus possessione dotalitium factum fuerit. Denique si de jure aliquo particulari in terrâ vel feodo alterius controversia esset, iisdem modis quibus de Feodo agitur, videtur agi posse.

SECT. IV.

De Judicio Acquisitionis rei mobilis.

Judicium Acquisitionis rei Mobilis est in quo de Proprietate rei Mobilis controvertitur.

DE hoc judicio in Libris Feodorum sicut de superiore haud quicquam occurrit. In consuetudinario autem Normanniæ, dicitur *a* Querela de re Mobili, cum super aliquâ possessione mobili inter partes adversas contentio ventilatur: ut, cum Titius petit à Seio equum quem ab eo injustè detinet; vel, *b* cum quis rem detinet quam ab alio recepit, cum pecora aberrantia, vel bona inventa, infra tempus requisita, non restituit, cum bona alicujus mobilia indebitè distrinxit, vel furtò ablata suscepit, &c.

a Cust. c. 87.
b C. 91.

SECT.

SECT. V.

De Judicio Contractus temporalis & de Judicio Contractus circa feudum.

Judicium Contractus temporalis est in quo agit de Contractu temporali, veluti de Contractu circa Feudum, de jure aliquo in feudo, vel de re aliquâ mobili. Judicium Contractus circa feudum est in quo controvertitur de Proprietat feudi ex causâ venditionis, vel cum de Evictione agitur.

Quemadmodum de Acquisitione tempora li, ita etiam de contractibus Judicia in stituta sunt. Et primùm de Contractu circ

a Feud.l.2.tit.7. Feudum agitur, *a* cum is qui feudum emit, a git ut ad realem feudi possessionem admittatu vel postquam admissus est, & feudum ab ali

b Lib.2.tit.8.& 10. recuperatum est, Litem *b* de evictione movet maximè si cum de feudo interpellatus esset, au torem suum, ut eum defenderet, invocavit.

Eodem modo secundum Consuetudine Normanniæ Judicium circa contractum d

c Cust. c.50. & 113. Feudo vendito instituitur. Cum quis *c* alte ri terram vel feodum alienum tradidit, qui re cepit eum in Judicium ad garrantizandum, i est ad proprietatem præstandum vel ad Ex cambiendum, id est ad aliud feodum ejusden valoris dandum vocare potest.

SECT

SECT. VI.

De Judicio Contractus de Jure aliquo in feudo.

Judicium Contractus de Jure in Fendo est quod instituitur de obligatione quæ ex ejusmodi Contractu oritur, veluti ex Locatione vel ex Oppignoratione Fendi.

DE Jure Feudorum is qui Feudum conduxit contra eum à quo conduxit Judicium instituendi causam habuit, *a* Si ante tempus in conventione præfinitum Feudi usum impediret; & *b* is qui feudum locavit, pro mercede agere potuit, & transacto tempore pro restitutione Feudi, sed & *c* ante illud tempus si quis jure feudi abuteretur. Eodem Jure ut Creditor in possessione Feudi oppignorati, donec debitum solutum esset, defendebatur; ita *d* si quis Feudum pignori datum inficiaretur, vel *e* soluto pretio non restitueret, ad agnoscendum & restituendum compellendus erat.

a Feud. l. 2. tit. 87.
b L. 2. tit. 27.
c L. 2. tit. 27.
d L. 1. tit. 11.
e L. 1. tit. 27.

In Consuetudinario Normanniæ Brevia occurrunt, de Feodo & Firmâ, & e Feodo & Vadio. *f* De Feodo & Firmâ Breve conficitur in hæc vèrba: Si R. dederit Plegios de clamore suo prosequendo, submone Recognitionem de vicineto quod sit ad primas Assisias Baillivæ ad recognoscendum utrum terra quam P. ei disforciat, sit Feudum tenentis vel firma mobilis tradita per manus G. & utrum

f Cust. c. 114.

R.

R. sit propinquior hæres illius qui eam tra-
g C. 113. dit ad Firmam. g De Feodo etiam & Vad
Breve currit in hæc verba: Si T. dede
Plegios &c. submone Recognitionem &
ad-recognoscendum utrum terra sive Feodu
quod A. ei disforciat, sit Feodum tenenti
vel vadium invadiatum per manum G. & p
quanto, & utrum T. sit propinquior hæ
ad redimendum vadium.

SECT. VII.

De Judicio Contractus de re mobili

Judicium de Contractu circa rem Mobilem, est quo agitur de obligatione ex Contractu de Mobili, vel facto aliquo præstando, prov niente.

Hujusmodi etiam Judicia secundum reg las Juris Civilis terminanda Jus Feuda permisisse videtur.

At in Consuetudinario Normanniæ eoru
a Cust. c. 87. & c. 88. vestigia aliqua apparent, ubi a contention
legitimæ causa habetur, si quis pecunia
quam mutuò, vel equum quam commodar
accepit, reddere recusat. Item, si quis i
lud quod promisit dare vel facere negligi
b C. 91. b Et in hujusmodi causis homines non solu
pro se, sed etiam pro alijs, ut Plegij scilice
Hæredes, & Executores, conveniri possun
c C. 60. c Notandum verò de simplici plegiatione
quo

quòd mortuo Plegio moritur Plegiatio, quia simplex Plegiatio non transit ad hæredes. Cum verò quis unà cum alio se constituit debitorem principalem, eo mortuo conveniri potest. Sed & filius cui Patris hæreditas devenit, itèm Executores & alij ad quos Catalla mortuorum pervenerunt pro eorum debitis conveniri possunt. Nemo verò de Antecessoris debito præstare tenetur ultra valorem ejus quod de ejus hæreditate percepisse dignoscitur. Atque hæc etiam de judicijs circa Contractus Feudales.

SECT. VIII.

De Judicio Delicti temporali, & de Judicio Delicti contra Fidelitatem.

Judicium Delicti temporalis est in quo agitur de Delicto contra Jus temporale commisso, estque vel de Delicto contra Fidelitatem, vel contra Pacem, vel contra officium temporale. Judicium Delicti contra Fidelitatem est quo quæritur de Delicto contra Fidelitatem sive Ligeantiam perpetrato, ut de crimine Læsæ Majestatis, Proditionis, Rebellionis, Seditionis, & similibus.

NOn solum ad explorandum ad quos Dominium & jus in rebus competit, & ad tuendum commercium & negotiationem per contractus, sed etiam ad reprimendum delicta

delicta, Judicia Feudalia instituta sunt. Quæ in quantum apparet, de Jure Mediolanen

a Extrav. tit. 1. (prout de Jure Civili consueverunt) ab Inquisitione, Denunciatione & Accusation procedebant.

Nec modi dissimiles erant quibus de Consuetudine Normanniæ delicta vel Crimina in Judicium deducebantur. Nam quandoqu ad Clamorem populi; quandoque ex relatione fide dignorum, aliquandò ad querelam vel accusationem partis, quæ vulgo Apellur dicitur, de criminibus aut delictis in Judicio

b Cust. c. 54. quæritur. Et primò b Clamor qui dicitu Harou consuevit exclamari in discrimine criminoso, ad Ignem scilicet vel ad Latronem Homicidium vel Roberiam. Et ad hunc Clamorem omnes debent exire qui illum audiverant, & si maleficium viderint propter quod author ejusdem dispendium vitæ vel membrorum pati debeat, ipsum debent retinere, vel clamorem supradictum augere, aut aliter pro negligentia Principi emendare. Cum autem malefactorem apprehenderint, eum Justitiatio reddere debent, nec apud se, nisi propter imminens periculum ultra unam noctem detinere. Omnesque quos officiarius requisierit ad malefactores hujusmodi custodiendos vel eos in carcerem deducendos, sibi auxilium impertire, in villâ in quâ residentes sunt, vel per unum diem debent subsidium proprij corporis vel alicujus alterius satis idonei pro ipsis exhibere. Deinde in Criminibus mani-

c Cust. c. 4. & 5. festis seu notorijs, illi, quos c Fama publica seu fide-dignorum testimonium culpabiles ostendit, non expectato Juris ordine, ar-

restari

restari solent & carceribus mancipari, quousque per legem Patriæ fuerint liberati. Nullus autem Clericus vel persona Ecclesiastica debet capi vel arrestari, nisi ad præsens maleficium captus fuerit, vel quousque captus fuerit Clamore Harouinsecutus, & Ecclesiæ reddi debet ipsum requirenti: In cujus Curia si de obiecto sibi crimine confessus fuerit vel convictus, ab omni ordine & privilegio Clericali est penitus deponendus & exul à Patriâ profugandus, dum tamen tale sit maleficium quod vitæ vel membrorum percipere debeat damnamentum. Hujusmodi enim personæ ab omni Laicali Curia sunt exemptæ, nisi in quantum exigit Feodum Laicale. Sed & *d* quivis alius ad Ecclesiam vel ad Loca Sancta diffugiens, per octo dies potest in Ecclesiâ morari: Custodes verò, ne exindè diffugiat, Justitiarius Laicalis apponere debet: & nono die ab eo est inquirendum, utrum se exponere voluerit Justitiæ Laicali, vel se tenere Ecclesiæ. Et, si se tenere voluerit Ecclesiæ, Patriam forjurare necesse habet, militibus præsentibus & alijs fide dignis, sub hac forma. Hoc audiant omnes Assistentes quod tu de cætero in Normanniam non intrabis, nec aliquod malum vel detrimentum propter hanc Prisonam per te vel per alium dictæ terræ vel habitatoribus ejusdem facies, vel facere procurabis: Sic Deus & Sacrosancta te adjuvent: Quæ verba jurans etiam de se debet exprimere; & hoc facto, declarare per quas partes Normanniæ exire voluerit; & eidem secundum distantiæ quantitatem terminus competens exeundi assignandus; nec exeunti ultra unius noctis spa-

d C. 24. & 81.

tium in unâ villâ morari licet, nisi gravi &
evidenti infirmitate teneatur, nec ad loc
reverti jam transacta; &, si expleto termin
in Normanniâ inventus fuerit, vel reversu
fuerit per Leucam, suum judicium secum re
portabit, nec debet Ecclesia ei ulteriùs pa
e C. 23. trocinari. Et ut *e* forbannizatus, ita &
qui patriam abjuravit, bona quæ possideba
universa forisfacit. Postremò de delicto pe
viam Appelli vel Accusationis in judicio pro
ceditur, cum quis expositâ querelâ crime
aliquod vel delictum alteri objicit, & coran
Justiciario offert se paratum facere quod ad
versarius id quod ei objicitur recognoscat cer
to die & horâ: quod cum alius denegat d
verbo ad verbum, & offert vadium sive pig
nus ad defendendum, primùm recipitur Va
dium defensoris, posteà Appellatoris, & de
Duello deducendo Plegij interponuntur
&c.

Ad judicium Delicti contrà Dignitatem
Regiam quod attinet, Constitutione Henric
f Extrav. tit. 1. septimi *f* quæ inter extravagantes habetur.
sic statuitur: Quod in quocunque læsæ Maje-
statis crimine, maximè ubi contra Imperium
vel Regem aliquid commissum asseritur, possit
procedi per Accusationem, Inquisitionem, seu
denunciationem, summariè, & de plano, sine
strepitu & figurâ judicij, prout illi qui Ju-
risdictioni præest videbitur expedire. Et si
quis super dicto Crimine, per nuntium vel per
literas, seu etiam per Edictum publicè propo-
situm citatus, neglexit in termino legitimè &
personaliter comparere, contra ipsum, perindè
ac si præsentialitèr omnibus interesset, tam
ad

ad receptionem Testiùm, & eorum publicationem, & sequentia, quam ad definitivam Sententiam, & ejus executionem, procedatur.

De Proditione autem contra Ducem Normanniæ sequela fit in hac formâ, *g* Ego cui Princeps Normanniæ Castrum suum custodiendum tradidit, conqueror de T. qui mecum erat ad illud custodiendum, quod ipse proditoriè & nequitèr de Castro exiens ejus hostes introduxit, ex quo vix potui evadere; quod si negare voluerit, paratus sum facere ut recognoscat; & alio negante de verbo ad verbum, vadia recipienda sunt ad Duellum deducendum. Qui verò *h* Traditores Principis fuisse convicti vel damnati fuerint, omnes eorum Possessiones Principi remanere debent.

g Cust.c.72.

h C. 14.

SECT. IX.

9 *De Judicio Delicti contra Pacem.*

Judicium Delicti contra Pacem est quo quis convenitur ob Pacem violatam vi & armis, utpote de Homicidio, de Incendio, de Latrocinio, vulneratione & similibus; vel ob Transgressiones, Injurias scilicet & Damna quæ sine vi & armis fiunt.

POst Dignitatem & securitatem Principis & Imperij, Paci publicæ & tranquillitati subditorum Judicia prospexerunt. Ita *a* Constitutione Frederici Imperatoris, si quis hominem infra Pacem constitutum occidit, maximè

a Feud. l. 27.

ciendi propinquior de genere poteſtatem habet, qui ſi in minori ætate fuerit, vel ætatem tranſegerit, alius propinquior proſequi poteſt, vel quis alius de genere in quem omnis parentela conſenſerit. De *i* Roberiâ ſimiliter, *i* C. 70.
ita querela inſtituitur: Ego conqueror de Titio, quod me in Pace Dei & Domini Regis felonicè invaſit, & capam ſive tunicam mihi abſtulit. Item de *k* mutilatione membrorum *k* C. 73.
quod vulgo Mehaymium dicitur, & de *l* violentâ aggreſſione qui Aſſaltus vocatur; & *l* C. 74.
de reliquis, eodem modo querelæ deducebantur. *m* Si verò nemo erat qui ſequelam faceret, aut clamorem, ſi publica infamia ſuper *m* C. 68.
hujuſmodi Delicto aliquem criminoſum feciſſet, Patriæ Inquiſitionem ſuſtinere debuit; id eſt, *n* Jurea fiebat per viginti quatuor homines probos & legales circa Loca & in *n* C. eodem & c. 69.
locis in quibus factum fuerat maleficium, & ſecundum eorum dictum fieri debet Judicium incontinenti, & Judicium factum ſine dilatione executioni demandari. Et hujuſmodi Querelæ, *o* Placita Spathæ ſive Gladij dicuntur, quòd in ijs malefactores gladio & *o* C. 54.
armis ſunt reprimendi, vinculiſque & carceribus mancipandi, & demum vitæ vel membrorum diſpendio coërcendi. Sed *p* qui pro *p* C. 24.
hujuſmodi criminibus morti damnati ſunt, eorum terras & proventus earum per unum annum Princeps Normanniæ habet; & poſt annum elapſum Dominis à quibus tenentur ſunt reſtituendæ. *q* Res mobiles verò ſive Catalla univerſa, quemadmodum qui Banniti *q* C. 23.
ſunt, vel Patriam abiurarunt, Duci foriſfaciunt,

ciunt, Eodem Jure de Delictis quæ Facto v
Dicto ad alterius Contumeliam vel Injuria
r C. 84. committuntur, sic statuitur: Quòd r pr
læsione ex Facto, veluti simplici percussion
ſ C. 85. Querelatus si convictus fuerit, ſ pro qual
tate Delicti tam Curiæ quam parti læsæ,
mendare, vel mulctari debeat pro delicti qu
litate, ut pro effusione sanguinis, pro pe
cussione cum pugno vel palma; ita tam
quòd non sit major Emenda tenentis Curiam
t Ibid. quam personæ cui illata est injuria. t Nu
lus autem de simplici percussione quam ser
suo intulit, vel filio, vel nepoti, vel uxor
vel alicuicumque de familiâ, ad Legem pr
vocari debet; Illud enim correctionis cau
u C. 101. factum præsumendum est. u Si verò vir u
orem mehaymiaverit, ut eruendo oculum
vel frangendo brachium, vel ejus corpori
enormi percussione eam indebitè & nequitè
tractare consueverit, hujusmodi actiones Cor
x C. 86. rectiones non judicantur. x Pro convitio
vel Contumeliâ verbis illatâ, qui homicidium
Latrocinium, vel ejusmodi crimen alicui ob
jecit, graviter per pecuniam puniri, & in
juriam passo satisfacere debet, in Assisiâ sci
licet vel placitis, nasum suum per summita
tem tenens, dicendo, Ex eo quod vocavi te
Homicidam, mentitus fui, quia hoc crimen
in te non est, & ore meo quo illud protul
y C. 86. me mendacem exhibui. y Qui levius conviti-
um fecisse convictus est, debet Justitiario
emendare, & passo injuriam simpliciter dice-
re, quod vitium non est in eo quod ei objece-
z C. eod. rat inconsultè. z Sin autem quis alteri crimen
objecit quod paratus est probare, ad proban-
dum,

dum admitti poteſt, modò crimen tale ſit quod ad ipſum pertinuerit, ut de Homicidio Patris vel Fratris, vel de furto ſibi ipſi illato. *a* Atque hujuſmodi Querelæ de Facto & dicto per ſimplicem Legem, id eſt, per diſrainiam quæ fit per Sacramentum Querelati & coadjutorum, erant terminandæ. De Damno quod Rebus alicujus injuſtè infertur, ſic proſpicitur; quod *b* ſi quis in Feudo vel Prædio ſuo aliorum animalia, dum damna faciunt, utpote dum blada vel gramina depaſcunt, invenerit, eadem capere & detinere poteſt, quouſque Pignus vel Fidejuſſores de damno dato reſtaurando receperit. Sed & *c* ſi cui in ſtagnis, Boſcis, Molendinis, aut aliter, facto alterius Damnum datum ſit, implorato Juſtitiarij auxilio reſarciri debet.

a C. 54.
b C. 6.
c C. 10.

SECT. X.

De Judicio Delicti contra Officium temporale.

Judicium Delicti contra Officium temporale, eſt cum quis ob aliquid contra Fidelitatem perpetratum, vel ob ſervitium non præſtitum in jus vocatur.

DE Jure Feudorum ſi quis crimen ingratitudinis commiſit, utpotè *a* ſi hoſtiliter adverſus Dominum ſe geſſiſſet, ſi uxo-

a Feud. l. 2. tit. 57.

rum

rem vel filiam corrupiſſet, vel aliquid ej
modi admiſiſſet, amiſſione Feudi plectebat
b L.1.tit.21. Sed & eodem jure, *b* ſi Domino petenti deſ
c L. 2. tit. 24. vire nollet, vel *c* ſervitium debitum præſta
recuſaret, Dominus ad auferendum feuda
gere potuit.

FINIS.